

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE VERGİ
BİLİNCİ VE VERGİ AHLAKI: BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. KADİR KARTALCI

HAZIRLAYAN
ESRA GÜR

MALATYA - 2019

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE VERGİ BİLİNCİ VE VERGİ AHLAKI:
BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
ESRA GÜR

DANIŞMAN
DOÇ. DR. KADİR KARTALCI

MALATYA - 2019

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Kadir KARTALCI'nın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım "Ortaöğretim Öğrencilerinde Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı: Bingöl İli Örneği" başlıklı bu çalışmanın; bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

ÖNSÖZ

"Ortaöğretim Öğrencilerinde Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı: Bingöl İli Örneği" adlı bu çalışmada ortaöğretimde öğrenim görmekte olan öğrencilerin vergiye bakış açıları bilinç ve ahlak düzeyinde araştırılmaya çalışılmış, araştırma sonucu elde edilen bulgular ortaya konulmuştur. Devlet – mükellef ilişkilerinin sağlıklı bir zemine oturması ve vergi gelirlerinin en az kayıp ve kaçığa uğrayarak toplanabilmesi adına bu çalışmanın verginin taraflarına ve araştırmacılara katkı sağlamasını dilerim.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanmasında bilgi ve tecrübelerinden istifade ettiğim ve çalışmanın her aşamasında desteklerini esirgemeyip, yoğun zamanını anlayıő ile ayıran değerli hocam Doç. Dr. Kadir KARTALCI'ya teőekkürlerimi borç bilirim. Yaőamım boyunca bana yol gösteren, eğitimimi fedakârlıkları ile destekleyen, sevgilerini her zaman hissettiren sevgili anneciğim Fatma ÇELEBİ'ye ve sevgili babacığım Hasan ÇELEBİ'ye sonsuz teőekkürlerimi sunarım. Ayrıca her konuda olduğu gibi, bütün çalışma süresince de tüm özverisiyle yanımda olan ve beni destekleyen sevgili eőim Halit GÜR'e müteőekkirim.

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE VERGİ BİLİNCİ VE VERGİ AHLAKI: BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Günümüzde “Devlet neden vergi alır?” sorusu yerini, “İnsanlar neden vergi öder?” sorusuna bırakmıştır. Bunun altında yatan temel sebep devletin en önemli gelir kaynağı olan vergilerin tam ve eksiksiz tahsilinin her geçen gün daha da güçleşir hale gelmesidir. Günümüzde özellikle vergi gelirlerinin azalmasına sebebiyet veren vergi kaçakçılığı, vergiden kaçınma ve kayıt dışı ekonomi gibi durumların engellenebilmesi için mükelleflerde vergi bilinci ve vergi ahlakının geliştirilmesi önem taşımaktadır. Vergi bilinci ve vergi ahlakı gelişmiş bir toplumun vergi kaçırma eğiliminin düşük olacağı bir gerçektir. Bu konuda özellikle yetişmekte olan gençlerin verginin gerekliliğine olan inancının tespit edilmesi, yeni vergi politikaları geliştirebilme ve önlem alabilme imkânı sunacaktır.

Bu çalışmada, 2017-2018 eğitim öğretim yılında, Bingöl İli merkezde öğrenim görmekte olan, yaş aralığı 14 ile 19 yaş arasında değişen, 6.021 orta öğretim öğrencisine anket uygulaması yapılmış, öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı seviyeleri ölçülmeye çalışılmış ve yapılan analiz sonucu elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Araştırma sonuçları değerlendirilerek, geliştirilen önerilere sonuçlarda yer verilerek çalışma tamamlanmıştır.

Araştırma anket yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir ve anket formlarından elde edilen veriler SPSS 17,0 programıyla analiz edilmiştir. Anket, sınıflandırma ve sınıflandırma ölçeğinde hazırlanmış ve demografik özellikleri ortaya koyan 8 sorudan oluşmuştur. Ayrıca çoktan seçmeli 12 adet soru ile vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadelerinin yer aldığı 5 dereceli Likert ölçeğine göre hazırlanan 20 ifadeden oluşmaktadır. Ankette yer alan soru ve ifadeler için sıklık analizi yapılmış ve parametrik olmayan testler uygulanmıştır. Araştırma değişkenlerinin kategorik olması ve normallik varsayımını karşılamaması nedeniyle parametrik olmayan testlerin uygulanmasını gerektirmiştir. Araştırmada kullanılan parametrik olmayan testler Ki-Kare Testi, Kruskal Wallis H Testi ve Medyan Testi’dir.

Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakının yaş, sınıf, cinsiyet faktörlerine göre farklılık gösterdiği, anne-baba meslek, öğrenim durumu ve

aylık gelir faktörlerine göre farklılık göstermediği görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin vergi kavramını, vergisini veren ve vermeyen vatandaşı tanımlama, verginin gerekliliğine olan bakış açıları yönünden çoğunun yüksek düzeyde vergi bilinci ve vergi ahlakına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vergi, Vergi Bilinci, Vergi Ahlakı, Mükellef Davranışları, Bingöl İli.

TAX AWARENESS AND TAX ETHICS AMONG HIGH SCHOOL STUDENTS: THE EXAMPLE OF BINGOL PROVINCE

ABSTRACT

In these days, the question of “Why do people pay taxes?” has replaced the question “Why does the state charge taxes?” The main reason behind this is that taxes, which are the most important source of income of the state, become more difficult to collect fully. Nowadays especially in order to prevent the situations causing the decrease in tax revenues such as tax evasion, tax avoidance and the informal economy is important to develop tax awareness and tax ethics in taxpayers. It is a fact that an advanced society with tax consciousness and tax ethics will have a low tendency to evade taxes. In this study, Determining the belief of the tax on the necessity of the tax especially for the young people in the age of growing up will provide the opportunity to develop and take measures to new tax policies.

In this study, 6.021 high school students who were studying in Bingol city center between the ages of 14 and 19, were surveyed in 2017-2018 academic year, the students' tax awareness and tax ethics levels were tried to be measured and the findings obtained as a result of the analysis were interpreted. The results of the research were evaluated and the suggestions were developed and the study was completed. The results of the research were evaluated and the suggestions were developed and the study was completed.

The research was carried out using the survey method and the data obtained from the questionnaire forms were analyzed with SPSS 17.0 program.

Survey of 8 questions which were prepared on a grading and grading scale and revealing demographic characteristics. In addition, it consists of 12 multiple-choice

questions and 20 statements prepared according to the 5-point Likert scale, which includes tax awareness and tax ethics. For the questions and expressions included in the questionnaire, frequency analysis was performed and non-parametric tests were applied. Because the study variables were categorical and did not meet the assumption of normality, nonparametric tests were required. The non-parametric tests used in the study were Chi-Square Test, Kruskal Wallis H Test and Median Test.

According to the results of the study, it was observed that the tax awareness and tax ethics of the students differed according to age, class, gender factors, and did not differ according to the parents' occupation, education level and monthly income factors. In addition, it was determined that most of the students had high level of tax awareness and tax ethics in terms of defining tax concept, tax and non-tax citizen, and point of view of tax necessity.

Keyword: *Tax, Tax Awareness, Tax Ethics, Taxpayer Behaviors, Bingol Province.*

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	III
ÖNSÖZ	IV
TEŞEKKÜR	V
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	VII
TABLolar LİSTESİ.....	XIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	L
KISALTMALAR.....	LI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. VERGİ BİLİNCİ VE VERGİ AHLAKINA TEORİK BAKIŞ.....	3
1.1.Vergi Kavramı ve Amaçları.....	3
1.1.1.Tanım.....	3
1.1.2.Verginin Amaçları.....	4
1.1.2.1. Verginin Mali (Fiskal) Amaçları	4
1.1.2.2. Verginin Mali Olmayan (Ekstra Fiskal) Amaçları.....	5
1.1.2.2.1.Verginin Ekonomik Amaçları	5
1.1.2.2.2. Vergilemenin Sosyal Amacı	6
1.1.2.2.3.Vergi – Ahlak İlişkisi	7
1.2.Vergilemenin Sınırı ve Vergi Yüğü	8
1.2.1.Vergilemenin Sınırı	8
1.2.2.Vergilemenin Psikolojik Sınırı ve Vergi Yüğü	11
1.2.2.1.Objektif Vergi Yüğü	13
1.2.2.2. Subjektif Vergi Yüğü	18

1.3. Sosyo-Psikolojik Açıdan Vergi.....	19
1.3.1. Mali Sosyoloji	19
1.3.2. Vergi Psikolojisi	20
1.3.3. Mükelleflerin Vergiye Karşı Algı-Tutum-Davranış Süreci	21
1.4. Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Kavramı.....	23
1.4.1. Vergi Bilincinin Tanımı	23
1.4.2. Vergi Ahlakının Tanımı	24
1.4.3. Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakının Tarihsel Boyutu.....	27
1.4.4. Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İlişkisi.....	27
1.5. Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlişkili Diğer Kavramlar	28
1.5.1. Vergi Ödeme Gücü.....	28
1.5.2. Vergi Baskısı (Vergi Tazyiki)	29
1.5.3. Vergi Kültürü	29

İKİNCİ BÖLÜM

2. VERGİ BİLİNCİ VE VERGİ AHLAKININ MÜKELLEFLERİN DAVRANIŞLARINA ETKİSİ	32
2.1. Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakını Belirleyen Faktörler	32
2.1.1. Mükelleflerin Vergiyi Algılama Biçimi.....	32
2.1.1.1. Kamu Harcamalarına Bakış Açısı ve Kamu Hizmetlerinden Yararlanma Algısı	33
2.1.1.2. Devlete Duyulan Bağlılık ve Güven	34
2.1.1.3. Vergi Denetim ve Cezalarına Yönelik Algılamalar	35
2.1.1.4. Diğer Mükelleflere İlişkin Algılamalar	36
2.1.2. Sosyo-Kültürel Faktörler.....	37
2.1.2.1. Kültür ve Gelişmişlik Seviyesi	37
2.1.2.2. Sosyo-Demografik Faktörler	38
2.1.2.3. Sosyal Normlar	40

2.1.2.4. İnançlar.....	40
2.1.3. Ekonomik, Mali ve İdari Faktörler	41
2.1.3.1. Uygulanan Vergi Afları.....	41
2.1.3.2. Vergi Oranları.....	42
2.1.3.3. Vergi Adaleti	44
2.1.3.4. Ekonomik Bileşenler.....	46
2.1.3.5. Kurumsal ve Yönetimsel Yapı.....	48
2.1.3.6. Vergi Bürokrasisi ve Vergi Sistemi	49
2.1.3.7. Siyasal Yapı.....	50
2.2. Mükellef Davranış Şekilleri: Vergi Uyum ve Uyumsuzluğu	51
2.2.1. Sosyal Etki	52
2.2.1.1. Sosyal Etki Deneysel Araştırmaları	52
2.2.1.2. Vergi Uyum Modelleri	54
2.2.2. Vergi Mükellefi Davranışları ve Mükellef Tipleri	57
2.2.3. Mükelleflerde Uyuma Davranışı: Vergi Uyumu	60
2.2.4. Mükelleflerde Uymama Davranışı: Vergi Uyumsuzluğu	61
2.2.4.1. Verginin Gelir ve İkame Etkisi.....	62
2.2.4.2. Verginin Yansıtılması	63
2.2.4.3. Vergiden Kaçınma	65
2.2.4.4. Vergi Kaçakçılığı.....	66
2.2.4.5. Verginin Reddi ve Vergi İsyanı	68
2.2.4.6. Vergi Cennetlerine Yönelim.....	69
2.2.5. Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakının Vergi Uyumuna Etkisi.....	69
2.3. Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlgili Yapılmış Çalışmalar	71
2.3.1. Dünya’da Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlgili Yapılmış Çalışmalar	71
2.3.2. Türkiye’de Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlgili Yapılmış Çalışmalar	75

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE VERGİ BİLİNCİ VE VERGİ

AHLAKI: BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ	86
3.1. Araştırmanın Konusu.....	86
3.2. Araştırmanın Problemi	86
3.3. Araştırmanın Amacı	87
3.4. Araştırmanın Kapsamı.....	87
3.5. Araştırmanın Sınırları.....	88
3.6. Araştırmaya Yönelik Olarak Tespit Edilen Evren ve Örneklem.....	88
3.7. Araştırmaya Yönelik Verilerin Analizi İle İlgili Bilgiler	90
3.7.1. Araştırmada Kullanılan Anketin Güvenilirliği.....	90
3.7.2. Araştırmanın Yöntemi	91
3.8. Araştırma Bulgu ve Yorumları.....	94
3.8.1. Araştırmaya İlişkin Olarak Elde Edilen Demografik Faktörlere, Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlgili Soru ve İfadelerin Frekans (Sıklık) Tabloları Yardımı İle Açıklanması	94
3.8.2. Demografik Değişkenler Göz Önünde Bulundurularak Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlgili Araştırma Verilerinin Parametrik Olmayan Testlere Tabi Tutulması.....	109
3.8.2.1. Yaş Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	110
3.8.2.3. Cinsiyet Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	156
3.8.2.4. Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	182
3.8.2.5. Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	213
3.8.2.6. Anne Meslek Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	244

3.8.2.7. Baba Meslek Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	276
3.8.2.8. Aylık Gelir Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	308
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	339
KAYNAKÇA	356

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. 1. GSYH, Genel Bütçe Vergi Gelirleri ve Vergi Yüğü (2002-2017) (Bin TL)

Tablo 1. 2: GSYH, Genel Bütçe Vergi Gelirleri ve Vergi Yüğü (2002-2017) (Bin TL)

Tablo 1. 3: Türkiye ve Diğer OECD Ülkelerinde Vergi Yüğü'nün Karşılaştırılması

Tablo 2. 1. Vergi Uyum Yaklaşımları

Tablo 2. 2. Kaçakçılık Suçu Fiilleri ve Cezaları

Tablo 3. 1. Çeşitli Güven Aralıklarında Evren ve Örneklem Hacimleri

Tablo 3. 2: Güvenilirlik (Reliability) Analizi - (Cronbach Alpha Katsayısı)

Tablo 3. 3: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 4: Öğrencilerin Yaşlara Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 5: Öğrencilerin Sınıflara Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 6: Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 7: Öğrencilerin Baba Öğrenim Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 8: Öğrencilerin Anne Öğrenim Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 9: Öğrencilerin Anne Çalışma Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 10: Öğrencilerin Baba Çalışma Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 11: Öğrencilerin Aylık Gelir Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 12: Vergiyi Tanımlamalarına Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 13: Vergi Kelimesini İlk Duydukları Yere Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 14: Vergi Kaçakçılığı Suçunu En Zararlı Suçlar Arasında Görmelerine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 15: Öğrencilerin Ailelerinin Verginin En Çok Şikâyet Ettikleri Unsuruna Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 16: Öğrencilerin Vergi Vermeyen Vatandaşları Tanımlamalarına Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 17: Öğrencilerin Vergisini Ödeyen Vatandaşı Tanımlamalarına Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 18: Öğrencilerin Vergi Eğitim Araçlarına İlişkin Tercih Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 19: Öğrencilerin Devletin Vergi Alma Gerekçesine İlişkin Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 20: Öğrencilerin Devletin Vergi Almama Gerekçesine İlişkin Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 21: Öğrencilerin İnsanların Vergi Verme Nedenlerine İlişkin Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 22: Öğrencilerin Vergi Ödeme İstekliliklerine İlişkin Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 23: Öğrencilerin Herkesin Vergisini Ödediği Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 24: Öğrencilerin Hizmetlerin Borçlanılarak Karşıldığı Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 25: Öğrencilerin Hizmetlerin Bağış Yapılarak Karşıldığı Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 26: Öğrencilerin Hizmetlerin Ödenen Vergiler İle Karşıldığı Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 27: Öğrencilerin Devletin Varlığının Devamı İçin Vergi Ödenmesi Gerekliliği Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 28: Öğrencilerin Hizmetlerin Aksamaması İçin Vergi Ödenmesi Gerekliliği Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 29: Öğrencilerin Verginin Vatandaşlık Görevi Olduğu Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 30: Öğrencilerin Vergilerin Hizmet Olarak Geri Döneceği Yönündeki Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 31: Öğrencilerin Vergilerin Doğru Yerlere Harcandığı İle İlgili Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 32: Öğrencilerin Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Ödeme İsteklilikleri İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 33: Öğrencilerin Fiş-Fatura Alma Alışkanlıkları İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 34: Öğrencilerin Fiş-Fatura Almayanları Uyarma Alışkanlıkları İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 35: Öğrencilerin Fiş-Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesi Arasındaki Tercihleri İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 36: Öğrencilerin Vergi Kaçıranı Uyarma Hakkındaki Görüşleri İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 37: Öğrencilerin Fiş-Fatura Kesmeyi İhbar Etme Hakkındaki Görüşleri İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 38: Öğrencilerin Vergi Bilincinin Yerleştiği Konusundaki Görüşlerine İlişkin Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 39: Öğrencilerin Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi İle Vergi Eğiliminin Artacağı Konusundaki Görüşlerine İlişkin Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 40: Öğrencilerin Vergi Kaçıranların Cezalandırılmasının Vergi Ödeme Eğilimini Artıracağı İle İlgili Görüşlerine İlişkin Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 41: Öğrencilerin Verginin Harcandığı Yerler İle İlgili Bilgi Sahibi Olmanın Vergi Ödeme Eğilimini Artıracağı Yönündeki Görüşlerine İlişkin Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 42: Öğrencilerin Vergilerin Toplumun Gelişmesine Katkı Sağlayacağı Yönündeki Görüşlerine İlişkin Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 43: Öğrencilerin Yolsuzluk Haberlerinin Vergi Ödeme Eğilimini Azaltacağı Yönündeki Görüşleri İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

Tablo 3. 44: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 45: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 46: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 47: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 48: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 49: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 50: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 51: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 52: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 53: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 54: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 55: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 56: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 57: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 58: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 59: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 60: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 61: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 62: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 63: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 64: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 65: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 66: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 67: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 68: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 69: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 70: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, p Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (alışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılanıyor.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 71: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, p Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (alışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılanıyor.” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 72: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, p Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (alışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılanıyor.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 73: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, p Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (alışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılanıyor.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 74: “Devletin Varlığı İçin Vergi denmesi Gerekir.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 75: “Devletin Varlığı İçin Vergi denmesi Gerekir.” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 76: “Vergiler Tam denmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 77: “Vergiler Tam denmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 78: “Vergi demek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 79: “Vergi demek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 80: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 81: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 82: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 83: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 84: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 85: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 86: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 87: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 88: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 89: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 90: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 91: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 92: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 93: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 94: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 95: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 96: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 97: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 98: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 99: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 100: “Vergi Kaçırana Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 101: “Vergi Kaçırana Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 102: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 103: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 104: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 105: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 106: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 107: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 108: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 109: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 110: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 111: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 112: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 113: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 114: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurdan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 115: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurdan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3.116: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 117: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 118: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 119: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 120: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 121: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 122: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 123: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 124: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 125: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 126: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 127: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 128: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 129: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 130: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 131: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 132: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 133: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan

Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 134: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 135: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 136: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 137: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 138: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 139: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 140: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 141: Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 142: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 143: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 144: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 145: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 146: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 147: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 148: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 149: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 150: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 151: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 152: “Alışveriş Sırasında Fiş ya da Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 153: “Alışveriş Sırasında Fiş ya da Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 154: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 155: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 156: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 157: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 158: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 159: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 160: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 161: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.”İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 162: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 163: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 164: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 165: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 166: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 167: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 168: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 169: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 170: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 171: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 172: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 173: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki – Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 174: “Sizce Toplumla Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 175: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 176: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaş Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 177: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 178: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 179: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 180: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 181: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 182: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 183: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 184: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, p Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (alışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılanıyor.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 185: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, p Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (alışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılanıyor.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 186: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, p Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (alışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılanıyor.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 187: “Devletin Varlığı İçin Vergi denmesi Gerekir.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 188: “Vergiler Tam denmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 189: “Vergi demek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 190: “denen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 191: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 192: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 193: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 194: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaşı Uyarırım.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 195: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 196: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 197: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 198: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 199: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 200: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 201: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 202: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 203: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 204: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 205: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 206: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 207: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında "Vergi Kaçakçılığı Suçu" En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 208: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 209: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 210: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 211: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 212: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 213: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 214: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 215: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 216: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 217: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 218: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 219: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 220: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 221: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 222: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 223: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 224: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 225: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 226: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 227: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 228: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 229: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 230: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 231: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 232: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 233: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 234: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaşı Uyarırım.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 235: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 236: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 237: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 238: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 239: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 240: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 241: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Tablo 3. 242: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 243: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 244: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 245: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 246: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 247: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 248: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 249: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 250: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 251: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 252: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 253: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 254: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 255: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 256: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 257: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 258: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 259: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 260: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 261: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 262: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 263: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 264: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 265: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 266: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 267: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 268: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 269: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 270: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 271: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 272: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 273: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 274: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 275: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 276: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 277: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 278: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 279: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 280: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 281: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 282: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 283: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 284: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 285: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 286: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 287: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 288: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 289: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 290: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 291: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 292: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 293: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 294: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 295: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 296: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 297: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 298: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 299: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 300: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 301: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 302: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 303: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 304: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 305: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 306: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 307: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 308: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 309: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 310: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 311: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 312: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 313: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 314: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 315: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 316: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 317: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 318: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 319: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 320: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 321: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 322: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 323: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 324: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 325: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 326: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 327: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 328: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 329: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 330: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 331: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 332: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaşı Uyarırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 333: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 334: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 335: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 336: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 337: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 338: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 339: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 340: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 341: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 342: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 343: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 344: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 345: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 346: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 347: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 348: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 349: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 350: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 351: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 352: “Sizce vergi nedir? Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 353: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 354: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 355: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 356: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 357: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 358: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 359: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 360: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 361: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 362: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 363: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 364: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 365: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 366: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 367: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 368: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 369: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 370: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 371: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 372: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 373: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 374: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 375: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 376: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 377: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 378: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 379: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 380: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 381: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 382: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 383: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 384: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 385: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 386: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 387: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 388: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 389: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 390: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 391: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 392: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 393: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 394: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 395: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 396: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 397: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 398: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 399: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 400: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 401: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 402: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 403: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 404: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 405: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 406: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 407: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 408: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 409: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 410: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 411: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 412: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 413: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 414: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 415: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 416: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 417: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 418: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 419: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurdan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 420: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 421: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 422: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 423: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 424: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 425: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 426: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Tablo 3. 427: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Tablo 3. 428: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 429: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 430: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 431: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 432: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 433: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 434: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 435: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 436: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 437: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 438: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 439: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 440: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 441: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 442: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 443: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 444: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 445: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 446: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 447: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 448: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Tablo 3. 449: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. 1: Haldun-Laffer Eğrisi

Şekil 1. 2. : Basit Tutum-Davranış İlişkisi

Şekil 2. 1. Vergi Mükellefi Davranışları Yönünden Oran-Tutum Analizi

Şekil 2. 2: Song ve Yarbrough 'un Basit Vergi Uyumu Davranışı Modeli

Şekil 2. 3. Sosyal Etki ve Uyuma Davranışı

Şekil 2. 4. Sosyal Etki ve Uyuma Davranışı

KISALTMALAR

GSYH: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

GİB: Gelir İdaresi Başkanlığı

OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

TDK: Türk Dil Kurumu

DNA: Deoksiribo Nükleik Asit

KDV: Katma Değer Vergisi

ÖTV: Özel Tüketim Vergisi

VUK: Vergi Usul Kanunu

WVS: Dünya Değerler Araştırması

ISSP: Uluslararası Sosyal Araştırma Programı

TOS: Mükellef Görüşü Araştırmasını

SMMM: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

SPSS: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

GİRİŞ

Günümüzde devletlerin artan sorumluluklarını yerine getirebilmeleri ve sürdürülebilir kamu maliyesini gerçekleştirebilmeleri için finansman ihtiyacının artması olağan bir hal almıştır. Kamusal hizmetlerin sunulması, devletin egemenlik gücüne dayalı, hukuki cebir altında elde ettiği vergilerin önemini ortaya koymaktadır.

Vergilerin devletler açısından önemi düşünüldüğünde, vergilerin başarılı bir şekilde toplanabilmesi için, mükelleflerin vergi ile ilgili yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmeleri gerekmektedir. Özellikle beyana dayalı vergi sisteminde mükelleflerin, tutum ve davranışlarını belirleyen faktörlerin doğru tespit edilmesi önem taşımaktadır. Mükellef beyanlarının gerçeği yansıtması, vergi kayıp ve kaçaklarının önlenmesi hususunda, denetim ve cezai yaptırımların yüksek olmasının yetersiz kaldığı günümüz literatüründe sıkça tartışılan bir konu haline gelmiştir. Mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunun sağlanması bakımından, denetim ve ceza gibi dışsal faktörlerin yanı sıra, toplumda vergi bilinci ve vergi ahlakı gibi içsel faktörlerin de gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

Vergi bilinci, mükellefin ödediği verginin farkında olmasını ifade etmektedir. Vergi her şeyden önce vatandaşlık görevidir ve toplumla devlet arasındaki bağı ifade etmektedir. Vergi bilinci gelişmiş toplumlarda, verginin gerekliliğinin farkında olan bireyler fırsatını bulduğunda vergi kaçırma eğiliminde olmamaktadır. Vergi ahlakı ise, vergi ödemenin bireyin içsel motivasyonundan kaynaklandığını ifade etmektedir. Vergi ahlakı yüksek bireyler vergisini ödeme noktasında istekli davranmaktadır. Vergi ahlakı toplumun genel ahlakından farklı bir şekilde gelişmektedir. Toplumun genel ahlak seviyesi yüksek olsa dahi, vergi ahlakının gelişmemesi, vergi kaçırma bireyin davranışının ahlaksızlık olarak nitelendirilmesine engel teşkil etmektedir. Vergi ahlakının gelişmesi öncelikli olarak vergi bilincinin, dolayısıyla devletle birey arasındaki bağı oluşturulması ile sağlanmaktadır. Vergi bilincine sahip bir toplum, vergisini kaçırma bireye karşı, toplumu zarara uğrattığı düşüncesiyle hareket etmekte ve vergi ahlakını yansıtmış olmaktadır.

Mükellefte vergi bilinci ve vergi ahlakı, kendisine mükellefiyet tesis edilmeden önce yerleştirildiği ve geliştirildiği ölçüde sağlıklı sonuçlar elde etmek mümkün görünmektedir. Özellikle ilk ve orta öğretim sürecinde bulunan öğrencilere verginin

öneminin, gerekliliğinin düzgün şekilde aktarılması önem taşımaktadır. Vergilerin sağlıklı bir şekilde toplanabilmesi adına, özellikle son yıllarda vergi bilinci ve vergi ahlakını da içeren, verginin sosyo-psikolojik açıdan değerlendirildiği çalışmalar hız kazanmasına karşın, bu çalışmalar yeterli bulunmamaktadır. Toplumun vergi algısının pozitif şekilde yönlendirilmesi, vergiye uyumun sağlanması için söz konusu bilimsel çalışmaların artması gerekmektedir.

Bu çalışmada, vergi bilinci ve vergi ahlakının orta öğretim öğrencilerinde hangi seviyede olduğunu ölçmek amacıyla Bingöl İli merkezde yer alan orta öğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilere anket uygulaması yapılmakta ve analiz edilmektedir. Bu amaçla, 6.021 öğrenciye vergi bilinci ve vergi ahlakı seviyelerini ölçmek üzere uygulanan ankette elde edilen bulgular yapılan analizle birlikte değerlendirmeye tabi tutulmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde, öncelikle vergi kavramı tanımlanmakta, verginin amacı, sınırı ve yükü hakkında teorik bilgiler sunulmaktadır. Sonrasında, vergi sosyo-psikolojik bakış açısıyla ele alınmakta, bu açıdan mali sosyoloji, vergi psikolojisi ve mükelleflerin vergiye karşı algı-tutum-davranış süreci incelenmektedir. Son olarak da vergi bilinci ve vergi ahlakı kavramları açıklanmakta ve birbirleri ile ilişkisine değinilmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, vergi bilinci ve vergi ahlakının mükelleflerin davranışlarına etkisi çerçevesinde ilk olarak, vergi bilinci ve vergi ahlakını belirleyen faktörler ele alınmaktadır. Daha sonra ise, mükellef davranışları, vergi uyum ve uyumsuzluğu açıklanmaktadır. Burada ayrıca, mükelleflerin davranışlarını belirleyen sosyal etkiden söz etmek uygun görülmekte ve mükelleflerin vergiye uyum ve uyumsuzluk şekilleri incelenmektedir. Bölüm son olarak, Türkiye’de ve Dünya’da vergi bilinci ve vergi ahlakı ile ilgili yapılmış çalışmalar ve bu çalışma sonuçlarının değerlendirilmesi ile son bulmaktadır.

Çalışmanın son bölümünde ise, araştırma sonucu elde edilen bulgular analiz edilmekte, elde edilen sonuçlar yorumlanmakta ve sonuçlar ışığında bir takım öneriler sunulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. VERGİ BİLİNCİ VE VERGİ AHLAKINA TEORİK BAKIŞ

1.1.Vergi Kavramı ve Amaçları

1.1.1.Tanım

Vergi ile ilgili hem iktisat hem de maliye literatüründe çok sayıda tanıma rastlamak mümkündür. Yapılan tüm tanımların içeriği, tanımı yapanın vergiye yüklediği göreve ve beklentisine göre farklılaşmaktadır. Günümüzde maliye yazınında genel kabul görmüş şekliyle Nadaroğlu'na göre vergi, devletin veya devletten aldığı yetkiye dayanan kamu tüzel kişilerinin geniş anlamdaki kamusal faaliyetlerinin gerektirdiği harcamaları karşılamak ya da kamusal görevlerinin gereklerini yerine getirmek amacıyla, ekonomik birimlerden (gerçek veya tüzel kişiler) kanunda öngörülen esaslara uymak kaydıyla ve hukuki cebir altında, özel bir karşılık vaadi olmaksızın geri vermemek üzere aldıkları para tutarlarıdır¹.

Vergi ile ilgili yapılan tanımlardan yola çıkarak vergi ile ilgili asgari ortak özellikler ortaya koymak mümkündür. Verginin zorunlu ya da kamu gücüne dayalı olması ve herhangi bir karşılık esasına dayanmaması vergiye yüklenen asli özellik niteliği taşımaktadır. Burada karşılıksız olma kavramı ile ifade edilmek istenen, mikro ekonomik düzeyde bire bir karşılığın olmamasıdır. Makroekonomik düzeyde ise, tüm vergiler şüphesiz ki tüm kamu harcamalarının ya da kamu hizmetlerinin karşılığı olmaktadır². Verginin kural olarak herkese yönelik olması, ödeme gücüne göre alınması, vergi uygulamasının başarısında kuşkusuz önemli rol oynamaktadır. Kolaylıkla anlaşılır ve uygulanabilir nitelikte olması, ödenecek verginin zamanının, tutarının, ödeme şekil ve yerinin herkes tarafından bilinmesinin sağlanması vergi uyumunda başarının yakalanması için önem taşımaktadır³. Vergi temel olarak ortak ihtiyaçların karşılanması olarak elde edilen bir gelir kaynağı amacı taşıyan mali (fiskal) bir araç olmasına karşın, vergi toplamayı gerektiren ekstra fiskal (mali olmayan) amaçlardan da söz etmek yerinde olacaktır.

¹Nadaroğlu, Halil, Kamu Maliyesi Teorisi, Beta Yayıncılık, İstanbul 1985, s. 260.

²Oktar, S. Ateş, Vergi Hukuku, (12. Baskı), Türkmen Kitabevi, İstanbul 2017, ss. 4-5.

³Işık, Abdülkadir, Kamu Maliyesi, (3. Baskı), Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa 2014, s. 156.

1.1.2.Verginin Amaçları

1.1.2.1. Verginin Mali (Fiskal) Amaçları

Verginin mali amacı, kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için gerekli finansmanı sağlamaktır. Bu amaç verginin öncelikli ve değişmeyen amacıdır⁴. Başka bir ifadeyle verginin mali amacı, devletin asli görevlerini yerine getirebilmek için ihtiyaç duyulan finansman kaynağını sağlamasıdır⁵. Özellikle sanayi devriminden önceki yıllarda vergilemenin tek amacı kamu hizmetlerini yerine getirmek için devlet hazinesinin ihtiyaç duyduğu gelirin karşılanması olmuştur⁶. Devletin klasik nitelikteki görevlerini gerçekleştirebilmesi, yani adalet, savunma, ulaşım, eğitim, diploması, sağlık gibi kamu hizmetlerini topluma sunabilmesi için gerekli olan finansal ihtiyacı önemli ölçüde vergilerle sağlanmaktadır⁷. Anayasamızın 73. maddesinde yer alan “herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür” ifadesi verginin mali amacını belirtmektedir⁸. Söz konusu hüküm, verginin mali amacının yanı sıra, vergilemenin genellik ve ödeme gücü ilkesini de ortaya koymaktadır.

Vergilerdeki artışın kamu harcamalarına uyumlu olması gerekmektedir. Eğer vergiler kamu harcamalarında meydana gelen artışlarla uyumlu bir şekilde artmıyorsa vergi gelirlerinin çeşitli düzenlemelerle arttırılması veya kamu harcamalarının azaltılması yoluna gidilmektedir. Toplumun gelişen ekonomik ve sosyal yapısı içinde kamu harcamalarının azaltılması yoluna gidilmesi ise, oldukça zordur⁹.

Günümüzde liberaller tarafından çizilen sınırlar nedeniyle, tarafsız vergi politikası çoktan aşılmış bulunmakta ve bu nedenle sadece mali amaçlarla konulan vergilere pek rastlanmamaktadır¹⁰. Dolayısıyla verginin mali amaçları yanında, mali olmayan amaçları da günümüzde önemli bir paya sahip bulunmaktadır.

⁴Şen, H. ve İ. Sağbaş, Vergi Teorisi ve Politikası, (2. Baskı), Kalkan Yayınevi, Ankara 2016, s. 18.

⁵Pehlivan, Osman, Kamu Maliyesi, (1. Baskı), Celepler Matbaacılık, Trabzon 2016, s. 98.

⁶Orhaner, Emine, Kamu Maliyesi, (4. Baskı), Siyasal Kitabevi, Ankara 2007, s. 143.

⁷Akdoğan, Abdurrahman, Kamu Maliyesi, (14. Baskı),Gazi Yayınları, Ankara 2011, s. 122.

⁸Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2018.pdf>, (30.06.2018).

⁹Eker, Aytaç, Kamu Maliyesi, Birleşik Matbaa, İzmir 2005, s. 147.

¹⁰Edizdoğan, Nihat, Kamu Maliyesi, Ekin, Basın Yayın, Dağıtım, Bursa 2017, s. 147.

1.1.2.2. Verginin Mali Olmayan (Ekstra Fiskal) Amaçları

Verginin kamu hizmetlerini finanse etmek dışında başka amaçlarla alınması, verginin ekstra fiskal ya da mali olmayan amaçları olarak adlandırılmaktadır¹¹. Bilimsel anlamda verginin mali amaçları yanında ekonomik ve sosyal amaçlarına dikkat çeken kişi Adolph Wagner'dir. 1800'lü yılların sonlarında Wagner, devletin vergiden gelir sağlamanın yanında bazı ekonomik ve sosyal amaçların gerçekleştirilmesinde bir araç olarak yararlanılması gerektiğini ileri sürmüştür¹². 19. yüzyılın ikinci yarısından bu yana, özellikle de 1930'lardan itibaren vergi, sadece kamu harcamalarını karşılayan bir gelir türü olmaktan çıkmış, devletin elinde iktisadi ve sosyal hayata müdahalenin etkin bir aracı haline gelmiştir¹³.

1.1.2.2.1. Verginin Ekonomik Amaçları

Vergilemenin ilk ortaya çıkış sebebi mali olmasına karşın, vergileme gerçekte iktisadi bir olaydır. Çünkü vergiler, sonuç itibarıyla milli gelirden devlete ayrılan paydır. Bu nedenle vergiler; sermaye birikimi, kaynak dağılımı, ekonomik büyüme ve kalkınma, gelir ve servet dağılımı, mükelleflerin üretim, tüketim, tasarruf ve yatırıma ilişkin karar ve davranışları üzerinde önemli rol oynamaktadır. Vergilerin ekonomik amacı, ekonominin vergisel tedbirler ile yönlendirilme çabasını ifade eder¹⁴. Ekonomi politikası ve sosyal politikanın amaçları bakımından büyük işlevlere sahip olan vergileme, maliye politikasının önemli bir aracı niteliğindedir. Günümüzde gelişmiş ülkelerde, devletin vergilemeden sağlayacağı gelir ve yapacağı harcamadan daha çok, vergileme üzerinde yapacağı değişiklik ve oynamalarla, iç kaynaklarla ilgili talep baskısının nasıl düzenleneceği ve ödemeler dengesi gibi konular üzerinde durulmaktadır¹⁵. Bu nedenle özellikle günümüz gelişmiş ekonomileri için; vergilemenin ekonomik amacının, en az mali amacı kadar etkin olduğunu söylemek mümkündür.

Keynes, piyasa ekonomisinin kendiliğinden oluşması gereken birçok gerekliliği koordine edeceğini ve tam istihdam gelir seviyesini sağlayacak toplam talep düzeyine ulaşmanın yeterli olacağı görüşünü savunmuş, devletin kamu harcamalarını ve vergileri kullanarak toplam talebi yeterli seviyeye çıkarabileceğinden bahsetmiştir. Çünkü devlet

¹¹Pehlivan, 2016, s. 98.

¹²Şen ve Sağbaş, 2016, ss. 16-17.

¹³Kırbaş, Sadık, "Çeşitli Yönleriyle Vergileme ve Türk Vergi Sistemi", Sayıştay Dergisi, (3), Ankara 1991.

¹⁴Özsoylu, A. Fazıl, Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi, Bağlam Yayınları, İstanbul 1996.

¹⁵Akdoğan, 2011, s. 123-124.

siyasi kararları aracılığıyla kamu harcamalarını yönlendirebilmekte ve kontrolünü sağlamaktadır. Kamu harcamaları, toplam talebin doğrudan unsuru niteliğini taşımakta ve bu sayede devlet piyasa ekonomisine yön vermiş olmaktadır. Vergiler de kamu harcamaları gibi, toplam talebi belirleyen ve siyasi kararlar ile ayarlanabilen bir değişkendir. Ancak, vergilerde yapılacak değişiklikler kullanılabilir geliri azaltmaları nedeniyle toplam talebi dolaylı bir biçimde etkilemektedir. Devlet tam istihdamı gerçekleştirmek için, kamu harcamalarını ve vergileri kullanarak toplam talebi yeterli düzeye ulaştırmada başarılı olabilmektedir¹⁶.

1.1.2.2.2. Vergilemenin Sosyal Amacı

Adaletli gelir dağılımının sağlanmasında verginin bir araç olarak kullanılması vergilemenin sosyal amacını ortaya koymaktadır¹⁷.

Uygulanan vergi politikası aracılığıyla gelir ve servet dağılımındaki eşitsizliklerin azaltılması, kısaca sosyal adaletin gerçekleştirilmesi için, yüksek gelir ve servete sahip bireylerin, kendilerinden daha düşük gelir grubundaki bireylere göre, daha yüksek oranda vergilendirilmesi amaçlanabilir. Verginin sosyal amacı, özellikle refah devleti anlayışının yaygınlaşması ile birlikte önem kazanmaya başlamıştır. Gelir ve servet dağılımında eşitsizliğin giderilmesi yalnızca adalet sağlama endişesiyle değil, iktisadi gerçeklere dayanılarak da savunulmaktadır¹⁸.

Toplumdaki gelir dağılımı adil olmayabilmekte ve gelir grupları arasında çok büyük farklar bulunabilmektedir. Toplumun bir kesimi, asgari geçimini sağlayacak bir gelire sahip olmayabilir. İşsizlik, konut sorunu ve benzeri diğer nedenler, devletin gelir dağılımına müdahale etmesini gerektirir¹⁹.

Devletin vergi uygulamaları ekonomideki gelir dağılımını, müteşebbislerin yatırım kararlarını, istihdamı, hane halkının tüketim alışkanlıklarını ve bunlarla ilişkili pek çok faktörü etkileyecek bir güce sahiptir. Vergi politikalarının karar alıcılar

---

¹⁶Ataç, Beyhan, Maliye Politikası, Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, (118), Eskişehir 1999.

¹⁷ Pehlivan, Osman, Kamu Maliyesi, Celepler Matbaacılık, Trabzon 2013, s. 98-99.

¹⁸Şen ve Sağbaş, 2016, s. 24.

¹⁹Pehlivan, 2013, s. 99.

tarafından titizlikle ve uzun vadeli istikrar sağlamaya yönelik olarak belirlenmesi bu nedenle büyük önem taşımaktadır²⁰.

Sayılan bu amaçların dışında, başka amaçlardan söz etmek de mümkündür:

Vergilemenin özel amaçları olarak nitelendirilebilecek, esas olarak refah amacı ile bağdaştırılamayan ve daha çok belirli müdahaleleri içeren vergisel tedbirlerle ilgilidir. Bu amaçlar uluslararası çatışmaların ortaya çıkması halinde, kendine yeterli olmayı garanti altına alma (otarşı amacı), halk sağlığını tehdit eden tehlikelerle mücadele etme (sağlık politikasına ilişkin amaç), belirli üretim dallarını veya teşebbüs şekillerini koruma olarak sıralanabilir. Bu amaçları sayısal açıdan sınırlamak olanaksızdır; çünkü hemen her zaman yeni amaçların önem kazanması mümkündür²¹.

1.1.2.2.3.Vergi – Ahlak İlişkisi

Günümüz vergi literatürüne girmiş ve üzerinde önemle durulan soru, “İnsanlar niçin vergi öderler” sorusudur. Uygulanmakta olan vergi denetim ve ceza unsurlarının, insanların vergiye bakış açısı üzerinde beklenen sonucu doğurmaması, bu soruyu sormaya sebep olmuştur. Görülmektedir ki bireyler kimi zaman denetim ve ceza riski olmaması durumunda dahi vergilerini tam olarak ödeyebilmekte, kimi zaman ise yüksek denetim ve ceza riskini göze alarak vergilerini ödemekten kaçınmaktadır. Yakalanma riski olmamasına rağmen insanların gönüllü bir şekilde vergilerini ödemelerini, diğer bir ifade ile vergiye gönüllü uyumlarını açıklayan en önemli husus, vergiye karşı “içsel motivasyon” olarak ifade edilen “vergi ahlâkı”dır²².

Vergi ahlakının algılanması ve etkisi toplumdan topluma farklılık gösterebileceği gibi, aynı toplumda yaşayan bireylerin aile yapıları, çevre ile olan ilişkileri ve toplumsal bağlılıklarına göre de farklılık göstermektedir. Mükelleflerin risk almaya karşı bakış açılarının farklı olmasından dolayı, vergi cezalarına ve yakalanma olasılıklarındaki değişikliklere olan tepkilerinin birbirinden farklı olması doğaldır. Bunun yanında

---

²⁰ Işık, 2014, s. 157.

²¹ Turhan, Salih, Vergi Teorisi ve Politikası, (6. Baskı), Filiz Kitap Evi, İstanbul 1998, s. 39.

²² Tosuner, M. ve İ. C. Demir, “Toplumsal Bir Olgu Olarak Vergi Ahlakı”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2007/9 (3), s. 9.

mükelleflerin vergi kaçırmaya ahlaki açıdan bakışları ve algılama düzeyleri de, vergiye davranışlarını farklılaştırır²³.

1.2.Vergilemenin Sınırı ve Vergi Yüğü

1.2.1.Vergilemenin Sınırı

Vergileme, devletin, egemenlik hakkına dayanarak kamu harcamalarının finansmanında toplumu oluşturan bireyleri tek taraflı irade beyanı ile yükümlü kılması sürecidir. Vergileme, devletin varlığının korunması ve devam etmesi için vazgeçilmez bir olgudur. Vergileme yetkisinin kullanımında, yetki kullanımının kimlere ait olacağı ve vergilemenin yöntem seçimi kadar, vergilemenin hangi sınırlar içinde gerçekleştirilmesi gerektiği de büyük önem taşımaktadır²⁴.

Vergilemenin sınırları ekonomik, hukuki, siyasi, mali ve psikolojik sınırlar olmak üzere belirlenebilir.

Bir ülkeye ilişkin vergi potansiyelinin ekonomiye zarar vermeden en yüksek verimlilikle kullanılması vergilemenin ekonomik sınırını gösterir. Bu sınırın aşılması, üretimin ve gelir dağılımının ciddi zarar görmesi yönünden ekonomik, sosyal direnişlere ve karşı koymalara neden olması açısından siyasal sonuçlar da doğurabilmektedir²⁵. Vergilemenin ekonomik sınırı, genellikle bir ülkede belli bir dönemde öngörülen vergi kapasitesi (vergi potansiyeli) ve fiili durumu yansıtan vergi gayreti arasındaki ilişkiye dayanarak belirlenmektedir. Bir ülkedeki vergi kapasitesi veya başka bir deyişle vergilendirilebilir potansiyel, o ülkede vergilemenin ekonomik sınırını belirler.

Bir ülkede GSYH'nın toplumsal geçim seviyesinin üstünde kalan kısmı, o ülkenin vergi kapasitesini ifade eder²⁶. Vergi bilinci ve ahlakının gelişmiş olduğu ülkelerde vergi ödeme gücü ve vergileme kapasitesi vergi bilinci ve vergi ahlakı duygusunun gelişmediği ülkelere göre daha yüksektir. Vergi bilinci ve ahlakının zayıf olması, vergi mükelleflerinin vergi kaçırmaya sonucunu doğurur²⁷.

---

²³Aktan, C.C. ve H. Çoban , “Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi Perspektiflerinden Vergiye Karşı Tutum ve Davranışları Belirleyen Faktörler”, (Ed. Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici ve İstiklal Yaşar Vural), Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi içinde (137-157), Seçkin Yayınevi, Ankara 2006, s. 139.

²⁴Muter, Birol Naci, Vergi Teorisi, (2. Baskı), Emek Matbaacılık, Manisa 1998, s.107.

²⁵Edizdoğan, 2017, s. 234.

²⁶Şen ve Sağbaş, 2016, s. 165.

²⁷Karabulut, Kerem vd., Kamu Maliyesi, (1.Baskı), Savaş Yayınevi, Ankara 2009, ss.80-82.

Vergi gayreti, vergi kapasitesinin kullanım derecesini gösteren bir unsurdur. Bir ülkede, bulunduğu tahmin edilen vergi kapasitesi ile fiili vergi hâsılatı arasındaki oransal ilişkiyi göstermektedir. Vergi gayreti, vergi idaresinin olduğu kadar mali mevzuat ve mali yargının etkinliği, mükellef-vergi arasındaki ilişkiler ve eğitim düzeyinden etkilenmektedir. Ülkelerin vergi salabilecekleri mali kapasite aynı olsa bile topladıkları vergi miktarı, vergi toplama konusunda gösterdikleri gayrete göre değişebilir. Vergi gayreti oranı bunu ölçmek için kullanılmaktadır²⁸.

Vergilemenin bir başka sınırı hukuki anlamda belirlenmiştir. Anayasalar devletin temel organlarını, bunların örgütlenmelerini, işleyişlerini ve kişilerin temel hak ve ödevlerini düzenlediği gibi, diğer hukuk kurallarının uymak zorunda oldukları temel ilkeleri de göstermektedir. Çağdaş anayasaların hemen hepsinde vergi ile ilgili hükümler yer almaktadır²⁹. Tarihte bilinen ilk demokratikleşme hareketi İngiltere’de 1215 tarihli “Büyük Özgürlük Fermanı (Magna Carta Libertatum)” dır. Magna Carta “hukuk üstünlüğü” fikrinin yerleşmesini sağlayan ve “hukuk devleti” fikrinin tarihi önderi konumuna sahip olmuş bir ferman’dır. Bu ferman’ın 12. maddesi şöyledir:

“Hükümdar, kendini esaretten kurtarmak, oğluna asalet unvanı vermek (şehzadelik yetkileri tanımak), bir defaya özgü olmak üzere büyük kızını evlendirmek için, halktan vergi isteyebilir. Bu durumlar dışındaki hallerde ancak “Genel Meclis” karar verirse vergi alınır. Halktan vergi talep eden idare, ister kraldan, ister Genel Meclis’ten gelsin yükleyeceği yük makul ve mutedil olmalıdır”³⁰.

Söz konusu madde ile kralın vergilendirme yetkisi ilk kez sınırlandırılmıştır.

Vergilemenin sınırlarından bir diğeri de siyasal sınırlardır. Vergilerin siyasal sınırı, siyasal iktidarların oy kaybı endişesine dayanmaktadır. Siyasal partiler kamu hizmetlerini sunarken kazanacağı oyları, vergiye ilişkin düzenlemeleri yaparken de kaybedeceği oyları göz önünde bulundurmamak zorundadır. Günümüzde vergilenebilir kapasitenin sınırının belirlenmesinde demokratik ülkelerde oy kaybı endişesinin önemi

²⁸Şen ve Sağbaş, 2016, s. 166.

²⁹Tavşancı, Aykut, “Tanzimattan Günümüze Osmanlı-Türk Anayasalarında Vergilendirmeye İlişkin Hükümler” Prof. Dr. Naci Birol Muter’e, (ed. Komisyon), (1. Baskı), Celal Bayar Üniversitesi Rektörlük Basımevi, Manisa 2014, s. 515.

³⁰Giray, Filiz, Maliye Tarihi, (6. Baskı), Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa 2015, s.53.

büyük olmaktadır. Vergi mükellefleri tarafından oyların yönünün değiştirilmesi noktası, vergilenebilir kapasitenin siyasal sınırının belirlenmesi açısından önemli olmaktadır³¹.

Vergi gelirlerinin artırılması gereken durumlarda, genellikle, vergi oran ve miktarlarının artırılması veya yeni vergiler konulması suretiyle, vergi gelirlerinin artırılabilceği düşünölmektedir. Fakat 1728 yılında J. Swift eserinde bu durumu “Vergilemede iki kere iki her zaman dört değil, bazen de ancak bir eder” sözüyle ifade etmiştir. İpek ve şarap üzerinden alınan gümrükleri örnek gösteren Swift; vergilendirilen malların fiyatını aşırı derecede artıran gümrük oranlarının iki katına çıkarılması olayının daha önceye kıyasla daha çok değil, aksine daha az gelir sağlanmasına yol açtığını kanıtlamaya çalışmıştır³².

Klasik maliye ve vergi teorisi, vergi sınırlarını kesin ve sayısal olarak belirlemenin güçlüğü üzerinde durmuştur³³. Buna rağmen, vergilemede sınırın aşıldığını gösteren mali göstergeler de vardır. W. Gerloff ve F. Neumark bu göstergeleri bir mali kanun halinde ortaya koymuşlardır. Bu kanuna göre vergilemede optimal nokta aşılnca vergi hasılatında artış yavaşlar ve hatta düşer, buna karşılık vergi toplama masrafları ve tahsil edilemeyen vergi kalanları ve vergi kaçakçılığı artar³⁴.

Vergilemenin mali sınırı (vergi optimumu) var olan bir verginin oranının artırılmasına rağmen, vergi gelirlerinde artık bir artışın görülmediği veya yeni konulan bir vergiye rağmen vergi hâsılatında bir değişikliğin olmadığı nokta olarak ifade edilebilir. Diğer bir deyişle vergi optimumu verginin toplam hâsılat toplam maliyet farkının, yani toplam net hâsılatın en yükseğe ulaştığı noktayı göstermektedir. Bu nokta aşıldığında gayrisafi hâsılat artsa bile safi hâsılat azalma başlar³⁵.

Bu konu arz yönlü iktisatçılardan Arthur Laffer tarafından da ele alınmıştır.

---

³¹Kitapçı, İsmail, Vergi Etiği ve Vergi Psikolojisi, (3. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015, s. 223.

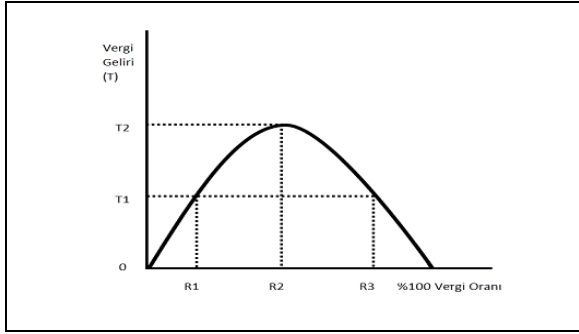
³²Muter, 1998, ss. 111-112.

³³User, İnci, “Vergilemenin Sosyal Psikolojik Sınırı”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul 1992.

³⁴Türk, İsmail, Kamu maliyesi, 6. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2006, s. 222.

³⁵Kitapçı, 2015, s. 141.

Şekil 1. 1: Haldun-Laffer Eğrisi

Kaynak: Türk, 2006, s. 223.

Laffer eğrisi vergi oranlarını belli bir noktaya kadar artırdığında vergi gelirlerinin de artacağını, fakat bu noktadan sonra vergi oranının artırılmasının vergi gelirlerini negatif yönde etkileyeceğini belirtmektedir. Bu durum aynı zamanda vergi ahlakının zayıflaması anlamına gelmektedir. Şekilde de görüldüğü gibi vergi oranını R1 seviyesinden R2 seviyesine kadar artırmak devletin yararına bir durum olmasına rağmen; R3 oranında vergilendirme isteği hem amaçlanan vergi gelirin elde edilmesini sağlayamayacak hem de vergi mükelleflerinde vergiye karşı olumsuz tepkilerin oluşmasına ve devletin bireyler gözünde otorite ve saygınlık kaybına, güven seviyesinin düşmesine neden olacaktır. Şekle göre optimum vergi oranı R2 seviyesidir. V2 seviyesi toplumların iktisadi ve kültürel yönden gelişmişlik düzeylerine göre farklılık gösterebilir. Bu noktada belirleyici olan hususlar başta vergi ahlakı olmak üzere vergi bilinci ve vergi kültürüdür³⁶.

1.2.2. Vergilemenin Psikolojik Sınırı ve Vergi Yüğü

Vergilendirme politikasının etkin bir şekilde oluşturulması bakımından, mükellef davranışlarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Mükelleflerin bireysel nitelikteki tavır ve davranışları, genelleştiği ölçüde vergi sisteminin başarısı üzerinde etkili olmaktadır³⁷.

Vergilemenin psikolojik sınırı vergilemenin mali, ekonomik ve siyasi sınırlarında daha geniş bir anlama sahiptir ve bu üç sınırın ilerisindeki veya gerisindeki bir noktayı ifade edebilir³⁸.

³⁶ Kitapçı, 2015, s. 142.

³⁷ Akdoğan, 2011, s. 188.

³⁸ Kitapçı, 2015, s.133.

Vergilemede psikolojik sınırın ölçüsü, vergilemenin mükelleflerin davranışlarında mali verimliliği azaltacak ya da istenmeyen etkiler meydana getirmeyecek nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda, psikolojik olarak vergilendirilebilir sınır kavramı, mükelleflerin tahammül edebileceği seviyede kamu sektörü için bir üst sınır çizmektedir. Fakat bu sınır, kesin rakamlarla ifade edilen bir sayı olarak ifade edilememektedir³⁹.

Eski vergileri arttırmak ya da yeni vergiler konmak istendiği zaman, büyük bir dikkat ve titizlikle vergiye karşı psikolojik tepkilerin minimum olduğu noktayı tespit edip seçmek çok önemlidir⁴⁰.

Vergi politikası oluşturulurken mükellef psikolojisinin göz önünde bulundurulması, vergileme politikasının başarısını etkilemektedir. Kamu harcamalarının çeşitleri ve nitelikleri, bütçe ile ilgili uygulamalar, vergi muafiyeti ve istisnaları mükellef psikolojisi üzerinde etkili olduğundan vergilerin sağlıklı toplanıp harcanmasına etki edecektir⁴¹.

Kişilerin ödedikleri vergiyi başkalarına aktarma çabaları nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, bir kısım satın alma gücünün kamu kesimine vergileme ile aktarılmasının yükünü toplum içinde birilerinin çekmesi kaçınılmazdır. Vergi dönüştürülebildiği (telafi edilebildiği) özel durumlar dışında, mutlaka bazı insanlar, satın alma güçlerinin vergi nedeniyle azalmasına bağlı olarak, fedakârlığa katlanmak zorunda kaldıklarını göreceklerdir. Daha az tüketme, daha az tasarruf, mallar arasında tüketim bölünüşünü değiştirme vs gibi değişik biçimlerde ortaya çıkacak bu yük, kişisel planda da, makro düzeyde de bazı sonuçlar ortaya çıkarır⁴².

Verginin karşılıksız olması, onun bir yük olarak algılanması sonucunu doğurur. Vergi sadece onu ödemek zorunda olan kişiler üzerinde değil, aynı zamanda toplum açısından da bir yük olarak kabul edilir. Çünkü devlet her yıl gayrisafi milli hâsılanın belirli bir miktarını vergi yoluyla alır. Bu nedenle vergi sadece mükellefler üzerinde değil, toplum üzerinde de bir yükür⁴³.

³⁹ Şenyüz, Doğan, Vergilendirmede Yükümlü Psikolojisi, Bursa 1995, s. 21-22.

⁴⁰ Çiçek, Halit, “Psikolojik Ve Sosyal Yönden Yükümlülerin Vergiye Karşı Tutum ve Tepkileri”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Maliye ABD, İstanbul 2006.

⁴¹ Orhaner, 2007, s. 28.

⁴² Uluatam, Özhan, Kamu Maliyesi, (6. Baskı), İmaj Yayınevi, Ankara 1999, s. 132.

⁴³ Pehlivan, 2013, s. 160.

Vergi yükü ve taşıyanlar arasında adil olarak dağılımı, yakın geçmişi olan ve günümüzde sürekli olarak incelenen ve tartışılan bir konudur. Devletin, sosyal ve ekonomik yaşama müdahale araçlarından birisi olan vergilerin iyi şekilde kullanılması, etkilerinin ölçülebilmesiyle mümkündür. Vergi yükünün belirlenmesi şu açılardan önemlidir:

- Vergi yükü vergi politikası ile ilgili düzenlemelerin savunulmasında kullanılmaktadır.
- Uluslararası iktisadi ve mali konuların açıklanması vergi yükü ile mümkün olmaktadır.
- Ekonomik ve politik bütünleşmelerden doğan mali sorunların çözümü vergi yükü sorunlarının ele alınmasını gerektirmekte, vergi ahenkleştirmesine gidebilmenin ön şartını teşkil etmektedir.
- Vergi politikası geliştirerek, vergi yoluyla sektörler ve kişiler arasında gelir dağılımını daha eşit hale getirmek, ekonomide tam çalışmayı sağlayabilmek için, vergi yükü sorunları ve konuları üzerine eğilmek gerekmektedir⁴⁴.
- Vergi yükü, yalnızca belirli bir vergi tutarını değil, aynı zamanda vergi ile üzerinden ödendiği gelir ve servet arasındaki ilişkiyi belirtmekte olup, belli bir devre içinde devlet ve diğer kamu tüzel kişilerine yapılan ödemeler ile bu ödemeleri yapan mükelleflerin aynı devre içindeki gelirleri arasındaki oransal ilişkinin belirlenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır⁴⁵.

1.2.2.1. Objektif Vergi Yükü

Vergileme, mikro açıdan mükelleflerin gelirlerinin; makro açıdan ise toplumun gelirlerinin, özel kesimden kamu kesimine aktarılmasını içeren bir süreçtir. Diğer bir ifadeyle, verginin ödenmesi, mükellefin ve toplumun ekonomik ve mali gücünü azaltıcı bir niteliğe sahiptir. Bu anlamda vergi ödeyenlerin bu azalmadan etkilenmeleri ve bir yük hissetmeleri kaçınılmazdır. Mükelleflerin vergi ödemediği dolayısı ile hissettikleri bu baskı ödenen vergiler ile elde edilen gelir arasındaki oransal ilişki ise objektif vergi yükü olarak nitelendirilir⁴⁶.

---

⁴⁴Türk, 2006, s. 214-215.

⁴⁵Akdoğan, 2011, s. 500-501.

⁴⁶Muter, 1998, s. 112.

Belirli bir dönemde devlete veya vergilendirme yetkisine sahip diğer kamu kuruluşlarına yapılan vergi ödemeleri yapan vergi mükelleflerinin aynı dönemde elde ettikleri gelir arasındaki oransal ilişkiyi gösteren objektif vergi yükünün, bazı esaslardan hareket edilmek suretiyle, sayısal olarak hesaplanması mümkündür. Vergi yükü, ödenen vergi ve gelirin bir fonksiyonudur. Diğer bir ifadeyle, vergi yükü, ödenen vergi ile doğru orantılı, gelir ile ters orantılıdır. Dolayısıyla, ödenen vergi miktarı arttıkça vergi yükü de artmakta; gelir arttıkça vergi yükü azalmaktadır⁴⁷.

Objektif vergi yükü bireysel, bölgesel, sektörel, toplam, net ve gerçek vergi yükü olarak farklı türlerde değerlendirilebilir.

Bireysel Vergi Yükü

Mükelleflerin belirli bir dönemde ödedikleri vergilerin, elde ettikleri gelire oranı bireysel (kişisel) vergi yükünü ifade eder⁴⁸. Bireysel vergi yükü, ödenen vergi ile vergi ödeme gücünün bir fonksiyonudur. Vergi ödeme gücü ise önce gelire, dolaylı olarak servete ve vergi ödeyicisinin içinde bulunduğu koşullara bağlıdır⁴⁹.

Bölgesel Vergi Yükü

Vergi ile gelir arasındaki ilişkinin bölgesel düzeyde kurulmasıdır. Bölgesel vergi yükü, ekonomik, sosyal ve coğrafi yönlerden homojen olan bölgeler için yapılan yük hesaplamalarıdır. Bu hesaplar, devlete, öngörülebilecek mali önlemler ile vergi yükü dengesizlikleri ve bölgesel kalkınma konusunda sağlıklı karar alma ve karşılaştırma yapabilmek için gerekli verileri sağlamaktadır⁵⁰.

Sektörel Vergi Yükü

Bir sektörün belli bir dönemde ödemiş olduğu vergi miktarı ile elde ettiği gelir arasındaki oran bize sektörün vergi yükünü vermektedir⁵¹.

Toplam Vergi Yükü

Bir ekonomide toplanan vergilerin, milli gelire oranlanması şeklinde ifade edilmektedir⁵². Toplam vergi yükü, belirli bir devre süresince bir ekonomide devlet ve diğer kamu tüzel kişilerine ödenen vergiler toplamının milli gelire oranlanması suretiyle

---

⁴⁷Muter, 1998, s. 112.

⁴⁸Orhaner, 2007, s. 183.

⁴⁹A.g.e. s. 180-181.

⁵⁰Muter, 1998, s. 113.

⁵¹Akdoğan, 2011, s. 501.

⁵²A.g.e. s. 501.

hesaplanır. Toplam vergi yükünde ekonominin içinde bulunduğu durum ve vergilenebilir kapasite önem taşır⁵³.

Net Vergi Yükü

Net vergi yükü hem ekonomi ve hem de bireyler açısından düşünülebilir. Bir ekonomide toplanan tüm vergilerden, bu vergi hâsılatıyla finanse edilen giderlerden sağlanan fayda çıktıktan sonra kalan bakiye net vergi yükünü ifade eder⁵⁴.

Gerçek Vergi Yükü

Vergilerin ekonomiye doğrudan doğruya etkileri yanında, iktisadi değişkenlere etkileri suretiyle dolaylı etkileri de vardır. Verginin ekonomiye dolaylı ve dolaysız tüm etkileri hesaba alınarak, yarattığı tüm kayıp ve kazançların birlikte düşünülmesi halinde gerçek vergi yüküne ulaşılır. Böylece gerçek vergi yükü net vergi yükünden, vergilerin dolaylı etkilerini de hesaba almasıyla ayrılmaktadır⁵⁵.

Vergi yükünü Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) ve Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) tarafından yayımlanan istatistiksel verilerin yer aldığı aşağıdaki tablolarla ortaya koymak mümkündür.

Tablo 1. 1. GSYH, Genel Bütçe Vergi Gelirleri ve Vergi Yükü (2002-2018) (Bin TL)

	GSYH	VERGİ GELİRLERİ	VERGİ YÜKÜ
	(2009 BAZLI)	(*)	(%)
YILLAR	(1)	(2)	(2/1)
2002	359.358.871	65.188.479	18,1
2003	468.015.146	89.893.112	19,2
2004	577.023.497	111.335.368	19,3
2005	673.702.943	131.948.778	19,6
2006	789.227.555	151.271.701	19,2
2007	880.460.879	171.098.466	19,4
2008	994.782.858	189.980.827	19,1
2009	999.191.848	196.313.308	19,6
2010	1.160.013.978	235.714.637	20,3
2011	1.394.477.166	284.490.017	20,4
2012	1.569.672.115	317.218.619	20,2
2013	1.809.713.087	367.517.727	20,3
2014	2.044.465.876	401.683.956	19,6
2015	2.338.647.494	465.229.389	19,9
2016	2.608.525.749	529.607.901	20,2
2017	3.104.906.706	626.082.415	20,1
2018	3.700.989.489	737.954.270	19,9

(*) Vergi Gelirleri Rakamları Mahalli İdare Ve Fon Payları İle Red Ve İadeler Dahil Tutarlardır.

Not : 2008-2018 Yılları Vergi Gelirleri İçerisindeki Gelir Vergisi Tevkifat Rakamına Asgari Geçim İndirimi Tutarı Dahildir.

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı, İstatistikler, <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_2.xls.htm>, (13.07.2019).

⁵³Edizdoğan, 2017, s. 181.

⁵⁴A.g.e. s. 183.

⁵⁵Edizdoğan, 2017, s. 184.

Gelir İdaresi Başkanlığı'nca yayınlanan Yıllık Faaliyet Raporları esas alınarak 2002-2018 yılları arasındaki GSYH, Genel bütçe vergi gelirleri, vergi yükü rakamları aşağıda tablolar halinde verilmiştir. Tablo 1. 1' de vergi gelirleri rakamları mahalli idare ve fon payları ile red ve iadeler dâhil tutarlar verilmiştir. 2002 yılında GSYH rakamı 359.358.871 TL iken vergi gelirleri ise 65.188.479 TL bunların birbirine oranı olan vergi yükü ise % 18,1'dir. 2018 yılında ise GSYH rakamı 3.700.989.489 TL iken vergi gelirleri 737.954.270 TL vergi yükü ise % 19,9'dur. 2002 ile 2018 yılları arasında vergi yükünde % 1,8'lik bir artış olduğu görülmektedir. Ancak bu artışın düzenli bir şekilde gerçekleşmediği görülmektedir. Nitekim vergi yükünün en yüksek olduğu rakamın % 20,4 oranı ile 2011 yılında gerçekleştiği görülmektedir. 2011 yılından sonra ise bir azalma meydana gelmekte ve 2016 yılındaki %20,3'e yükselmekte ve 2017 yılında başlayan düşme eğilimi 2018 yılında da devam ettiği görülmektedir.

Tablo 1. 2: GSYH, Genel Bütçe Vergi Gelirleri ve Vergi Yükü (2002-2018) (Bin TL)

	GSYH	VERGİ GELİRLERİ	VERGİ YÜKÜ
	(2009 BAZLI)	(*)	(%)
YILLAR	(1)	(2)	(2/1)
2002	359.358.871	59.644.416	16,6
2003	468.015.146	81.783.798	17,5
2004	577.023.497	100.373.326	17,4
2005	673.702.943	119.627.198	17,8
2006	789.227.555	137.480.292	17,4
2007	880.460.879	152.835.111	17,4
2008	994.782.858	168.108.960	16,9
2009	999.191.848	172.440.423	17,3
2010	1.160.013.978	210.560.388	18,2
2011	1.394.477.166	253.809.179	18,2
2012	1.569.672.115	278.780.848	17,8
2013	1.809.713.087	326.169.164	18,0
2014	2.044.465.876	352.514.457	17,2
2015	2.338.647.494	407.818.455	17,4
2016	2.608.525.749	459.001.741	17,6
2017	3.106.536.751	536.617.206	17,3
2018	3.700.989.489	621.310.598	16,8

(*) Vergi Gelirleri Rakamları Mahalli İdare Ve Fon Payları Dahil, Red Ve İadeler Hariç Tutarlardır.

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı, İstatistikler, <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_3.xls.htm>, (13.07.2019).

Tablo 1. 2' de vergi gelirleri rakamları mahalli idare ve fon payları dâhil, red ve iadeler hariç tutarlar verilmiştir. 2002 yılında GSYH tutarının 359.358.871 TL iken, vergi gelirleri tutarı 59.644.416 TL olarak hesaplanmış vergi yükü oranı ise % 16,6 olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise GSYH tutarı 3.700.989.489 TL, vergi gelirleri toplamı 621.310.598 TL olarak, vergi yükü oranı ise % 16,8 olarak gerçekleşmiştir. Fakat bu artışta düzenli bir şekilde gerçekleşmemiştir. Söz konusu yıllar itibari ile dalgalanmalar yaşandığı görülmekle birlikte en yüksek vergi yükü % 18,2 oranı ile 2010

ve 2011 yıllarında gerçekleşmiştir. 2018 yılında bir önceki yıla kadar düzensiz vergi yükü artışı düşme eğilimi göstermekte ve 2002 yılına yakın vergi yükü oranı görülmektedir.

Tablo 1. 3: Türkiye ve Diğer OECD Ülkelerinde Vergi Yükünün Karşılaştırılması

Hükümet seviyesi		Toplam																							
Vergi geliri		Toplam vergi geliri																							
Gösterge		GSYİH'nin %'si olarak vergi geliri																							
Ülke	Yıl	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Br.																							
Avustralya	%	20,6	21,1	25,4	26,2	27,7	28,0	28,2	30,4	28,9	29,7	29,9	30,3	29,9	29,4	29,5	26,9	25,6	25,4	26,1	27,1	27,3	27,6	28,2	..
Avusturya	%	33,6	33,7	36,4	38,7	40,5	39,4	41,4	42,4	44,0	42,8	42,6	42,1	41,2	40,6	40,8	41,7	41,2	41,1	41,3	42,0	42,8	43,1	43,7	42,7
Belçika	%	30,6	33,2	38,7	40,5	43,5	41,2	42,6	43,5	43,6	43,1	43,2	43,2	43,0	42,7	43,3	42,4	42,6	43,1	44,2	45,2	45,0	44,8	44,2	
Kanada	%	25,2	30,3	31,4	30,4	31,7	35,2	34,8	34,8	34,1	32,6	32,5	32,3	32,2	32,4	32,1	31,7	32,0	30,6	30,5	31,0	30,9	31,2	32,0	31,7
Şili	%	..	..	..	..	..	16,9	18,3	18,8	19,0	19,1	18,8	19,1	20,7	22,0	22,7	21,4	17,3	19,6	21,1	21,3	19,9	19,6	20,5	20,4
Çekya	%	..	..	..	..	..	..	34,7	32,4	32,5	33,4	34,3	34,7	34,5	34,0	34,2	33,5	32,3	32,5	33,3	33,7	34,1	33,1	33,3	34,0
Danimarka	%	29,1	36,9	36,8	41,2	43,6	44,4	46,5	46,9	45,9	45,4	45,6	46,4	48,0	46,5	46,4	44,8	45,0	44,8	44,8	45,5	45,9	48,6	45,9	45,9
Estonya	%	..	..	..	..	..	..	36,0	31,1	30,4	31,2	30,9	31,2	30,0	30,5	31,3	31,4	34,9	33,3	31,5	31,7	31,7	32,8	33,9	34,7
Finlandiya	%	30,0	31,2	36,1	35,3	39,1	42,9	44,5	45,8	43,2	43,3	42,4	41,8	42,1	42,2	41,5	41,2	40,9	40,8	42,0	42,7	43,6	43,8	43,9	44,1
Fransa	%	33,6	33,6	34,9	39,4	41,9	41,0	41,9	43,1	42,7	42,1	42,0	42,2	42,8	43,1	42,4	42,2	41,3	42,0	43,2	44,3	45,2	45,3	45,2	45,3
Almanya	%	31,6	31,5	34,3	36,4	36,1	34,8	36,2	36,2	35,0	34,4	34,6	33,9	33,9	34,5	34,9	35,4	36,1	35,0	35,7	36,4	36,8	36,8	37,1	37,6
Yunanistan	%	17,1	19,2	18,7	20,8	24,6	25,2	27,8	33,4	32,0	32,2	30,9	29,9	31,2	30,3	31,2	31,0	30,6	32,0	33,6	35,5	35,5	35,9	36,4	38,6
Macaristan	%	..	..	..	..	..	..	40,9	38,6	37,7	37,4	37,4	37,1	36,7	36,7	39,6	39,6	39,1	37,5	36,4	38,5	38,1	38,2	39,0	39,4
İzlanda	%	25,5	26,7	29,3	28,9	27,5	30,2	30,5	36,2	34,4	34,2	35,7	36,7	39,7	40,5	39,0	35,0	31,9	33,3	34,4	35,2	35,8	38,6	36,7	36,4
İrlanda	%	24,5	27,6	27,9	30,1	33,6	32,4	31,7	30,8	28,6	27,3	27,9	28,9	29,4	30,8	30,4	28,4	27,3	27,0	27,3	27,5	28,2	28,5	23,1	23,0
İsrail	%	..	..	..	..	..	..	35,4	34,9	34,8	34,0	33,3	33,4	33,7	34,3	34,2	32,0	29,8	30,7	30,9	30,0	30,7	31,1	31,3	31,2
İtalya	%	24,7	24,8	24,5	28,7	32,5	36,4	38,6	40,6	40,3	39,8	40,1	39,3	39,1	40,6	41,7	41,7	42,1	41,9	41,9	43,9	44,1	43,5	43,3	42,9
Japonya	%	17,6	18,9	20,1	24,5	26,4	28,2	25,8	25,8	26,0	24,9	24,5	25,2	26,2	27,0	27,5	27,4	26,0	26,5	27,5	28,2	28,9	30,3	30,7	..
Kore	%	..	..	14,9	16,9	15,8	18,8	19,1	21,5	21,8	22,0	22,7	22,0	22,5	23,6	24,8	24,6	23,8	23,4	24,2	24,8	24,3	24,6	25,2	26,3
Litvanya	%	..	..	..	..	..	..	29,7	29,1	28,1	27,8	27,4	27,6	27,8	28,6	28,1	27,7	27,9	28,1	27,7	28,4	28,5	28,8	29,0	30,2
Lüksemburg	%	26,4	22,5	31,4	34,2	37,8	33,5	34,9	36,9	37,5	37,4	37,5	36,5	37,8	35,7	36,1	36,7	38,2	37,4	37,0	38,4	38,2	37,4	36,8	37,1
Meksika	%	..	..	..	14,5	15,2	12,4	11,4	13,1	13,9	14,0	13,5	12,3	12,1	12,2	12,6	13,2	13,0	13,4	13,3	13,1	13,8	14,2	16,2	17,2
Hollanda	%	30,9	33,4	38,2	40,3	39,8	40,2	37,7	37,2	36,0	35,5	35,2	35,2	35,4	36,4	36,0	36,4	35,4	36,1	35,9	36,0	36,5	37,5	37,4	38,8
Y. Zelanda	%	23,2	25,1	27,5	29,6	29,5	36,2	35,6	32,5	31,9	33,3	33,2	34,2	36,1	35,3	33,9	32,9	30,2	30,3	30,5	32,1	31,1	32,4	33,0	32,1
Norveç	%	29,4	34,3	38,8	41,9	41,9	40,2	40,0	41,9	42,1	42,4	41,7	42,4	42,6	42,8	42,1	41,4	41,2	42,0	42,1	41,5	39,9	38,9	38,3	38,0
Polonya	%	..	..	..	..	..	..	37,7	32,9	32,9	33,0	32,5	31,9	33,0	33,6	34,6	34,1	31,2	31,4	31,9	32,1	31,9	32,0	32,4	33,6
Portekiz	%	15,7	17,6	18,9	21,9	24,1	26,5	29,3	31,1	30,8	31,2	31,3	30,2	30,8	31,3	31,8	31,7	29,9	30,4	32,3	31,8	34,1	34,3	34,6	34,4
Slovakya	%	..	..	..	..	..	..	39,6	33,6	32,7	32,8	32,5	31,5	31,3	29,3	29,2	29,0	28,9	28,1	28,6	28,3	30,2	31,2	32,3	32,7
Slovenya	%	..	..	..	..	..	..	38,4	36,6	36,8	37,2	37,3	37,4	38,0	37,6	37,1	36,4	36,2	36,9	36,5	36,9	36,7	36,5	36,6	37,0
İspanya	%	14,3	15,5	18,0	22,0	26,8	31,6	31,3	33,2	32,8	33,2	33,1	34,1	35,1	35,9	36,4	32,1	29,7	31,2	31,2	32,2	33,1	33,7	33,8	33,5
İsviçre	%	31,4	35,7	38,9	43,7	44,8	49,5	45,6	49,0	46,8	45,2	45,5	45,6	46,6	46,0	45,0	44,1	43,2	42,5	42,6	42,9	42,6	43,3	44,1	
İsviçre	%	16,6	18,2	22,5	23,3	23,9	23,6	25,4	27,4	26,8	27,5	26,8	26,5	26,5	26,4	26,1	26,4	27,0	26,5	27,0	26,8	26,9	27,0	27,7	27,8
Türkiye	%	10,6	9,1	11,6	13,0	11,2	14,5	16,4	23,6	25,6	24,0	25,2	23,3	23,4	23,6	23,1	23,1	23,5	24,8	25,9	24,9	25,3	24,6	25,1	25,5
Birl. Krallık	%	30,1	35,0	34,2	33,4	35,1	32,9	29,8	33,2	32,8	31,8	31,5	32,5	32,9	33,1	33,2	32,6	31,6	32,6	33,5	32,8	32,6	32,2	32,5	33,2
ABD	%	23,5	25,7	24,6	25,5	24,6	26,0	26,5	28,2	27,2	24,9	24,4	24,6	25,9	26,7	26,7	25,7	23,0	23,5	23,9	24,1	25,7	25,9	26,2	26,0
OECD Ortalama	%	24,8	26,7	28,6	30,1	31,5	31,9	33,3	33,9	33,4	33,2	33,1	33,0	33,5	33,6	33,7	33,0	32,3	32,5	32,8	33,3	33,6	33,9	34,0	34,3

Kaynak: Stat The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Revenue Statistics 1965-2015 Data extracted from OECD, <<https://stats.oecd.org/>>, (18.06.2018).

Tablo 1. 3' te ise, Gelir İdaresi Başkanlığı'nca yayımlanan OECD üyesi ülkelere ilişkin vergi istatistiklerinde yer alan vergi yükü verileri aşağıda tabloda verilmiştir. 1965 - 2016 yılları arasındaki döneme bakıldığında, OECD ülkelerindeki vergi gelirlerinin GSYH' ye oranı sosyal güvenlik primlerini de içeren şekilde görülmektedir. 2017 yılı verilerine bakıldığında, tabloda yer alan ülkeler içinde vergi yükünün en düşük olduğu ülkeler sırasıyla % 17,2 ile Meksika, % 20,4 ile Şili, % 23 ile İrlanda, % 25,5 ile Türkiye'nin dördüncü sırada geldiği görülmektedir. 2017 yılında OECD ortalaması ise % 34,3'tür

1.2.2.2. Subjektif Vergi Yüğü

Subjektif vergi yüğü, vergilemenin psikolojik sınırının belirlenmesinde rol oynamaktadır. Vergi ödevinin mükellef tarafından hangi ağırlıkta algılandığını gösteren subjektif vergi yüğü (ya da vergi tazyiki)'nün belirlediğı algılama, bireyin toplumsal durumuna, bilgi düzeyine, vergiye ilişkin tutum ve tecrübelerine ve genel psikolojik durumuna bağlıdır⁵⁶. User, subjektif vergi yükünün bireyin entelektüel düzeyi ve bilgi birikimine de bağlı olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“Subjektif vergi yükünün bireyin entelektüel düzeyi ve bilgi birikimine de bağlı olduğu ileri sürülmüştür. Entelektüel düzeyi vergiyi rasyonel değerlendirmeye uygun olan mükellefin, subjektif vergi yüğü ile objektif vergi yükü arasında ciddi bir fark olmayacaktır. Ama entelektüel düzeyi vergiyi rasyonel değerlendirmeye uygun olmayan, bilgi birikimi ve vergi bilinci daha az olan mükellefin ise vergiyi gerçekte olduğundan daha farklı algılaması söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle verginin nasıl tanıtıldığı ve bireylerin nasıl algıladığı çok önemlidir. Subjektif vergi yükünün, objektif vergi yükünden farklı olarak, ancak mükellefler üzerinde yapılacak olan anketlerle saptanması mümkün olabilmektedir”⁵⁷.

Subjektif vergi yüğü, çeşitli alan araştırmaları ile belirlenmeye çalışılmakla beraber, içinde barındırdığı subjektif unsurlar nedeniyle toplumsal düzeyde tam olarak hesaplanması mümkün değildir. Ancak, maliye, sosyoloji ve psikoloji alanında uzman kişilerin ortaklaşa çalışmaları ile gerçeğe yakın tahminler yapmak mümkündür. Bununla beraber, vergi sistemleri mükelleflerin kişisel ve ailevi durumlarını dikkate alan subjektif nitelikli vergiler geliştirerek, gerçek vergi ödeme gücüne ulaşmayı hedefleyebilmektedir. Ülkemizde uygulanan Gelir Vergisi subjektif karakterli bir vergi olması nedeniyle bu tür vergilere bir örnek olarak görülebilir⁵⁸. Mükellef eğer ödeme gücüne uygun bir şekilde vergilendirilirse, bu vergiyi ödemekten kaçmayacak, hatta bu vergiyi ödemekten dolayı yerine getirdiğı vatandaşlık görevinin mutluluğı ile vergi ahlâk düzeyi de yükselebilecektir. Aksine, vergi ödeme gücü, söz konusu vergilemeye uygun değilse, mükellef bu vergiye uyum sağlamakta zorlanacaktır. Vergisini tam olarak ödese bile üzerinde subjektif bir vergi tazyiki oluşması muhtemeldir. Bu tazyik,

---

⁵⁶Çiçek, 2006, s. 40.

⁵⁷User, 1992, s. 29.

⁵⁸Demir, İhsan, Cemil, Türkiye’de Vergi Yüğü (Objektif ve Subjektif Yönleriyle), (1. Basım), Dora Yayıncılık, Bursa 2013, s. 68.

vergi ahlâkına da baskı yapacak ve zaman içinde vergi ahlâkının negatif yönde değişmesine sebep olabilecektir⁵⁹.

Subjektif vergi yükünün vergi mükellefi üzerinde meydana getirdiği vergi baskısını daha açık bir şekilde ortaya koymak mümkündür. Bu durum net subjektif vergi yükü ile ifadesini bulmaktadır.

Net subjektif vergi yükü, vergi mükelleflerinin faydalandıkları kamu hizmetlerinin ödemiş oldukları vergilerin oluşturduğu vergi yükünden düşülmesi sonucu bulunan değerdir. Ancak kamusal mal ve hizmetlerin bölünememe ve dışsallık özellikleri nedeniyle faydalarını ölçmek son derece zordur, hatta bazı durumlarda imkânsızdır. Bu nedenle vergi mükelleflerinin net subjektif vergi yükünü daha az hissetmeleri için uygulanan vergi türü dolaylı vergilerdir. Mükelleflerde mali anesteziye yol açması sebebiyle uygulama kolaylığı sağlamasına karşın; hem vergi adaletine zarar vermekte, hem de mali farkındalığı engellediği için vergi bilinci ve vergi ahlakının oluşmasını olumsuz yönde etkilemektedir⁶⁰.

1.3. Sosyo-Psikolojik Açıdan Vergi

Mali olaylar, toplumda mevcut olan kaynakların bir kısmına el koyma ve kullanma biçiminde gerçekleşen olaylardır. Bu nedenle mali olayların iktisadi yönü ön plandadır. Bunun yanında bireylerin psikolojileri üzerinde olumlu veya olumsuz etkilere yol açarak kitlesel tepki ve eylemlere yol açması nedeniyle, sosyo-psikolojik yönü de olan sosyal olaylardır⁶¹.

Vergilerin sınırlarının daha iyi ortaya konulabilmesi bakımından verginin sosyo-psikolojik analizinin yapılması büyük önem taşımaktadır. Vergilere sosyo-psikolojik açıdan bakıldığında mali sosyoloji, vergi psikolojisi ve algı-tutum-davranış sürecinin tanımlanması gerekmektedir.

1.3.1. Mali Sosyoloji

Mali olayların sadece ekonomik yönden ele alınması, bu olayların toplum üzerinde meydana getirdiği etkileri anlamak adına güçlükler meydana getirebilmektedir.

---

⁵⁹Demir, 2013, s. 69.

⁶⁰ Kitapçı, 2015, ss.135-136.

⁶¹ Çelebi, A. Kemal, "Mali Olaylara Sosyolojik Yaklaşımın Önemi", Mali Sosyoloji Üzerine Denemeler, Hermes Matbaacılık, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara, 2012/418, s. 2.

Mali olaylarla sosyoloji arasında ilişki kurmak ve mali olayların sosyolojik yönden incelenmesini mümkün kılmak için araştırmacılar tarafından mali sosyoloji alanı geliştirilmiştir⁶².

Mali sosyoloji, toplumsal sınıf, grup ve örgütler, kısaca toplum üzerinde mali araç ve olguların etkilerinin araştırılmasını konu edinen sosyoloji biliminin bir alt disiplini olarak ele alınmaktadır⁶³. En genel anlamda, vergiler ve harcamaların siyasal, kültürel ve tarihsel faktörler gibi ekonomik olmayan faktörlerden nasıl etkilendiği ve bunları nasıl etkilediği üzerinde duran bir yaklaşım olarak tanımlanabilir⁶⁴. Mali sosyoloji, devletin mikro veya makro iktisadi analizlerle veya finansal kurumsal tanımlamayla kavranamayacak olan mali faaliyetleri ile ilgili geniş bir alanla ilgilidir⁶⁵. Aynı zamanda mali sosyoloji, maliye politikaları ve etkilerini biçimlendirecek şekilde devleti ve toplumu birbirine bağlayan karmaşık sosyal etkileşimlere, kurumsal ve tarihi bağlamlara tam olarak odaklanmak suretiyle diğer yaklaşımlardan kesinlikle farklılaşır⁶⁶.

1.3.2. Vergi Psikolojisi

Psikoloji, insan davranışlarını inceleme konusu yapan sosyal bir bilimdir. Bir ülkede kamu gelirlerinin arttırılabilmesi o ülkede yaşayan insanların psikolojik durumlarıyla yakından ilişkilidir⁶⁷.

Vergi psikolojisi, başlı başına bir bilim dalı değil, bireyler ve grupların vergileri algılayışı, değerlendirışı ve gösterdikleri tepkilere eğilen bir araştırma alanıdır. Vergi karşısında mükellefin gireceği davranışları iki biçimde ele almak mümkündür: Birincisi; insanın dikkatli, rasyonel ve tüm ekonomik koşulları hesaba katabilecek bilgi ve beceriye sahip olduğunu ve başlıca amacının kendi kazanımlarını azamiye ulaştırmak olduğunu varsaymak; bir başka deyişle mükellefi homo economicus olarak ele almaktır. İkinci yaklaşım biçimi ise, insan davranışları hakkında sabit varsayımlarda bulunmayıp,

⁶² Tuncer, Güner, "Türk Sinemasından Mali Sosyolojiye Yansımalar", Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi, 2015/37, (1), s. 194.

⁶³ Çiçek, Halit vd. "Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde vergi yükümlülerinin vergiyi algılama ve tutum analizi: Bir alan araştırması", Ümit Ofset Matbaacılık, Ankara: T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2008/381, s. 18.

⁶⁴ Sert, Mesut, "Eski'den Yeni'ye Mali Sosyoloji", 30. Türkiye Maliye Sempozyumu, 2015, s. 96.

⁶⁵ Backhaus, J. Joseph A. Schumpeter's Contributions in The Area of Fiscal Sociology: A First Approximation. Journal of Evolutionary Economics, 2004/14, 143.

⁶⁶ Campbell, J. L., "The State and Fiscal Sociology", Annual Review of Sociology, 1993/19, (163-185), s. 164.

⁶⁷ Ağcakaya, Serpil, Kamu Maliyesi, (3. Baskı), Dizgi Ofset, Konya 2013, s. 11.

bu davranışın altında yatan psikolojik etkenleri irdelemektir. İkinci yol tercih edildiğinde psikolojik yöntemlerin kullanılması kaçınılmazdır. Burada amaç, verginin nasıl algılandığını ve davranışın oluşmasında hangi tutumların rol oynadığını kavramaktır. Bu amaç benimsendiğinde, vergi psikolojisinin çalışma alanına girilmiş olur. Bu bağlamda, rasyonel davranışın insan için anormal bir hal olduğu ve ancak belli zorlamalarla elde edilebileceği bile ileri sürülmüştür⁶⁸.

1.3.3. Mükelleflerin Vergiye Karşı Algı-Tutum-Davranış Süreci

Genel olarak insanların yaşadıkları olaylar karşısındaki durumlarının algı-tutum-davranış üçlemesinden oluştuğu söylenebilir. Bireyin olaylar karşısında sergilediği tutum, onun muhatap olduğu olaydan ne anladığı ile ilişkilidir. O halde bu kavramların ilki algılamadır⁶⁹. Algılama “bir şeyin farkına varma ve farkına varılan şeye bilgi sistemimiz içinde bir yer bularak yakıştırma ve söz konusu olguyu nitel ve nicel olarak yargılayıp değerlendirme süreci” şeklinde ifade edilmektedir⁷⁰.

Tutum ise, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu ya da olaya karşı deneyim, motivasyon ve bilgilerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir⁷¹. Tutumun en önemli özelliği gözlemlenebilen değil, davranışa hazırlayıcı bir eğilim olmasıdır. Bu nedenle tutum gözle görülememekte ancak, davranışların gözlemlenmesi sonucu varlığı öne sürülebilmektedir. Tutumlar davranışları belirlediği için, sosyal olayların incelenmesinde çok önemli yere sahiptir⁷².

Bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilim olarak tanımlanan tutum kavramının gözle görülemediği ve ancak davranışa bir atıf olabileceği yönündeki tanımlamayı bir şema ile göstermek mümkündür.

---

⁶⁸User, 1992, s. 24-25.

⁶⁹ Aktan, Coşkun Can, vd. Vergi, Zulüm ve İsyan, (1. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara 2002, s.118.

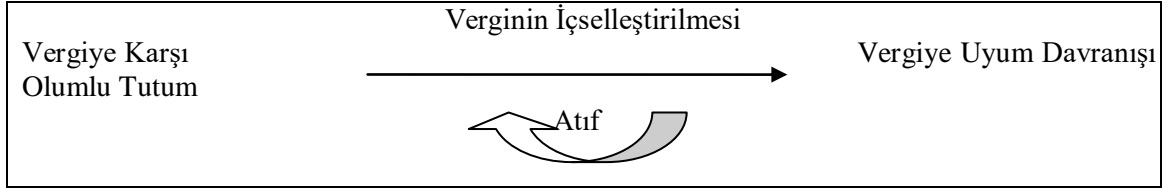
⁷⁰ Şimşek, M. Şerif vd. Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış, Adım Matbaacılık ve Ofset, Konya 2003, s.93.

⁷¹ İnceoğlu, Metin, Tutum-Algı İletişim, (3. Baskı), İmaj Yayıncılık, Ankara 2000, s. 5.

⁷² Aktan, 2002, ss.118.

Şekil 1. 2. : Basit Tutum-Davranış İlişkisi

Kaynak: Kağıtçıbaşı, Çiğdem ve Cemalcılar, Zeynep, a.g.e., s. 130' dan yararlanılarak hazırlanmıştır.

Genel olarak ele alındığında, insan davranışları, yaşanan olaylardan sağlanan algı ve bu algı ile oluşan tutuma göre oluşmaktadır. Bireyin bir davranışı yapıp yapmama kararı, belli koşulların oluşturduğu, bir karar alanında gerçekleşmektedir⁷³.

Yapılan araştırmalar, yüksek bilincin (farkındalığın) tutum-davranış ilişkisini güçlendirdiğini göstermektedir. Çünkü yüksek bilinç düzeyi tutumlara ulaşmayı kolaylaştırmakta ve tutumlar belleğe daha kolay çağırılabilen ve dolayısıyla davranışlar daha kolay etkilenmektedir. Bilincin yüksek olması bireyin harekete geçmeden önce, durup düşünmesi, inandıkları doğrultusunda nasıl davranması gerektiğine karar vermesi halidir⁷⁴.

Vergileme karşısında mükelleflerin psikolojik tutumlarının incelenmesi, tutumların davranışlara yol açan eğilimler olmasından dolayı önceliklidir. Ancak, vergileme karşısındaki tutumların bireysel olma özelliği, inceleme açısından güçlükler oluşturmaktadır. Bu nedenle vergileme karşısında mükellef tutumlarının incelenmesinde genelleme yapılma gereği ortaya çıkmaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde, mükelleflerin vergileme karşısındaki tutumlarının en önemli belirleyicisi, mükellef üzerinde oluşan vergi yüküdür. Vergi yükünün belirleyicisi ise, vergi oranlarıdır. Vergi oranlarının artması ile mükelleflerin ödeyeceği vergi miktarı ve dolayısıyla üstlenilen vergi yükü artmaktadır. Vergi yükünün artması ise, öncelikle kullanılabilir gelir seviyesini azaltmakta ve mükellef açısından daha az tüketim ve tasarruf yapma anlamına gelmektedir. Mükelleflerin tüketim ve tasarruf yönünden oluşan azalmayı telafi edebilmesi ise, daha fazla çalışmayı gerektirmekte ve psikolojik açıdan hoşnutsuzluğa neden olmaktadır⁷⁵.

⁷³ Erkan, Hüsnü, Ekonomi Sosyolojisi, (5. Baskı), Barış Yayınevi, İzmir, 2004, s.30.

⁷⁴ Kağıtçıbaşı, Ç. ve Z. Cemalcılar, Düünden Bugüne İnsan ve İnsanlar, (20. Basım), Evrim Yayınları, İstanbul 2017, s. 139.

⁷⁵ Aktan, 2002, ss.1118-119.

1.4. Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Kavramı

1.4.1. Vergi Bilincinin Tanımı

Ülkemizde modern vergi yaklaşımına paralel olarak beyana dayalı vergileme söz konusudur. Beyana dayalı vergileme, vergi ile ilgili temel yükümlülüklerin bizzat vergi mükellefi tarafından yerine getirilmesi anlamına gelmektedir. Bildirim görevinin yanı sıra kayıt ve belge düzenine uyma, beyanname verme, vergilendirme sürecinde verginin tahakkuk ettirilmesinden ödenmesine kadar mükellefin yükümlükleri kapsamındadır. Mükelleflerin bu yükümlülüklerini bir zorunluluktan ziyade gönüllü olarak yerine getirmeleri gelir toplama amacının ve diğer amaçların gerçekleştirilmesi yani sistemin daha sağlıklı işleyişi bakımından büyük önem taşımaktadır⁷⁶. Bu durum modern vergi yaklaşımlarının başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için mükellefin vergi bilincine sahip olmasının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Miriam Dornstein vergi bilincini kısaca, “bir verginin farkında olmak” şeklinde tanımlamıştır⁷⁷.

Vergi bilinci kavramı ile ilgili literatürde çok sayıda tanıma rastlanmamakla birlikte bulunan tanımlara aşağıda yer verilmiştir.

Akdoğan vergi bilincini, toplum bireylerinin, vergi ile ilgili ödevlerini yerine getirmedeki istekliliklerinin düzeyi olarak tanımlamıştır⁷⁸.

Vergi bilinci; toplumun genel eğitim seviyesi, vergi ile ilgili eğitim faaliyetlerinin etkinliği, vergi yönetiminin bu konudaki faaliyet ve uygulamaları, kaynak kullanımında etkinlik, vergi ile ilgili yasal düzenlemelerin vergi ilkelerine uygunluğu, mükellefin tutumuna ve vergi idaresinin bu konudaki faaliyetleri ve çalışmaları gibi çeşitli faktörlere göre oluşmaktadır. Vergi bilinci; bireysel bir konu olmaktan çok toplumsal nitelik taşımakta ve uygulamanın başarısını genel tavır ve davranışlar belirlemektedir⁷⁹.

Başka bir tanımda vergi bilincinin, vergiler konusunda kişinin sahip olduğu olumlu ve olumsuz tüm bilgi ve algılarının toplamını olduğuna dikkat çekilmiştir⁸⁰.

⁷⁶Aktan, Hasan Basri, “Toplumda Vergi Bilinci, Vergi Kültürü ve Vergi Ahlakının Önemi”, Yaklaşım Dergisi, 1997/5(52), s. 11.

⁷⁷User, 1992, s. 44.

⁷⁸Akdoğan, 2011, s. 189.

⁷⁹Edizdoğan, 2017, s. 224.

⁸⁰Demir, 2013, s. 108.

Vergi bilinci çeşitli faktörlere göre oluşmaktadır. Bu faktörler arasında; toplumun genel eğitim düzeyi, genel eğitim uygulamaları içinde vergi ile ilgili eğitim faaliyetlerinin etkinliği, vergi yönetiminin bu konudaki faaliyet ve uygulamaları, toplanan kaynakların değerlendirilmesindeki etkinlik, vergi ile ilgili yasal düzenlemelerin vergi ilkelerine uygunluğu, sağlıklı ve etkin iletişim imkânları ile bunların değerlendirilmesi, gerek mükellefe ve gerekse vergi yönetimine yardımcı kuruluşların bu konudaki faaliyetleri ve çalışmaları gibi faktörler belirtilebilir⁸¹.

Burada göz önünde tutulması gereken diğer bir husus; konunun, bir ülkede yalnızca mali fedakârlıklarda bulunması öngörülen kesimlerin sahip olmaları gereken bilinç düzeyi ile değil, aynı zamanda da yönetme ve yönlendirme görevi verilenlerin bilinç düzeyi ile yakından ilgili olduğudur. Uygulama açısından, söz konusu kesimlerin iç içe olduğunun, yani yönetenlerin de aynı zamanda mali fedakârlıklarda bulduklarının dikkate alınması suretiyle, aksaklık ve sorunların üstesinden gelmeye çalışmanın taşıdığı öneme, geniş kapsamlı bir şekilde yaklaşılması gerekmektedir⁸².

1.4.2. Vergi Ahlakının Tanımı

Ahlâk, “belli bir dönemde, insan topluluklarınca benimsenmiş olan, bireylerin birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen geleneksel davranış kurallarının, yasalarının, ilkelerinin bütünü veya çeşitli toplumlarda ve çağlarda kapsamı ve içeriği değişen değerler alanı” olarak tanımlanabileceği gibi; “bir kişi ya da bir insan öbeğince benimsenen eylem kurallarının bütünü” şeklinde de tanımlanabilmektedir⁸³.

TDK’ da ahlak kelimesi, bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları şeklinde tanımlanmaktadır⁸⁴. Ahlak kavramı, sosyal ilişkilerin gelişmesini ya da kişiler arasında rehberlik sağlamak için geliştirilen kurallardan oluşan düzgüsel bir sistemdir. İşlevi insan ilişkilerini bir sisteme oturtmak ve düzenlemektir⁸⁵.

---

⁸¹ Akdoğan, 2011, s. 189.

⁸² Akdoğan, A. “Kamu Harcamaları ile İlgili Genel Sorunlar ve Mali Yönetimin Etkinliği Açısından Bazı Yansımaları” , Maliye Seçme Yazılar, (Ed. Binnur Çelik ve Fatih Saraçoğlu), Gazi Üniversitesi Yayınları, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ankara 2003, s. 25.

⁸³ Akarsu, Bedia, Felsefe Terimleri Sözlüğü, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1998, s. 10.

⁸⁴ Türk Dil Kurumu, <www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c32210385f7e7.39399149>, (24.06.2018).

⁸⁵ Gökbunar, Ali Rıza, vd. “Türkiye’de Vergi Ahlakını Belirleyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma”, Ekonomik Yaklaşım, 2007/18 (63), s. 71.

Yine başka bir tanıma göre ahlak, insanın kamuyla olan ilişkilerinde “uygun” olarak adlandırılan davranışı belirleyen içsel bir denetçidir. Benzer şekilde vergi ahlakı vergi ödeme konusundaki içsel bir motivasyon olarak tanımlanmaktadır⁸⁶.

Vergi ahlakı tanımlaması yapılmakla birlikte açıklanması zor bir sosyal fenomendir⁸⁷. Çünkü vergi ödeme veya ödememe arasındaki seçimi belirleyen yalnızca yasal zemin değildir. Bunun yanında norm ve tutumlardan meydana gelen bir ortam da belirleyici bir unsur olmaktadır. Bu durum vergi ahlakı ile vergi ödeme arasında var olan bir ilişkiyi yansıtmaktadır⁸⁸.

Vergi ahlakı, genel ahlaktan farklı bir kavramdır. Bundan dolayıdır ki, çoğu zaman bireyler vergi kaçırmayı yolsuzluk ya da ahlak dışı bir eylem olarak görmemektedir⁸⁹. Sonuç olarak, vergi ahlakı ile genel ahlak arasında sıkı bir ilişki yoktur, genel ahlakı çok yüksek olan bir kişinin vergi ahlakı çok düşük olabilmektedir⁹⁰.

Vergi ahlakı ile ilgili ilk önemli çalışmalar 1960’lı yıllarda Günter Schmolders önderliğindeki Alman bilim adamları tarafından kurulan Köln Vergi Psikolojisi Okulu (Colonge School of Tax Psychology) tarafından başlatılmıştır. Daha sonraları mükelleflerin devletle olan ilişkilerini belirleyen ve mükelleflerin vergiye yönelik tutumlarını etkileyen önemli faktörlerden biri olarak değerlendirilen vergi ahlakı konusunda yapılan araştırmalar artmıştır⁹¹.

Günter Schmolders vergi ahlakını, bireylerin vergileme ile bireylere yüklenen özel mükellefiyetler karşısında takındıkları davranış olarak tanımlamıştır. Buna göre vergi ahlakı, halktan halka, mekândan mekâna, zamandan zamana farklılık göstermektedir. Diğer bir deyişle vergi cezaları ve vergi kaçakçılığı karşısında bireylerin almış oldukları tavır olarak tanımlanır⁹².

---

⁸⁶ Baloğlu, Burhan, “Sosyal Açıdan Türkiye’de Halkın Vergiye Bakışı”, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul, 2010/62, s. 22.

⁸⁷ Torgler, Benno, “Tax Compliance And Tax Morale, A Theoretical And Empirical Analysis”, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, UK 2007, s. 64.

⁸⁸ Torgler, B ve F. Schneider “What Shapes Attitudes Toward Paying Taxes? Evidence from Multicultural European Countries”, IZA, Discussion Paper No. 2117, May 2006, s. 2.

⁸⁹ Posner, Eric Andrew, “Law and Social Norms: The Case of Tax Compliance”, Virginia Law Review, 86 (8), 2000, s. 1785.

⁹⁰ Edizdoğan, 2017, s. 221.

⁹¹ Şahbaz, K. İ. ve N. T. Saruç, “Vergi Ahlakını Etkileyen Faktörler: Sakarya Üniversitesi Örneği”. Sakarya İktisat Dergisi, 2012, s. 4.

⁹² Schmolders, Günter, Genel Vergi Teorisi, (Çev. Salih Turhan), İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2149/55, İstanbul 1976, s. 107.

Torgler ise vergi ahlakını “vergi ödeme konusundaki içsel bir motivasyon” olarak tanımlamıştır⁹³. Bu tanıma göre vergi ahlakı kişisel isteklilik veya vergi ödemek için ahlaki bir yükümlülüktür. Yani vergi ahlakı kişide suçlarına karşı hissedilen vicdani bir huzursuzluk ve ya suçluluk hissidir. Kişideki bu vicdani hisler ne kadar kuvvetli ise vergi ahlakı da o derece kuvvetli olacaktır. Bu haliyle vergi ahlakı mükellefte vergiye karşı oluşan bir değer bütünüdür⁹⁴. Ahlak kavramı burada Kant düşünce sisteminde görülen töresel yüksek bir mükellefiyet anlamında değil, bireyin toplumun bir parçası olarak üstlendiği görevleri daha iyi yerine getirebilmesi için uyması gereken zamanın ahlaki ve hukuki kurallarını içten tasvip etmesi anlamında kullanılmaktadır. Dolayısıyla burada bireylerin vergileme ve vergileme ile kendilerine yüklenen özel yükümlülükler karşısında takındıkları genel tavır yani “vergi zihniyeti” söz konusudur. Bu anlamda vergi ahlakı, vergi zihniyetinin genel çerçevesi içinde yer almaktadır⁹⁵.

Başka bir tanıma göre, ahlak mükelleflerin vergi yasalarından doğan yükümlülüklerini, gerçeğe uygun bir şekilde yerine getirme konusundaki davranışlarının düzeyidir. Vergi bilinci ile iç içe bir kavram olan vergi ahlakı, vergilendirme ile ilgili yükümlülüklerin olması gerekene uygun bir şekilde yerine getirilmesi ile anlam kazanır⁹⁶.

Vergi ahlakı, vergi-hizmet bağlantısının ve vergilerin amaç ve işlevlerinin kavranmış olmasından ibaret sayılan mali bilgi ve başta vergi kanunu olmak üzere tüm mali kurumlara ilişkin bilgi, duygu ve davranışlardan ibaret sayılan mali tutumlar ile bağlantılı bir kavram olup, vergi ödeme konusundaki içsel bir motivasyon olarak tanımlanmakta ve mükelleflerin vergi yasalarından doğan yükümlülüklerini, gerçeğe uygun bir şekilde yerine getirme konusundaki davranışlarının düzeyine denilmektedir. Buradaki içsel motivasyon, dışsal bir zorlama ve baskı olmaksızın gönüllü vergi ödemeyi ifade etmektedir⁹⁷. Vergi ahlakı, vergi mükelleflerinin vergi ile ilgili belli bir bilinç ve bilgi düzeyine varıp, vergi ödemeyi bir vatandaşlık görevi saymaları ve böylelikle içsel bir isteklilikle vergiye gönüllü uyumlarıdır denilebilir.

---

⁹³ Torgler, Benno, “Tax Morale: Theory And Empirical Analysis Of Tax Compliance”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Basel, Universitat, Basel 2003.

⁹⁴ Saygın, Özgür, ”Vergi Uyumu Ve Vergi İdaresinin Vergi Uyumuna Etkisi”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi, Maliye Ana Bilim Dalı, Eskişehir 2013.

⁹⁵ Schmolders, 1976, s. 107.

⁹⁶ Akdoğan, 2011, s. 190.

⁹⁷ Edizdoğan, 2017, ss. 221-222.

1.4.3. Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakının Tarihsel Boyutu

Toplumların zaman içinde değişme ve gelişmesiyle birlikte, toplumların ihtiyaç ve istekleri de değişime uğramış ve kamusal mal ve hizmet talebi sürekli artış göstermiştir. Bu durum gelir kaynaklarının düzenli hale gelmesine sebep olmuştur. Önceleri derebeylere, reislere ve krallara hediye olarak verilen vergiler giderek zorunlu bir ödeme şekline dönüşmüş ve yardım, rica, isteğe bağlı olarak verilen değerleri, görev ve sorumluluk halini almıştır. Yaşanan bu siyasi gelişmeler ile vergilere verilen anlam değiştirmiştir. Vergi gönüllü verilen bir değer iken zorunlu bir değer olmuştur. Tarih boyunca artan vergi oranları ve yöneticilerin keyfi uygulamaları halkın tepkisine yol açmıştır. Yaşanan tüm bu gelişmeler hem demokrasinin gelişmesini sağlamış hem de insanların vergiye karşı daha güvenli ve sistemli bakmasına neden olup vergi bilincinin gelişmesine katkı sağlamıştır⁹⁸.

Mükelleflerin vergiye bakışı, pek çok bilim dalında incelenme alanı bulmuş ve mükellefin vergiye bakış açısı ile vergi bilinci arasındaki bağ kurgusu kurulmuştur. Bu bilim dallarından en önemlileri ekonomi, psikoloji, sosyoloji ve hukuk olmaktadır. İlk olarak ekonomi alanında incelenme imkânı bulunan mükellefin vergiye bakışı ve vergi bilinci konuları, 1970'li yıllardan sonra psikoloji, sosyoloji ve hukuk alanında da incelenme imkânı bulunmuştur⁹⁹.

1.4.4. Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İlişkisi

Vergi bilinci konusunda literatürde çok fazla sayıda tanıma yer verilmiş olmasına rağmen henüz uzlaşmış bir tanıma rastlanılamamaktadır. Ancak genel olarak bireylerin vergiyi algılaması ve bunu davranışlarına yansıtma düzeyleri şeklinde yer verilmiştir. Kamusal mal ve hizmetlerin sunumunun yerine getirebilmesi açısından verginin önemini bilen mükelleflerin, vergi ile ilgili ödev ve yükümlülüklerini yerine getirme istek ve arzusunun düzeyine vergi bilinci denir.¹⁰⁰ Vergileme devlet ile vatandaşlar arasındaki ekonomik ilişkiye dayalı olduğuna göre, vergilerin meşruiyeti de büyük ölçüde devlete bağlılık, güven ve bunların sonucunda oluşacak vatandaşlık bilincine

⁹⁸ Çelebi, Elif Ceren, "Vergi Bilinci Ve Vergiye Bakış Açıları: Zonguldak İlinde Serbest Muhasebeci Ve Mali Müşavirler Üzerine Uygulama", Bülent Ecevit Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak 2016, ss. 24-25.

⁹⁹ Sağlam, Metin, "Vergi Algısı ve Vergi Bilinci Üzerine Bir Araştırma" Sosyo Ekonomi Dergisi, 2013, s. 320.

¹⁰⁰ Teyyare, E. ve E. Kumbaşı, "Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakının Gelişmesinde Maliye Bölümü Eğitiminin Rolü", AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2016/16(4), s. 4.

bağlı olacaktır. Mükelleflerin vergi ödeme açısından gösterecekleri gönüllü davranışları, çatısı altında yaşadıkları devlete içten bağlılıkları ile doğru orantılıdır¹⁰¹.

Vergi ahlakı, “kişinin gerçek kazancı üzerinden vergi ödemekle yükümlü olduğunu kendi vicdanında duyması hali” olarak tanımlanmaktadır¹⁰². Fakat vergi yükümlülerinin bu vicdani duyguya ulaşması çok kolay değildir. Çünkü vergi yükümlülerinin kişisel değerleri, sosyal normlardan etkilenme derecesi, çeşitli bilişsel süreçler, irrasyonel ve motivasyonel faktörler vergi ahlakının oluşmasında önemli belirleyicileri oluşturmaktadır¹⁰³. Bu noktada vergi ahlakı; vergi bilinci ile iç içe olma özelliği göstermektedir. Vergi bilinci ile vergi yükümlüleri ödemiş oldukları vergilerle yararlandığı kamusal mal ve hizmetler arasında bir mali bağlantı ilişkisi kurarak vergi ödeme gerekliliğini fark edebilirler. Diğer taraftan toplumun genel yapısında var olan dürüstlük, adalet ve görev duygusu gibi değerler etkileşimi bir vergi kültürünü ortaya çıkarmakta ve bu noktada vergi ahlakı toplumdaki sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik yapılar ışığında gelişme gösteren bir yapıya dönüşmektedir¹⁰⁴.

1.5.Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlişkili Diğer Kavramlar

Mali literatürde sıklıkla ele alınmamakta olan vergi bilinci ve vergi ahlakı, konusu vergi psikolojisi, vergi yükü, vergi uyumu, kayıt dışı ekonomi ile ilgili olan bilimsel araştırmalarda yer almaktadır. Dolayısıyla vergi bilinci ve vergi ahlakı ile ilişkili vergi ödeme gücü, vergi baskısı ve vergi kültürü kavramlarının açıklanmasında fayda bulunmaktadır.

1.5.1.Vergi Ödeme Gücü

En geniş anlamı ile ödeme gücü, vergilerin mükellefin ekonomik ve mali gücüne uygun olmasını amaçlayan bir kavramdır. Başka bir deyişle, vergi yüklerinin yükümlüler arasında bunların ödeme gücüne göre dağıtılması gerekmektedir¹⁰⁵.

---

¹⁰¹ Tosuner, M. ve İ. C. Demir, “Vergi Ahlakının Sosyal Ve Kültürel Belirleyicileri”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2009/ 14 (1), s. 2.

¹⁰² Doğanıyigit, Sadettin, “Etkin Bir Vergi Düzeninin Tesisinde, Mükellefle Kurulan Olumlu İlişkilerin Önemi, Mülkiyeliler Birliği Dergisi, 2009/21 (203), s. 35.

¹⁰³ Kornhauser, Marjorie E. “Normative And Cognitive Aspects Of Tax Compliance: Literature Review and Recommendations for The Irs Regarding Individual Taxpayers”, [Http://Taxprof.Typepad.Com/Taxprof_Blog/Files/Kornhauser.Pdf](http://Taxprof.Typepad.Com/Taxprof_Blog/Files/Kornhauser.Pdf), 2008, ss. 139-141.

¹⁰⁴ Nerre, Birger, “Modeling Tax Culture- A First Approach, 95 th Annual Conference on Taxation”, National Tax Association, Proceedings, 2002, s.34.

¹⁰⁵ Çağan, Nami, Vergilendirme Yetkisi, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1978, s. 193.

1982 Anayasası'nın 73. maddesinde yer alan "Herkes kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür" ifadesi ile vergi ödeme gücü ilkesi Anayasa kuralı haline getirilmiştir. Gelir, servet ve harcamaları birbirinden farklı olan mükellefler, ödeme güçlerine göre vergilendirildiklerinde vergi adaletinin gereği yerine getirilmiş olmaktadır¹⁰⁶.

Wagner'e göre vergi ödeme gücü, mükellefin kendisini ve ailesini geçindirebilecek gelirinin üstünde elde ettiği gelirdir¹⁰⁷.

Ödeme gücünü tespit etmek için kullanılacak araçlar; artan oranlılık, en az geçim indirimi, ayırma kuramı ile muafiyet, istisna ve indirimleri kapsayan vergi harcamalarından oluşmaktadır¹⁰⁸.

1.5.2. Vergi Baskısı (Vergi Tazyiki)

Vergi baskısı (tazyiki), vergi ödemenin bireylerin davranışları üzerinde meydana getirdiği etkidir¹⁰⁹.

Vergi baskısı var olan, oranı artırılan ya da yeni konulan vergilere karşı duyulabilir. Bunun nedeni her birinin bireyin geliri üzerinde azaltıcı etki göstermesidir. Vergi baskısı hisseden birey bu olumsuz etkiye karşı tepki göstermekte ve vergilerin gelirleri üzerindeki olumsuz etkiyi azaltmaya ya da ortadan kaldırmaya uğraşmaktadır. Doğal olarak mükellefin göstereceği tepki, mükellefin gelir durumuna, sosyo-psikolojik durumuna, verginin türüne, yapısına, vergi bilincine ve vergi ahlakına bağlı olarak değişmektedir¹¹⁰.

1.5.3. Vergi Kültürü

Bireylerin davranışlarını belirleyen şekli kuralların yanında bu davranışları belirleyen, yönlendiren ve etkileyen unsurlardan biri de kültürdür. Geniş açıdan bakıldığında kültür, bireyin duygu, istek veya arzularını oluşturduğu, karşılamaya çalıştığı araçların tümünü kapsar¹¹¹.

---

¹⁰⁶ Muter, 1998, s. 72.

¹⁰⁷ Orhaner, 2007, s. 171.

¹⁰⁸ Şen ve Sağbaş, 2016, s. 233.

¹⁰⁹ Edizdoğan, 2017, s. 231.

¹¹⁰ Ağcakaya, 2013, s. 161.

¹¹¹ Demir, Ömer, İktisat ve Ahlak, Liberte Yayınları, Cantekin Matbaası, Ankara 2003/86, s. 146.

Vergi kültürü, toplumu oluşturan bireylerin hür vicdanlarında vergi verme gereğini duymaları olarak ifade edilebilir¹¹².

Nerre'nin vergi kültürü ile ilgili olarak yaptığı kapsamlı bir tanım, bugüne kadar bu konuyla ilgili yapılan bütün tanımların üzerindedir. Buna göre;

“Belirli bir ülkeye özgü vergi kültürü, bu ülkedeki ulusal vergi sistemi ve vergi uygulamaları ile ilgili bütün resmi ve gayri resmi kurumların tamamını kapsayan ve ülkenin kültürel tarihi içine gömülmüş, diğer etkenlerle etkileşimleri ve bağları olan bir kavram”

olarak tanımlanmaktadır¹¹³. Bu tanımdan hareket edildiğinde vergi kültürü, vergileme kültüründen ve vergi ödeme kültüründen daha geniş bir alanı kapsamaktadır¹¹⁴.

Vergi Kültürü kavramı ilk kez 1929 yılında Schumpeter'in “Gelir Vergisinin Ekonomisi ve Sosyolojisi” adlı makalede kullanılmıştır¹¹⁵. Bu makaleye göre, “herhangi bir sosyal kurum gibi alınan her vergi kendisinin ekonomik ve psikolojik açıdan uygunluğunu ve geçerliliğini yansıtır ancak diğer sosyal kurumların aksine, vergi ve vergi sistemi sonsuz yaşamaz” demektedir. Schumpeter ve izleyicilerinin vergi kültürü anlayışı, ulusal vergi sistemini bir sanat olarak ele alıp, bu sanatı icra eden vergi ekonomistleri, vergi bürokratları ve oyunun diğer aktörleri üzerinde odaklaşmaktadır. Vergi ve kültürü birlikte ele alan Alfons Pausch ve Pausch'un vergi kültür kavramının kâşifi olarak gördüğü Armin Spitaler ile bu kavram daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır¹¹⁶. Spitaler'e göre ise vergi kültürü ekonomik, sosyal, kültürel, tarihsel, coğrafik, psikolojik bireysel ilkeler ve toplumların birbirinden farklılık gösteren diğer kültür unsurları tarafından etkilenmektedir¹¹⁷.

Vito Tanzi ise, vergi kültürünün vergi mükellefleri tarafından belirli bir vergi bilinci olarak algılanması gerektiğini ileri sürmektedir¹¹⁸.

---

¹¹² Faralyalı, Rafet, “Vergi Kültürü”, <<https://www.ismmmo.org.tr/Yayinlar/Mali-Cozum-Dergisi/sayi-13/--2062>>, (07.07.2018).

¹¹³ Nerre, Birger, “The Concept of Tax Culture, National Tax Association Annual Meeting”, USA 2001.s. 13.

¹¹⁴ Işık, Abdülkadir, “Kültür ve Kalkınma: Vergi Kültürü Örneği”, Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review, 2009/9 (2), s. 857.

¹¹⁵ Kitapçı, 2015, s. 201.

¹¹⁶ Nerre, age. ss. 1-2.

¹¹⁷ Işık, 2009, s. 857.

¹¹⁸ Tanzi, Vito, “Transition and The Changing Role of Government”, Finance and Development, 1999/36 (2), USA, ss. 2-4.

Vergi kültürü kavramının ilk kullanılmaya başlanmasından sonra Guenter Schmölders ve öğrencilerinin oluşturduğu Alman Ekolü (Alman Koloni Okulu) 1950 ve 1960'lı yıllar boyunca bu kavramı geliştirmeye çalışmışlardır. Nerre'nin vergi kültürü ile ilgili olarak yaptığı kapsamlı bir tanım, bugüne kadar bu konuyla ilgili yapılan bütün tanımların üzerindedir. Nerre vergi kültürünü,

*“Belirli bir ülkeye özgü vergi kültürü, bu ülkedeki ulusal vergi sistemi ve vergi uygulamaları ile ilgili bütün resmi ve gayri resmi kurumların tamamını kapsayan ve ülkenin kültürel tarihi içine gömülmüş, diğer etkenlerle etkileşimleri ve bağları olan bir kavram” olarak tanımlamıştır*¹¹⁹.

Bu tanımdan hareket edildiğinde vergi kültürü, vergileme kültüründen ve vergi ödeme kültüründen daha geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu bakış açısıyla bakıldığında, kültürel normlar, gelişmiş gelenekler, yaşam tarzı ve vergi oyununun aktörlerinin davranışları ve bunları etkileyen tarihi birikimler o ülkenin vergi kodlarını vermektedir. Bu aktörler genel olarak, vergi mükellefleri, siyasetçiler, vergi memurları, vergi uzmanları, mali müşavirler ve vergi akademisyenleridir. Vergi ekonomistleri bu konuya vergi sisteminin DNA'sı olarak yaklaşmaktadır. DNA'yı belirleyen söz konusu bu aktörler sürekli bir etkileşim içindedir ve birbirine bağlıdır. Vergi oyunu bu aktörlerden bağımsız oynanmaz. Bir ülkenin vergi kültürünü belirleyen etkenler, bu oyuncuların davranışlarının sonucudur. Bu oyuncuların davranışlarını belirleyen etken ise vergi kültürüdür¹²⁰.

---

¹¹⁹ Nerre, 2001, s. 13.

¹²⁰ Işık, 2009, ss. 851-865.

İKİNCİ BÖLÜM

2. VERGİ BİLİNCİ VE VERGİ AHLAKININ MÜKELLEFLERİN DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

2.1.Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakını Belirleyen Faktörler

Mükelleflerin vergiye karşı tutum ve davranışlarını etkileyen sosyal faktörlerin başında vergi bilinci ve vergi ahlakı gelmektedir.

Vergi ahlakı, vergi ödeyerek topluma katkı sağlama inancıyla vergi ödemenin ahlaki sorumluluğu olarak tanımlanabilmektedir¹²¹. Mükellefin vergi bilincine sahip olması ise, vergi ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmesinde ve vergiye uyum sağlamasında önemli bir yere sahiptir. Vergi bilinci ve ahlakına sahip olan bir mükellefin, verginin kendisine yüklemiş olduğu sorumlulukları dürüst bir şekilde yerine getirmesi ve yaşadığı bölgedeki büyüme ve kalkınma için ödediği verginin önemini farkına varması vergi uyumsuzluğunu da ortadan kaldırmaktadır¹²².

Vergi bilinci ve vergi ahlakı birçok faktörden etkilenmektedir. Bunların başında, mükelleflerin vergiyi algılama biçimi, sosyo-kültürel faktörler, ekonomik, mali ve idari faktörler olarak sıralanabilmektedir.

2.1.1. Mükelleflerin Vergiyi Algılama Biçimi

Algılama, fiziksel bir objenin veya bir olayın, dışsal veya içsel dürtülerin, tutumların, yaşanan deneyimlerin dikkate alınarak kavranmasıdır.¹²³ Vergilerin nasıl algılandığı, vergiye karşı gösterilen tutum ve davranışları etkilemesi bakımından büyük önem taşımaktadır¹²⁴. Tutum, kişinin çeşitli olaylara, durumlara, nesnelere, kişilere karşı olumlu ya da olumsuz değerlendirmeleri ve tepkileridir. Tutum, bir kişinin yaşadığı toplum içinde edindiği toplumsal değer, norm ve inançların etkisi ile oluşmaktadır¹²⁵. Vergiyi kamu hizmetlerinin fiyatı gibi algılamak, verginin mantığını kavramak ve vergiyi doğru algılamak bakımından önemlidir. Bu sayede bireyler vergi

¹²¹ Torgler, B. ve F. Schneier, "Shadow Economy, Tax Morale, Governance and Institutional Quality: A panel Analysis", Discussion Paper and Working, Bom, 2007/2563, s. 7.

¹²² Savitri, E. ve Musfiady, "The Effect of Taxpayer Awareness, Tax Socialization, Tax Penalties, Compliance Cost at Taxpayer Compliance with Service Quality as Mediating Variable", Procedia – Social and Behavioral Sciences, 2015/219, 682-687, s. 683.

¹²³ Silah, Mehmet, Sosyal Psikoloji Davranış Bilimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2005, s. 52.

¹²⁴ Edizdoğan vd., 2017, s. 222.

¹²⁵ Gürüz, D.ve A. Temel Eğinli, Kişilerarası İletişim, (5. Basım), Nobel Yayınları, Ankara, 2015, s. 257.

vermeye önem atfederek, daha dikkatli değerlendireceklerdir. Çünkü toplumun yararına olduğu ve daha sonra hizmet olarak topluma yansıtacağı bilinci vergilere olumlu yönde bakmaya neden olacaktır. Aksi halde vergiyi devlete zorla yapılan bir ödeme, bir ceza gibi algılamak bireylerin vergi ödeme isteğinin azalmasına ve vergilemede kayıt dışı ekonominin artmasına yol açacaktır¹²⁶.

2.1.1.1. Kamu Harcamalarına Bakış Açısı ve Kamu Hizmetlerinden Yararlanma Algısı

Sosyologlara göre, “algılanan ne ise, gerçek de odur”. Mali sistemin devamlılığı için, devletin somutlaşması niteliğinde olan kamusal harcamaların mükellefler tarafından algılanma şekli son derece önemlidir. Çünkü kamusal harcamalar, mükelleflerin ödemiş olduğu vergiler ile finanse edilmektedir. Vergi ile ilgili kaynaklarda mali bağlantı (fiscal connection) olarak bilinen bu ilişki, kamu harcamasının gereğine inanan insanları, verginin gereğine de inanmaya zorlayacaktır¹²⁷. Devlet yapmakta olduğu kamu harcamalarını en güçlü finansman kaynağı olan vergilerle karşılarken, vergi toplama yetkisini cebre dayandırmaktadır. Mükellefler ise, ödedikleri vergiler ile yararlandıkları kamusal mal ve hizmetler arasındaki bağı kurmak ve ödenen vergilerle hangi kamu harcamasının karşılandığına ilişkin devletten bilgi almak istemektedir. Devletin bu konuda mükelleflere sağladığı bilgi devlete olan güvenin artmasını sağlarken, aynı zamanda mükelleflerin vergi algısına da olumlu yönde etki edecektir¹²⁸.

Vergilerin karşılıksız yapılan bir ödeme olması, vergiye uyum noktasında en önemli nedenlerden biridir. Verginin doğrudan belirli bir mal ve hizmet karşılığı olarak ödenmemesi, mükellefleri vergi ödeme konusunda isteksiz davranmaya itmektedir. Mükelleflerin kamu harcamalarının kullanımına yönelik tutumu “eşitlik teorisi” çerçevesinde açıklanabilmektedir. Ödemiş olduğu vergiyle yararlandığı kamusal mal ve hizmetler arasında pozitif yönlü ilişki olduğuna inanan mükelleflerin vergi ahlakı ve vergi bilinci artacaktır¹²⁹. Kamusal mal ve hizmetlerin bölünememesi, faydalarının

¹²⁶ Sağbaşı, İ. ve A. Başoğlu, “İlköğretim Çağındaki Öğrencilerin Vergileri Algılaması: Afyonkarahisar İli Örneği” Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 2005/7 (2), ss. 126.

¹²⁷ Demir, İhsan Cemil, "Kamusal Harcamaların Toplumsal Algısı: Ampirik Bir Araştırma", Maliye Dergisi, , 2009/157, s. 211.

¹²⁸ Bedir, Serap vd. Vergi Mükelleflerinin Vergi Karşısındaki Tutum ve Davranışları TRA1 Örneği, (1. Baskı), İmaj Yayınevi, Ankara 2016, s. 46-47.

¹²⁹ Giray, Filiz, Vergi Teşvik Sistemi ve Uygulamaları, Ekin Basın, Yayın, Dağıtım,(3. Baskı), 2016, ss. 5-6.

ölçülememesi ve yarattıkları dışsallıklar nedeniyle sağlanan faydanın parasal olarak değerlendirilmesi zor olsa da, mükellefler ödedikleri vergilere eşit düzeyde kamusal mal ve hizmetten yararlanmayı arzu etmektedir¹³⁰.

2.1.1.2. Devlete Duyulan Bağlılık ve Güven

Bir ülkede devlete duyulan bağlılık ve güven duygusu, o ülkede var olan sosyal sermayenin unsurları arasında önemli bir yere sahiptir¹³¹. Devlete ve kurumlarına bağlılık ve güven duygusu, yüksek bir kurumsal kalite ile mümkündür.¹³²

Vergileme devlet ve birey arasındaki ekonomik ilişkiyi temel aldığından, vergilerin haklılığı da büyük ölçüde; vatandaşın devlete bağlılığına, ona duyduğu güvene ve sonuç olarak vatandaşlık bilincine bağlı olacaktır. Mükelleflerin vergiye gönüllü uyum davranışları, devlete içten bağlılıkları ile doğrudan ilişkilidir¹³³. Mükelleflerin devletin siyasi ve ekonomik yapısına duydukları güven ve yüksek bir vatandaşlık bilinci, vergi verme konusunda daha istekli olmalarını sağlayacaktır. Diğer bir ifadeyle bağlılık ve güven duygusunun vatandaşların vergi ödemedeki içsel motivasyonunu artıracığını söylemek mümkündür¹³⁴. Ters durumda, devlete duyulan güvenin azalmasıyla birlikte mükellef vergi kaçırmanın yollarını araştırmaya başlayacaktır. Nitekim devlete güveni sarsılan bir kişinin onun uyguladığı bir vergiyi gönüllü ve eksiksiz olarak ödemesini beklemek çok da anlamlı değildir¹³⁵.

Devleti idare eden kurumların davranışları doğal olarak “mükellef ahlakını” etkiler. Mükellefin devlete olan güveni ile birlikte yüksek vergi ödemesi devlet ile arasındaki iyi ilişkilerin bir kanıtı niteliği taşımakta ve vergi ahlakını artırmaktadır. Vergiye ilişkin kurallar yasama organı, idare, yargı kararları ve vergi ile ilgili görevlilerin yorumları doğrultusunda sürekli güncellenir. Vergi ödeme davranışı da sürekli güncellenen bu kurallar çerçevesinde şekillenir. Dolayısıyla vergiye uyum ya da uyumsuzluk mükellef davranışının yanında kuralları koyan ve uygulayanların da

¹³⁰ Fehr, E. ve K. M. Schmidt, “The Economics of Fairness, Reciprocity and Altruism – Experimental Evidence and New Theories”, Munich Discussion Paper, 2005/20.

¹³¹ Hammar, H. vd. “Perceived Tax Evasion and the Importance of Trust”, The Journal of Socio-Economics.,2008, s. 2.

¹³² Demir, 2009, s. 213.

¹³³ Tosuner, M. ve İ. C. Demir, “Vergi Ahlakının Sosyal Ve Kültürel Belirleyenleri”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2009/14 (1), s. 2.

¹³⁴ Gencel, U. ve E. Kuru, “Vergi Kültürü ve Vergi Politikaları Etkileşimi: Türkiye Değerlendirmesi”, Yönetim Bilimleri Dergisi, 2012/10 (20), s. 34.

¹³⁵ Çataloluk, Cuma, “Vergi Karşısında Mükelleflerin Tutum ve Davranışları”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2008/20, s. 219.

kararlarını yansıtır. Bu nedenle vergi uyumsuzluğunun kavranabilmesi için, idare ile mükellef arasındaki karmaşık ilişkilerin çok iyi bir şekilde analiz edilmesi gerekmektedir¹³⁶.

2.1.1.3. Vergi Denetim ve Cezalarına Yönelik Algılamalar

Vergi denetimi, çağdaş vergicilik yapan ülkelerde kamunun elindeki en güçlü dışsal kamusal denetim tekniğidir¹³⁷. Vergi kaynaklarının doğru bir şekilde tespit edilmesi ve en fazla verginin toplanması denetim vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bunun yanında ayrıca vergilemede karşılaşılan problemler tespit edilerek bunların çözümüne yönelik öneriler geliştirilebilmektedir¹³⁸. Yakalanma korkusunun vergi kaçırma davranışına etkisi konusundaki deneysel çalışmalarda, vergi kaçırmanın ve kayıt dışı sektörde faaliyet gösterenlerin diğer vergi mükelleflerine göre algıladıkları yakalanma olasılıklarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalara göre, vergi matrahından yapılan indirimlerdeki detaylar yakalanma olasılığının düşük olduğu algısına yol açmaktadır. Yakalanma olasılığının düşük olduğu algısına yol açan diğer bir neden ise verginin beyan edilmesinde vergi türüne göre gözlemlenen farklılıklardır. Örneğin, gelir üçüncü bir kişinin beyanını gerektirmeyen kaynaklardan elde ediliyorsa yakalanma riski daha düşük algılanmaktadır¹³⁹.

Alm, Jackson ve Mckee yaptıkları deneysel çalışmada, yapılan denetimlerin vergiye gönüllü uyumu artırdığı, uygulanan cezaların ise vergiye gönüllü uyum üzerinde çok az etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmaya göre, ceza oranlarındaki artışa verilen tepki pozitif olmakla birlikte küçük ve önemsiz olup, cezalar denetim ile desteklenmezse çok önemli bir etki oluşturmamaktadır. Yüksek ceza oranlarının, sık denetim koşulları altında yeniden düzenlenmesi gibi yapılacak düzenlemelerle cezaların caydırıcı olma özelliği artırılabilir. Benzer şekilde, önceki denetimlerin gelecekte de denetlenme olasılığını artıracığı varsayıldığında, bir önceki yılda yapılan denetimin kişinin ilerleyen yıllarda da vergiye gönüllü uyum davranışını

¹³⁶ Cesur, A. ve A. Çelikkaya, "Türkiye'de Vergi Kültürünün Gelişmesinde Gelir İdaresi Başkanlığı'nın Yeri ve Önemi", AKÜ İİBF Dergisi, 2014/16 (2), s. 3.

¹³⁷ Erol, Ahmet, Vergi Felsefesi (Devlet ve Vergi), İSMMMO Yayınları, Tor Ofset Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, İstanbul, 2011/140, ss. 45-46.

¹³⁸ Irmak, N. ve Y. Bilen, "Türkiye'de Vergi Denetiminin Yeniden Yapılanması ve Bir Öneri", Vergi Raporu, 2007/88, s. 12.

¹³⁹ Savaşan, Fatih, "Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi ve Kayıtdışılıkla Mücadelenin Serencamı". Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), 2011/35, ss. 17-18.

etkileyeceği sonucuna ulaşılabilir. Dolayısıyla, denetimlerin yetersiz olduğu bir ortamda gerçekleştirilecek vergisel düzenlemelerin fazla bir anlamı olmayacaktır¹⁴⁰.

Vergi ahlakı kayıt dışı ekonomiyi belirlemek amacıyla oldukça önemli bir faktördür. Vergi ahlakı zaman içinde etkin vergi denetimi ve yüksek cezalarla öğrenilen bir davranıştır. OECD ülkeleri arasında vergi ahlakı bakımından en düşükten yükseğe doğru sıralama yapıldığında, en düşük vergi ahlakının İtalya’da en yüksekini ise İsviçre’de olduğu belirlenmiştir¹⁴¹.

Etkin vergi denetiminin gerçekleştirilemediği bir toplumda, dürüst vergi mükellefleri vergi kaçakçılığını önleyemeyen siyasal otoriteye karşı tepki geliştireceklerdir. Bu tepki, “oy kayması” ve “lobi” faaliyetleri gibi siyasal bir nitelik alabileceği gibi, bireysel etik değerlerin zedelenmesi biçiminde de ortaya çıkabilir. Aynı zamanda birey, kamu otoritesini suçu önleyemeyen ve bunun maliyetini dürüst yurttaşlara yükleyen, adaletsiz ve etkinlikten uzak bir otorite olarak algılayacaktır. Bu durumda, kimi bireylerin yalnız mali nitelikteki suçlara değil, diğer tür suçlara da daha fazla eğilim göstermelerinden endişe duyulabilir. Çünkü yaşanan dönem ve toplumsal çevrenin kural ve normlarını benimseyerek uymak anlamında ahlak bir bütündür ve büyük ölçüde toplumsal koşullamalara ve model almaya bağlı olarak gelişmektedir. Her öğrenilmiş davranış gibi, ahlak ya da ahlak dışı davranış da transfer edilir, yani olduğu alandan başka davranış alanlarına genişletilebilir. “Suç” ilan edilen davranışa karşı etkin yaptırımların bulunmadığı, yanlış modellerin ödüllendirildiği bir ortam ise, bir “suça teşvik” ortamı olarak tanımlanabilir¹⁴².

2.1.1.4. Diğer Mükelleflere İlişkin Algılamalar

Mükellefin, diğer mükelleflerin vergiye karşı tutum ve davranışlarını bilmeleri vergi bilinci ve vergi ahlakını etkilemektedir. Mükellef kendisinin ve diğerlerinin ödeme gücü ile ödedikleri verginin orantılı/orantısız olmasına bakarak belirli bir görüşe sahip olurlar. Beyana tabi mükellefler, vergileri kaynakta kesilenlere göre daha esnek davranabilme olanağına sahiptirler. İkinci gruptaki mükelleflerin ödemesi gereken ile

¹⁴⁰ Tuay, E. ve İ. Güvenç, “Türkiye’de Mükelleflerin Vergiye Bakışı”, Gelir İdaresi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı, 2007/51, s. 31.

¹⁴¹ Yılmaz, Gülay Akgül, Kayıtdışı Ekonomi ve Çözüm Yolları, (1. Baskı), Mart Matbaacılık, İstanbul 2006, s. 90.

¹⁴²User, İnci, “Davranış Araştırmaları Işığında Vergi Kaçakçılığı”, İSMMMO Yayınları, Mali Çözüm Dergisi, 1994/26, <<https://www.ismmmo.org.tr/Yayinlar/Mali-Cozum-Dergisi/sayi-26/--2049>>, (02.09.2018).

ödediği vergi arasında hiç fark olmazken, ilk gruptakilerin ödedikleri vergi gerçekte ödemeleri gerekenden düşük olabilir. Ayrıca yasalara uygun hareket eden mükellefler kanunlara aykırı hareket etmesine rağmen cezai yaptırım ile karşılaşmayanları görerek ödedikleri vergilerin yükünü daha fazla hissedeceklerdir¹⁴³. Bu nedenle bir mükellef diğer bir mükellefin davranışlarını da dikkate alarak vergi ile ilgili subjektif bir görüşe sahip olabilir. Bu subjektif görüşler de vergiye karşı tutum ve davranışları olumsuz yönde etkileyebilir¹⁴⁴.

2.1.2. Sosyo-Kültürel Faktörler

Mükellefin vergi bilinci ve vergi ahlak seviyesinin belirlenmesinde etkili olan bir diğer faktör sosyo-kültürel faktörlerdir. Bu faktörler, toplumun kültür ve gelişmişlik seviyesi, demografik faktörler, sosyal normlar ve inançlar olarak sıralanabilir.

2.1.2.1. Kültür ve Gelişmişlik Seviyesi

Bireylerin davranışları şekilsel kuralların yanı sıra, davranışları belirleyen, etkileyen veya yönlendiren kültürel unsurlardan da etkilenmektedir. Kültür kavramının bireyin duygu, istek veya arzularını oluşturduğu, ifade ettiği ve karşılamaya çalıştığı araçların tümünü içine alacak kadar geniş bir kapsamı bulunmaktadır¹⁴⁵. Kültürü, bir toplumun sosyal kurumlar, maddi ve manevi eserler ile değerler sisteminin tümü olarak tanımlamak mümkündür. Maddi ve manevi kültür sınıflandırması açısından bakılırsa, maddi kültür, teknik araç ve gereç, makine, üretim araçları ile maddi yapılar olarak tanımlanabilir. Manevi kültür ise, bir milleti diğer milletlerden ayırabilme imkânı veren örf ve adetler, kolektif davranışlar, değer hükümleri, ahlak anlayışı, sosyal normlar ve zihniyet farklılıklarıdır. Manevi kültür bir toplumu millet yapan, onun şahsiyetini belirleyen örf, adet, dil, din gibi kolektif davranışları içeren ahlaki değerler bütünüdür¹⁴⁶.

Vergi ahlakının genel uygarlık düzeyi ile bağlantılı olduğu, iktisadi ve kültürel gelişmişlikleri yüksek düzeyde olan toplumlarda daha yüksek olduğu görülmektedir. Şüphesiz bir toplumun ahlak normları ile vergileme arasında yakın bir ilişki vardır. Vergi ödemeyi bir ödev ahlakı olarak ele alan ve vergi kaçırmayı ayıplayan ve kınayan

¹⁴³ Şenyüz, 1995, s. 40.

¹⁴⁴ Bedir, 2016, s. 47.

¹⁴⁵ Demir, 2003, s. 146.

¹⁴⁶ Yılmaz, A.ve C. Eroğlu, Davranış Bilimleri ve Örgütsel Davranış, (3. Baskı), Detay Yayıncılık, Ankara 2012 ss. 92-95.

bir toplumda bireylerin vergiye gönüllü uyumunun kendiliğinden sağlanacağı söylenebilir. Örneğin, gelişmiş ülkelerde vergi kaçırmanın daha seyrek görülebilmesi, sadece vergi ahlakına bağlanmamakta, bu ülkelerin idari ve örgütsel başarıları ile de bağlantılı olduğu ifade edilmektedir¹⁴⁷.

2.1.2.2. Sosyo-Demografik Faktörler

İnsanların bir değil birden fazla role sahip oldukları ve kendilerini birden fazla rol içerisinde tanımlamaları sosyo-demografik faktörler olarak ifade edilmektedir. Vergi bilinci ve ahlakının tespiti konusunda yapılan deneysel çalışmalar sosyo-demografik faktörlerin etkisini ortaya koymaktadır. Bu faktörleri yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, meslek şeklinde sıralamak mümkündür¹⁴⁸. Söz konusu faktörlerin bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin, kendini bir ülke vatandaşı olarak tanımlayan birey vergisini düzenli ödemeyi bir sosyal yükümlülük olarak görse bile, iş adamı rolü ile baktığında vergiden kaçınmanın avantajlarından yararlanmak isteyebilir¹⁴⁹.

Mükelleflerin kronolojik yaşı anket çalışmalarında sıklıkla kullanılmaktadır. Yapılan çalışmalara bakıldığında, vergi kaçırma yaşın kesin bir etkisi olmadığı görülmesine karşın, yaş arttıkça vergi kaçırmanın azaldığı görüşü hâkimdir. Yaş unsurunun vergi uyumu üzerindeki etkilerini ölçmeye yönelik yapılan bazı araştırmalara göre, genç yaştaki mükellefler, gelirlerinin büyük bir kısmını tüketmek ya da tüketime yönelik kısa vadeli tasarruflara ayırmak durumundadır. Özellikle, yaş sınıflamasında 25-30 yaşlarındaki kişilerin henüz yüksek bir gelire sahip olmamaları yanında bir aile kurmak ve daha yüksek bir hayat standardına sahip olmak istemeleri nedeniyle, devletin vergi taleplerine tam bir isteksizlikle karşı durabilme ihtimalleri yüksektir¹⁵⁰. Ayrıca bu yaşlardaki bireylerin risk alma konusunda daha cesur davranmaları diğer bir etken olarak belirtilmektedir. Bununla birlikte, 55 yaş üzeri insanların mali konularda daha tutucu olmaları, bu mükelleflerin hem harcamaların, hem de vergilerin kısılmasını istemeleri sonucunu ortaya çıkarabilmektedir. Böyle bir durumda ise, tam tersi bir

¹⁴⁷ Edizdoğan, Nihat vd. 2017, s. 222.

¹⁴⁸ Selçuk, İ. ve İ. Kaynar, "Demografik Faktörlerin Vergi Uyumuna Etkisi: Bir Anket Çalışmasının Sonuçları", Maliye Dergisi, 2009/157, ss. 118-119.

¹⁴⁹ Baloğlu, Burhan, 2010, ss. 18-24.

¹⁵⁰ Selçuk ve Kaynar, a.g.e. ss. 118-119.

yaklaşım ile genç mükelleflere göre, 55 yaş ve üzeri mükellefler vergi konusunda daha isteksiz olabilirler¹⁵¹.

Vergi uyum araştırmalarına göre, kadınlar erkeklere göre daha yüksek oranda vergi bilinci ve vergi ahlakına sahiptirler. Cinsiyet faktörüne göre, çalışmalar kadınların erkeklere göre sosyal etkilere daha fazla uyum gösterdiğini, daha kolay ikna edilebildiklerini ve kendilerine daha az güvendiklerini ortaya koymuştur¹⁵². Yapılan deneysel çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre, vergi ahlakı konusunda kadınların vicdani yükümlülüklerini daha fazla hissetmeleri ve erkeklere kıyasla daha itaatkâr bir yapıya sahip olmaları, vergi uyumlarının daha yüksek olması sonucunu doğurmaktadır. Ancak günümüzde çalışan kadın sayısının artması ve kadınların erkeklerle aynı koşullarda çalışıyor olmaları konuyu tartışılır hale getirmiştir¹⁵³.

Eğitim seviyesi, hem mükellefler tarafından vergilerin kabullenilmesi hem de verginin en iyi şekilde uygulanması açılarından önem arz etmektedir¹⁵⁴. Eğitim seviyesinin yükselmesiyle birlikte mükellefin vergi bilinci gelişir¹⁵⁵. Toplumun eğitim seviyesinin yüksek olması, bireylerin vergilerin gerekliliğini anlamalarını kolaylaştıracaktır. Çünkü eğitimin amaçlarından biri, sorumluluk duygusu taşıyan bilinçli bir toplum yaratmaktır. Bu çıkarım yapılan araştırma sonuçlarında da görülmektedir. Örneğin, Orvisa ve Hudson'un 860 denekle görüşerek İngiltere'de 2002 yılında yapmış oldukları anketin sonuçlarına göre, eğitim seviyesinin artması vergi bilincini ve vergi uyumunu olumlu yönde etkilemektedir¹⁵⁶. Ancak tersi durum da mümkündür. Buna göre, daha iyi eğitilmiş vergi mükellefleri vergiye daha az uyum gösterebilirler. Bunun başlıca nedeni, bu kesimin vergi kaçakçılığı ve vergiden kaçınma fırsatlarını daha fazla bilmeleridir. Bu görüşü desteklemek üzere Beron, Tauchen ve Witte (1988) tarafından yapılan bir çalışmada gönüllü uyumun daha az eğilimlilerde daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir¹⁵⁷.

---

¹⁵¹ User, 1992, s.92.

¹⁵² User, 1992, ss. 22-24.

¹⁵³ Bedir, 2016, s. 39.

¹⁵⁴ Giray, 2016, s. 22.

¹⁵⁵ Chang, O. vd. "Taxpayer Attitudes Toward Tax Audit Risk", Journal of Economic Psychology, Elsevier, 1987/8(3), s.304.

¹⁵⁶ Giray, 2016, s. 22.

¹⁵⁷ Beron, K. vd, "A Structural Equation Model for Tax Compliance and Auditing", Working Paper, Cambridge, 1998/2556, s. 5.

Mükelleflerin vergiye uyumu konusunda meslekleri açısından da farklılıklar görülebilir. Bazı mesleklerde vergi ödememe imkânları diğerlerine göre daha fazla olabilir¹⁵⁸. Mesleki bakımdan bakıldığında idari görev yapanlar, teknik elemanlar ve kendi işinde çalışanların diğerlerine göre gelirlerini daha fazla gizledikleri görülmüştür.

2.1.2.3. Sosyal Normlar

Vergi bilinci ve ahlakını etkileyen faktörlerden biri olarak sosyal normlar, vergi mükelleflerinin algı, tutum ve davranışlarının oluşmasında önemli rol oynar¹⁵⁹.

Sosyal norm kavramının iki ayrı anlamı vardır. Bunlardan ilki betimsel norm, bir toplumda sık ve yaygın olarak görülen davranışı ifade etmektedir. Bu tür bir davranış, o toplumda normal ya da olağan kabul edilir. Bu normlar belirli bir durumda çoğu insanın nasıl davrandığını anlatan, açıklayan kısaca kişiye bilgi sağlayan normlardır. Sosyal normun diğer bir anlamı ise kuralsal normdur. Bu normlar kurallar koyarak, belirli bir durumda neyin yapılması gerektiğini, neyin onaylandığını veya onaylanmadığını vurgularlar. Sosyal normun her iki anlamda da davranışları etkileme ve değiştirme etkisi bulunmaktadır. “Normatif Odak Teorisi” ne göre, normların davranışları etkileyebilmeleri için, o ortam ve durumda belirgin olmaları ve kolayca akla gelmeleri gerekir. Normlar ne kadar belirginse davranışları o ölçüde etkileme gücü olacaktır. Belirgin olmayan normlarda ise, davranışları etkileme gücü azdır ya da hiç bulunmamaktadır¹⁶⁰.

Vergi ödememenin sosyal bir norm olduğu inancı ve bu normların içselleştirilmesi vergi mükelleflerinin vergiye uyumunu artıracaktır. Dışsal bir mahiyet sunan sosyal normlar içsel bir mahiyet sunan ahlaki normlarla iç içe geçtiği takdirde vergi ahlakı üzerinde etkin olacaktır¹⁶¹.

2.1.2.4. İnançlar

İnançlar vergi ödeme kararlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Yaşamlarını dini referanslara bağlı olarak sürdüren bireylerin vergi ödeme kararları üzerinde dinin emir ve tavsiyelerine uyma konusunda gösterdikleri duyarlılık da vergiye karşı gösterilecek

---

¹⁵⁸ User, 1992, ss. 22-24.

¹⁵⁹ Kitapçı, 2015, s. 158.

¹⁶⁰ Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2017, s. 92.

¹⁶¹ Kitapçı, 2015, s. 159.

tutum ve davranışı yönlendirecektir¹⁶². Bireyin sadece kendi çıkarını düşünen bencil bir “homo economicus” olmaktan ziyade dini emirleri yerine getirmeyi kendine görev bilen bir “homo religious” olması nedeniyle, bireylerin vergisel ödev ve yükümlülüklerini yerine getirmesi açısından inançlar büyük önem taşımaktadır¹⁶³. İnançları yüksek olan bireylerin daha yüksek ahlaki değerlere sahip olduğu düşünülmektedir. Çünkü dinin insan yaşamı üzerinde etkisi oldukça yüksek olup, birçok sorunun cevaplandırılmasına neden olmaktadır. Bununla birlikte dinin davranışlar üzerinde bir otokontrol görevi sağladığı da kabul edilmektedir¹⁶⁴. İnançlar sahip oldukları bu özellikleri nedeniyle, davranışları etkileyen ve vergi ahlakı üzerinde etkilere sahip unsurlardan biri olarak kabul görmektedir.

2.1.3. Ekonomik, Mali ve İdari Faktörler

Mükellefin vergi bilinci ve vergi ahlakına etki eden ekonomik, mali ve idari faktörleri uygulanan vergi afları, vergi oranları, vergi adaleti, ekonomik bileşenler, kurumsal ve yönetsel yapı, vergi bürokrasisi ve vergi sistemi ile siyasal yapı olarak ele almak mümkündür.

2.1.3.1. Uygulanan Vergi Afları

Vergi afları mükelleflerin vergi uyumu ya da uyumsuzluğunda etkili faktörlerden birisidir¹⁶⁵. Vergi toplamayı kolaylaştırmayı amaçlayan vergi afları, aynı zamanda eski uygulamaların yol açtığı uyumsuzlıklardan arınmış bir zemin sağlamada vergi yönetimine yardımcı olmaktadır. Vergi aflarının idari açıdan sağlamış olduğu faydaların yanı sıra ekonomik açıdan da olumlu etkileri mevcuttur. Vergi aflarının ekonomik yönü, çeşitli nedenlerle gizli kalmış servet unsurlarını yeniden ekonomik dolaşıma sokma imkânı sağlamasıdır¹⁶⁶.

Vergi cezalarının uygulanmasının en temel nedeni vergi ödeyenlerle ödemeyenleri ayırmak ve böylece vergilemede adaleti sağlamaktır. Vergisini ödemeyen

---

¹⁶² Aktan vd. 2006, s. 150-151.

¹⁶³ Aktan, Can Aktan, “Vergi Psikolojisinin Temelleri ve Vergi Ahlakı”, (Ed. Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici ve İstiklal Yaşar Vural), Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi içinde (125-136), Seçkin Yayınevi, Ankara 2006, s. 132.

¹⁶⁴ Pope, J. ve Mohdali, R. “The Role of Religiosity in Tax Morale and 90 Tax Compliance”, Australian Tax Forum, 2010/25, ss. 566-585.

¹⁶⁵ Gökbunar, R. vd. “Yeniden Yapılanma veya Yeniden Yapılanma: Vergi İdaresi ve Denetimi İçin İste Bütün Mesele Bu”, Maliye Hesap Uzmanları Vakfı Yayını, Ankara, 2002, s. 24.

¹⁶⁶ Çetin, Güneş, “Vergi Aflarının Vergi Mükelleflerinin Tutum ve Davranışları Üzerine Etkisi”, Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 2007/14 (2), s. 173.

mükelleflere gerekli cezaların uygulanması durumunda diğer mükellefler kendilerini vatandaşlık görevini zamanında ve eksiksiz yerine getirmiş olmanın mutluluğu içinde hissedecek ve subjektif vergi yükü azalacak, en azından artmayacaktır¹⁶⁷. Uygulanan vergi afları, mükelleflerin vergi ödeme sonucu hissettikleri subjektif vergi yükünün artması ve dolayısıyla vergi ahlakının azalması sonucunu doğurabilmektedir.

Vergi afları, vergilendirme ile ilgili ödevlerini yerine getirmeyerek uygun davranmayan vergi mükellefleri lehine yapılan bir uygulama niteliğindedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde sıkça uygulanmaktadır. Bunun en önemli nedeni politik gereklilik yanında çok gereksinim duyulan acil gelire kavuşmaktır¹⁶⁸.

Vergi affı vergi ahlakı üzerinde uzun vadede önemli negatif etkiler ortaya çıkabilmektedir. Buna göre eğer dürüst vergi mükellefleri kaçakçılara verilen bu affa tepki gösterir ve bunun kendileri için bir haksızlık olduğunu düşünürlerse, bu onların gönüllü uyum derecesini azaltacaktır. Ayrıca mükellefler vergi affının izleyen süreçlerde de uygulanacağını düşünebilirler. Yine vergi cezalarının affedilmesi vergi gelirlerini kısa vadede artırsa bile, uzun vadede vergi ahlakını zedeleyici bir hal alabilir¹⁶⁹.

Vergi affının uzun vadede gönüllü uyum derecesini düşürmesine karşın alınacak bir takım tedbirler yoluyla bu olumsuz etkinin giderilebilmesi mümkün olabilmektedir. Eğer uygulanması düşünülen vergi affı iyi tasarlanır ve sonrasında yasal düzenlemeler artırılırsa, gönüllü uyum derecesinin de arttırılabileceği söylenebilmektedir. Bu sayede uygulanacak af olumsuz etkilerinin tam aksi şekilde daha sağlıklı bir vergi rejimine geçişi kolaylaştırmada etkin bir araç olabilir¹⁷⁰.

2.1.3.2. Vergi Oranları

Vergi mükelleflerinin vergi oranları arttıkça, vergiye karşı daha çok tepki verdiği bilinmektedir¹⁷¹. Fakat daha da önemlisi vergi oranlarındaki artış ile beraber, vergi

---

¹⁶⁷ Demir, 2013, s. 77.

¹⁶⁸ Savaşan, 2011, s. 20.

¹⁶⁹ Kitapçı, 2015, s. 241.

¹⁷⁰ Tuay, 2007, s. 29.

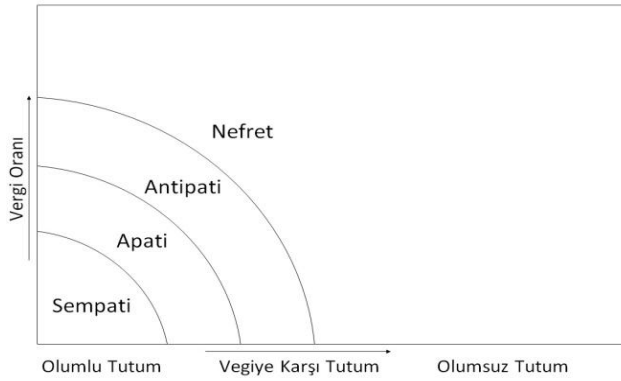
¹⁷¹ McGill, Gary Anderson, "The Cpa's Role in Income Tax Compliance: An Empirical Study of Variability in Recommending Aggressive Tax Positions", (Unpublished Doctoral Dissertation), 1988, s. 24.

otoritesinin keyfi davranışları vergi mükellefleri ile vergi otoritesi arasında güvensizliğe yol açarak, vergi ahlakında azalmaya neden olmaktadır¹⁷².

Mükelleflerin vergileme karşısındaki tutumlarının derecesi ile vergi oranları arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre, vergi oranları arttıkça mükelleflerin vergileme karşısındaki tutumlarının derecesi olumsuz yönde değişmektedir¹⁷³. Çünkü vergi oranlarının artması ile mükelleflerin ödeyeceği vergi miktarı ve dolayısıyla üstlenilen vergi yükü artmaktadır. Vergi yükünün artması ise, öncelikle kullanılabilir gelir seviyesini azaltmakta ve mükellef açısından verginin telafisi yoluna gidilmektedir¹⁷⁴. Gelir vergisi kapsamında vergi oranlarında meydana gelen artışlar, mükelleflerin vergi kanunlarında suç olarak nitelendirilen vergi kaçakçılığı gibi fiilleri gerçekleştirmelerine neden olabilmektedir¹⁷⁵. Bu durum vergi tabanının daralmasına ve vergi kaçırmayan işletmelerin vergi yükünün artmasına yol açmaktadır¹⁷⁶.

Vergi oranları ile vergiye karşı tutum arasındaki ilişkiyi aşamalar itibariyle Şekil 2.1 yardımıyla açıklamak mümkündür:

Şekil 2. 1. Vergi Mükellefi Davranışları Yönünden Oran-Tutum Analiz

Kaynak: Aktan, C. C. vd. (2002), Vergi, Zulüm ve İsyan, 1. Baskı, Phoenix Yayınevi, Ankara, s. 122' den yararlanılarak hazırlanmıştır.

¹⁷² Blumenthal, V. K. ve Nerre, B. "Tax Culture in Nineteenth- Century Austria" 96 th Annual Conference on Taxation, National Tax Association, Proceedings, 2003, s. 56.

¹⁷³ Söz konusu ilişki, sadece bağımsız değişken vergi oranı ile bağımlı değişken mükellef psikolojisi arasındaki ilişki için doğrusallık taşır. Oysaki vergi indirimi, istisna ve muafiyetler dikkate alındığında, vergi matrahı daralacaktır. Dolayısıyla vergi oranındaki artış vergi yükünü artırmayacaktır. Sonuç olarak diğer değişkenlerin varlığı halinde, mükellef psikolojisi ve vergi ahlakı olumsuz yönde etkilenmemiş olacaktır.

¹⁷⁴ Aktan, 2002, ss.118-119.

¹⁷⁵ Taşkın, Yasemin, "Vergi Psikolojisi ve Vergiye Karşı Mükellef Tepkileri", İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, 2010/54, s. 77.

¹⁷⁶ Çolak, Mustafa, "Kayıtdışı ekonomi ve Çözüme Yönelik Politika Önerileri", T. C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2012/423, s. 23.

Şekilde de görüldüğü gibi, vergi oranları ile vergiye karşı tutum arasında doğrusal bir ilişki söz konusudur. Vergi oranlarının düşük olması karşısında vergi mükellefleri vergiye karşı sempati ile yaklaşmaktadır. Düşük oranlı vergilerde vergi mükelleflerinin severek ve isteyerek vergi ödedikleri söylenebilir. Vergi mükellefinin kendisini toplumun bir parçası olarak görmesi böyle bir tutum sergilemesinde oldukça etkilidir. Ancak bu durum vergi oranlarındaki artışa bağlı olarak değişime uğramakta ve olumsuz tutumlara dönüşmektedir. Bu noktada ilgisizlik anlamına gelen apati aşaması vergiye karşı tutumun olumludan olumsuzla geçmesindeki ilk aşamadır. Bu durumda genel bir kararsızlık hali söz konusu olmakla birlikte vergi mükelleflerinin eğitim seviyesi, devlete bağlılık, sosyal sınıf farkları gibi nedenlerden dolayı vergiye karşı tutumlar farklılaşabilmektedir¹⁷⁷.

Üçüncü aşama olan antipati aşaması ise vergi mükellefleri yönünden vergilere karşı olumsuz tutumların pekiştiği aşama olarak değerlendirilebilir. Vergiye karşı tutum sürecinde vergi mükelleflerinin vergilere antipati duymalarının en önemli nedeni vergilerde meydana gelen artıştır. Dolayısıyla apati aşamasında kararsızlık hali içinde olan vergi mükellefleri bu aşamaya geldiklerinde kararlılık göstermeye başlamakta ve bazı olumsuz hislere kapılmaktadır. Kendilerinin sistemli bir şekilde suistimale maruz kaldıkları, kişisel ve toplu olarak haksızlığa uğradıkları hissine kapılan vergi mükellefleri ellerindeki fırsatları değerlendirmek suretiyle vergilere karşı olumsuz tepkiler göstermeye başlamaktadır. Daha sonraki aşamada ise bu tepkiler nefret haline dönüşmektedir. Vergi alerjisi olarak da nitelendirilebilen bu aşama vergiye karşı tutumların en gergin olduğu aşamadır. Vergi mükellefleri antipati aşamasında hile ve gizli olarak gerçekleştirdikleri tepkileri bu son aşamada aleni hale getirebilmekte, protesto ve gösterilerle vergi yönetimine karşı direnebilmektedir¹⁷⁸.

2.1.3.3. Vergi Adaleti

Vergi adaletinin değerlendirilmesinde objektif ölçütler yoktur. Bu nedenle diğer adalet anlayışlarında kabul edildiği gibi vergi adaleti de eşitlik temeline dayanır. Vergi

---

¹⁷⁷ Aktan vd. 2002, s.120.

¹⁷⁸ Aktan vd, a.g.e. s. 121.

adaleti, esas olarak vergi yükünün mükellefler arasında adil bir şekilde dağıtılması olarak ifade edilebilmektedir¹⁷⁹.

Etkin bir vergi sisteminin gerçekleşebilmesi için büyük öneme sahip vergi adaletinin sağlanması adına birçok yaklaşım öne sürülmekle birlikte, bu yaklaşımlardan temelde fayda (yarar) yaklaşımı ve ödeme gücü yaklaşımı önem taşımaktadır.

Fayda yaklaşımı, belirli kamu mal ve hizmetlerinden yararlanacak olanların bu mal ve hizmetlerden yararlanmaları oranında vergi ödeyerek, bunların finansmanına katılmaları olarak tanımlanabilir¹⁸⁰. Ancak, kamusal mal ve hizmetlerin üretim ve tüketiminde bireysel maliyet ve bireysel fayda yerine, toplumsal maliyet ve toplumsal faydadan söz edilebilmektedir. Ayrıca kamu mal ve hizmetlerinin yaymış olduğu pozitif ve negatif dışsallıklar nedeniyle fayda ve maliyet tespitinde güçlükler söz konusudur. Dolayısıyla, bu hizmetlerden yararlananların, yararlanma derecesine göre vergi salınması vergi adaletinin sağlanması açısından pek mümkün görünmemektedir.

Ödeme gücü yaklaşımı ise, vergilerin mali ve ekonomik güce göre alınmasını öngören bir yaklaşımdır. Başka bir deyişle vergi yükünün mükellefler arasında ödeme gücüne göre dağıtılmasını amaçlar. Bu yaklaşıma göre, vergi ödeme gücünün belirlenmesinde kişilerin gelir, servet ve harcamaları göz önünde tutulmaktadır¹⁸¹. Bireyin vergi adaletinin oluşmasında özellikle vergilerin ödeme gücüne oranla alındığı şeklindeki algısı, vergi bilincinin oluşmasında önemli bir etkidir¹⁸².

Vergi adaletinin ilkeleri, var olan ekonomik eşitsizliklerin en aza indirilmesi ve daha fazla büyümesinin önlenmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Genel olarak vergi adaleti bu şekilde tanımlanmakla beraber, mükelleflerin bu konudaki düşünceleri farklılık gösterebilmektedir. Çünkü mükellefler vergilerin adaleti hakkında karar verirken, kendi vergi yüklerinden hareket ederler ve ekonomik eşitsizliğin giderilmesi yerini, bireysel vergi yükünün en aza düşürülmesine bırakabilmektedir. Buna göre en az vergi yüküne neden olan verginin en adil vergi olarak değerlendirilmesi eğilimine girebilmektedir. Bu nedenle vergi adaletinin sağlanmasında en önemli unsur vergi yüklerinin eşit

¹⁷⁹ Yereli, A. B. ve A. Y. Ata, "Vergi Adaletine Ulaşma Yöntemleri Çerçevesinde Fayda İlkesinin Teorik Açından Değerlendirilmesi", Maliye Dergisi, 2011/161, s. 24.

¹⁸⁰ Yereli ve Ata, 2011, s. 26.

¹⁸¹ Demircan, Esra Siverekli, "Vergilendirmenin Ekonomik Büyüme ve Kalkınmaya Etkisi", Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2003/21, s.114.

¹⁸² Buyrukoğlu, S. ve İ. Erasa, "Vergi Bilincinin Oluşmasında Mükellef Haklarının Yeri ve Önemi", Vergi Dünyası, 2012/375, s. 125.

dağıtılması veya eşit dağıtıldığı kanaatinin verilmesidir. Aksi takdirde kamusal hizmetlerin faydasından kimse mahrum bırakılmadığı için vergisini ödemeyen veya eksik ödeyenlerin varlığı vergi adaletine olan güveni sarsar. Dolayısıyla vergiden kaçınma ve kaçırma gibi tepkiler normal karşılanmaya başlayarak vergiye olan uyum azalabilir¹⁸³.

Vergi adaletinin sağlanması ile ilgili bir diğer husus, dolaylı ve dolaysız vergi ayırımıdır. Dolaylı vergilere yüklenmenin vergiye karşı direnci düşürme ve toplanma kolaylığı gibi üstün tarafları bulunmaktadır. KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergiler ile devlet vergiyi, satılan malın fiyatının içine gizleyerek vergiye direnci engellemekte, aynı zamanda, devlet adına topladığı vergileri belirli tarihlerde vergi dairesine yatıran satıcı durumundaki kişileri vergi tahsildarı olarak ücretsiz istihdam etmektedir¹⁸⁴. Buna karşın dolaylı vergilerin gelir düzeyi ile ilişkilendirilmeden herkese aynı oranda uygulanması, bu vergilerin yüksek olduğu durumlarda, gelir düzeyi düşük kesim üzerinde daha fazla vergi yükü getirmesine neden olmaktadır¹⁸⁵.

Dolaylı vergiler tahsilatta kolaylık ve vergiye karşı tepkileri önleme gibi özellikler taşımaya rağmen, harcamalar üzerinden alınması ve ödeme gücünün göz ardı edilmesi nedeniyle vergi adaletini zedeleyici nitelik taşımaktadır. Oysaki gelir yükseldikçe tasarruflar artmakta ve harcamalar azalmaktadır. Geliri düşük bireylerin yapmış oldukları harcamaların vergilendirilmesi sonucu ödemiş oldukları verginin gelirlerine oranı, yüksek gelirlilerden daha fazla bir değer çıkmaktadır. Sonuç olarak, dolaylı vergiler nispi olarak düşük gelirliden daha çok vergi alınmasına yol açtığı için adaletsiz bir duruma yol açmaktadır¹⁸⁶.

2.1.3.4. Ekonomik Bileşenler

Ekonominin içinde bulunduğu konjonktürel durum göz önüne alındığında ekonominin gelişmişlik düzeyi, ülkenin milli geliri, kişi başına düşen geliri, gelir dağılımı, yoksulluk, işsizlik, kamu hizmetleri, kamu harcamaları, devlet borçları,

---

¹⁸³ Bedir vd. 2016, s. 48.

¹⁸⁴ Eğilmez, Mahfi, Örneklerle Kolay Ekonomi, (19. Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul 2018, ss.78-79.

¹⁸⁵ Gergerlioğlu, Ufuk, Vergi Oranlarının Etkilerine Yönelik Tutum Analizi Çorum Örneği, (1. Baskı), Dora Basın Yayın Dağıtım, Bursa 2017, s. 9.

¹⁸⁶ Eğilmez, 2018, 79-80.

istikrarsızlıklar, kriz ve kayıt dışı ekonomi gibi faktörler, mükellefin vergi bilinci, vergi ahlakı ve vergiye uyumunu etkileyen ekonomik bileşenlerdir¹⁸⁷.

Yapılan araştırmaların çoğunluğunda enflasyon, işsizlik ve gelir dağılımındaki eşitsizliklerle vergi ahlakı arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır¹⁸⁸. Ekonomik göstergelerin çeşitlilik arz etmesi tüm ekonomik faktörlerin incelenmesini zorlaştırmaktadır. Ancak milli gelir düzeyi ve enflasyonun diğer ekonomik faktörlerle ilişkisi düşünüldüğünde vergiye uyum konusunda daha belirleyici olduğu söylenebilir. Genel olarak ülkenin milli geliri bireylerin tüketim, tasarruf ve yatırım gibi davranışları üzerinde önemli etkiye sahiptir. Gelir düzeyi arttıkça kültür düzeyinin de buna paralel olarak artması ve dolayısıyla vergi bilincinin de artması beklenir. Vergiye uyumu etkileyen bir diğer faktör de enflasyondur¹⁸⁹. Enflasyon, gelirin nominal olarak artmasına ve kişilerin, artan oranlı tarife gereği, daha yüksek vergi oranlarına girmelerine ve dolayısıyla daha fazla vergi ödemelerine yol açmaktadır. Reel gelirleri artmadığı halde daha fazla vergi ödedikleri için kullanılabilir gelirleri düşen kişiler, ister istemez tüketim harcamalarını azaltmak zorunda kalmaktadır. Bu durum talep düşüşü yaratarak, GSYH'nin de düşmesine yol açmaktadır¹⁹⁰. Sonuç olarak, enflasyon hem milli gelirin azalmasına, hem de gelirin nominal artışından dolayı vergi oranlarının değişmemesine rağmen daha fazla vergi yüküne ve dolayısıyla vergi yükü dağılımının daha adaletsiz olmasına sebep olacaktır. Enflasyon aynı zamanda bir vergileme yöntemi olarak da kabul edilmektedir. Çünkü enflasyon kişilerin satın alma gücünü azaltarak gelir üzerinde vergi gibi bir etki ortaya çıkarır. Enflasyon vergisi dolaylı bir vergi olduğu için, mükellef psikolojisinde doğrudan olumsuz bir etki ortaya çıkarmaz. Bu nedenle ödenen verginin farkında olunmadığı için vergiye karşı bir tavır ortaya çıkmaz¹⁹¹.

---

¹⁸⁷ Bedir vd. 2016, ss. 53-54.

¹⁸⁸ Kitapçı, 2015, s. 147.

¹⁸⁹ Bedir vd. a.g.e. s.54.

¹⁹⁰ Eğilmez, Mahfi, Ekonomide Analiz Örnek Olaylar ve Çözümler, 8. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul 2018, s. 168.

¹⁹¹ Bedir vd. a.g.e. s.54.

Ayrıca gelişmekte olan ülkelerde enflasyon vergi gelirinin reel değerini düşmesine sebep olmaktadır¹⁹². Bu durum mükelleflerin sömürüldükleri hissine kapılmasına ve onları vergiye karşı direnmeye yöneltmektedir¹⁹³.

2.1.3.5. Kurumsal ve Yönetimsel Yapı

Vergi bilinci ve ahlakı merkezi ve âdemi merkezîyetçi vergilendirme derecesi, vergi idarelerinin kalite ve etkinliğinden de etkilenmektedir.

Âdem-i merkezîyetçi yönetim yapılarına sahip olan ülkelerdeki vergi ahlakının merkezîyetçi yönetim yapısıyla yönetilen ülkelerdeki vergi ahlakına göre daha yüksek olduğu bilinmektedir. Yerleşme devlet ve bireyi birbirine yakınlaştırmaktadır. Yerleşmiş sistemlerde kamu yönetiminde daha şeffaf ve hesap verebilir bir yapı oluşmakta, vergi sistemi daha görünebilir bir yapıya kavuşmaktadır¹⁹⁴. Vergi mükelleflerinin referandum yoluyla politikacıları daha yakından gözlemleme ve kontrol etme imkânına kavuşması ve diğer mali konularda karar alma süreçlerine katılması devlet ve birey arasında karşılıklı güvene dayalı bir vergi sözleşmesinin oluşmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda bireylerin gelir ve harcama kararlarında tercihlerinin dikkate alınması ideal bir demokrasinin gereği olduğu kadar yurttaşlık bilincinin yerleştirilmesi açısından da büyük önem taşımaktadır¹⁹⁵. Dolayısıyla, vergi ödemenin yurttaşlık ve demokrasi gereği olduğu bilincine varan birey, vergi ödeme noktasında ahlaklı ve erdemli bir davranış sergileyecek ve vergisini ödemeye istekli olacaktır.

Gelişmiş ülkelerde vergi kaçakçılığının daha seyrek görülebilmesi, yalnızca yüksek bir vergi ahlakı ile değil, bu ülkelerin idari ve örgütsel başarıları ile de bağlantılıdır. Vergi yasalarının getirilen firmalar arası denetim mekanizmalarının işlerliği, her sektörde yerleşik hale gelmiş belgeleme düzeni, vergi yönetimi ve denetiminin uzman personel ve gelişkin araçlarla sürdürülmesi, vergi dairelerinin gelir kaynaklarını tam olarak kavramalarına neden olmakta aynı zamanda vergi kaçakçılığının asgari düzeye inmesini sağlamaktadır¹⁹⁶.

¹⁹²Şen, Hüseyin, “Olivera Tanzi Etkisi; Türkiye Üzerine Amprik Bir Çalışma,” <<http://portal1.sgb.gov.tr/calismalar/yayinlar/md/md143/Huseyinsen.pdf>>, (12.10.2018).

¹⁹³ Gerçek, A. ve M. Yüce, “Mükellefin Vergiye Karşı Yaklaşımı Açısından Türk Vergi Sisteminin Değerlendirilmesi”, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, Bursa 1998, s. 18.

¹⁹⁴ Torgler, 2003, ss. 214-215.

¹⁹⁵ Torgler, a.g.e. s. 213.

¹⁹⁶ User, 1992, s. 93.

2.1.3.6. Vergi Bürokrasisi ve Vergi Sistemi

Vergi bürokrasisi kavramı vergi sistemindeki karmaşıklığı ve kırtasiyeciliği ifade etmekte kullanılan bir kavramdır. Verginin tarh ve tahsili arasındaki aşamada vergi mükellefi yüksek oranda bir kırtasiyecilikle karşılaşarsa, vergi hakkında “hem vergi ver hem de eziyet gör” şeklinde algılamaya sahip olmakta ve bu durum vergiden kaçınmaya neden olabilmektedir¹⁹⁷.

Vergi uyumu araştırmalarında iyi bir vergi sisteminin basit ve anlaşılabilir olması gerektiği üzerinde sıklıkla durulmaktadır. Vergi bürokrasisinin azaltıldığı ve yolsuzluklara karşı kontrollerin artırıldığı ülkelerde vergi ahlakının en yüksek düzeyine ulaştığı vurgulanmaktadır¹⁹⁸.

Vergi kanunlarındaki karmaşıklık vergi uyumsuzluğuna neden olduğu gibi vergi mükellefine de yeni yükler getirmektedir. Özellikle vergi kanunlarında açık bir dilin kullanılmaması vergi mükelleflerinin daha fazla danışmana ihtiyaç duymasına ve yorumlama güçlüğüne ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Karmaşıklık hem kasıtlı hem de kasıtsız olarak vergi uyumsuzluğu davranışına neden olabilmektedir¹⁹⁹.

Aynı zamanda vergilemenin çeşitliliği ve çokluğu da vergi ödemeyi bir külfet haline getirmekte ve vergiden kaçınmayı teşvik etmektedir²⁰⁰.

İstisna ve muafiyetlerin yoğun bir şekilde uygulama alanı bulması da vergide genellik ilkesinden sapılmasına neden olmaktadır. İstisna ve muafiyetlerin aşırı kullanımı sistemi basit olmaktan uzaklaştırıp daha karmaşık hale getirdiği gibi, hem vergi mükelleflerinin hem de vergi idaresinin vergisel işlemlerde karşılaştıkları yükün artmasına neden olmaktadır²⁰¹.

Basitleştirilmiş bir vergi sistemi, yolsuzlukların oluşmasına neden olan fırsatların azaltılması anlamına gelmekle birlikte son derece zor ve uzun zaman alan bir süreçtir. Çünkü vergileme, hızlı biçimde değişen ekonomik faaliyetlere ayak uydurmak zorundadır. Bu durum kaçınılmaz biçimde vergi sistemlerinin giderek daha karmaşık

¹⁹⁷Çataloluk, 2008, s. 225.

¹⁹⁸Picur, R. D. ve A. R. Belkaoui, “The Impact of Bureaucracy, Corruption and Tax Compliance”, *Review of Accounting and Finance*, 2006/5 (2), s. 174.

¹⁹⁹Brand, Phil, “Compliance: A 21st Century Approach”, *National Tax Journal*, 1996/49 (3), s. 414.

²⁰⁰Doğanyığıt, Sadettin, “Etkin Bir Vergi Düzeninin Tesisinde, Mükellefle Kurulan Olumlu İlişkilerin Önemi”, *Mülkiyeliler Birliği Dergisi*, 2009/XXI (203), s:36.

²⁰¹Savaşan, F. ve H. Odabaş, “Türkiye’de Vergi Kayıp ve Kaçaklarının Nedenleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma”, *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2005/5 (10), s. 5.

yapılara dönüşmelerine neden olmakla birlikte özellikle büyük ölçekli firmaların bu karmaşık yapıyı vergi planlaması yapmada kullanmalarına ve ödemeleri gereken vergileri daha düşük gösterme imkânı elde etmelerine yol açmaktadır. Bu yüzden idarenin değişen koşullar karşısında esneklik kazanarak, vergi kayıp ve kaçaklarını minimize edebilmesi mümkün görünmektedir²⁰².

2.1.3.7. Siyasal Yapı

Vergiye karşı davranışları belirleyen kişisel olmayan faktörlerden bir diğeri de siyasal yapıdır. Vergilemeye ilişkin alınan kararlar ile ülkelerin idari sistemi çok yakın bir ilişki içindedir. Mutlak ya da demokratik rejim gibi farklı rejimlerin hüküm sürdüğü ülkelerde mükelleflerin vergiye yaklaşımı da farklılık göstermektedir. Otoriter rejimlerde, halkın vergilendirme konusunda fikirlerini ifade edebilme, yetki sahibi olma veya tercih yapma hakkı bulunmamaktadır. Buna karşılık, demokratik rejimlerin var olduğu ülkelerde vergi mükellefleri uygulanacak vergi politikalarının belirlenmesinde dolaylı da olsa etkide bulunabilmektedir. Demokrasinin hâkim olduğu ülkelerde ise mükellefler, kendilerine yakın siyasi parti ve programları destekleyerek kendileri açısından minimum vergi yükü getirecek bir yapılanmayı tercih edeceklerdir. Aynı zamanda mükellefler siyasi iktidardan, verdikleri vergilerin etkin ve verimli kullanılıp kullanılmadığı ile sorularına yanıt alabileceklerdir²⁰³. Böylelikle vergilerin etkin kullanımını konusunda şüphe duymayan mükelleflerin, vergiye karşı olumlu bakış açısı geliştirmesinin mümkün olabileceği denilebilir.

Olağan dönemlerde, vergi oranlarının veya vergi sayısının artırılması mükelleflerde bir tepkiye neden olabilir. Ancak savaş, doğal afet gibi olağanüstü dönemlerde yurttaşlık görevi olarak yerine getirilmesi gereken bir anlayışla ele alındığında, söz konusu tepkiler ortaya çıkmayacaktır. Peacock-Wiseman tarafından ortaya konulan sıçrama tezine göre olağanüstü dönemlerde devletin daha çok harcama yapması gerektiğinden gelire olan ihtiyacı da artacaktır. Ancak olağanüstü dönemler geçtikten sonra harcamalar ve vergi eski düzeyine geri dönmeyecektir. Konulmuş

---

²⁰²Benk, S. ve B. Karakurt, “Gelir İdareleri ve Yolsuzluk: Motivasyonlar, Fırsatlar ve Mücadele Yolları”, İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 2010/1 (4), s. 142.

²⁰³Şenyüz, 1995, ss. 80-82.

vergiler alınmaya devam edecek ve mükelleflerin olağanüstü koşullar nedeniyle vergi yükü hakkındaki değişen yargıları vergiye olan uyumu değiştirmeyecektir²⁰⁴.

Torgler'in 1998 yılında İsviçre'de "*International Social Survey Programme*" kullanarak yapmış olduğu çalışmaya göre; vergi ahlâkı ile demokrasi arasında pozitif bir ilişki bulunmuş, demokrasi düzeyi arttıkça vergi ahlâkı da artmıştır. Mükelleflerin demokrasi yoluyla seçimlere katılması, politikal kararların alınmasında söz sahibi olmaları vergiye gönüllü uyumu artırmış ve bunun sonucunda da vergi ahlâkı artmıştır²⁰⁵. Ayrıca Torgler, Schneider ve Schaltegger'in İsviçre'de "*World Values Survey and International Social Survey Programme*" kullanarak yapmış oldukları bir başka çalışmada da demokrasi ile vergi ahlâkı arasındaki ilişki araştırılmış ve doğrudan demokrasinin vergi ahlâkını büyük ölçüde etkilediği ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmalardan hareketle, mükelleflerin karar mekanizmasına katılım sağladıklarında objektif olarak katlandıkları vergi yüküne rağmen, ortaya çıkan subjektif vergi yükü konusunda daha vicdani ve toplumsal yarar odaklı bir bakış açısı geliştirdiklerini söylemek mümkündür.²⁰⁶

2.2. Mükellef Davranış Şekilleri: Vergi Uyum ve Uyumsuzluğu

Schmölders vergi uyumunu davranışsal bir problem olarak nitelendirmiş ve gelir vergisindeki başarının karşılıklı işbirliğine dayalı olduğunu belirtmiştir. Vergileme yasal, mali-ekonomik, sosyal ve politik vs. birçok yönü olan bir fenomen olmakla beraber bireylerin algı, tutum ve davranışlarından sürekli olarak etkilenmektedir. Bu yüzden sürdürülebilir bir vergi sistemi oluşturmak açısından vergi mükelleflerinin davranış şekillerinin ve bu davranışların altında yatan nedenlerin iyi tespit edilmesi gerekir. Bu noktada sosyal psikoloji açısından uyma davranışının analizinin vergi mükellefi açısından da yapılması birey ve devlet arasında psikolojik sözleşme niteliğinde olan vergi sözleşmesinin de karşılıklı güven ve saygı esasına göre işlenmesini sağlayacaktır²⁰⁷.

---

²⁰⁴Bedir vd. 2016, s.55.

²⁰⁵Torgler, Benno, "Tax Morale and Direct Democracy", *European Journal of Political Economy*, 2005/21, s.526.

²⁰⁶Torgler, Benno vd. "With or Against the People? The Impact of a Bottom-Up Approach on Tax Morale and the Shadow Economy", *Crema Working Paper Series*, Basel, 2007/04, s.15.

²⁰⁷Kitapçı, 2015, s. 65.

Sosyal Psikoloji toplum içindeki bireyin ya da bireylerin davranışı bilimidir. Aynı zamanda bireyin sosyal çevreden etkilenen duygu, düşünce, inanış ve tutumlarını da anlamaya çalışır²⁰⁸. Bir başka ifadeyle, bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarının başkalarının gerçek, hayali ve örtülü varlığı karşısında nasıl etkilendiğini anlama ve açıklama çabası olarak tanımlanabilir²⁰⁹. Günümüzde toplumlarda vergiyi ödeyen kesimler toplumun az bir kısmının aksine, büyük bir çoğunluğunu oluşturduğu için, verginin psikolojik etkilerinin sosyal açıdan da ele alınmasını gerektirmektedir²¹⁰.

Mali olayların, özellikle vergiler ve harcamaların ve bunlardaki dalgalanmaların tam olarak anlaşılabilmesi için, bu dalgalanmaların yaşandıkları tarihsel perspektifle ve uğradıkları değişimlerle birlikte, aynı zamanda sosyolojik koşulları içerisinde ele alınarak incelenmeleri gerekmektedir. Kamu maliyesinin değişkenlerinden olan özellikle vergiler, aynı zamanda sosyolojik bir olgu niteliği taşımakla birlikte, devletin ve toplumun değişimi ve gelişimi ile yakından ilişki içerisinde²¹¹.

Sosyal yaşam tartışma, çatışma ve anlaşmazlıklarla doludur; böylesi bir ortamda bireyler ya da gruplar ikna, karşı sav, örnek, emir, propaganda ya da güç yoluyla başkalarının düşünce, duygu ve davranışlarını değiştirmeye çalışırlar. Sosyal yaşam, ayrıca, normlar tarafından da karakterize edilir²¹². Toplumsal hayatta davranışlarda düzeni sağlayabilmek için, toplumsal normlar geliştirilmekte ve bu normlar bir takım sosyal etkilere sebep olmaktadır.

2.2.1. Sosyal Etki

2.2.1.1. Sosyal Etki Deneysel Araştırmaları

Bu noktada normların oluşumunu ve var olan normlara uyumunu araştıran sosyal etki araştırmalarından söz etmek mümkündür. Bu deneysel araştırmalardan ilki günümüzde sosyal etki alanında yapılmış en önemli klasik çalışmalardan biri olan Sherif'in "Grup normunun oluşması" deneyidir. Bu deneyde Sherif, belirsiz fiziksel bir ortam yaratmıştır. Kendi başlarına birer yargı standardı geliştirmiş bireyler, grup

²⁰⁸ Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2017, s. 22.

²⁰⁹ Hogg, M. A. ve G. M. Vaughan, Sosyal Psikoloji, (Çev: İbrahim Yıldız, Aydın Gelmez), (1. Baskı), Ütopya Yayınları, Ankara 2007, s. 270.

²¹⁰ Dülgeroğlu, Ercan, "Vergilemenin Psikolojik Etkileri", Bursa İ.T.İ.A. Dergisi, 1975/4, s. 224.

²¹¹ Andıç, F. M. ve S. S. Andıç, "Mali Sosyolojiye İlişkin Bir İnceleme, Prof. Dr. Salih Sanver'e Armağan", (Çev: Funda Başaran), Marmara Üniversitesi Maliye Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 1998/10, s. 53.

²¹² Hogg, M. A. ve G. M. Vaughan, a.g.e. s. 270.

halindeyken, ortak bir standarda doğru yönelmekte ve bireysel olarak geliştirdikleri subjektif bir gerçeğin yerini grubun geliştirdiği sosyal gerçek almaktadır. Böylece belirsiz fiziksel gerçeğin yerini sosyal gerçek almış, grubun normu, bireylerce gerçek olarak kabul edildiği için bu norma uyulmuştur²¹³.

Vergi ahlakı normlarının oluşması ve mükelleflerin referans çevresi ile hareket etmesi bu şekilde açıklanabilmekte ve bunun sonucu olarak, vergi bilincinin geliştiği toplumlarda oluşan vergi ahlakına ilişkin gelişen normların, mükelleflerin vergiye uyumu noktasında son derece önem arz etmekte olduğu söylenebilmektedir. Buna karşın vergi idareleri ile vergi mükellefleri arasında gerekli bağ kurulamadığı, vergiye ilişkin yasaların açık ve anlaşılır olmadığı, vergi bilinci ve vergi ahlakının gelişmediği vergi sistemlerinde oluşan vergi normları bireysel normlarla ilişkilenecek ve vergi uyumunu zedeleyebilecektir. Kısaca, belirsizlik ortamlarının olduğu durumlarda vergi ahlakı ve vergiye gönüllü uyum düşük, belirsizlik ortamının olmadığı durumlarda vergi ahlakı ve dolayısıyla vergiye gönüllü uyum yüksek olacağı söylenebilmektedir²¹⁴.

Vergi uyumu konusunda Asch'in "Uyma" deneyi, var olan bir grup normuna bireyin uyması konusuna ışık tutmaktadır. Laboratuarda 7-8 kişilik gruplara, sırayla bir çok kart çifti gösterilmiştir. Her kart çiftinin birinde çeşitli uzunlukta üç çizgi, diğerinde tek çizgi olup bu tek çizgi diğer karttaki üç çizgiden biriyle aynı uzunlukta bulunmaktadır. Deneklere tek çizginin uzunluk bakımından diğer karttaki çizgilerden hangisine benzediği sorulmuştur. Deneklerden sadece biri gerçek denektir ve söz sırası son olarak ona gelmektedir. Diğer denek rolündekilerin verdiği yanlış cevaplara gerçek denneğin uyum sağladığı gözlenmiştir. Bu deneyde uyma, sadece davranış düzeyinde oluşmakta, daha derine inen bir vergi tutum değişimi ya da benimseme söz konusu olmamaktadır²¹⁵.

Toplumun vergi suç ve cezalarına bakış açısı toplumun vergi bilinci ve vergi ahlakı gösteren bir unsur olarak değerlendirilebilir. Vergi suçlarının cezalandırılması gerektiği yönünde düşünen bireyler, cezaların caydırıcı olmadığını ve vergi kaçırın mükelleflerin yakalanmadığını düşündüklerinde, vergiye karşı uyumsuzluk gösterebilirler. Mükelleflerde oluşan bu olumsuz algı ve vergiye uyumsuzluk Asch'in

²¹³ Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2017, ss. 69-70.

²¹⁴ Kitapçı, 2015, ss. 158-161; Age.

²¹⁵ Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2017, ss. 69-70.

deneysel çalışmasına benzer bir durum ortaya koymaktadır. Mükellefler vergi kaçırmanın yanlış bir davranış olduğunu bilmelerine karşın, deneydekine benzer şekilde bu davranışı benimsememelerine rağmen, vergi kaçırmanın ağır şekilde cezalandırılmadıklarını düşünebilmektedir. Sonuç olarak, mükelleflerin vergi uyumunu ve vergi ahlakını azaltıcı yönde gelişen olumsuz harekete dahi uyma davranışı sergileyebileceklerini söylemek mümkün olmaktadır.

Son olarak Milgram'ın "İtaat" deneyi, sosyal etki ve uyma davranışının nereye varabileceğini ortaya koymak açısından önem taşımaktadır. Milgram deneyinde, tanımadığı birisine zarar verme emri alan bir bireyin bu emre uyup uymayacağını ya da ne derece uyacağını laboratuvar ortamında araştırmıştır. Bu deneyde öğrenci (araştırmacı) bilemediği her soru karşısında öğretmen (denek) tarafından elektrik şokuna maruz bırakılmakta ve şokun etkisi sürekli artırılmaktadır. Deneklerin şokları öğrenciye vermekten memnun olmamalarına karşın, aldıkları komut karşısında görevlerini tamamladıkları görülmüştür²¹⁶.

Bu araştırma da göstermektedir ki, vergi mükelleflerinin devlet otoritesinin getirmiş olduğu vergilendirme ile ilgili ödevleri, vergi ile ilgili yasal düzenlemeleri ve vergi denetim ve cezalarını benimsemenin dışında itaat ederek de uyma davranışı sergileyebileceklerini belirtmek mümkündür.

2.2.1.2. Vergi Uyum Modelleri

Vergi uyumunu açıklamada kullanılan başlıca iki model bulunmaktadır. Bunlar Klasik Yaklaşım ve Sosyal Yaklaşım'dır. Klasik Yaklaşım, Allingham-Sandmo Modeli (Rasyonel Beklentiler Teorisi), Sosyal Psikolojik Yaklaşım ise, Tutumsal Model (Ahlaki Duygular Teorisi) olarak da bilinmektedir.

---

²¹⁶Hogg, M. A. ve G. M. Vaughan, a.g.e. ss. 274-275.

Tablo 2.1. Vergi Uyum Yaklaşımları

Vergi Uyum	Klasik Yaklaşım	Sosyal-Psikolojik Yaklaşım
Kavram	Uyumluluk az ve vergi ödeme istekliliği düşük	Vergi yasalarına uygun hareket etme isteği yüksek
Tanım	Dar kapsamlı	Geniş kapsamlı
Vergi Uyum Göstergesi	Ekonomik rasyonellik	Davranışsal işbirliği
Kapsadığı Alan	1.Kaçmanın beklenen faydası 2.Cezaların tespiti ve uygulanması riski Kişisel gelir ve refahı maksimum seviyeye çıkarmayı temel alır.	Bireyler sadece fayda maksimizasyonu peşinde değildirler; farklı tutum, inanç, norm ve rollere göre birbirleri ile etkileşim halinde karar alırlar. Başarı işbirliğine bağlıdır.
Hedeflenen	Kaynak tahsisinde etkinlik	Eşitlik, adalet ve oran
Vergi mükellefi	Kazanç ve kayıplarını hesaplayarak bireysel karar alan	“İyi vatandaş”
İfade edilme şekli	Ekonomik Yaklaşım	Davranışçı Yaklaşım

Kaynak: James, S. ve C. Alley, “Tax Compliance, Self-Assessment and Tax Administration”, Journal of Finance and Management in Public Services, Volume 2-2004, s. 33’ten yararlanılarak hazırlanmıştır.

Klasik Yaklaşım (Alingham - Sandmo Modeli / Rasyonel Beklentiler Teorisi)

Allingham ve Sandmo (1972) ile Srinivasan (1973)'nin çalışmalarıyla başlamış ve sonraki klasik model çalışmalarında konuya daha çok beklenen fayda (expected utility) teorisi çerçevesinde mükelleflerin vergi uyumsuzluğu durumunda, yakalanma korkusuyla vergilerini ödeyecekleri şeklinde yaklaşmıştır. Vergi uyumuna ilişkin klasik model, hem denetim olasılığının hem de cezaların şiddetinin vergi kaçakçılığını etkileyeceği tahminini yaparak, denetim olasılığının yüksek ve cezaların da ağır olması durumunda bireylerin daha uyumlu olacağı sonucuna varmaktadır. Görüldüğü gibi, vergi uyumuna ilişkin klasik model bireyleri rasyonel, ahlakla ilgisi olmayan karar vericiler şeklinde değerlendirerek vergi uyumu sorununu beklenen faydayı maksimize etmeye yönelik bir süreç olarak ele almaktadır. Ancak, denetim olasılığı ve cezalar vergi uyumunu bir dereceye kadar etkilese de, bu faktörlerin vergi uyumu davranışının tamamını, daha doğrusu çoğunu, açıklayamadığı da bir gerçektir²¹⁷.

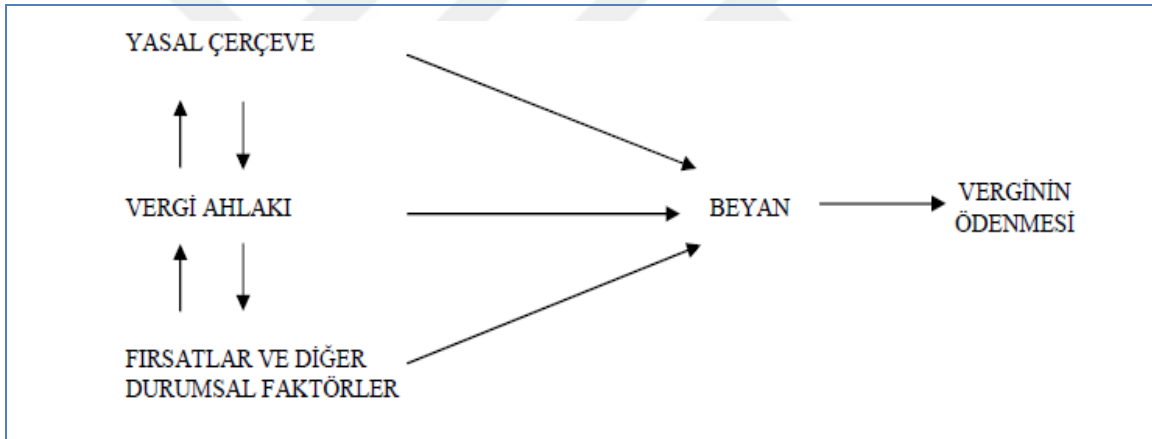
²¹⁷Tunçer, Mehmet, “Hükümet-Birey ilişkilerinin Vergi Uyumuna Etkisi ve Türkiye”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, 2002/57(3), s. 110.

Sosyal-Psikolojik Yaklaşım (Ahlaki Duygular Teorisi / Tutumsal Model)

Vergi uyumuna ilişkin çalışmalarda, klasik modelde öncelikle incelenen resmi yaptırımların yanında, resmi olmayan sosyal yaptırımların etkisi de araştırılmıştır. Buna göre, saygınlık kaybı, ayıplama ve dışlama gibi sosyal yaptırımların resmi yaptırımlar kadar bireylerin vergiye uyumlarını etkileyebileceği kabul edilmektedir²¹⁸. Sosyal Psikolojik yaklaşım vergi uyumu modellerinde ahlak ve sosyal dinamiklerin uzunca bir süre ihmal edildiğini ve bu yüzden vergi mükelleflerinin yüksek bir vergi uyumu gösterebilmesi için ekonomik, psikolojik ve sosyolojik yaklaşımların birlikte ele alınarak Multidisipliner bir yöntemin uygulanmasını savunmaktadır²¹⁹.

Sosyal-Psikolojik unsurları vergi uyum modellerine katan birçok çalışma mevcuttur. Fakat Song- Yarbrough tarafından yapılan çalışma öncü bir niteliğe sahiptir.

Şekil 2. 2: Song ve Yarbrough ‘un Basit Vergi Uyumu Davranışı Modeli

Kaynak: Song, Y. ve Yarbrough, T. E., “Tax Ethics and Taxpayer Attitudes: A Survey”, Public Administration Review, 1978, 38(5), 442-452, s. 444’ ten yararlanılarak hazırlanmıştır.

Mükellef davranışının açıklandığı bu modele göre; mükellefin vergi ödevini beyan etmesi ve bunun sonucu olarak ödemesini kapsayan vergi uyumu, üç ana faktör tarafından belirlenmektedir. Bunlardan birincisi, yasal çerçeve ikincisi, vergi ahlakı ve üçüncüsü de belirli yer ve zamanda geçerli olan diğer durumsal faktörler olarak belirtilmiştir. Basit vergi uyumu davranış modeli mükellefin ödemesi gereken vergiye esas vergi matrahının kendisi tarafından beyanı için geçerli olup, her bir faktör hem birbiri ile hem de söz konusu beyan kararı ile etkileşim halindedir²²⁰.

²¹⁸ Tunçer, 2002, s. 111.

²¹⁹ Kitapçı, 2015, s. 47.

²²⁰ Saruç, Naci Tolga, Vergi Uyumu Teori ve Uygulama, (2. Baskı), Seçkin Yayınları. Ankara 2015, s. 56.

2.2.2. Vergi Mükellefi Davranışları ve Mükellef Tipleri

Sosyal psikoloji açısından ele alınan farklı uyma davranışları vergi mükelleflerinde ortaya çıkan farklı uyma davranışları açısından da analiz edilebilir. İnsanların genellikle üç farklı biçimde uyma davranışı gösterdikleri bilinmektedir. Sosyal psikoloji ve vergi ilişkisini ele alan Kelman (1965) ve Vogel (1974) vergi mükelleflerinin davranışsal olarak farklı nedenlerle uyma davranışı gösterebileceklerini ortaya koymuşlardır. Kelman itaat, özdeşleşme ve içselleştirmeden oluşan üçlü bir tipoloji yapmıştır²²¹. Kelman'ın insanın uyma davranışlarında geliştirdiği bu üçlü ayrım vergi uyumu açısından, vergi itaati, vergi ile özdeşleşme ve verginin içselleştirilmesi şeklinde yapılabilir.

İtaat etmeyi çoğunluğa göre davranma-sosyal uyma davranışından ayıran temel özellik; itaat davranışında bir otorite kaynağının varlığı ve ondan doğrudan alınan bir emre uymadır²²². İtaat ile uymanın temelinde dışsal baskı ve zorlama bulunmaktadır²²³. Vergi itaati; vergi vermemeleri durumunda ceza ve yakalanma korkusu, utanma duygusu, görev ve korku gibi dışsal faktörlerden dolayı vergi verme gereğini hisseden vergi mükelleflerini ifade etmektedir²²⁴.

Vergi ile özdeşleşme sosyal normlardan ve kendilerine yakın olan kişilerin inançlarından ve tutumlarından etkilenecek vergi vermenin önemini kavrayan vergi mükelleflerini ifade etmektedir. Verginin içselleştirilmesi ise vergi vermenin gereğini hisseden, bu konudaki motivasyonu yüksek olan, yüksek bir vergi ahlakı ve bilincine sahip vergi mükelleflerini ifade etmektedir²²⁵. Özdeşleşmede ise birey birisinin ya da bir grubun fikrine ona benzeyebilmek için uymaktır. Özdeşleşme sonucu uyma davranışının temelinde ise uyulmanın değeri ve cazibesi vardır. Uyulmanın uyanın gözündeki değeri devam ettikçe uyma davranışı da devam etmekte, bu değer kaybolursa uyma davranışı da ortadan kalkmaktadır²²⁶.

²²¹Cullis, J. ve A. Lewis, "Why People Pay Taxes: From a Conventional Economic Model to a Model of Social Convention", *Journal of Economic Psychology*, 1997/18, s. 311.

²²²Gerçik, İbrahim Zeyd, *İletişim Psikolojisi*, (3. Baskı), Küre Yayınları, İstanbul 2015, s.29.

²²³ Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2017, ss. 100-101.

²²⁴ Kitapçı, 2015, ss. 69.

²²⁵Torgler, Benno, "Tax Compliance And Tax Morale, A Theoretical And Empirical Analysis", Edward Elgar, UK 2007, s. 65.

²²⁶ Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, a.g.e. ss. 100-101.

Schafer (1968)'e göre içselleştirme; dış gerçekliğin öznenin iç dünyasında anlamlı hale gelmesidir²²⁷.

İçselleştirme (benimseme) davranışında bireyler bir kurala ya da görüşe onun gerçekten doğru olduğuna inandığı için uymaktadır²²⁸. Uyma, güce değil, daha çok sosyal normların öznel geçerliliğine dayanır²²⁹. Buna göre uyma, normun tarif ettiği inanç ve eylemlerin doğru, uygun, geçerli ve sosyal açıdan istenir inanç ve davranışlar olduğuna duyulan güvene dayanır. Bu durumda norm, davranışın içselleştirilmiş bir standardı olur ve böylece gözetim gereksiz hale gelir²³⁰.

Berger ve Luckmann'a göre birey kendisinden daha önce var olan bir yapı (toplum) içerisinde doğar. Fakat doğduğunda o yapının bir parçası değildir. Yapının bir parçası olabilmesi için gerekli olan bir yanlılıkla doğmaktadır. Bireyin yapının bir parçası olma sürecinin başlangıç noktası ise içselleştirme²³¹. Bireyin toplumun, grubun veya kurumun bir parçası olması süreci toplumun, grubun veya kurumun değerlerini içselleştirilmesini zorunluluk olarak sunulmaktadır. Yeterli içselleştirmenin olmadığı durumlarda norm, kural veya hukuki kanunların ihlali söz konusu olabilir²³².

Tüm bireyler, vergi ödemenin doğru olduğu ve vergi kaçırmanın yanlış olduğu sosyal normlara maruz kalsa bile, bu normun içselleştirilmesi farklı olabilir²³³.

İçselleştirme davranışı vergi uyumu açısından ele alındığında; bir vergi mükellefinin dışsal bir baskı ve zorlama olmaksızın içsel bir motivasyon göstererek vergi verme gereğini kendinde duyması hali “verginin içselleştirilmesi” olarak ifade edilebilir²³⁴.

²²⁷Taymur, İ. ve R. C. Boratav, “İçselleştirme, İçsalım, İçeatım ve Özdeşim”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2013/5 (3), s. 332.

²²⁸Kağıtçıbaşı, Çiğdem, *Günümüzde İnsan ve İnsanlar, Sosyal Psikolojiye Giriş (Ayşe Üskül'ün Katkılarıyla)*, (11. Basım), Sistem Matbaacılık, İstanbul 2008, ss. 100-101.

²²⁹Festinger, L. ve J. M. Carlsmith, “Cognitive consequences of forced compliance”. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 1959/58, ss. 203–210.

²³⁰Hogg, M. A. ve G. M. Vaughan, a.g.e. s. 271..

²³¹Berger, P. L. ve T. Luckmann, *Gerçekliğin Sosyal İnşası: Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi*, (Çev: Vefa Saygın Öğütle), (1. Baskı), Paradigma Yayınları, İstanbul 2008, s. 35.

²³²Uzun, Zafer vd. “Değerin Yeniden İnşası: Askerlik Mesleğinde Değer Eğitime Dair Kuramsal Bir Yaklaşım Önerisi”, *Akademik Bakış Dergisi*, 2017/63, s. 514.

²³³Penas, I. ve S. Penas, “The Determinants of Tax Morale in Comparative Perspective: Evidence From a Multilevel Analysis”, *Instituto de Estudios Fiscales*, 2008/2, s. 12.

²³⁴Rothengatter, Maarten, “Sticks, Carrots or Sermons?, Improving Voluntary Tax Compliance among Migrant Small Business Entrepreneurs of a Multi-Cultural Nation”, *Centre for Tax System Integrity Research School of Social Sciences Australian National University, Canberra, ACT*, 2005/82, s. 9.

Torgler, Kelman ve Vogel tarafından gerçekleştirilen uyum davranış modellerine benzer şekilde, dört farklı mükellef tipi geliştirmiştir. Bunlar sosyal vergi mükellefi, içten vergi mükellefi, dürüst (gerçek) vergi mükellefi, vergi kaçakçısı olarak sıralanabilir.

“Sosyal Vergi Mükellefleri” sosyal normlardan etkilenirler. Dolayısıyla, vergi kaçırdıklarında suçluluk, yakalandıklarında da utanç duyarlar. Referans çevresinin vergiye bakış açısından fazlasıyla etkilenirler. Başkalarının vergi ödemesi vergi ödeme konusunda pozitif yönde etki ederken, tersi durumda vergi ödeme eğilimleri azalacaktır. Koşullu işbirlikçi olarak görülebilmektedir. Bu mükellefler, verginin ödenip ödenmemesinin yanı sıra verginin adaletli dağılımı ve kamusal mal ve hizmetlerin adaletli dağılımıyla da ilgilenmektedir. Adil bir dağılımın olmadığı görüşü, vergi kaçırma eğilimlerinin oluşmasına yol açmakta ve sonunda suçluluk duygusu hissetseler dahi eşitliği geri kazanmak uğruna vergi kaçırma davranışında bulunabilmektedir²³⁵.

“İçten Vergi Mükellefleri” ise, herhangi bir zorlama olmaksızın içsel motivasyona sahip mükellefi ifade eder. Bu mükellefler, kurumsal faktörlere karşı hassastırlar. Devletin olumlu vergi uygulamaları, içsel motivasyona sahip vergi mükelleflerinin vergi sistemi, vergi ödemeleri ve buna uygun davranışlarla ilgili olumlu tutum ve bağlılıklarını artırmayı amaçlamaktadır. Vergi ile ilgili idare ve yetkililerin mükelleflerle geliştirdikleri pozitif ilişki, vergiye gönüllü uyumu artırıcı etki yapmaktadır. Buna karşın vergi denetim ve cezaları gibi dışsal motivasyon kaynaklarının artması, vergi ödeme isteklerinde azalmaya sebep olmaktadır²³⁶.

Üçüncü tip vergi mükelleflerine “Dürüst Mükellef” denir. Bu vergi mükellefleri uygulanan vergi politikalarından, vergi denetim ve cezalarından hiçbir şekilde etkilenmemektedir. Vergi kaçırmak için fırsat aramamaktadır. Dolayısıyla vergiye karşı olumlu ve dürüst bakış açıları değişkenlik göstermemektedir. Long ve Swingen (1991) tarafından belirtildiği gibi bazı bireyler vergi kaçırmaya yatkın olsalar dahi vergi kaçırmamaktadır²³⁷.

Son olarak dördüncü mükellef tipi “Vergi Kaçakçısı”dır. Bu mükellefler vergi oranlarında, denetim ve cezalardan etkilenerek, vergi kaçırmaktadır. Genel olarak düşük

---

²³⁵ Torgler, 2003, s.188.

²³⁶ Torgler, a.g.e. s. 189.

²³⁷ A.g.e.

bir vergi ahlakına sahiptirler. Rasyonel karar vererek, vergi kaçırmanın beklenen faydası ile dürüst bir mükellef olarak vergi ödemenin beklenen faydasını karşılaştırmaktadır²³⁸.

2.2.3. Mükelleflerde Uyuma Davranışı: Vergi Uyumu

Vergiye uyumu, vergiyle ilgili yükümlülüklerin mükellefler tarafından zamanında ve eksiksiz bir şekilde yerine getirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu uyum sürecinin etkin bir uygulamaya dönüşebilmesi bazı faktörlerin gerçekleşmesine bağlıdır. Bu faktörler vergiye tabi gelirin tam olarak beyan edilmesi, gelir düzenlemeleri, yapılan harcamalar, vergi muafiyet, istisna ve teşvikleri gibi gelirden düşülmesi gereken unsurların doğru ve eksiksiz olarak yapılması, vergi beyannamesinin zamanında doldurulması ve vergi yükümlülüğünün doğru olarak tespit edilmesi olarak kabul edilmektedir²³⁹.

Vergi uyumu kısaca vergisel yükümlülüklerin vergi yasalarına uygun bir şekilde doğru ve zamanında yerine getirilmesi olarak ifade edilebilir²⁴⁰.

Daha geniş tanımıyla vergi uyumu (tax compliance, taxpayer compliance); beyannamenin verildiği zamanda uygulanan vergi yasaları, yönetmelikler ve yargı kararlarına uygun olarak vergi yükümlülüğünün beyannamede tam olarak belirtilmesi ve beyannamenin zamanında ilgili yerlere verilmesidir²⁴¹.

Daha önce de belirtildiği üzere, mükellefin vergiye uyum davranışı üç farklı şekilde meydana gelmektedir. Bunlar itaat, özdeşleşme ve benimseme (içselleştirme) olarak ifade edilmiştir. Aşağıda yer alan şekilde vergi uyum davranışının kavramsallaştırılması mümkündür. Şekilde de görüldüğü gibi, vergiye uyum davranışı algılanan kuralsal (normatif) sosyal etki ve algılanan bilgisel sosyal etki sonucu oluşabilir. Algılanan kuralsal (normatif) etki, uyulması gereken vergi yasalarının baskısını, uygulanan denetim ve cezaları, diğer mükelleflere bakış açısını, kısaca norma bağımlı davranışı ifade eder. Bu etki sonucu mükellefler itaat ya da özdeşleşme (değer atfedilene benzeme) şeklinde vergiye uyum gösterirler. Algılanan bilgisel sosyal etki ise

²³⁸ Torgler, a.g.e. s. 190.

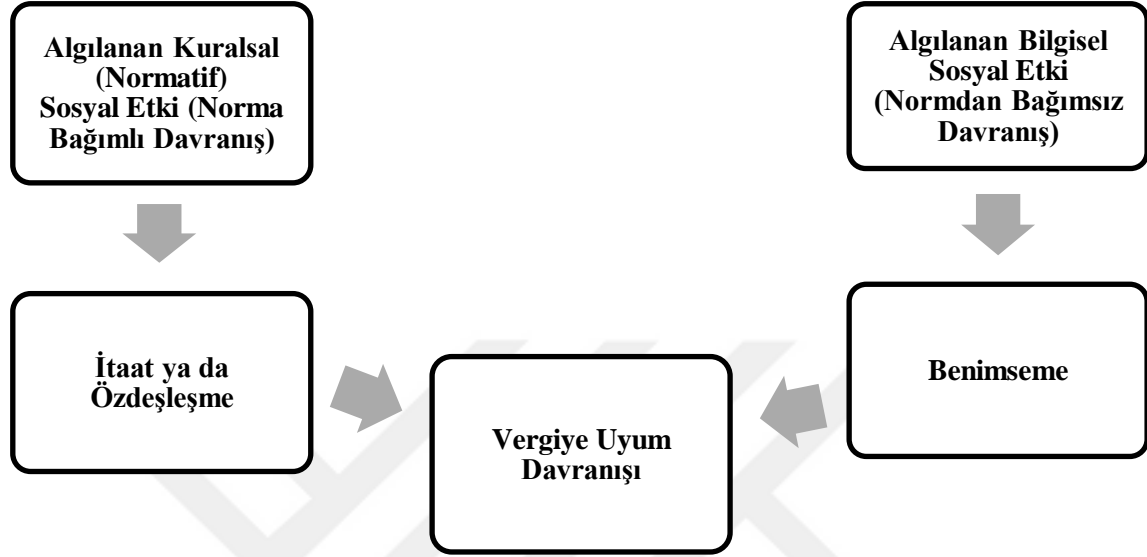
²³⁹ Tunçer, Mehmet, "Vergi Ahlakı-Vergi Uyumu İlişkisi ve Türkiye", Vergi Sorunları Dergisi, 2003/181, s. 111.

²⁴⁰ James, S. ve C. Alley, "Tax Compliance, Self-Assessment and Tax Administration", Journal of Finance and Management in Public Services, 2004/2 (2), s. 29.

²⁴¹ Tunçer, Mehmet, "Enflasyon-Vergi Uyumu İlişkisi ve Türkiye", Vergi Dünyası, 2002/247, s. 152.

normdan bağımsız davranışı ifade eder. Vergi mükellefinin vergi bilinci ve ahlakının artmasıyla birlikte, vergi ödemeyi içselleştirmekte ve herhangi bir yaptırım uygulanmaması koşullarında dahi vergisini ödemektedir²⁴².

Şekil 2. 3. Sosyal Etki ve Uyma Davranışı

Kaynak: Kağıtçıbaşı, Ç. ve Z. Cemalcılar, *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar*, (20. Basım), Evrim Yayınları, İstanbul 2017, s. 96' dan yararlanılarak hazırlanmıştır.

2.2.4. Mükelleflerde Uymama Davranışı: Vergi Uyumsuzluğu

Vergi uyumsuzluğu davranışı sosyal psikolojide ters tepki ve bağımsız tepki olmak üzere iki farklı şekilde ele alınmaktadır. Bağımsız tepkide, dıştan gelen sosyal etki, bir bilgi olarak ele alınmakta ve bu bilgi doğru bulunmadığı için (kişi bunun doğruluğuna gerçekten inanmadığından) sosyal etkiye uymama davranışı gösterilmektedir. Ters tepki göstererek uymama davranışında ise, yapılması gereken norm ya da kurala karşı bir direniş söz konusu olup, bu direniş, etkinin birey tarafından doğru ya da yanlış olarak değerlendirilmesi ile ilgili değildir²⁴³.

Sosyal psikoloji açısından uymama davranışı vergi uyumsuzluğu davranışına da uyarlanabilir. Bu noktada vergi uyumsuzluğu normatif sosyal etki (norma bağımlı davranış) ve algılanan bilgisel sosyal etki (normdan bağımsız davranış) olmak üzere iki farklı açıdan ele alınabilir. Bu noktada vergiye karşı ters tepki norma bağımlı bir

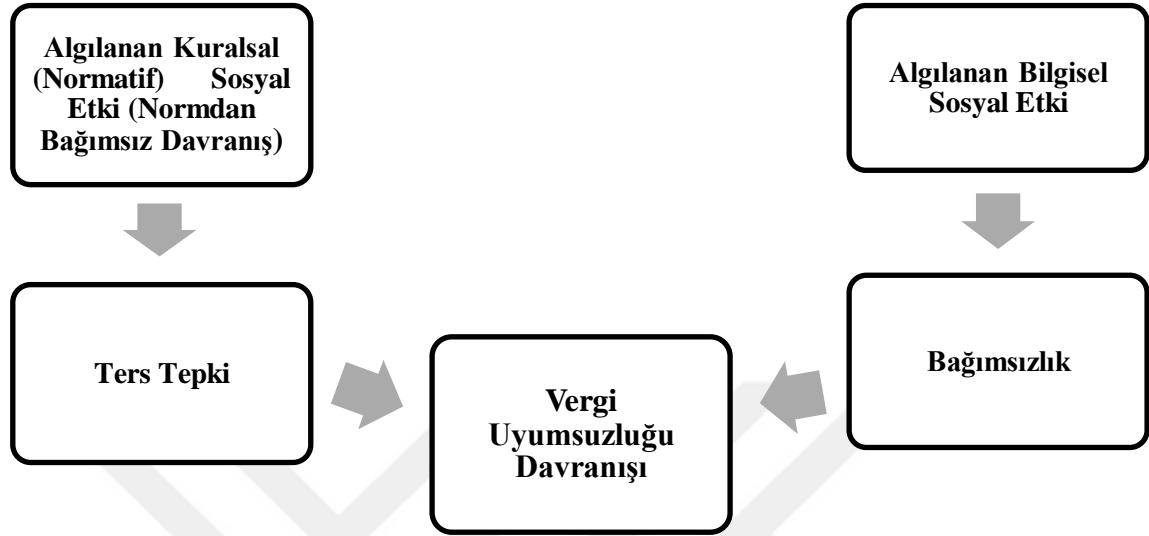
²⁴² Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2017, ss. 96-97.

²⁴³ A.g.e, s. 98.

uyumsuzluk (uymama) davranışını ifade ederken; vergiye karşı bağımsız tepki ise normdan bağımsız uyumsuzluk (uymama) davranışını ifade etmektedir²⁴⁴.

Şekil 2. 4. Sosyal Etki ve Uyma Davranışı

Kaynak: Kağıtçıbaşı, Ç. ve Z. Cemalcılar, *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar*, (20. Basım), Evrim Yayınları, İstanbul 2017, s. 97' den yararlanılarak hazırlanmıştır.

2.2.4.1. Verginin Gelir ve İkame Etkisi

Vergi mükellefleri vergilemede yapılan değişikliklere karşı vergiyi doğuran olaya engel olamamaları ya da ödemekle yükümlü oldukları vergiyi ödedikten sonra başkalarına yansıtma olanakları kalmadıkları durumda vergi yerleşmesi gerçekleşmektedir²⁴⁵. Bu durumda mükellefler, vergi yükünü üstlenmek zorunda kaldıkları için, gelir veya ikame etkisi olarak adlandırılan iki seçenektan birini tercih etmek zorunda kalırlar. Gelir etkisi, vergilemeden sonra mükellefin ekonomik gücünde bir eksiklik meydana geldiğinde, bu olumsuz durumu telafi etmek için, daha fazla çalışmaya yönelmesi şeklinde görülen etkidir. Bu durumda mükellef, vergiye tepki göstermenin tersine, vergiye uyum sağlamakta ve bu da devlet açısından bir gelir kaybına yol açmamaktadır. İkame etkisi, vergilemeden sonra mükellefin mali gücünde meydana gelen azalış nedeniyle bu durumu telafi etmek yerine, çalışmamayı tercih etmesi şeklinde görülen etkidir²⁴⁶. Üzerine yeni bir vergi konulan ya da üzerindeki verginin artırılması dolayısıyla fiyatı yükselen bir mala olan talebin azalarak, bu talebin

²⁴⁴ Kitapçı, 2015, s. 77.

²⁴⁵ Taşkın, 2010, s. 83.

²⁴⁶ Uruş, Ali Fuat, *Optimal Vergileme İlkeleri ile Vergilere Karşı Gösterilen Tepkiler Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi*, (1. Baskı), Ekin Basın Yayın Dağıtım, , Bursa 2017, s.34.

başka mallara kayması veya vergisi kaldırılan ya da vergisi azaltılan mallara olan talebin artarak bu mallardan daha fazla miktarda satın alınması verginin ikame etkisinin bir sonucudur²⁴⁷.

Burada önem taşıyan husus, gelir etkisinin yaratılması veya ikame etkisine neden olmayacak bir vergilendirme politikasının izlenmesidir. Söz konusu etkileşim; boş zaman tercihi şeklinde olabileceği gibi, üretim ve tüketim tercihlerinin etkilenmesi şeklinde de ortaya çıkabilir. Kişi, vergi nedeniyle katlanmak durumunda kaldığı yükü yani satın alma gücündeki azalmayı; ihtiyaçlarını sınırlandırmaya ve kısma çalışarak karşılayabileceği gibi çalışmanın daha az çekici hale gelmesine bağlı olarak boş gezmeyi, evde oturmayı, aylıklığı tercih edebilir. Gerek bireysel olarak ve gerekse sosyal açıdan refah kaybına neden olan bu etki, uygulamaya konulmuş olan verginin de amaçladığı fonksiyonu görememesine yol açtığı gibi, yıllarca süren ve büyük çabalarla oluşturulmuş vergi bilincinin olumsuz bir şekilde etkilenmesine de neden olabilecek niteliktedir²⁴⁸. Bu durumu engelleyebilmek için, vergi düzenlemeleri yapılırken verginin gelir etkisi özendirilmeli, verginin ikame etkisi caydırılmalı, ek görev, fazla mesai, boş zamanların değerlendirilmesi gibi verginin ikame etkisine son derece duyarlı olan faaliyetler konusunda mükellefler bilgilendirilmelidir²⁴⁹.

Vergi uyumu; beyannamenin verildiği zamanda uygulanan vergi yasaları, yönetmelikler ve yargı kararlarına uygun olarak vergi mükellefiyetinin tam olarak belirtilmesini ifade eder²⁵⁰.

Vergi uyumu kavramı, genel olarak vergi mükelleflerinin vergi kanunlarına uyma derecelerine göre tanımlanmaktadır. Vergi uyumu; istekli mükelleflerin yönetimin zorlaması olmadan, vergi kanunlarının yazılı metnine ve ruhuna uygun olarak hareket etmeleri şeklinde ifade edilmektedir²⁵¹.

2.2.4.2. Verginin Yansıtılması

Verginin yansıtılması, ödenen bir verginin bir takım iktisadi ve mali imkânlardan (vergilemeye konu olan malın arz/talep esnekliği, dar tabanlı veya geniş tabanlı olması

²⁴⁷ Ağcakaya, 2013, s. 163.

²⁴⁸ Akdoğan, Abdurrahman, "Vergilendirme Politikası, Gelir ve İkame Etkileri Açısından İzlenebilecek Gelir Vergisi Politikasının Değerlendirilmesi", Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 1999/1 (2), s. 98.

²⁴⁹ Türk, 2006, s. 198.

²⁵⁰ Aygün, Recep, "Vergi Afları ve Vergi Uyumuna Etkisi", Vergi Dünyası Dergisi, 2012/369, s.88.

²⁵¹ James, S. ve C. Alley, 2004, ss. 29-32.

vb.) faydalanmak suretiyle kısmen veya tamamen, sürekli ya da geçici olarak başkası ya da başkalarına aktarılması olayıdır²⁵². İktisadi bir faaliyette bulunan bir birey, vergi yansımaları ile elde ettiği gelir üzerinden ödediği vergiyi, sunduğu hizmet veya sattığı mal üzerine fiyat mekanizması ile aktararak vergi yükünden kurtulabilir²⁵³.

Verginin yansımaları farklı şekillerde gerçekleşebilmektedir. Vergisini ödeyerek bir malı alan kişi bu malı başkasına satarken ödediği vergiyi de fiyatın içine dâhil ederek, vergiyi alıcıya devrederse ileriye doğru vergiyi yansıtmış olur. Bazen satıcı malı alırken ödediği vergiyi ileriye yansıtamaz ve üstlenmek zorunda kalır. Bu şekilde verginin geriye doğru yansımalarından söz edilmektedir²⁵⁴. Herhangi bir mal ya da hizmet üzerine konulan verginin, başka mal ya da hizmetin fiyatının artırılması suretiyle yansıtılması çapraz yansımalar olarak tanımlanır. Kanuni yansımalar, yansımaların kanun koyucunun iradesine uygun olarak gerçekleştirilmesidir. Fiili yansımalar ise, yansımaların kanunda açıkça öngörülmemiş bir biçimde gerçekleşmesidir. Fiili yansımalar, kanunların yasakladığı yansımalar demek değildir. Bazı hallerde, kanun koyucu açık bir şekilde öngörmediği halde, yasal mükellef tarafından ödenmiş olan bir vergi, çeşitli yollardan başkalarına devredilebilmektedir. Bunların dışında sınırlı-sınırsız yansımalar, mutlak-diferansiyel yansımalar ve biçimsel-efektif yansımalar olarak sıralamak mümkündür²⁵⁵.

Verginin yansımaları çeşitli aşamalardan geçmektedir. İlk aşama verginin ödenmesidir. Vergi ödemesi bu ödemeyi yapan mükellef üzerinde bir psikolojik baskı yaratır. Buna vurgu etkisi denilmektedir. Vurgu etkisinin yarattığı baskıyla ödediği vergiyi veya vergi bölümünü fiyat mekanizması aracılığıyla başkalarına devretme aşaması verginin devredilmesi veya aktarılması olarak adlandırılmaktadır. Son olarak verginin başkalarına aktarılamayacak noktaya gelerek bir kişinin üzerinde kalması da verginin yerleşmesini ifade etmektedir²⁵⁶.

Vergi yansımaları diğer tepki türleri ile karşılaştırıldığında, devlet açısından vergi kaybının oluşmadığı bir tepki türüdür. Ancak bu yöntem devletin vergi yükünün

---

²⁵² Şen ve Sağbaş, 2016, s. 307.

²⁵³ Edizdoğan vd. 2017, s. 184.

²⁵⁴ Eğilmez, Mahfi, Kamu Maliyesi, (4. Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul 2016, s. 53.

²⁵⁵ Pehlivan, Osman, Kamu Maliyesi, (1. Baskı), Celepler Matbaacılık, Trabzon 2018, ss. 167-169.

²⁵⁶ Eğilmez, Mahfi, a.g.e. s. 53.

toplumda dengeli dağılımını sağlama görevi açısından olumsuz etkiler meydana getirmesi nedeniyle ayrı bir önem taşımaktadır²⁵⁷.

2.2.4.3. Vergiden Kaçınma

Vergiden kaçınma, vergi yasalarına aykırı hareket etmeksizin bireylerin vergi mükellefiyetinden kurtulmasıdır²⁵⁸. Vergiden kaçınma kanunlara aykırı bir fiil olmadığından herhangi bir suç teşkil etmez. Ancak devlet açısından vergi gelirlerini azaltan bir durumdur²⁵⁹.

Vergiden kaçınma farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir;

Bunlardan ilki, vergi ertelenmesi yoluyla gerçekleşmekle birlikte, vergi ertelenmesi vergiyi doğuran olayın ortaya çıkmaması bakımından vergi konusuyla mükelleflerin ilişki kurmaması şeklinde ifade edilmektedir²⁶⁰. Emlak vergisi ödememek için, kat satın alma yerine kirada oturmayı tercih eden kişinin; Katma Değer Vergisi ödememek için bu vergiye konu olan bir malı tüketmeyen ya da hizmetten yararlanmayan kişinin, hareketleri doğal hak sayılmakta, dolayısıyla suç teşkil etmemektedir²⁶¹. Vergi ertelenmesi vergi mükelleflerinin vergiyi doğuran olaya gecikmeli sebebiyet vermesi şeklinde de olabilir. Özellikle yüksek-kronik enflasyonun yaşandığı dönemlerde verginin ertelenmesi mükellefe ciddi avantajlar sağlar²⁶².

Bir diğer vergiden kaçınma yöntemi vergi arbitrajıdır. Vergi arbitrajı, vergi kanunlarındaki boşluklardan faydalanmak ve böylece vergi avantajı sağlamak suretiyle vergi yükünü hafifletmektir²⁶³. Diğer bir deyişle farklı gelir türleri ve farklı bireylerin vergilendiği, farklı oranların avantajından yararlanılmasını ifade eder. Bu sayede her iki tarafın da ortak vergi yükümlülüklerinin azalması sonucu daha iyi duruma geldiği risksiz işlemler kümesi oluşmaktadır²⁶⁴. Vergi kanunlarındaki boşluklardan yararlanmak yoluyla vergiden kaçınma kanun koyucunun iradesinden değil, ihmalden doğar. Kanun vergiden kaçınmayı önlemek ister, fakat bunu gerçekleştirmez. Vergiden

---

²⁵⁷ Aktan, Can Aktan, "Vergilere Karşı Tepkiler ve Vergilerin Ahlaki ve Sosyo-Psikolojik Sınırları", (Ed. Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici ve İstiklal Yaşar Vural), Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi içinde (159-171), Seçkin Yayınevi, Ankara 2006, s. 168.

²⁵⁸ Öztürk, Nazım, Kamu Maliyesi, Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa 2016, s. 148.

²⁵⁹ Bedir vd. 2016, s. 57.

²⁶⁰ Uruş, 2017, s. 47.

²⁶¹ Edizdoğan, 2017, s. 203.

²⁶² Şen ve Sağbaş, 2016, s. 304.

²⁶³ Şen ve Sağbaş, a.g.e. s. 305.

²⁶⁴ Akdoğan, 2011, s. 191.

kaçınan vergi mükellefi, kanun metni ve hükümlerini ihlal etmez, herhangi bir suç işlemez, cezalandırılmaz. Bu durumda vergi dairesi vergiden kaçınmayı sona erdirmek ve verginin uygulanmasını istemek için mahkemelere başvuramaz. Çünkü vergiden kaçınma kanun hükümlerine dayanır, hukuk bakımından vergi mükellefinin vergiyi ödeme hakkı vardır. Burada vergi mükellefi vergi kanunlarındaki çelişkilerden, vergi kanunlarında açık bir hüküm olmayışından ve boşluklardan yararlanır. Ahlaki yönden eleştirilse bile, hukuki yönden eleştirilemez²⁶⁵.

Ayrıca vergi mükellefi vergi avantajlarını araştırmak ve vergi konusunda ihtisaslaşmış kişi ve danışmanlar aracılığıyla daha az vergi ödeme yoluna gidebilirler. Bunun yanında, yüksek miktarda vergi ödeyen bir mükellef daha az vergi ödeyen veya hiç vergi ödemeyen bir başka mükellefe gelir aktarımında bulunarak vergiden kaçınabilir²⁶⁶.

Vergiden kaçınma bir suç teşkil etmemesine ve mükelleflerin başvurabileceği legal bir yol olmasına karşın, yaygınlığına ve boyutlarına bağlı olarak ciddi bir vergi erozyonuna neden olabilme riski bulunması nedeniyle vergi otoritelerinin üzerinde ciddiyetle durması gereken bir konudur. Özellikle küreselleşmenin beraberinde getirdiği dünya çapında şirketler “agresif vergi planlaması” yoluyla vergiden kaçınarak, ülkeleri ciddi bir vergi kaybına uğratmaktadır²⁶⁷.

2.2.4.4. Vergi Kaçakçılığı

Vergi doğuran olayın gerçekleşmiş ve vergi borcunun doğmuş olmasına rağmen, mükelleflerin vergi borçlarını vergi kanunlarına aykırı bir şekilde eksik ödemeye ya da hiç ödememeye çalışmaları vergi kaçakçılığı olarak tanımlanmaktadır²⁶⁸. Vergi kaçakçılığı, vergi matrahını gizlemek, küçültmek, vergi hesaplanmasına etki eden diğer bilgileri yanlış vermek vb. yöntemlerle kanunun öngördüğü vergileri daha az ödemek ya da hiç ödememek olarak da tanımlanabilmektedir²⁶⁹.

---

²⁶⁵ Türk, 2006, ss. 199-200.

²⁶⁶ Şen ve Sağbaş, 2016, s. 304.

²⁶⁷ Gerçek, A. ve E. Uygun, “Vergi Sorunları Dergisi”, < <http://www.vergisorunlari.com.tr/makale/oecc-ulkelerinde-agresif-vergi-planlamasini-onlemeye-yonelik-tedbirlerin-degerlendirilmesi/8703>>, (23.02.2019).

²⁶⁸ Muter, B. N. ve P. M. Özcan, “Sosyo-Psikolojik Yönleri İle Vergi Kaçakçılığı”, Mali Sosyoloji Üzerine Denemeler, Hermes Matbaacılık, (Ed. A. Kemal Çelebi), Ankara 2012, Yayın No: 418, s. 16.

²⁶⁹ Demir, Murat, “Vergi Kaçırma Etkileyen Faktörler”, e-Akademi, Hukuk, Ekonomi ve Siyasi Bilimler Aylık İnternet Dergisi, 2009/90.

Kaçakçılık suçu kanunda sayılmış fiillerden birinin işlenmesiyle ortaya çıkar. Mahkeme ceza verirken fiilin işlenmesinde sanığın kasıt içinde bulunmasını aramaktadır. Suç fiilleri VUK' un 359. Maddesinde sayılmış olup, bunlar aynı zamanda vergi ziyayı "ağır nitelikli" fiilleridir. Bu fiiller;

- Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hileleri yapanlar,
- Gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açanlar,
- Defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter, belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydedenler,
- Defter, kayıt ve belgeleri tahrif edenler veya gizleyenler veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar,
- Vergi kanunları uyarınca tutulan veya düzenlenen ve saklama ve ibraz mecburiyeti bulunan defter, kayıt ve belgeleri yok edenler,
- Defter sayfalarını yok ederek yerine başka yapraklar koyanlar veya hiç yaprak koymayanlar,
- Sahte belge düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar,
- Maliye Bakanlığı ile anlaşmalı olmayan matbaalar tarafından basılan belgeleri bilerek kullananlardır.

Yukarıdaki fiiller VUK' un 359. maddesinde üç bent halinde sayılmış olup, aşağıdaki tabloda belirtildiği üzere, ağırlıkları açısından farklı sürelerde hapis cezaları ile cezalandırılmıştır²⁷⁰.

---

²⁷⁰ Şenyüz, D. ve Y. Gerçek, Vergi Hukuku (Genel Hükümler), (8. Baskı), Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa 2017, s. 260.

Tablo 2. 2. Kaçakçılık Suçu Fiilleri ve Cezaları

Kaçakçılık Suçu Fiilleri		Cezası
VUK md. 359/a	Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hileleri yapanlar	18 aydan 3 yıla kadar hapis
	Gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açanlar	
	Defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter, belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydedenler	
	Defter, kayıt ve belgeleri tahrif edenler veya gizleyenler veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar	
VUK md. 359/b	Vergi kanunları uyarınca tutulan veya düzenlenen ve saklama ve ibraz mecburiyeti bulunan defter, kayıt ve belgeleri yok edenler	3 yıldan 5 yıla kadar hapis
	Defter sayfalarını yok ederek yerine başka yapraklar koyanlar veya hiç yaprak koymayanlar	
	Sahte belge düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar,	
VUK md. 359/c	Maliye Bakanlığı ile anlaşmalı olmayan matbaalar tarafından basılan belgeleri bilerek kullananlar	2 yıldan 5 yıla kadar hapis

Kaynak: Şenyüz, Doğan ve Gerçek, Yüce, Vergi Hukuku (Genel Hükümler), 8. Baskı, Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa 2017, s. 260.

2.2.4.5. Verginin Reddi ve Vergi İsyanı

Yürürlükte bulunan bir verginin o ülke bireylerine ağır bir yük getirmesi nedeniyle, toplum içerisinde bu verginin uygulamadan kaldırılmasına yönelik olarak ortaya çıkan toplumsal tepkiye verginin reddi denilmektedir²⁷¹. Vergi grevi, vergiye karşı yasal güvence altında girişilen toplumsal bir harekettir. Verginin reddi ise vergi mükelleflerinin vergi ödememelerine yönelik toplu ve yasadışı bir davranıştır²⁷². Verginin reddinde; mükelleflerin devletin hâkimiyet gücüne dayanarak belirlediği kuralları ihlali söz konusudur. Kuralların ihlali, itaatsizlik olarak adlandırılmakta ve vergi isyanlarını gündeme getirmektedir. Verginin reddi kolektif ve organize bir tepki türüdür. Mükelleflerin iktisadi, mali ve siyasi nedenlerden dolayı vergiyi ödememelerine yönelik toplu ve yasadışı bir eylemdir²⁷³. Verginin reddine en tipik örnek, 1954 yılında Fransa'nın Lot kasabasında gelişen "Poujade" hareketidir. Kasabada kırtasiyecilik yapan Poujade adlı Fransızın vergiye karşı başlattığı direniş, giderek toplumsal bir eyleme dönüşmüş ve siyasal sonuçlar doğuracak boyuta ulaşmıştır²⁷⁴.

²⁷¹ Öztürk, Nazım, 2016, s. 150.

²⁷² Edizdoğan, Nihat vd. Kamu Maliyesi, (2. Baskı), Ekin Yayınları, Bursa 2011, ss. 214-215.

²⁷³ Aktan, 2002, ss.131-132.

²⁷⁴ Muter, 1998, s.123.

2.2.4.6. Vergi Cennetlerine Yönelim

Vergi ödememe ya da daha az vergi ödeme önerisiyle diğer ülkelerin birey ve kurumlarını kendi ülkelerinde yatırım yapmaya davet eden ülkeler literatürde vergi cenneti olarak adlandırılmaktadır²⁷⁵. Vergi cenneti, çok düşük vergi oranları uygulanan ya da vergi alınmayan ülkeler için kullanılan bir tabirdir. Vergi cenneti olarak nitelendirilen ülkelerin en önemli özelliği, vergi kaçırmak ya da vergiden kaçınmak isteyen mükellefler için bir sığınak oluşturmasıdır. Vergi cennetleri, buralarda gerçekleştirilen işlemlerin gizlilik içinde kalmasına imkân sağlamaktadır²⁷⁶. Artan uluslararası rekabet şartları altında firmalar vergi cennetlerine yönelerek, ikamet ettikleri ülkelerdeki yüksek vergi oranlarından kaçınmak ve vergiye konu olan faktörleri daha az vergi ödeyebilecekleri sektör, bölge veya ülkelere aktarmaları ile vergilemeden kaynaklanan mali yükü en aza indirmek amacıyla hareket etmektedir. Kendi ülkelerine götürdükleri takdirde, vergi cenneti ülkelerin uygulamalarına kıyasla daha yüksek oranda vergiye tabi tutulacaklarını bilen kuruluşlar, özellikle uluslararası faaliyetleri dolayısıyla sağlamış oldukları kazançları, kendi ülkelerine götürmek yerine, vergi cenneti ülkelerde tutmayı tercih edebilmektedir. Bu paraların, vergi cenneti ülkelerde yatırıma dönüşmesi ya da diğer şekillerde değerlendirilmesi, bu ülkelerin öncelikli amaçlarıdır²⁷⁷. Vergi cenneti sayılan ülkeler, Bahama gibi verginin hiç bulunmadığı, Panama gibi sadece vergi cennetlerinden elde edilen gelir üzerinden vergi alınan veya diğer ülkelerden elde edilen gelirlerden çok düşük oranlı vergi alınan ülkeler ve Monako gibi belli tip şirketlere veya işlemlere vergi kolaylıkları ve avantajları sağlayan ülkeler olarak sınıflandırılabilirler²⁷⁸.

2.2.5. Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakının Vergi Uyumuna Etkisi

Ahlâk, “insanlar arası ilişkilerde geçerli kılınan değer veya değerlilik ölçüleri” şeklinde tanımlanabilir²⁷⁹. Ahlâk, sosyal bilimlerin bir dalı olarak toplum içerisinde oluşmuş örf ve adetlerin, değer yargılarının, normların ve kuralların oluşturduğu sistem

²⁷⁵ Edizdoğan, Nihat vd. 2017, s. 212.

²⁷⁶ Pehlivan, O.ve E. Öz, Uluslararası Vergilendirme, (1. Basım), Celepler Matbaacılık, Trabzon 2015, s. 123.

²⁷⁷ Abdurrahman, Akdoğan, Kamu Maliyesi, (12. Baskı), Gazi Kitabevi, Ankara 2007, s. 188.

²⁷⁸ Bedir, 2016, s. 66.

²⁷⁹ Kuçuradı, İonna, “Özgürlük, Ahlâk, Kültür Kavramları”, Türkiye Felsefe Kurumu Yayını, Uludağ Konuşmaları, Ankara, 1998/1, s. 25.

bütününcü inceler. Bu sistem bütününcü bir bireyin, bir grubun ya da bütününcü toplumun doğru ve yanlış davranışlarını belirler ve yönlendirir²⁸⁰.

Vergi ahlakı, açıklanması zor olan toplumsal bir olgudur. İnsanlar çoğu zaman vergilerini ödemektedir. Vergi uyumu nihayetinde gözlemlenebilir bir davranıştır. Vergi uyumu sadece vergi oranları ve denetlenme korkusu ile değil, bunun yanı sıra vergi ödeme isteğiyle de ele alınmalıdır. Vergi ahlakı ve vergi bilincinin yüksek olduğu durumlarda, vergi uyumu da nispeten yüksek olacaktır²⁸¹.

Song ve Yarbrough vergi uyumu modeline vergi ahlakını ekleyen ilk isimler arasındadır. Song ve Yarbrough'un vergi uyumu davranışı modeline göre beyan ve neticesinde ödemeyi kapsayan vergi uyumu üç ana faktör tarafından belirlenmektedir. Bu faktörler; yasal çerçeve, vatandaşların vergi ahlakı ve belirli bir zaman ve belirli bir yerde kendini gösteren diğer durumsal faktörlerdir²⁸².

Bu modelde vergi ahlakının vergiye uyum üzerindeki etkisi büyüktür. Ayrıca bütününcü bu faktörlerin birbirleri ile olan ilişkileri oldukça belirgindir. Verginin beyanını ve ödenmesini sağlayan en önemli faktörlerden biri olan vergi ahlakı hem diğer faktörleri etkilemekte hem de bu faktörlerden büyük ölçüde etkilenmektedir. Sözgelimi yasal çerçeve yani vergi yasalarının ve vergi sisteminin adaleti, anlaşılabilirliği ve etkinliği vergi ahlakını etkilemekte ve aynı zamanda vergi ahlakı da bireylerin gelir düzeyleri, vergi oranları gibi durumsal faktörlerden etkilenmektedir²⁸³.

Vergi bilinci vatandaşların vergileme sonucu yüklenmiş oldukları mükellefiyetler karşısındaki tavırlarıdır. Vergi bilincinin oluşması için öncelikle devletin bu bilinci oluşturacak önlemleri almış olması gerekir. Devletin bu misyonu, onun vergiyle ilgili yasal tabanı anlaşılır, açık ve mükellefin haklarını koruyabilecek düzeyde olması anlamındadır. Mükellefler yasal düzenlemelerin açık, anlaşılır ve

---

²⁸⁰ Aktan, Coşkun Can, Ahlak ve Ahlak Felsefesi, Arı Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği Yayını, İstanbul 1999, s. 1.

²⁸¹ Torgler, 2003, s.80.

²⁸² Song, Y. D. ve T. E. Yarbrough, "Tax Ethics and Taxpayer Attitudes: A Survey", Public Administration Review, 1978/ 38(5), s. 444.

²⁸³ Bilgin, Handan Kaynar, "Vergi Ahlakının Teorik Çerçevesi", Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2011/20 (2), s. 262.

haklarının korunduğu bir güven ortamında vergi bilinçlerini güçlendirecek ve vergiye gönüllü uyma eğilimleri de fazla olacaktır²⁸⁴.

Vergi bilinci ve vergiye uyum çok çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Vergi bilincini etkileyen en önemli faktörler; vergilerin nerede kullanıldığının bilinmesi, şeffaf ve hesap verilebilir devlet yönetimi adil bir vergi yer almaktadır. Vergi bilincini artıracak olan bu faktörlerin ortak yönü ise vergi uyumunun sağlanmasının ekonomik, sosyal, kültürel, dini ve psikolojik etkenlerin bulunmasıyla birlikte esas olanın devletin bu konudaki faaliyetlerine bağlı olduğudur²⁸⁵.

2.3.Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Vergi bilinci ve vergi ahlakı ile ilgili olarak dünyada yapılmış çalışmalardaki hızlı artışa benzer şekilde, ülkemizde de bu alanda yapılmış çalışmaların sayıca arttığını söylemek mümkündür. Yapılan araştırmaların çoğu anket yönetimiyle veri toplama ve elde edilen bulgular ışığında varılan sonuçlara yöneliktir. Bu başlık altında dünya genelinde ve Türkiye’de yapılmış çalışmalara ilişkin bilgiler ve araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

2.3.1. Dünya’da Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Song ve Yarborough (1978) tarafından Kuzey Doğu Carolina’da rastgele seçilen 640 hanede anket uygulaması yapılmıştır. Çalışmada değerlendirmeye alınan anket oranı %44,8’dir (287 anket). Vergi ahlakı seviyelerinin ölçülmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, katılanların vergi ahlakı skoru ortalaması 60,4 olduğu tespit edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre, mükelleflerin geliri, otoriteye duyduğu güven, kamu hizmetlerinde verimlilik ve demografik faktörlerle vergi ahlakı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır²⁸⁶.

Weck (1983), Weck, Pommerehne ve Frey (1984) ve Frey ve Weck-Hannemann (1984), 1960, 1965, 1970, 1975 ve 1978 yılları için anket sorularını temel alan bir “vergi ahlaksızlığı” endeksi geliştirmiştir. Buna göre, Birleşik Devletler, İngiltere, Kanada, Japonya, İrlanda, İskandinav ülkeleri, Hollanda ve Almanca konuşan ülkelerin

²⁸⁴ Bedir, 2016, s. 43.

²⁸⁵ Ömürbek, Nuri vd. “Vergi Bilinci üzerine Bir İnceleme: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Yapılan Anketin Bulguları”, Maliye Dergisi, 2007/153, s.121.

²⁸⁶ Song, Y. D. ve T. E. Yarbrough, 1978, ss. 442-452.

yüksek vergi ahlakına sahip ülkeler olduğu, Fransa, İtalya ve İspanya'nın ise düşük vergi ahlakına sahip ülkeler olduğu ortaya konulmuştur²⁸⁷.

Alm ve Torgler (2006) 14 ülkede vergi ahlakının ölçülmesi amacıyla yaptıkları çalışma ile bir takım sonuçlara ulaşmışlardır. Buna göre, vergi ahlakı oranının en yüksek olduğu ülkenin Birleşik Devletler olduğunu tespit etmişlerdir. Birleşik Devletlerden sonra bu oranın en yüksek olduğu iki ülke Avusturya ve İsviçre'dir. Bunun sebebi olarak Birleşik Devletlerde demokratik unsurların ve İsviçre'de doğrudan demokrasi uygulamasının etkili olduğu belirtilmiştir. Vergi ahlakının en düşük olduğu ülkeler ise Belçika ve Portekiz'dir. Bu çalışmada ülkeler arasındaki vergi ahlak seviyesi arasındaki farklılıkların açıklanması amacıyla ülkelerdeki kayıt dışı ekonominin varlığı ilişkilendirilmeye çalışılmıştır²⁸⁸.

Torgler'in vergi ahlakı üzerine yapmış olduğu çalışmalar sayıca çok ve çeşitli olmakla birlikte, kapsadığı çalışma alanının büyüklüğü sebebiyle vergi ahlakının tespitine ve uluslararası karşılaştırmaya olanak sağlayacak düzeydedir. Torgler'in bu alanda ayrıca yazmış olduğu doktora tezi bulunmaktadır. Torgler çalışmalarında veri seti olarak World Values Survey-WVS (Dünya Değerler Araştırması), Latinobarómetro, International Social Survey Programme-ISSP (Uluslararası Sosyal Araştırma Programı) ve Taxpayer Opinion Survey-TOS (Mükellef Görüşü Araştırmasını) kullanmaktadır.

Torgler yapmış olduğu çalışmalarda vergi ahlakı seviyesini ölçmenin yanı sıra, vergi ahlakı ile kayıt dışı ekonomi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bu ilişki negatif yönlüdür.

Torgler, Schneider ile yapmış olduğu çalışmada İsviçre, İspanya ve Belçika'yı ele almış ve bu ülkelerdeki kültür farklarının vergi ahlakı üzerine etkilerini tespit etmeye çalışmıştır. İsviçre'de gerek demokratik unsurların baskın olması gerekse bazı kantonlarda uygulanan doğrudan demokrasinin varlığının vergi ahlakı üzerine olumlu yönde etki ettiği sonucuna varılmıştır. İspanya'da Navarralılar en düşük vergi ahlakına sahip topluluktur. 1990 yılı araştırmasında, İspanya geneline göre en düşük vergi ahlakı Bask bölgesinde olduğu görülmüştür. Sonraki beş yıl içinde vergi ahlakı seviyesinde Bask toplumunda ciddi bir artış olduğu öne sürülmüştür. Belçika'da ise, Flamanlar ile

---

²⁸⁷ Torgler, 2003, ss.157-158.

²⁸⁸ Alm, J. Ve B. Torgler, "Culture Differences and Tax Morale in the United States and in Europe", Journal of Economic Psychology, 2006/27, s. 242.

Valonlar'ın birbirlerine benzer topluluklar olmalarına rağmen Flamanlar'ın Valonlar'a kıyasla daha düşük vergi ahlak seviyesine sahip olduğu öne sürülmüştür²⁸⁹.

Torgler, geçiş ekonomileri üzerine yaptığı çalışmada, vergi ahlak seviyesi ile toplumdaki yolsuzluk algısıyla arasında anlamlı bir ilişki olduğunu öne sürmüştür. Buna göre, yolsuzluk algısının büyümesi vergi ahlakı üzerinde negatif yönde etkili olmaktadır. Torgler, yolsuzluk algısının yönetilebilmesi ve yolsuzluğun önlenbilmesi için bir takım stratejiler ortaya konulması gerektiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda kamu görevlilerinin takdir yetkisinin sınırlandırılması, hesap verilebilirlik ve şeffaflığın oluşturulması, kamu harcamalarında belirli standart ve politikaların geliştirilmesi önemle üzerinde durulması gereken konular olarak ortaya konulmuştur. Torgler vergi ahlak seviyesinin yükseltilmesi için bu yönde adımlar atılması gerektiğini belirtmiştir²⁹⁰.

Torgler (2003) Latin Amerika ülkelerinde vergi ahlakı düzeyini ölçmek için yaptığı çalışmada, bireylerin %63,2'sinin vergi kaçırmaya asla katılmadıklarını tespit etmiştir. Bu bulgu, Dünya Değerler Anketi bulgularıyla örtüşmektedir. Genel olarak, Orta Amerika, Güney Amerika'dan daha yüksek vergi moraline sahip görünmektedir. Guatemala, Latin Amerika ülkeleri arasında en yüksek vergi ahlakına sahip ülkedir. Guatemala'yı vergi ahlakının en yüksek olduğu ülkeler sıralamasında Honduras takip etmektedir. Guatemala'da gerçekleştirilen 1996 yılı vergi reformu vergi ahlakı seviyesinin yükselmesinde önemli bir rol oynamıştır. Oysaki Guatemala'da daha önce uygulanan yüksek vergi ceza oranları hemen hemen kaçırıldığı tespit edilen verginin iki katı kadar uygulanmaktaydı. Yapılan vergi reformu sonrası yaklaşık olarak %100 oranında uygulanan vergi cezaları %10'a kadar düşmüştür²⁹¹. Bu bölgede vergi ahlak seviyesinin düşük olma nedeni olarak, yolsuzluk, kayıt dışı ekonomi, devlete duyulan güven hissini eksikliği sayılabilir²⁹². Vergi ahlakı seviyesini tespiti yönelik olarak yaptığı çalışmalarda sosyo-demografik faktörlerin etkisini de incelemeye tabi tutmuştur. Buna göre ulaştığı sonuçlar şu şekilde özetlenebilir: Yaş faktörünün artmasıyla birlikte vergi ahlakı artmaktadır. Evli insanların bekârlara göre, kadınların da erkeklere göre,

---

²⁸⁹ Torgler, B. ve F. Schneider "What Shapes Attitudes Toward Paying Taxes? Evidence from Multicultural European Countries", IZA, 2006/2117, ss. 1-35.

²⁹⁰ Torgler, B. "Tax Morale, Trust and Corruption: Empirical Evidence from Transition Countries", 2004/05.

²⁹¹ Torgler, 2003. s. 154

²⁹² Torgler, a.g.e. s. 347.

sabit bir işte çalışanların da serbest çalışanlara göre vergi ahlak seviyeleri daha yüksektir.

Torgler (2004), Asya Kıtası'nda bulunan ülkelerdeki vergi ahlakının tespitine yönelik yaptığı çalışmada, Dünya Değerler Araştırmasının 1981-1997 yıllarını kapsayan veri setini kullanmıştır. Bu çalışmaya göre, Japonya % 80,6, Çin % 79 ve Hindistan % 77 oran ile vergi kaçırmayı haklı bulmayan ülkelerdir ve yıllar itibariyle bakıldığında bu oranlar benzer şekilde ortaya konulmuştur. Asya'daki ülkeler sıralamasında vergi ahlakının en düşük seviyede tespit edildiği ülke % 38,2 oranla Filipinler'dir. Kayıtdışı ekonomi ile vergi ahlakı arasındaki ilişki incelendiğinde yine Filipinler'in kayıt dışı ekonominin en fazla olduğu ülke olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada, Çin ve Japonya'nın vergi ahlakı yüksek olmasına uygun şekilde kayıt dışı ekonomilerinin düşük olduğu görülmektedir. OECD ülkeleriyle kıyaslandığında bu sonuçlara göre, Asya ülkelerinde vergi ahlak seviyesinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunun sebebi kimi yazarlar tarafından, Asya ülkelerinde sosyal davranış kurallarına uyumun yüksek olmasından kaynaklandığı görüşü öne sürülmüştür. Söz konusu kurallara gösterilen sadakatli tavrın, vergi bilinci ve ahlakına yansımalarının da pozitif yönde olması doğal sonuçtur. Asya'da demokratik unsurların varlığı kamu hizmetlerinde açıklık ve şeffaflık ilkelerinin geçerli olduğu, devlete ve hukuk sistemine güven duyulmasına yol açtığı, vergi ahlakı seviyesinin yükselmesini de beraberinde getirdiği çalışmadan elde edilen sonuçlar arasındadır²⁹³.

Torgler ve Murphy (2005) Avustralya'da vergi ahlakının tespiti için yaptıkları çalışma, vergi ahlakı konusunda Avustralya'da gerçekleştirilen ilk deneysel çalışma olarak göze çarpmaktadır. Söz konusu çalışmada 1981 ve 1995 yıllarına ait Dünya Değerler Anketi verileri kullanılmıştır. Bu çalışmanın bağımlı değişkeni vergi ahlakı olarak belirlenmiştir. Çalışmanın bağımsız değişkenleri ise, devlete ve hukuka duyulan güven, demografik faktörlerdir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, vergi ahlakını etkileyen faktörlerin vergi ahlakı bağımlı değişkeni üzerindeki etkisinin yıllar itibariyle çok fazla değişkenlik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, devlete ve hukuka olan güven karşılaştırılan her iki yıl için de yüksektir ve vergi ahlakını olumlu yönde etkilemektedir. Benzer şekilde, demografik faktörlerden yaş arttıkça vergi ahlakının arttığı gözlenmektedir. Karşılaştırılan yıllara ait veriler incelendiğinde, kadınların

---

²⁹³ Torgler, B. "Tax Morale in Asian Countries", Journal of Asian Economics, 2004/15, ss. 237-266.

erkeklere göre, vergi ahlak seviyelerinin yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Medeni hal faktörünün ise, 1981 yılı verilerine göre vergi ahlakı üzerinde etkisinin olmadığı, 1995 yılı verilerine göre ise evli insanların bekârlara kıyasla vergi ahlakı üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra meslek ve eğitim değişkenlerinin vergi ahlakı üzerinde etkisiz olduğu sonucuna varılmıştır²⁹⁴.

2.3.2. Türkiye’de Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Muter, Sakınç ve Çelebi (1993) mükelleflerin vergi karşısında tutum ve davranışlarını araştırmıştır.²⁹⁵ Yapılan araştırma sonuçlarına göre, vergi yükünün artması mükelleflerin vergi bilinç ve ahlakını olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Ayrıca mükellefler vergi ile kamu harcaması arasında mali bağlantı kurabildiği ölçüde ve eğitim seviyeleri yükseldikçe vergi bilinci ve ahlakının arttığı tespit edilmiştir.

Gerçek ve Yüce (1998) mükelleflerin vergiye bakışını belirleyen faktörleri ele almışlardır²⁹⁶.

Bayraklı, Saruç ve Sağbaş (2004) 481 vergi mükellefi ile yaptıkları anket ile vergi kaçırmayı etkileyen faktörleri ve vergi kaçaklarının önlenmesi için yapılması gerekenleri ortaya koymuşlardır. Yapılan anket çalışmasında, deneklerin yüzde 37’si “ödediğim vergi benimle aynı düzeyde geliri olan mükelleflerle hemen hemen aynıdır” önermesine katılmamış, yüzde 47’si katılmış ve yüzde 16’sı ise kararsız kalmıştır. Aynı ankette yöneltilen “geliri benden yüksek olanların benden daha fazla vergi ödemediğini düşünüyorum” önermesine ise deneklerin yüzde 75’i kesinlikle katılıyorum veya katılıyorum yanıtını vermişlerdir. Bu bulgular, yatay adaletin dikey adalete kıyasla daha fazla sağlandığı algısının mükelleflerde olduğunu ortaya koymaktadır²⁹⁷.

Sağbaş ve Başoğlu’nun (2005) yaptığı çalışmada ilköğretim çağındaki öğrencilerin vergiyi nasıl algıladıkları ve vergiyi algılamaları üzerinde etkili olan faktörlerin neler olduğu konusu, Afyonkarahisar ilinde ilköğretim öğrencileriyle yapılan anket ve mülakattan elde edilen veriler ışığında incelenmiştir. Ankete ilköğretim çağındaki 180 öğrenci katılmıştır. Yapılan anket sonuçlarına göre öğrencilerin vergi

²⁹⁴ Torgler, B. ve K. Murphy, “Tax Morale İn Australia: What Shapes it and Has it Changed Over Time, Journal of Australian Taxation, 2004/7 (2), ss. 298-335.

²⁹⁵ Muter, B. N. vd , 1993, ,(Erişim Tarihi: 02.10.2018).

²⁹⁶ Gerçek ve Yüce, 1998.

²⁹⁷ Bayraklı, H.H. vd. “Vergi Kaçırmayı Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi ve Vergi Kaçaklarının Önlenmesi: Anket Çalışmasının Bulguları”, Türkiye’de Vergi Kayıp ve Kaçakları, Önlenmesi Yolları, 19. Türkiye Maliye Sempozyumu, Uludağ Üniversitesi, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2004, ss. 204-241.

denildiği zaman aklına ilk olarak (% 35) “devlete verilen, karşılıksız olan ve zorunlu olarak ödenen para” gelmektedir. Ayrıca cinsiyet faktörünün, öğrencilerin vergiyi algılamaları üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı elde edilen sonuçlar arasında yer almaktadır²⁹⁸.

Savaşan ve Odabaş (2005) tarafından yapılan çalışmada, vergi kayıp ve kaçaklarının nedenleri, vergi denetim elemanları ile vergisel işlemlerde mükelleflerin temsilcileri olan serbest muhasebeci ve mali müşavirler (SMMM) gözüyle ele alınmıştır. Ankete 534 SMMM ve vergi denetim elemanına katılmıştır. Anket bulgularına göre, katılımcıların yüzde 93’ü kayıpların yüksek boyutlarda olduğunu düşünmektedir. Bu düşüncedeki SMMM ve denetim elemanlarına göre, vergi yükü (%86), istisna ve muafiyetler (%78), vergi sistemindeki adaletsizlik (%72), verginin tabana yayılmaması (%78), kamu harcamaları ile mükellef beklentilerinin uyumsuzluğu (%67) ve vergi ahlakı ve bilincinin eksikliği (%85 ve %82) vergi kayıp ve kaçaklarına yol açmaktadır. Vergide etkinsizlik ve caydırıcılıkta eksiklik yanında daha çok algıya dayalı faktörler (adalet, devlet harcamalarından memnuniyet, vergi ahlakı ve bilinci eksikliği gibi) ile vergi kaybı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur²⁹⁹.

Cansız (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Afyonkarahisar ili ve ilçelerinden toplam 816 kişiye anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre verginin bir vatandaşlık görevi olduğu düşüncesinin varlığı tespit edilmiştir³⁰⁰.

Çelikkaya ve Gürbüz (2006) yaptıkları çalışmada çoklu uyum analizi ve frekans yorumları yapılarak çeşitli değişkenler ve bunları gönüllü uyum üzerindeki etkileri test etmişlerdir. Bunun için 48 sorudan oluşan bir anket düzenlenmiş ve alan olarak seçilen Eskişehir ilinde toplam 1750 mükellef ile yapılan yüz yüze görüşmeler neticesinde toplanan verilere dayanılarak yapılan analizler neticesinde bir takım sonuçlara varılmıştır. Buna göre, ankete katılan mükelleflerin inançları ile uyumlu ve rasyonel

---

²⁹⁸ Sağbaşı, İ. ve A. Başoğlu, “İlköğretim Çağındaki Öğrencilerin Vergileri Algılaması: Afyonkarahisar İli Örneği” Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 2005/VII (2), ss. 123-144.

²⁹⁹ Savaşan ve Odabaş, 2005, ss. 1-28.

³⁰⁰ Cansız, Harun, “Vergi Mükelleflerinin Vergiyi Algılama Hakkındaki Görüşleri: Afyonkarahisar İli Örneği”, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 2006/VIII (2), ss. 115-138.

davranış sergiledikleri gözlenmektedir. Zira ödenen verginin karşılığında kamu hizmeti alınacağına olan inanç mükelleflerin beyanını olumlu yönde etkilemektedir³⁰¹.

Çetin (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise, mükelleflerin vergi afları karşısındaki düşünceleri ölçülmeye çalışılmıştır. Anket uygulaması Manisa ili merkez ilçedeki vergi mükellefleriyle 2005 yılı Şubat ayında gerçekleştirilmiştir. Anket uygulaması 300 kişiye yüz yüze mülakat şeklinde gerçekleştirilmiştir. Anket çalışmasının sonucunda ankete katılan vergi mükelleflerinin % 91,1'i Türkiye'de vergi sisteminin adil olmadığı kanısındadır. Türkiye'de vergi sistemi neden adil değildir sorusuna cevap olarak katılımcıların % 22,9'u vergi aflarının sık tekrarı demiştir. Ayrıca, mükelleflerin % 52,4'ü vergi aflarının dürüst mükellefi cezalandırdığını düşünmektedir³⁰².

Ömürbek, Çiçek ve Çiçek (2007) Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıfta okuyan öğrencileri dâhil edildiği araştırmada, toplam 316 öğrenciye vergi bilinci algısını ölçmeye ve değerlendirmeye yönelik anket uygulanmıştır. Vergi bilincinin oluşması ve artırılmasını etkileyen en önemli faktörler, ödenilen vergilerin çok açık ve net olarak nerelerde kullanıldığının bilinmesi, daha şeffaf ve hesap verebilir devlet yönetimi, adil bir vergi reformu şeklinde sıralanmaktadır. Buna karşın reklam kampanyalarının yapılması son sırada yer almıştır³⁰³.

Tuay ve Güvenç (2007) tarafından Türkiye'deki mükelleflerin vergiye yönelik tutumlarının incelenebilmesi için, 73 sorudan oluşan "Mükellef Eğilimleri Anketi" hazırlanmış ve bu anket deneyimli anketörlerce 18 ilde 6546 kişiye 20 Kasım - 14 Aralık 2006 tarihleri arasında uygulanmıştır. Mükellef Eğilimleri Anketi'nde, vergiye gönüllü uyum sürecinde etkili olduğu düşünülen, mükelleflerin demografik özellikleri, vergi ahlakı, devlete bağlılık, vergilerin kullanıldıkları alanlar, vergi adaleti, vergi afları, vergi sisteminin karmaşıklığı, vergilerin sayısı, cezalar ve denetim olasılığı ve vergi oranları gibi faktörlerin vergiye yönelik tutumlar üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, mükelleflere yöneltilen "Ödenen vergiler toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlamaktadır" ifadesine katılımcıların

³⁰¹ Çelikkaya, A. ve H. Gürbüz, "Mükelleflerin Vergiye Karşı Tutum ve Davranışlarını Etkileyen Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkinin Analizi", Sosyoekonomi Dergisi, 2008/8(8), ss. 23-54.

³⁰² Çetin, 2007, ss.171-187.

³⁰³ Ömürbek, 2007, ss. 102-122.

yarısından fazlasının katıldığı görülmektedir. Mükelleflerin büyük çoğunluğu vergi sistemindeki değişikliklerin kolaylıkla takip edilemediğini, vergi ile ilgili kanunların yeterince anlaşılır ve açık olmadığını aynı zamanda, vergilendirme ile ilgili bilgilere erişmekte güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, ankete katılan mükelleflerin Gelir İdaresi Başkanlığı'nın vergi ile ilgili konularda bilgi vermek amacıyla kullandığı iletişim yollarından yeterince yararlanamadıkları görülmektedir. Mükelleflerin büyük bir çoğunluğu ödenen vergilerin hangi oranda nerelere harcandığını takip edemediklerini belirtmişlerdir. Buna paralel olarak mükelleflerin büyük bir çoğunluğunun, Gelir İdaresi Başkanlığı'nın toplanan vergilerin nerelere harcandığını açıklamak konusunda yeterince şeffaf davranmadığını belirtmeleri dikkat çekmektedir³⁰⁴.

Demir'in (2009) kamusal harcamaların algılanmasına etki eden faktörleri tespit etmek amacıyla yürüttüğü çalışmada, vatandaşların tutumlarını, duygu ve düşüncelerini içeren bir veri seti elde etmek gerektiği için anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, Ege Bölgesi il merkezlerinde küme örnekleme yöntemi ile ana kütle sınırlandırılarak ve yüz yüze anket tekniği kullanılarak yürütülmüştür. Buna göre, kamusal harcamaların algılanmasını etkileyen en önemli hususlar olarak kurumsal kalite, yolsuzluk algısı, mali bağlantı bilinç düzeyi, subjektif vergi yükü, denetim, adalet ve eğitim faktörleri ön plana çıkmaktadır³⁰⁵.

İpek ve Kaynar (2009) tarafından, demografik faktörlerin vergi uyumuna etkisini araştırdıkları çalışmada, Çanakkale ili Merkez İlçesinde yer alan 409 gelir vergisi mükellefine anket uygulanmıştır. Buna göre, yaş, medeni durum, cinsiyet, ailedeki birey sayısı ve eğitim düzeyinin vergi uyumu üzerinde kimi unsurlar bazında etkili olduğu tespit edilmiştir³⁰⁶.

Taytak (2010) tarafından yapılan çalışmada, Uşak il merkezinde yer alan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin (410 öğrenci) vergi bilincini tespit etmek ve vergi bilincinin oluşmasında etkili olan faktörlerin neler olduğu konusu, ilköğretim öğrencileriyle yapılan ankette elde edilen veriler ışığında incelenmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin vergi ile kamu hizmetleri arasındaki bağı doğru şekilde

---

³⁰⁴ Tuay ve Güvenç, 2007, (Erişim Tarihi: 05.09.2018).

³⁰⁵ Demir, 2009, ss. 210-226.

³⁰⁶ İpek ve Kaynar, 2009, ss. 116-130.

algıladıkları ve vergi bilinci konusunda ilk adımın aileler tarafından gerçekleştirildiği görülmüştür³⁰⁷.

Çiçek, Bozdoğan ve Bozdoğan (2012) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, vergi mükelleflerinin vergi kaçakçılığında vergi cezalarının caydırıcılık etkisi üzerindeki düşüncelerini ortaya koymak üzere Tokat İli Merkezinde 400 vergi mükellefini kapsayan bir anket çalışması yapılmıştır. Yapılan anket sonucunda, vergi mükelleflerinin %55'i vergi kaçırmanın yakalanmaları halinde ceza alma olasılığının düşük olduğunu, katılımcıların yaklaşık %88'i vergi kaçırdığı için bir defa cezalandırılan mükellefin tekrar denetlenmesinin daha caydırıcı olacağını düşünmektedir³⁰⁸.

Şahbaz ve Saruç (2012) üniversitede alınan eğitimin vergi ahlakı üzerindeki etkisi ölçülmesinin amaçlandığı çalışmada, Sakarya ili, Sakarya Üniversitesi'nde 1351 üniversite öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, ankete katılan üniversite öğrencilerinin üniversite süresince aldıkları eğitimin vergi ahlaklarını artırıcı yönde olmadığı, ankete katılan üniversite öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun ülkemizdeki vergi yükünü ağır olarak algıladığı (%74,2), kamu harcamalarında savurganlık yapıldığına inandığı (%66,6), vergi sistemini adaletsiz olarak algıladığı (%53,2), ülkemizdeki vergi denetimlerini (%70,9) ve vergi cezalarını yetersiz bulduğu (%61,6), vergi kaçırmanın diğer insanları da vergi kaçırmaya teşvik ettiği fikrine katıldığı (%64,25) görülmüştür. Ayrıca, devletine güvendiğini belirten öğrenciler ile vatandaşlık bilinci yüksek olan öğrencilerin yüksek vergi ahlakına sahip öğrenciler oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca dini inançları kuvvetli olan bireylerin dini referanslara dayandırılan vergiler konusunda daha hassas oldukları fikrine yapılan analizler sonucunda da ulaşılmıştır³⁰⁹.

---

³⁰⁷ Taytak, Mustafa, "İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde Vergi Bilincinin Tespiti: Ampirik Bir Araştırma", Maliye Dergisi, 2010/158, ss. 496-512.

³⁰⁸ Çiçek, Halit vd., "Vergiye Mükellef Tepkileri ve Vergi Kaçakçılığında Vergi Cezalarının Caydırıcılık Etkisi: Tokat İli Örneği", Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 2012/49 (564), ss. 61-75.

³⁰⁹ Şahbaz ve Saruç, 2012, ss. 75-104.

Zorlu (2012) tarafından Ankara'da ilköğretim öğrencilerinin vergi bilincini tespit etmek üzere yapılan çalışmada, erkek öğrencilerin vergi bilinci düzeyinin, kadın öğrencilerin vergi bilinci düzeyinden yüksek olduğu görülmektedir.³¹⁰

Sağlam (2013) Çorum ili Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin vergiye karşı algı ve vergi bilinçlerinin ölçülmesinin amaçlandığı bu çalışmada veri seti 330 öğrenciye uygulanan anketten elde edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre, bireyin vergi yükümlülüğünü vicdanında hissetmesi, vergi ödemesi gerektiği duygusuna sahip olması, eğitim ve kültür seviyesinin artması, devletin şeffaf olması ve vergi ödemeyenlere yaptırım uygulanmasının vergi bilincini artıracak büyük oranda kabul edilmektedir. Ayrıca alışverişlerde belge alınmasına ilişkin önermelerin çok güçlü bir şekilde kabul edildiği görülmektedir³¹¹.

Ayyıldız (2014) çalışmasında, Türkiye genelinde hali hazırda faal vergi mükelleflerinin vergi sistemini nasıl algıladıkları, vergi mükelleflerini vergi kaçırmaya iten nedenler konusundaki algıları ve vergi cezalarının vergi mükellefleri açısından ne ölçüde caydırıcı olduğu araştırılmıştır. Bu amaçla, araştırma anketi Türkiye genelinde, farklı bölgelerdeki 20 farklı ilde ve 543 mükellef ile yüz yüze görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların %39'u İstanbul, %22'si Ankara, %11'i Konya, %6'sı Bursa ve geriye kalan %22'si de diğer 16 ilde yapılmıştır. Türkiye'de mükelleflerin yarıya yakın kısmı vergiyi bir vatandaşlık ödevi olarak tanımlamakta ve vergi suçu işleyen mükellefleri de hırsız, hain ve ahlaksız olarak nitelendirmektedir. Türkiye'de mükellefler vergi suçunu toplumun yüz yüze olduğu ciddi bir problem olarak görmektedir. Genelde mükellefler vergi suçunu devlete karşı işlenmiş bir suç olarak görmekte, vergi cezası almaktan vicdan azabı çekmenin ötesinde korkmaktadır ve vergi cezası aldıklarının başkalarının bilinmesinden rahatsızlık duymaktadır³¹².

Can ve Duran (2015) tarafından İstanbul'da vergi ahlakını ölçmek ve vergi ahlakını belirleyen demografik faktörleri tespit etmek amacıyla 1025 mükellef üzerinde anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında vergi ahlakını

³¹⁰ Zorlu, Ömür, "İlköğretim Çağındaki Öğrencilerin Vergi Bilinci Düzeyi ve Vergi Bilinci Düzeyi İle İlgili Örnek Uygulama (Ankara İli Örneği)", Gazi Üniversitesi, EBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2012.

³¹¹ Sağlam, Metin, "Vergi Algısı ve Vergi Bilinci Üzerine Bir Araştırma: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinde Vergi Algısı ve Vergi Bilinci", Sosyoekonomi Dergisi, 2013/19 (19), ss. 315-334.

³¹² Ayyıldız, Yaşar, "Vergi Mükelleflerinin Suç ve Ceza Algısı: Türkiye Alan Araştırması", Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 2014/51 (598), ss. 19-43.

belirlemede yaşın, eğitim faktörünün ve medeni durumun etkisi araştırılmış, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Vergi ahlakı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmakla birlikte buna göre, kadınların vergi ahlak skoru erkeklere göre daha fazla çıkmıştır. Meslek faktörüyle vergi ahlakı karşılaştırmasında ise, yapılan araştırmada vergi ahlak skorları en fazla olan sırayla emekliler, çalışmayanlar, ücretliler, serbest meslek kazancı elde edenler ve son olarak da ticari kazanç elde eden mükelleflerdir. Meslek ile vergi ahlakı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuřtur³¹³.

Serim (2015) tarafından gerçekteştirilen çalışmada, gönüllü vergi uyumunu arttırmada kamu otoritesinin düzenleyici rolünün ve mükellef çevresinin önemi, bunları etkileyen faktörler ve bunların vergi uyumuna yansımalarının incelenmesi hedeflenmiştir. “Toplanan vergilerin harcandığı alanları bilmek isteme” beklentisi üzerinde etkili olan faktörlerin tespitine yönelik olarak 336 vergi mükellefinden sonuçlar gelir idaresinin kurumsal koşullarının vergi ödeme performansı üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir³¹⁴.

Ayas ve Saruç (2015) tarafından yapılan çalışmada iki farklı vergi kültürüne sahip olan İtalya ve Türkiye'nin vergi ahlakının karşılaştırılması ve vergi ahlakının belirleyenlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan çalışmada her iki ülkenin vergi ahlak skorunun birbirine yakın olduğu belirlenmiřtir³¹⁵.

Sandalcı, Sandalcı ve Karaaslan (2015) tarafından yapılan çalışmada, vergi ahlakını belirleyen faktörler anket çalışması yoluyla tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Dumlupınar Üniversitesi 3 fakülte ve 2 yüksekokuldan kolayda örnekleme yoluyla seçilen 1108 öğrenciye anket uygulanmış ve veriler SPSS 18 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada vergi ahlakını belirleyen faktörler dört başlık altında analiz edilmiştir. Ekonomik, sosyokültürel, siyasi ve ahlaki-psikolojik. Çalışmanın sonucuna göre, vergi ahlakı üzerinde en fazla ahlaki ve psikolojik faktörler etkilidir. Vergi ahlakı en yüksek fakülte ilahiyat fakültesi iken, vergi ahlakı en yüksek

---

³¹³ Can, E. ve İ. Duran, “Demografik Faktörlerin Vergi Ahlakı Üzerindeki Etkisi: İstanbul İli Örneği”, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 2015/52 (606), ss. 55-71.

³¹⁴ Serim, Nilgün, “Gönüllü Vergi Uyumunu Arttırmada Kamu Otoritesinin Düzenleyici Rolünün ve Mükellef Çevresinin Önemi: Sıralı Probit Model Yaklaşımı”, 2015/17 (1), ss. 141-156.

³¹⁵ Ayas, I. ve N. T. Saruç, “Vergi Kültürü ve Vergi Ahlakı: İtalya-Türkiye”, AKÜ İİBF Dergisi, 2015/XVII (2), ss. 179-188.

cinsiyet de kadın olarak tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada gelir düzeyi, sınıf ve yaş ile vergi ahlaki düzeyi arasında ters bir ilişki olduğu tespit edilmiştir³¹⁶.

Ağcakaya ve Yıldırım (2015) tarafından İstanbul ilinde ulaşılabilen tüm semt ve ilçelerdeki 560 mükellef ile anket yapılmış ve vergi mükelleflerinin vergi bilinci ve ahlakına ilişkin düşüncelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ankete göre, mükelleflerde genel olarak vergi bilinci yerleşse de mükellefler vergi sisteminin adaletsiz olduğunu düşünmektedir. Mükelleflerin büyük bir çoğunluğu adil vergi sisteminin oluşması için denetim ve cezaların artırılması gerektiği düşüncesindedir³¹⁷.

Yeşilyurt (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada vergi bilincinin vergi ahlaki üzerindeki etkisi incelenirken, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Maliye Bölümü ve İlahiyat Fakültesi öğrencilerine anket uygulaması yapılmıştır. Ankete 473 öğrenci katılımı sağlanmıştır. Yapılan deneysel çalışma sonucunda ilahiyat bölümü öğrencilerinin vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik ifadeler maliye bölümü öğrencilerine kıyasla daha fazla katıldıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Vergi ödememenin ahlaklı bir davranış olmadığını, topluma karşı sorumlulukları olan bir kişinin vergisinin tam olarak ödemesi gerektiğini, ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağladığını ve ödenmeyen vergilerin sunulan hizmetleri aksattığını ifadelerine ilahiyat bölümü öğrencileri maliye bölümü öğrencilerine kıyasla daha yüksek skorlar elde etmiş bulunmaktadır. Ayrıca, ödenen vergilerin hangi alanlarda harcandığının bilinmesi, şeffaf ve hesap verilebilir devlet yönetiminin ve medyada, sempozyum ve kongrelerde verginin bir vatandaşlık görevi olduğunun vurgulanması vergi bilincini artırır ifadelerinde ilahiyat bölümü öğrencileri maliye bölümü öğrencilerine kıyasla daha yüksek skorlar elde etmişlerdir³¹⁸.

Erge (2016) Konya İli Akşehir İlçesinde ikamet eden ve aynı ilçede eğitim alan muhasebe ve finans lise son sınıf öğrencileri ile muhasebe ve vergi uygulamaları eğitimi alan ön lisans öğrencilerinden her birinden rastgele yöntem ile 6 öğrenci seçilerek görüşme yapılmıştır. Görüşmelere toplam 12 öğrenci katılmıştır. Eğitim düzeylerinin

³¹⁶Sandalcı, Ulvi vd. "Vergi İdaresi ve Siyasi Yönetim Algısının Vergi Ahlakına Etkisi: Anket Çalışması", Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 2015/7 (2), ss. 16-32.

³¹⁷ Ağcakaya, S. ve Y. Yıldırım, "Vergi Bilinci ve Vergi Uygulamaları Karşısında Mükelleflerin Davranışları: İstanbul İli Örneği", 2015/1(2), ss. 85-96.

³¹⁸ Yeşilyurt, Şahin, "Vergi Bilincinin Vergi Ahlakı Üzerindeki Etkisi: Maliye ve İlahiyat Bölümü Öğrencileri Örneği", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2015/12 (32), ss. 36-56.

vergi bilinci ve vergi ahlakı üzerinde yarattığı etkilerin incelendiği bu çalışmada, öğrencilerin birçoğunun vergiyi okul hayatlarında öğrendikleri tespit edilmiştir. Muhasebe ve finans eğitimi alan lise öğrencilerinin muhasebe ve vergi uygulamaları eğitimi alan ön lisans öğrencilerine göre vergi konusunda daha az bilgiye sahip oldukları tespit edilmiştir³¹⁹.

Akkara ve Gencel' in (2016) yaptığı çalışmada Çanakkale ili, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencilerinin vergi olgusuna yönelik algıları, vergiye karşı tutum ve davranışlarını etkileyen faktörlerin ve alışveriş esnasında fiş/fatura alma alışkanlıklarını test etmeye yönelik yapılan 450 kişilik anket değerlendirilmiştir. Buna göre, öğrencilerin yaklaşık yarısı eğitim hayatı boyunca vergi ile ilgili bir ders almadığını, %30'u vergi ödediklerinin farkında olmadıklarını, vergi kavramını zorunlu bir ödeme olarak tanımladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri cevaplara göre vergi kaçırma'yı hırsızlık olarak nitelendirdikleri, Türkiye'de vergi bilincinin eğitim ve öğretimle artırılabilmesine ve üniversite eğitimi almanın öğrencilerin fiş/fatura alma alışkanlıklarını olumlu yönde değiştirdiğine ilişkin düşünceleri ortaya konulmuştur³²⁰.

Teyyare ve Kumbaşı (2016) tarafından yapılan deneysel çalışmada, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Maliye Bölümü birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerine anket uygulaması yapılarak vergi bilinci ve vergi ahlakı düzeyi belirlenip bahsedilen kavramların gelişmesine maliye bölümü etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapılan çalışma neticesinde maliye bölümü dördüncü sınıf öğrencilerinin maliye bölümü birinci sınıf öğrencilerine kıyasla vergi bilinci ve ahlakı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır³²¹.

Demir'in (2016) yapmış olduğu çalışmada katlanılabilir vergi yükünün düzeyi ve artış/azalış nedenleri araştırılmıştır. Bu amaçla, Türkiye genelinde 1410 vergi

---

³¹⁹ Erge, Sultan, "Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı; Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Lise ve Ön Lisans Öğrencileri Üzerinde Nitel Bir Çalışma", Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi , 2016/12, ss. 232-244.

³²⁰ Akkara, Ö. ve U. Gencel, "Yükseköğretim Öğrencilerinin Vergiye Yönelik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği", Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 2016/ 8 (1), ss. 28-48.

³²¹ Teyyare, E. ve E. Kumbaşı, "Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakının Gelişmesinde Maliye Bölümü Eğitiminin Rolü", AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2016/16 (4), ss. 1-29.

mükellefi ile bir anket yapılmıştır. Elde edilen verilere göre Türkiye’de katlanılabilir vergi yükü yaklaşık %13’ tür. Regresyon analizi sonuçlarına göre Türkiye’de katlanılabilir vergi yükü üzerinde etkili olan en önemli faktörler kamu harcamalarının algılanma şekli, vergi adaleti, subjektif vergi yükü, ülkenin genel ekonomik durumu, şeffaflık algısı, vergi ahlâkı, mükellefiyet süresi, eğitim seviyesi, verginin türü, vergi bilinç düzeyi, vatandaşlık bilinci ve geleneklere bağlılıktır³²².

Demir ve Kaya (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Antalya ilinde zirai faaliyete bulunan çiftçilerin vergi algısını ölçmek amacıyla yürütülmüştür. Bu amaçla yapılan anket çalışması 263 çiftçi ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre çiftçilerin vergi bilinç ve vergi ahlâk düzeyleri ile kamu harcama algılarının ortanın üzerinde olduğu ancak çok yüksek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anket sonuçlarına göre, çiftçilerin subjektif vergi yükü yaklaşık %26’dır. Ayrıca çiftçilere ödedikleri tüm vergiler göz önüne alındığında desteklerden yararlananların, yararlanmayanlara göre subjektif vergi yükünü daha az hissettikleri ortaya çıkmıştır³²³.

Tabakan ve Avcı (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Aksaray Üniversitesi’nde öğrenim gören Maliye, İktisat, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (SBKY) bölümü öğrencilerinin vergi bilinç düzeyleri ve vergiye yönelik tutum ve davranışları üzerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörlerin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören toplam 556 öğrenci anket uygulamasına katılmıştır. Bu çalışma üniversite öğrencilerinin vergi bilinci ve vergi tutumuna dair ortalamanın üzerinde bir farkındalığa sahip olduklarını göstermektedir. Bununla birlikte bazı konularda öğrenciler ayrıntılı bilgiye sahip değildir. Bu nedenle İlköğretim çağındaki öğrencilerden başlayarak toplumdaki tüm bireylerin vergi konusunda bilinçlendirilmesi gerektiği sonuçlarını ortaya koymuştur³²⁴.

Kıral (2018), Adana ili Çukurova Üniversitesinde öğrenim gören Maliye ve İlahiyat bölümü öğrencilerinin vergi ahlak ve vergi bilinç düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören toplam 530

---

³²² Demir, İhsan Cemil, “Katlanılabilir Vergi Yükü ve Belirleyicileri: Türkiye Üzerine Bir Araştırma”, AKÜ İİBF Dergisi, 2016/XVIII (2), ss. 79-87.

³²³ Demir, İ. C. ve P. B. Kaya, “Çiftçilerin Vergi Algısı ve Vergi Uyumu: Ampirik Bir Çalışma”, AKÜ İİBF Dergisi, 2017/19 (2), ss. 127-141.

³²⁴ Tabakan, G. ve O. Avcı, “Vergi Bilinci ve Vergi Tutumunu Etkileyen Faktörler: Aksaray Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Analiz”, Mali Çözüm Dergisi, 2018/149, ss. 29-59.

öğrenciye anket uygulaması yapılmıştır. Gerçekleştirilen analiz sonucunda, sosyokültürel faktörler ile vergi ahlakı arası arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sosyokültürel faktörler ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ancak, bölümler ile anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Vergi ahlakı ve vergi bilinci ile öğrencilerin bölümleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ancak öğretim türü ile çoğunlukla anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İkinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerin birinci öğretimde öğrenim gören öğrencilere göre vergi ahlak ve vergi bilincinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Vergi ahlakı ve vergi bilinci ifadeleri ile öğrencilerin akademik başarı düzeyi, harcama düzeyi ve aile ikametgâh yeri arasında pek fazla anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır³²⁵.

---

³²⁵ Kırıl, Ersin, “Vergi Ahlak ve Vergi Bilincini Etkileyen Faktörler: Çukurova Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Analiz”, Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2018, 11(2), ss: 150-167.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE VERGİ BİLİNCİ VE VERGİ AHLAKI: BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ

3.1. Araştırmanın Konusu

Araştırmanın konusu, Bingöl İli merkezde yer alan ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin, vergi bilinci ve vergi ahlakı düzeylerinin belirlenmesidir.

3.2. Araştırmanın Problemi

Araştırmada öğrencilerin, verginin ne olduğu, neden vergi alındığı ve vergilerin kullanıldığı alanlarla ilgili sorular ile vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadelerine yönelik verdikleri cevaplar ışığında, vergi konusunda ne kadar bilinçli ve ahlaklı oldukları belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre, araştırmanın problemi şöyle belirtilebilir:

“Ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı hangi seviyededir? Vergi bilinci ve vergi ahlakını belirleyen faktörlerin bu seviye üzerinde etkisi var mıdır?”

Hemen her problem alt problemlere bölünmektedir. Temel problemin her bir parçasına alt problem adı verilmektedir. Böylelikle araştırma sürecine bakış açısı kazandırmak mümkün olmakta, araştırma problemlerini alt problemleriyle birlikte düşünmek gerekmektedir³²⁶. Bu nedenle araştırmanın ana problemine ilişkin olarak belirlenen alt problemleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

Alt Problem 1: Öğrencilerin vergiyi tanımlama, vergi kelimesini ilk duydukları yer, vergi kaçakçılığı suçunu en zararlı suçlar arasında görme, ailelerinin vergi ile ilgili şikâyet unsurları, vergisini ödeyen ve ödemeyen vatandaş tanımlama, vergi eğitim aracı tercihleri, devletin vergi alma ve almama nedeni, insanların vergi verme nedeni, kendilerinin vergi verme istekliliği ve herkesin vergisini tam olarak ödediğine yönelik düşünceleri nasıldır?

Alt Problem 2: Öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadelerine ilişkin düşünceleri nasıldır?

³²⁶ Özdemir, Ali, Yönetim Biliminde İleri Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalar, (4. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 33.

Alt Problem 3: Öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Verilere ilişkin analiz yapılırken istatistik anlamlılık testlerinin hipotezlerle ilişkilendirilmesi, o testin güçlendirilmesi adına büyük önem taşımaktadır.³²⁷ Hipotez, bir kuramsal önermenin deneysel kanıtlarla test edilmemiş ve doğrulanmamış olan, deneysel olarak test edilebilir bir versiyonudur. Bir ilişki hakkında geçici bildirimdir.³²⁸. Araştırma kapsamında öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakını belirleyen faktörlerin tespiti ve deneysel bulgularla test edilebilmesi için hipotezler geliştirilmiştir. Araştırma kapsamında yapılan her bir test için ayrı ayrı geliştirilen hipotezler, test sonuçları ile birlikte sunulmuştur.

3.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, gelecekte potansiyel vergi mükellefi olarak görülen öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı genel düzeyinin ölçülmesi, vergiye karşı geliştirdikleri algı ve bu algının oluşmasına etki eden faktörlerin değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme sonucunda öğrencilerin vergi bilinci ve ahlakının geliştirilmesi ve bu amaçla yapılacak çalışmalara yardımcı olmak amaçlanmıştır.

3.4. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamı, 2017-2018 eğitim öğretim yılında, Bingöl İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı, Bingöl İli merkezinde öğrenim görmekte olan ortaöğretim öğrencileridir. Yaş aralığı 14 ile 19 yaş arasında değişen öğrencilerin vergi kavramını ve önemini bildikleri varsayımından hareketle, vergiye bakış açılarının değerlendirilmesi, vergi sorumluluğuna ait bilinç düzeyleri ve toplumsal ahlaaktan vergi ahlakına ilişkin çıkarımları konusunda sonuçlara varılması amaçlanmıştır. Bu sayede ortaöğretim sürecinde elde edilen sonuçların, vergi bilinci ve ahlakı konusunda yapılan çalışmalara, bu konuda verilen derslere ve geliştirilmesi planlanan projelere ışık tutmasının sağlanması düşünülmektedir.

³²⁷ Aziz, Aysel, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri, (9. Baskı), Nobel Yayınları, Ankara, 2014, s. 170.

³²⁸ Neuman, W. Lawrence, Toplumsal Araştırma Yöntemleri/1. Cilt, (Çev. Sedef Özge), (9. Basım), Yayınodası Yayıncılık, Ankara 2017, s. 89.

3.5. Araştırmanın Sınırları

Araştırma, Bingöl İli merkezde yer alan ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin tümüne anket uygulaması yapılarak, öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakını oluşturan unsurlarla ilgili görüşleri çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamına ortaöğretim öğrencilerinin dâhil edilmesindeki amaç, ortaöğretim sürecinde, öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı seviyelerinin tespitinin gerçekleştirilip, geliştirilmesi yönünde atılacak adımlara yardımcı olmaktır. Bu nedenle araştırma, Bingöl İli merkezde yer alan orta öğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan 6.021 öğrenci ile sınırlandırılmıştır.

Anket uygulaması yapıldığı sırada okulda bulunmayan, anket formunu doldurmak istemeyen öğrenciler ile güven sağlamadığı kanaati gereği değerlendirme kapsamı dışında tutulan anket formlarını, araştırmanın diğer sınırları olarak belirtmek mümkündür.

3.6. Araştırmaya Yönelik Olarak Tespit Edilen Evren ve Örneklem

Herhangi bir araştırma tekniğinin alan uygulamasında iki yol izlenmektedir. Bunlar tamsayım ve örneklemedir. En sağlıklı, güvenilir ve geçerli araştırma, evrenin tümünü kapsamı içine alan araştırmadır. Evren, herhangi bir gözlem alanına giren obje ya da bireylerin tümü olarak ifade edilmektedir³²⁹. Örneklem kavramı ise, evrene ait alt grubu ifade etmektedir. Çoğu zaman evrenin tümüne ulaşılması mümkün olmadığından örneklem yolu ile istatistiksel çalışma yapmak yoluna gidilmektedir. Örneklem belirlenirken örneklemin alındığı evreni temsil etmesi önemlidir. Bu noktada hangi örneklem büyüklüğünün evreni temsil edebileceği hususu önem taşımaktadır. Örneklem hatası ile karşı karşıya kalınmaması için, seçilen örneklem büyüklüğünün evreni temsil yeteneğinin olması gerekmektedir³³⁰.

Araştırmanın evreninde 2018 yılı verilerine göre, Bingöl İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Bingöl İli merkez ortaöğretim (lise) kurumlarında öğrenim gören 10.030 öğrenci bulunmaktadır. Bu amaçla, yapılan analizlerin daha sağlıklı sonuç vermesi adına çalışmada, tüm liselere ulaşılmaya çalışılmış ve belirli bir ayrıma (anadolu lisesi, mesleki ve teknik lise vb.) gidilmemiştir. Saha araştırması sonucunda

³²⁹ Gökçe, Birsen, Toplum Bilimlerinde Araştırma, (7. Baskı), Savaş Yayınevi, Ankara 2018, s. 104.

³³⁰ Balcı, Ali, Sosyal Bilimlerde Araştırma, (5. Baskı), Pegem Yayıncılık, Ankara 2005, s. 91.

6.021 lise öğrencisine anket uygulaması yapılmış ve araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu kapsamda, araştırmanın örneklemini, Bingöl İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Bingöl İli merkez ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan 6.021 öğrenci oluşturmaktadır.

Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Bunlardan birisi de bu amaç için hazırlanmış tabloların kullanılmasıdır³³¹. Aşağıda yer alan Tablo 3.1’ de çeşitli güven aralıklarında seçilmesi gereken örneklem büyüklükleri görülmektedir.

Tablo 3. 1. Çeşitli Güven Aralıklarında Evren ve Örneklem Hacimleri

Evren	%5	%3	%2	%1
50	44	48	49	50
100	79	91	96	99
250	151	203	226	244
500	217	340	414	475
750	254	440	571	696
1000	278	516	706	906
2000	322	696	1091	1655
5000	357	879	1622	3288
10000	370	964	1936	4899
100000	383	1056	2345	8762
1000000	384	1066	2395	9513
10000000	384	1067	2400	9595

Kaynak: Saunders, Mark, Lewis, Philip ve Thornhill, Adrian, Research Methods for Business Students. Fourth Edition. Prentice Hall, England, 2000, s. 212.

Tabloda da görüldüğü üzere, 10.000 evren büyüklüğünde, %5 güven aralığı için öngörülen örneklem sayısı 370’dir. Araştırmada kullanılan denek sayısı (6.021 öğrenci) tabloda gösterilen sayının oldukça üstünde ve yeterli görülmektedir.

Araştırmada örneklem büyüklüğünün belirlenmesi için ayrıca aşağıda belirtilen formül kullanılmıştır. Formülde sosyal bilimlerde en yaygın kullanım şekline uygun olarak güven aralığı %95, örneklem hatası (d) $\pm 0,5$ olarak tercih edilmiştir³³².

n: Örneklem büyüklüğü

N: Evren büyüklüğü = 10.030

p: Evren oranının tahmini = 0,5

q: (1-p) X’ in gözlenmeme oranı = 0,5

³³¹ Bayram, Nuran, Sosyal Bilimlerde SPSS İle Veri Analizi, (2. Baskı), Ezgi Kitabevi, İstanbul 2009, s. 25.

³³² Büyüköztürk, Şenel vd. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, (8. Baskı), Pegem Yayıncılık, Ankara 2011, s. 95.

t : t değeri tablosunda %95 güven aralığındaki değer = 1,96

d = Örneklem hatası = 0,05

$$n = \frac{(t^2 \times pq)}{d^2} = \frac{(1,96^2 \times 0,5 \cdot 0,5)}{0,05^2} = 384,16$$

$$n = n / (1 + (n - 1) / N)$$

$$n = 384,16 / (1 + (384,16 - 1) / 10.030)$$

$$n = 384,16 / 1,038$$

$$n = 370$$

Yapılan hesaplama sonucuna ve bu konu için geliştirilmiş tablolarda yer alan büyüklüklere göre, örneklem büyüklüğünün 370 kişi olarak belirlenmesi yeterli görünmektedir. Ancak, çalışmada tüm liselere ulaşılması sağlanarak, çalışmanın temsil büyüklüğünün artırılması amaçlanmıştır. Dolayısıyla 6.021 ortaöğretim öğrencisi ile araştırma gerçekleştirilmiştir.

3.7. Araştırmaya Yönelik Verilerin Analizi İle İlgili Bilgiler

3.7.1. Araştırmada Kullanılan Anketin Güvenilirliği

Ölçeğin taşınması gereken özelliklerden birisi olan güvenilirlik, bir ölçme aracıyla aynı koşullarda tekrarlanan ölçümlerde elde edilen ölçüm değerlerinin kararlılığının bir göstergesidir³³³

SPSS 17,0 paket programına girilen anket sorularının güvenilir olup olmadığını ölçmek amacıyla, Cronbach Alpha Testi kullanılmıştır.

Tablo 3. 2: Güvenilirlik (Reliability) Analizi - (Cronbach Alpha Katsayısı)

Number of Cases = 6021

<i>Item Means</i>	<i>Mean</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>	<i>Range</i>	<i>Max / Min</i>
	2,57	1,59	3,50	1,90	2,19

Reliability Coefficients: 32 items

Cronbach Alpha = 0,83 *Standardized item alpha = 0,83*

³³³ Ercan, İ ve Kan, İ. Ölçeklerde Güvenilirlik ve Geçerlik, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30 (3), 211-216, 2004, s. 212.

Güvenirlilik katsayısı 0 ile 1 arasında bir değer almalıdır. Bu değer, 1'e yaklaştıkça araştırmanın güvenirliliği artmakta 0'a yaklaştıkça azalmaktadır. Alfa katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenirliliği şu şekilde yorumlanmaktadır³³⁴.

- $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir,
- $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçeğin güvenirliliği düşüktür,
- $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir,
- $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Tablo 3.2.'de anketin güvenirlilik analiz sonuçları yer almaktadır. Güvenirlilik analizi yapılırken, vergi bilinci ve vergi ahlakı ile ilgili soru ve ifadeler analize dâhil edilmiştir. Anketin güvenirlilik alpha katsayısı ve standardize edilmiş alpha katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur. Söz konusu değer, sosyal bilimler alanında yapılan anket çalışmaları için belirlenen güvenirlilik katsayısına göre anketin güvenilir olduğu sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca tüm sorulara ait alpha katsayıları 0,3'ten büyük olduğu için hiçbir sorunun ölçekten çıkarılmasına ihtiyaç bulunmamaktadır.

3.7.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, Bingöl İli merkez ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı seviyelerinin, vergiye bakış açılarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmadaki veriler anket yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmada geçerlik ve güvenirlilik testleri yapılmış olan ve Taytak (2010), Karaot (2010) ve Yeşilyurt (2015) tarafından hazırlanan, öğrencilerin vergi bilinci düzeyini ölçmede kullanılan anketler ile Alkan (2009) tarafından hazırlanan vergi bilinci ve vergi uygulamaları karşısında mükellef davranışlarının tespiti düzeyini ölçmede kullanılan anket ile Zorlu (2012) tarafından öğrencilerin vergi bilinci düzeyini ölçmede kullanılan anketlerden faydalanılmıştır.

Anket çalışmasının yapılabilmesi için öncelikle Bingöl İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmış ve sonrasında liselere gidilerek, sınıf ortamında, yüz yüze uygulama gerçekleştirilmiştir. Anket tekniği en basit anlamıyla soru-cevap şeklinde uygulanan bir veri toplama yöntemidir. Fakat anketin standart birkaç soruyu

³³⁴Kayış, Aliye, "Güvenirlilik Analizi", SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, (Ed. Şeref Kalaycı), Asil Yayın, Ankara 2010, s. 405.

hazırlamaktan öte, hedef kitleye uygun olması, güvenilirliğinin test edilmiş olması ve deneklere gerekli bilgiler verildikten sonra uygulanması önem taşımaktadır³³⁵. Bu amaçla, anket uygulaması öncesi öncelikle vergi, vergi bilinci ve vergi ahlakı ile ilgili olarak gerekli açıklamalar yapılmış, ankette yer alan soru ve ifadelerle ilişkin anlaşılmayan noktalar açıkça ifade edilmiştir.

Araştırma betimleyici istatistikler kullanılarak incelenmiştir. Betimsel istatistik genel olarak “ne” sorusunu sormakta ve verilen cevapların yorumlanmasını kolaylaştırmaktadır. Anket formunda, araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sınıflayıcı ve sıralayıcı ölçekte 8 adet soru bulunmaktadır. Sonrasında yer alan 12 soru çoktan seçmeli ve kalan 20 soru da 5 dereceli Likert ölçeğine³³⁶ göre hazırlanmış ve sorulara verilen yanıtlar dâhilinde, öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakını ölçmek amaçlanmıştır.

Araştırma sahasında yapılan anket uygulaması tamamlandıktan sonra, anket formlarından elde edilen veriler SPSS 17,0 programıyla analiz edilmiş ve analiz sonuçları yorumlanmıştır.

Ankette yer alan soru ve ifadeler için sıklık analizi yapılmıştır. Sıklık veya frekans analizi, herhangi bir kategorik veri seti içinde bulunan bir veriye ait sıklık değerlerini tespit etmek için kullanılmaktadır³³⁷. Bu araştırmada veri girişi yapılırken kadın için (1), erkek için (2) sayısı verilmiş ve dolayısıyla sınıflayıcı ölçek yoluyla veri elde edilmiştir. Yine anne çalışma ve baba çalışmada da meslek türleri bakımından her bir meslek için, (1) ve (8) sayı aralığı verilmiş olup sınıflayıcı ölçeğe uygun veri elde edilmiştir. Ayrıca, vergi bilinci ve vergi ahlakını araştıran sorulara yönelik yanıtlarda da veri girişi sırasında sınıflayıcı ölçek aracılığıyla veri elde etme yolu izlenmiştir. Bunun yanı sıra araştırmada bulunan diğer demografik faktörler ve Likert tipi ölçekte yer alan ifadelerin sisteme veri girişi sıralayıcı ölçek yoluyla yapılmıştır. Ayrıca araştırmada yer alan değişkenlerin normallik varsayımını karşılamadığı, Kolmogorov-Smirnov Test sonucu tespit edilmiştir ($p=,001<,05$).

---

³³⁵ Erdoğan, İrfan, Pozitivist Metodoloji, (2. Baskı), Erk Yayınevi, Ankara 2007, s. 18.

³³⁶ Likert Ölçeği “Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Hiç Katılmıyorum” ifadelerinden oluşturulmuştur.

³³⁷ Baş, Türker, Anket, (7. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 113.

Araştırmada kullanılan parametrik olmayan testler Ki-Kare Testi, Kruskal Wallis H Testi ve Medyan Testi'dir. Ki-Kare Testi, kategorik nitelikteki farklı değişkenlerin birbirleri ile arasındaki ilişki durumunu test etmek için kullanılmaktadır. Araştırma verilerinin analizinde bazı değişkenler için Ki-Kare, bazı değişkenler için de Kruskal Wallis H ve Medyan Testinden faydalanılmasının nedeni, her ne kadar değişkenler her bir kategori için yeterli sayıda örneklem gösteriyor olsa da, öğrencilerin yanıtlarının sıklık verilerinde kimi zaman yetersizliğin gözlenmekte olmasıdır. Bundan dolayı, yanıtlardaki sıklık sayısı beşin altında olanlar için Kruskal Wallis H Testi ve onu tamamlayıcı nitelikte olan Medyan Testi kullanılmıştır. Ki-Kare Test sonucuna göre değişkenler arasındaki ilişki farklılık gösterebilmektedir. Buna göre anlamlılık değeri 0,05'ten küçükse, iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Eğer Ki-Kare Test sonucu anlamlılık değeri 0,05'ten büyükse iki değişken arasında anlamlı bir ilişkiden bahsetmek mümkün değildir³³⁸. Kruskal Wallis H Testi ise, ele alınan değişkende iki ya da daha fazla kategorinin ortalama sıra sayıları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını test etmektedir. Testin kullanılabilmesi için, değişkenin en azından ordinal ölçüm seviyesinde olması gerekmektedir. Araştırma verilerinin analizinde kullanılan diğer bir test ise Medyan Testidir. Medyan Testinde, tüm gruptaki veriler bütünleştirilerek medyan hesaplanmakta ve her gruptan kaç verinin bu medyan değerinin altında ve üstünde olduğu belirlenmektedir. Eğer farklı gruplar için medyanın altında ve üstünde kalan veri sayıları arasında önemli sapmalar ortaya çıkıyorsa gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna varılmaktadır³³⁹

---

³³⁸ İslamoğlu, A. Hamdi ve Alınacı, Ümit, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, (4. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 444.

³³⁹ Özdemir, Ali, Yönetim Biliminde İleri Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalar, (4. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 343-344.

3.8. Araştırma Bulgu ve Yorumları

3.8.1. Araştırmaya İlişkin Olarak Elde Edilen Demografik Faktörlere, Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlgili Soru ve İfadelerin Frekans (Sıklık) Tabloları Yardımı İle Açıklanması

Tablo 3. 3: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Okul Adı</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>İMKB Bingöl Anadolu Lisesi</i>	<i>336</i>	<i>5,6</i>
<i>15 Temmuz Milli İrade Anadolu İmam Hatip Lisesi</i>	<i>720</i>	<i>12,0</i>
<i>Atatürk Anadolu Lisesi</i>	<i>184</i>	<i>3,1</i>
<i>Selahaddin Eyyubi Anadolu İmam Hatip Lisesi</i>	<i>506</i>	<i>8,4</i>
<i>Güzel Sanatlar Lisesi</i>	<i>121</i>	<i>2,0</i>
<i>Rekabet Kurumu Anadolu Lisesi</i>	<i>367</i>	<i>6,1</i>
<i>Mevlana Anadolu Lisesi</i>	<i>472</i>	<i>7,8</i>
<i>TBMM Vakfı Bingöl Fen Lisesi</i>	<i>275</i>	<i>4,6</i>
<i>Cumhuriyet Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi</i>	<i>274</i>	<i>4,6</i>
<i>60. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi</i>	<i>158</i>	<i>2,6</i>
<i>Rabia Hatun Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi</i>	<i>283</i>	<i>4,7</i>
<i>Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu Anadolu Lisesi</i>	<i>263</i>	<i>4,4</i>
<i>Karşıyaka Anadolu Lisesi</i>	<i>438</i>	<i>7,3</i>
<i>Saray Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi</i>	<i>386</i>	<i>6,4</i>
<i>Mehmet Akif Ersoy Anadolu Lisesi</i>	<i>360</i>	<i>6,0</i>
<i>Yunus Emre Anadolu Lisesi</i>	<i>117</i>	<i>1,9</i>
<i>Anadolu İmam Hatip Lisesi</i>	<i>277</i>	<i>4,6</i>
<i>Karşıyaka Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi</i>	<i>483</i>	<i>8,0</i>
<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100</i>

Tablo 3.3. Bingöl İli merkezde bulunan liselerde öğrenim gören öğrencilerin okul türleri itibari ile dağılımlarını vermektedir. Buna göre araştırma kapsamında 18 okul ve 6.021 lise öğrencisine ulaşılmıştır. Katılımcı sayısının en fazla olduğu okul 720 öğrenci (%12) ile 15 Temmuz Milli İrade Anadolu İmam Hatip Lisesidir. Söz konusu liseyi Selahaddin Eyyubi Anadolu İmam Hatip Lisesi 506 (%8,4) öğrenci ile takip etmektedir. Katılımın en az olduğu lise ise 117 (%1,9) öğrenci ile Yunus Emre Anadolu Lisesidir.

Tablo 3. 4: Öğrencilerin Yaşlara Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Yaş</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
14	268	4,5
15	1625	27,0
16	1736	28,8
17	1592	26,4
18	682	11,3
19	118	2,0
<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100,0</i>

Tablo 3.4' de görüldüğü üzere, öğrencilerin yaş aralıklarına ilişkin dağılım 14 ve 19 yaş aralığında gerçekleşmiştir. Buna göre, 16 yaş grubundaki 1736 (%28,8) öğrenci en fazla katılımın olduğu yaş grubudur. En az katılım ise, 19 yaş grubunda 118 (%2) bulunmaktadır.

Tablo 3. 5: Öğrencilerin Sınıflara Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Sınıf</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
9	1900	31,6
10	1650	27,4
11	1678	27,9
12	793	13,2
<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100</i>

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu 1.900 (%32), 9. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Bunu 11. sınıf 1.678 (%28) öğrenci ile takip etmektedir. En az katılım ise 793 (%13) öğrenci ile 12. sınıfta gerçekleşmiştir.

Tablo 3. 6: Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Kadın</i>	<i>3353</i>	<i>55,7</i>
<i>Erkek</i>	<i>2668</i>	<i>44,3</i>
<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100</i>

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre sıklık dağılımı sonuçlarına bakıldığında kadın öğrencilerin 3.353 (% 55,7) ile erkek öğrencilerden 2.668 (%44,3) daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 7: Öğrencilerin Baba Öğrenim Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Baba Öğrenim Durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Okur-yazar değil</i>	421	7,0
<i>Okur-yazar / İlkokul mezunu</i>	2515	41,8
<i>Ortaokul mezunu</i>	1278	21,2
<i>Lise veya dengi okul mezunu</i>	1114	18,5
<i>Üniversite veya yüksekokul mezunu</i>	693	11,5
<i>Toplam</i>	6021	100

Çalışmaya katılan öğrencilerin baba öğrenim düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde öğrencilerin babalarının en çoğunun okur-yazar / İlkokul mezunu 2.515 (%41,8), en azının ise okur-yazar olmadığı 421 (%7) görülmektedir.

Tablo 3. 8: Öğrencilerin Anne Öğrenim Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Anne Öğrenim Durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Okur-yazar değil</i>	1806	30,0
<i>Okur-yazar / İlkokul mezunu</i>	2716	45,1
<i>Ortaokul mezunu</i>	905	15,0
<i>Lise veya dengi okul mezunu</i>	456	7,6
<i>Üniversite veya yüksekokul mezunu</i>	138	2,3
<i>Toplam</i>	6021	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne öğrenim düzeylerine göre dağılımına bakıldığında, en çok 2.716 (%45,1) öğrencinin annelerinin okur-yazar / İlkokul mezunu olduğunu, en az 138 (%2,3) öğrencinin ise annelerinin üniversite veya yüksekokul mezunu olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Tablo 3. 9: Öğrencilerin Anne Çalışma Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Anne Çalışma</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Çalışmıyor / Ev Hanımı</i>	5664	94,1
<i>Büro Personeli (Özel Sektör)</i>	31	0,5
<i>İşçi</i>	64	1,1
<i>Serbest Meslek</i>	85	1,4
<i>Memur</i>	107	1,8
<i>Yönetici</i>	11	0,2
<i>Esnaf</i>	23	0,4
<i>Diğer (Emekli, Vefat)</i>	36	0,6
<i>Toplam</i>	6021	100

Çalışmaya katılan öğrencilerin anne çalışma durumuna göre dağılımı incelendiğinde, öğrencilerin annelerinin en fazla çalışmıyor/ev hanımı 5.664 (%94,1), en az yönetici 11 (%0,2) olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 10: Öğrencilerin Baba Çalışma Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Baba Çalışma</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Çalışmıyor / Çalışma engeli var</i>	275	4,6
<i>Büro Personeli (Özel Sektör)</i>	93	1,5
<i>İşçi</i>	680	11,3
<i>Serbest Meslek</i>	2958	49,1
<i>Memur</i>	940	15,6
<i>Yönetici</i>	64	1,1
<i>Esnaf</i>	512	8,5
<i>Diğer (Emekli, Vefat)</i>	499	8,3
<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100</i>

Çalışmaya katılan öğrencilerin baba çalışma durumu dağılımına göre, en fazla serbest meslek 2.958 (%49,1), en az yönetici 64 (%1,1) olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 11: Öğrencilerin Aylık Gelir Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Aylık Gelir</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>0-1000 TL arası</i>	1626	27,0
<i>1001-2000 TL arası</i>	2891	48,0
<i>2001 ve üzeri</i>	1504	25,0
<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100,0</i>

Çalışmaya katılan öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumu incelendiğinde, 1000-1500 TL arası gelir grubunun 2.891 (%48) en fazla olduğu görülmektedir. Diğer gelir grubundakiler birbirine yakın bir dağılım göstermektedir.

Alt Problem 1: Öğrencilerin vergiyi tanımlama, vergi kelimesini ilk duydukları yer, vergi kaçakçılığı suçunu en zararlı suçlar arasında görme, ailelerinin vergi ile ilgili şikâyet unsurları, vergisini ödeyen ve ödemeyen vatandaş tanımlama, vergi eğitim aracı tercihleri, devletin vergi alma ve almama nedeni, insanların vergi verme nedeni, kendilerinin vergi verme istekliliği ve herkesin vergisini tam olarak ödediğine yönelik düşünceleri nasıldır?

Tablo 3. 12: Vergiyi Tanımlamalarına Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Sizce Vergi Nedir?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Devletin sunduğu hizmetlerin karşılığı</i>	2619	43,5
<i>Zorunlu olarak ve karşılıksız yapılan ödemeler</i>	799	13,3
<i>İşletmelerin büyümesini engelleyen bir yük</i>	128	2,1
<i>Vatandaşlık görevi</i>	1623	26,9
<i>İnsanlar üzerinde bir yük</i>	852	14,2
<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100,0</i>

Çalışmaya katılan öğrencilerin vergiyi tanımlamalarına göre dağılımları incelendiğinde, en fazla öğrencinin 2.619 (%43,5) vergiyi “Devletin sunduğu hizmetlerin karşılığı” olarak tanımladığı görülmektedir. Bunu vergiyi “vatandaşlık görevi” olarak tanımlayan 1.623 (%26,9) öğrenci takip etmektedir. “İnsanlar üzerinde bir yük” olarak 889 (%14,8) öğrenci, “zorunlu olarak ve karşılıksız yapılan ödeme” olarak 852 (%14,2) öğrenci ve “Zorunlu olarak ve karşılıksız yapılan ödemeler” olarak tanımlayan 799 (%13,3) öğrenci bulunmaktadır.

Tablo 3. 13: Vergi Kelimesini İlk Duydukları Yere Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Ailemden</i>	<i>1832</i>	<i>30,5</i>
<i>Okuldan</i>	<i>1654</i>	<i>27,5</i>
<i>Gazete, dergi, Tv vb. araçlardan</i>	<i>836</i>	<i>13,9</i>
<i>Çevremden</i>	<i>1696</i>	<i>28,2</i>
<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100,0</i>

Yanıtlarda bakıldığında, öğrencilerin birbirine yakın cevaplar verdiği görülmektedir. Buna göre, 1.832 (%30,5) öğrenci ailesinden, 1.696 (%28,2) öğrenci çevresinden, 1.654 (%27,5) öğrenci okuldan vergi kelimesini ilk kez duyduklarını ifade etmişlerdir. Vergi kelimesini 836 (%13,9) öğrenci ise gazete, dergi, tv vb araçlardan duymuşlardır.

Tablo 3. 14: Vergi Kaçakçılığı Suçunu En Zararlı Suçlar Arasında Görmelerine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Sizce “Vergi Kaçakçılığı Suçu” En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Evet</i>	<i>3329</i>	<i>55,3</i>
<i>Hayır</i>	<i>944</i>	<i>15,7</i>
<i>Fikrim Yok</i>	<i>1748</i>	<i>29,0</i>
<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100,0</i>

Çalışmaya katılan öğrencilerin vergi kaçakçılığı suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme durumuna ilişkin dağılıma göre, öğrencilerin çoğunluğu 3.329 (%55,3) vergi kaçakçılığını en zararlı suç olarak gördüklerini belirtmişlerdir. 1.748 (%29) öğrenci herhangi bir fikre sahip olmadıklarını, 944 (%15,7) öğrenci ise, en zararlı suç olarak görmediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 15: Öğrencilerin Ailelerinin Verginin En Çok Şikâyet Ettikleri Unsuruna Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Vergi oranlarının yüksek olmasından</i>	3035	50,4
<i>Vergi yükünün fazla olmasından</i>	521	8,7
<i>Kendisinden daha fazla kazananların, daha az vergi ödediğinden</i>	751	12,5
<i>Vergi yasalarının karmaşık olmasından</i>	308	5,1
<i>Ödenen vergilerin doğru yerlere harcanmadığından</i>	917	15,2
<i>Diğer (Şikâyet etmiyorlar)</i>	489	8,1
<i>Toplam</i>	6021	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin verginin en çok şikâyet ettikleri unsuruna göre dağılımlarına bakıldığında, 3.035 (%50,4) ile vergi oranlarının yüksek olmasının en çok şikâyet edilen unsur olduğu görülmektedir. Öğrencilerin 917 (%15,2)'si ödenen vergilerin doğru yerlere harcanmamasını en önemli şikâyet unsuru olarak belirtmiştir. Öğrencilerin yanıtlarına göre aileleri vergi ile ilgili en az vergi yasalarının karmaşık olmasından şikâyet etmektedir.

Tablo 3. 16: Öğrencilerin Vergi Vermeyen Vatandaşı Tanımlamalarına Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Kötü bir vatandaş</i>	1389	23,1
<i>İyi bir vatandaş</i>	290	4,8
<i>Kurnaz</i>	1142	19,0
<i>Hırsız</i>	1547	25,7
<i>Zeki</i>	422	7,0
<i>Bilmiyorum</i>	1231	20,4
<i>Toplam</i>	6021	100,0

Çalışmaya katılan öğrencilerin vergi vermeyen vatandaşı tanımlama durumuna göre dağılımı incelendiğinde, en fazla 1.547 (%25,7) “hırsız” ve 1.389 (%23,1) “kötü bir vatandaş” olarak tanımlandığı görülmektedir. Öğrenciler en az 290 (%4,8) “iyi bir vatandaş olarak tanımlamışlardır.

Tablo 3. 17: Öğrencilerin Vergisini Ödeyen Vatandaşı Tanımlamalarına Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Vergisini Ödeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Dürüst</i>	4470	74,2
<i>Zeki</i>	165	2,7
<i>Kurnaz</i>	95	1,6
<i>Kötü bir vatandaş</i>	256	4,3
<i>Hırsız</i>	75	1,2
<i>Bilmiyorum</i>	960	15,9
<i>Toplam</i>	6021	100,0

Vergisini ödeyen vatandaş ise, en çok 4.470 (%74,2) ile “dürüst” olarak tanımlanmıştır. 960 (%15,9) öğrencinin bu konuda fikir sahibi olmaması dikkat çekicidir. Ayrıca en az 75 (%1,2) öğrenci “hırsız” olarak tanımlamışlardır.

Tablo 3. 18: Öğrencilerin Vergi Eğitim Araçlarına İlişkin Tercih Durumlarına Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Araçlar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Aile içi eğitim</i>	1284	21,3
<i>Görsel araçlarla eğitim</i>	252	4,2
<i>Vergi idaresinin yapacağı seminer ve konferanslarla</i>	1099	18,3
<i>Tv programları ve reklamlarla</i>	941	15,6
<i>Okulda eğitim</i>	2445	40,6
<i>Toplam</i>	6021	100,0

Öğrencilerin çoğunluğu 2.445 (%40,6) vergi eğitim aracı olarak okulda eğitim verilmesi halinde vergi ödeme eğiliminin aratacağını düşünmektedir. Bunu 1.284 (%21,3) ile aile içi eğitim, 1.099 (%18,3) ile vergi idaresinin yapacağı seminer ve konferanslar, 941 (%15,6) ile tv programları ve reklamlar takip etmektedir. Öğrencilerin vergi eğitimi için en az düşündükleri araç 252 (%4,2) görsel araçlardır.

Tablo 3. 19: Öğrencilerin Devletin Vergi Alma Gerekçesine İlişkin Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Devlet Neden Vergi Alır?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Vatandaşlara hizmet sunmak için</i>	3018	50,1
<i>Devlet masraflarını karşılamak için</i>	1689	28,1
<i>Gelecekte daha iyi yaşayabilmek için</i>	488	8,1
<i>Vatandaşları cezalandırmak için</i>	341	5,7
<i>Vatandaşların kanunlara uymaları için</i>	177	2,9
<i>Herhangi bir nedeni yok</i>	308	5,1
<i>Toplam</i>	6021	100,0

Çalışmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu 3.018 (%50,1)'i “vatandaşlara hizmet sunmak için” vergi alındığını belirtmişlerdir. 1.689 (%28,1) öğrenci, devlet masraflarını karşılamak için devletin vergi aldığını düşünmektedir.

Tablo 3. 20: Öğrencilerin Devletin Vergi Almama Gerekçesine İlişkin Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Vergiler gereksiz yere kullanıldıkları için</i>	1378	22,9
<i>Zenginden daha fazla vergi alınmadığı için</i>	783	13,0
<i>Vatandaşlar vergileri ödemekte zorlandıkları için</i>	2043	33,9
<i>Çok fazla vergi olduğu için</i>	1143	19,0
<i>İnsanlar vergilerini ödemedikleri için</i>	674	11,2
<i>Toplam</i>	6021	100,0

Öğrenciler en çok 2.043 (%33,9) vatandaşlar vergi ödemekte zorlandıkları için devletin vergi almaması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Diğer yanıtlara bakıldığında, öğrencilerin 1.378 (%22,9)'u verginin gereksiz yerlere kullanımı, 1.143 (%19)'u çok fazla vergi olduğu, 783 (%13,0)'ü zenginden daha fazla vergi alınmaması ve 674 (%11,2)'si ise insanların vergilerini ödememesi gerekçeleri ile devletin vergi almaması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 21: Öğrencilerin İnsanların Vergi Verme Nedenlerine İlişkin Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>İnsanlar Neden Vergi Verir?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Kendilerine sağlanan devlet hizmetlerini artırmak için</i>	3902	64,8
<i>İyi bir vatandaş olmak için</i>	786	13,1
<i>Devlet tarafından cezalandırılmamak için</i>	1192	19,8
<i>Ne kadar para harcadığını öğrenmek için</i>	141	2,3
<i>Toplam</i>	6021	100,0

Öğrencilerin çoğunluğuna 3.902 (%64,8) göre, Kendilerine sağlanan devlet hizmetlerini artırmak için, 1.192 (%19,8)'sine göre ise, Devlet tarafından cezalandırılmamak için insanlar vergi vermektedir.

Tablo 3. 22: Öğrencilerin Vergi Ödeme İstekliliklerine İlişkin Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Evet</i>	2735	45,4
<i>Hayır</i>	2274	37,8
<i>Fikrim Yok</i>	1012	16,8
<i>Toplam</i>	6021	100,0

Öğrencilerin 2.735 (%45,4)'ü vergi vermek istediklerini, 2.274 (%37,8)'i vergi vermek istemediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 23: Öğrencilerin Herkesin Vergisini Ödediği Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Türkiye 'de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Evet</i>	171	2,8
<i>Hayır</i>	4903	81,4
<i>Fikrim Yok</i>	947	15,7
<i>Toplam</i>	6021	100,0

Öğrencilerin çoğunluğu 4.903 (%81,4)'ü Türkiye'de herkesin vergisini tam olarak ödemediğini düşünürken, öğrencilerin sadece 171 (%2,8)'inin herkesin vergisini ödediğine inandığı sonucu dikkat çekicidir.

Alt Problem 2: Öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadelerine ilişkin düşünceleri nasıldır?

Tablo 3. 24: Öğrencilerin Hizmetlerin Borçlanılarak Karşıldığı Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve Belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okulumuzun giderleri (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak karşılanıyor.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1004	16,7
	<i>Katılıyorum</i>	919	15,3
	<i>Kararsızım</i>	1884	31,3
	<i>Katılmıyorum</i>	1164	19,3
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	1050	17,4
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin hizmetlerin borçlanılarak karşılandığı düşüncesine göre dağılımları incelendiğinde, 1.923 (%32) öğrenci devletin ve belediyelerin kamu hizmetlerini borçlanarak karşıladığını düşünmektedir. Öğrencilerin 2.214 (%36,7)'sinin katılmadığı görülmektedir.

Tablo 3. 25: Öğrencilerin Hizmetlerin Bağış Yapılarak Karşılandığı Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve Belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okulumuzun giderleri (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) bağış yapılarak karşılanıyor.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	595	9,9
	<i>Katılıyorum</i>	1022	17,0
	<i>Kararsızım</i>	1729	28,7
	<i>Katılmıyorum</i>	1447	24,0
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	1228	20,4
	<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100,0</i>

Öğrencilerin hizmetlerin bağışla karşılandığı düşüncesine göre dağılımları incelendiğinde, 1.617 (%26,9) öğrencinin katıldığı, 2.675 (%44,4) öğrencinin ise bu düşünceye katılmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3. 26: Öğrencilerin Hizmetlerin Ödenen Vergiler İle Karşılandığı Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve Belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okulumuzun giderleri (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) ödenen vergiler ile karşılanıyor.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1933	32,1
	<i>Katılıyorum</i>	1824	30,3
	<i>Kararsızım</i>	1321	21,9
	<i>Katılmıyorum</i>	472	7,8
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	471	7,8
	<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100,0</i>

Araştırmaya katılan öğrencilerin hizmetlerin ödenen vergiler ile karşılandığı düşüncesine göre dağılımları incelendiğinde, öğrencilerin 3.757 (%62,4) öğrenci devletin ve belediyelerin kamu hizmetlerini ödenen vergiler ile karşıladığını düşünmektedir. 943 (%15,6)'sının bu fikre katılmadığı görülmektedir.

Tablo 3. 27: Öğrencilerin Devletin Varlığının Devamı İçin Vergi Ödenmesi Gerekliliği Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Devletin varlığı için vergi ödenmesi gerekir.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1951	32,4
	<i>Katılıyorum</i>	1824	30,3
	<i>Kararsızım</i>	1092	18,1
	<i>Katılmıyorum</i>	598	9,9
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	556	9,2
	<i>Toplam</i>	<i>6021</i>	<i>100,0</i>

Araştırmaya katılanların 3.775 (%62,7)'si devletin varlığı için vergi ödenmesi gerektiğini düşünürken, 1.154 (%19,1)'i bu ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. 28: Öğrencilerin Hizmetlerin Aksamaması İçin Vergi Ödenmesi Gerekliliği Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Vergiler tam ödenmediği takdirde devlet hizmetleri aksayacaktır.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1784	29,6
	<i>Katılıyorum</i>	1861	30,9
	<i>Kararsızım</i>	1118	18,6
	<i>Katılmıyorum</i>	690	11,5
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	568	9,4
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Araştırmaya katılanların 3.645 (%60,5)'i vergiler tam ödenmediği takdirde devlet hizmetlerinin aksayacağı düşüncesine katılmakta, 1.258 (%20,9)'u ise katılmamaktadır.

Tablo 3. 29: Öğrencilerin Verginin Vatandaşlık Görevi Olduğu Düşüncesine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Vergi ödemek vatandaşlık görevidir.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	2244	37,3
	<i>Katılıyorum</i>	1755	29,1
	<i>Kararsızım</i>	987	16,4
	<i>Katılmıyorum</i>	512	8,5
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	523	8,7
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Katılımcıların 3.999 (%66,4)'ü vergi ödemenin vatandaşlık görevi olduğu ifadesine katılırken, 1.035 (%17,2)si ise, katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. 30: Öğrencilerin Vergilerin Hizmet Olarak Geri Döneceği Yönündeki Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Ödenen vergiler okul, yol, su, köprü olarak geri dönecektir.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1834	30,5
	<i>Katılıyorum</i>	1627	27,0
	<i>Kararsızım</i>	1155	19,2
	<i>Katılmıyorum</i>	692	11,5
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	713	11,8
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Öğrencilerin 3.461 (%57,5)'i ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak geri döneceği ifadesine katılmakta iken, 1.405 (%23,3) öğrenci katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 31: Öğrencilerin Vergilerin Doğru Yerlere Harcandığı İle İlgili Görüşlerine Göre Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığına inanıyorum.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1012	16,8
	<i>Katılıyorum</i>	1052	17,5
	<i>Kararsızım</i>	1771	29,4
	<i>Katılmıyorum</i>	1011	16,8
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	1175	19,5
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Katılımcıların 2.064 (%34,3)'ünün devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığı ifadesine katıldıkları görülmektedir. 2.186 (%36,3) öğrenci ise bu ifadeye katılmamaktadır.

Tablo 3. 32: Öğrencilerin Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Ödeme İsteklilikleri İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Para kazanmaya başlayınca vergi vermek isterim.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1343	22,3
	<i>Katılıyorum</i>	1494	24,8
	<i>Kararsızım</i>	1418	23,6
	<i>Katılmıyorum</i>	714	11,9
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	1052	17,5
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 2.837 (%47,1)'i para kazanmaya başlayınca vergi vermek isteyecekleri ifadesine katıldıklarını, 1.766 (%29,4)'ü ise katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. 33: Öğrencilerin Fiş-Fatura Alma Alışkanlıkları İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Her alışverişimde fiş- fatura alırım.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	2153	35,8
	<i>Katılıyorum</i>	1754	29,1
	<i>Kararsızım</i>	976	16,2
	<i>Katılmıyorum</i>	595	9,9
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	543	9,0
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Katılımcıların 3.907 (%64,9)'u “her alışverişimde fiş- fatura alırım” ifadesine katıldıklarını, 1.138 (%18,9)'u ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 34: Öğrencilerin Fiş-Fatura Almayanları Uyarma Alışkanlıkları İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Alışveriş sırasında fiş-fatura almayan vatandaşı uyarırım.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	936	15,5
	<i>Katılıyorum</i>	1041	17,3
	<i>Kararsızım</i>	1276	21,2
	<i>Katılmıyorum</i>	1276	21,2
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	1492	24,8
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 1.977 (%32,8)'inin "alışveriş sırasında fiş-fatura almayan vatandaşı uyarırım" ifadesine katıldıkları, 2.768 (%46)'sının ise katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 3. 35: Öğrencilerin Fiş-Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesi Arasındaki Tercihleri İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Fiş ya da fatura almak yerine ürün fiyatının düşürülmesini isterim.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1591	26,4
	<i>Katılıyorum</i>	1111	18,5
	<i>Kararsızım</i>	1276	21,2
	<i>Katılmıyorum</i>	962	16,0
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	1081	18,0
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 2.702 (%44,9)'unun "fiş ya da fatura almak yerine ürün fiyatının düşürülmesini isterim" ifadesine katıldıkları, 2.043 (%34)'ünün ise katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 3. 36: Öğrencilerin Vergi Kaçırma Uyarma Hakkındaki Görüşleri İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Bir tanıdığım vergi kaçırırsa onu uyarırım.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1736	28,8
	<i>Katılıyorum</i>	1624	27,0
	<i>Kararsızım</i>	1287	21,4
	<i>Katılmıyorum</i>	580	9,6
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	794	13,2
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Katılımcıların 3.360 (%55,8)'inin "bir tanıdığım vergi kaçırırsa onu uyarırım" ifadesine katıldıkları, 1.374 (%22,8)'inin ise katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 3. 37: Öğrencilerin Fiş-Fatura Kesmeyi İhbar Etme Hakkındaki Görüşleri İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Fiş- fatura kesmeyi görürsem vergi dairesine ihbar ederim.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1055	17,5
	<i>Katılıyorum</i>	1046	17,4
	<i>Kararsızım</i>	1713	28,5
	<i>Katılmıyorum</i>	1014	16,8
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	1193	19,8
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Katılımcıların 2.101 (%34,9)'unun "fiş- fatura kesmeyi görürsem vergi dairesine ihbar ederim" ifadesine katıldıkları, 2.207 (%36,6)'sının ise katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 3. 38: Öğrencilerin Vergi Bilincinin Yerleştiği Konusundaki Görüşlerine İlişkin Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inanıyorum.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	707	11,7
	<i>Katılıyorum</i>	803	13,3
	<i>Kararsızım</i>	1432	23,8
	<i>Katılmıyorum</i>	1261	20,9
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	1818	30,2
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Öğrencilerin 1.510 (%25)'i ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inandıklarını belirtirken, 3.079 (%51,1)'i ise inanmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. 39: Öğrencilerin Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi İle Vergi Eğiliminin Artacağı Konusundaki Görüşlerine İlişkin Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Toplumun eğitim seviyesinin yükselmesi vergi ödemeyi artırır.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1497	24,9
	<i>Katılıyorum</i>	1382	23,0
	<i>Kararsızım</i>	1430	23,8
	<i>Katılmıyorum</i>	745	12,4
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	967	16,1
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 2.879 (%47,9)'unun toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracığı fikrine katıldıkları, 1.712 (%28,5) öğrencinin ise katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 3. 40: Öğrencilerin Vergi Kaçıranların Cezalandırılmasının Vergi Ödeme Eğilimini Artıracağı İle İlgili Görüşlerine İlişkin Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Vergi kaçırarlara ağır cezalar verilmesi vergi ödemeyi artırır.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1504	25,0
	<i>Katılıyorum</i>	1274	21,2
	<i>Kararsızım</i>	1430	23,8
	<i>Katılmıyorum</i>	833	13,8
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	980	16,3
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 2.778 (%46,2)'sinin vergi kaçırarlara ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracağı fikrine katıldıkları, 1.813 (%30,1) öğrencinin ise katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 3. 41: Öğrencilerin Verginin Harcandığı Yerler İle İlgili Bilgi Sahibi Olmanın Vergi Ödeme Eğilimini Artıracağı Yönündeki Görüşlerine İlişkin Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Ödediğim verginin nerelere harcandığını öğrenmem vergi ödememi kolaylaştırır.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	2786	46,3
	<i>Katılıyorum</i>	1535	25,5
	<i>Kararsızım</i>	872	14,5
	<i>Katılmıyorum</i>	378	6,3
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	450	7,5
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Katılımcıların 4.321 (%71,8)'inin “ödediğim verginin nerelere harcandığını öğrenmem vergi ödememi kolaylaştırır” ifadesine katıldıkları görülmektedir. 828 (%13,8) öğrenci ise bu ifadeye katılmamaktadır.

Tablo 3. 42: Öğrencilerin Vergilerin Toplumun Gelişmesine Katkı Sağlayacağı Yönündeki Görüşlerine İlişkin Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Ödenen vergiler toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlamaktadır.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1859	30,9
	<i>Katılıyorum</i>	1632	27,1
	<i>Kararsızım</i>	1352	22,5
	<i>Katılmıyorum</i>	515	8,6
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	663	11,0
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Katılımcıların 3.491 (%58)'inin “ödenen vergiler toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlamaktadır” ifadesine katıldıkları görülmektedir. 1.178 (%19,6) öğrencinin ise bu ifadeye katılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 43: Öğrencilerin Yolsuzluk Haberlerinin Vergi Ödeme Eğilimini Azaltacağı Yönündeki Görüşleri İle İlgili Frekans Analizi Tablosu

<i>Boyut</i>	<i>Ölçek</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Yolsuzluk haberleri vergi ödeme eğilimini azaltır.</i>	<i>Tamamen katılıyorum</i>	1534	25,5
	<i>Katılıyorum</i>	1117	18,6
	<i>Kararsızım</i>	1855	30,8
	<i>Katılmıyorum</i>	553	9,2
	<i>Hiç Katılmıyorum</i>	962	16,0
	<i>Toplam</i>	6021	100,0

Katılımcıların 2.651 (%44,1)'inin “yolsuzluk haberleri vergi ödeme eğilimini azaltır” ifadesine katıldıkları görülmektedir. 1.515 (%25,2) öğrencinin ise bu ifadeye katılmadığı tespit edilmiştir.

3.8.2. Demografik Değişkenler Göz Önünde Bulundurularak Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İle İlgili Araştırma Verilerinin Parametrik Olmayan Testlere Tabi Tutulması

Alt Problem 3: Öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışmanın bu bölümünde, belirlenen alt problemin çözümüne yönelik olarak öğrencilerin yaş, sınıf, cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyi, anne ve baba çalışma durumu ve aylık ortalama gelirleri olarak ifade edilen demografik değişkenler göz önünde bulundurularak, her birinin araştırmada kullanılan vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadelerini içeren değişkenlerle aralarında, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı test edilmektedir. Söz konusu ilişkiyi test edebilmek için Ki-Kare Bağımsızlık Testi, Kruskal – Wallis H Testi ve Medyan Testten yararlanılmıştır. Bu amaçla her bir ilişki analizi için ayrı ayrı geliştirilen hipotezler, her tablonun altında açıkça belirtilmiştir.

3.8.2.1. Yaş Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 3. 44: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Vergi Nedir?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3009,94
	15	1621	3013,35
	16	1741	3042,86
	17	1595	3015,36
	18	682	2946,14
	19	118	2826,81
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,667

H ₀ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3.44'e göre, öğrencilerin yaşları ile vergiyi tanımlamaları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 45: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	122	738	761	667	270	45	2	,055
<= 2	142	883	980	928	412	73		

H ₀ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3. 46: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2856,52
	15	1621	3000,50
	16	1741	2940,20
	17	1595	3064,28
	18	682	3129,26
	19	118	3141,70
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,048

H ₀ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H ₁ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.46'ya göre, yaş değişkeni ile vergi kelimesinin ilk duyulduğu yer arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 3. 47: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	100	691	678	684	327	52	2	,002
<= 2	164	930	1063	911	355	66		
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
Hi: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 48: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3090,79
	15	1621	3002,73
	16	1741	2989,25
	17	1595	3025,81
	18	682	2998,47
	19	118	3139,19
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,840			
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
Hi: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.48'e göre yaş değişkeni ile vergi kaçakçılığı suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme arasında anlamlı bir ilişki olmadığını söylemek mümkündür. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 3. 49: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 1	122	705	766	728	311	60	1	,528
<= 1	142	916	975	867	371	58		
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							KABUL	
Hi: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							RET	

Tablo 3. 50: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3233,62
	15	1621	3146,11
	16	1741	3054,44
	17	1595	2884,39
	18	682	2842,56
	19	118	2700,96
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001

H ₀ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H ₁ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.50’ye göre yaş değişkeni ile öğrencilerin ailelerinin en çok şikâyet ettikleri vergi unsuru arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 3. 51: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 1	145	853	883	749	308	48	1	,001
<= 1	119	768	858	846	374	70		

H₀: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur. **RET**

H₁: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır. **KABUL**

Tablo 3. 52: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2816,54
	15	1621	2894,82
	16	1741	3081,46
	17	1595	3035,42
	18	682	3065,84
	19	118	3355,52
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001

H ₀ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H ₁ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.52' ye göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin vergi vermeyen vatandaşı tanımlama durumları arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 3. 53: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 4	58	394	514	449	195	43	4	,001
<= 4	206	1227	1227	1146	487	75		
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 54: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2741,83
	15	1621	2935,90
	16	1741	3009,99
	17	1595	3109,02
	18	682	3046,21
	19	118	3131,51
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.54' e göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeyen vatandaşı tanımlama durumları arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 3. 55: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 1	45	380	448	458	185	35	1	,001
<= 1	219	1241	1293	1137	497	83		
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 56: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3112,43
	15	1621	3020,59
	16	1741	2964,43
	17	1595	2987,09
	18	682	3135,98
	19	118	2940,31
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,235			
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.56’ ya göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin vergi eğitim aracı tercihleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 3. 57: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 4	116	666	672	651	295	45	4	,253
<= 4	148	955	1069	944	387	73		
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							KABUL	
H1: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							RET	

Tablo 3. 58: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devlet Neden Vergi Alır?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2836,91
	15	1621	2890,49
	16	1741	3043,70
	17	1595	3070,75
	18	682	3116,06
	19	118	3158,63
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,002			
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.58' e göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi alma gerekçesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 3. 59: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 1	119	739	892	838	351	64	1	,001
<= 1	145	882	849	757	331	54		
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 60: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3218,12
	15	1621	3068,04
	16	1741	3015,93
	17	1595	2919,13
	18	682	2994,54
	19	118	3028,28
	Toplam	6021	
	Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,058		
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.60' a göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi almama gerekçesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 3. 61: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 3	80	486	536	458	218	39	3	,630
<= 3	184	1135	1205	1137	464	79		
Ho: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							KABUL	
H1: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							RET	

Tablo 3. 62: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devlet Neden Vergi Alır?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2922,91
	15	1621	2889,49
	16	1741	3018,02
	17	1595	3094,61
	18	682	3135,49
	19	118	2924,08
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001

H ₀ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H ₁ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.62’ ye göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin insanların vergi verme nedenine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 3. 63: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 1	89	521	613	596	263	37	1	,014
<= 1	175	1100	1128	999	419	81		

H₀: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur. **RET**

H₁: Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır. **KABUL**

Tablo 3. 64: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2717,40
	15	1621	2827,62
	16	1741	3007,53
	17	1595	3192,00
	18	682	3131,29
	19	118	3096,37
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001

H ₀ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H ₁ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.64' e göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeme istekliliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Tablo 3.65' te yer alan Medyan Test sonuçlarına göre ise bu iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 65: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	40	277	277	286	110	22	2	,614
<= 2	224	1344	1464	1309	572	96		
H ₀ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							KABUL	
H ₁ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							RET	

Tablo 3. 66: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3003,32
	15	1621	3044,94
	16	1741	2979,11
	17	1595	3017,11
	18	682	3028,12
	19	118	2850,90
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,412			
H ₀ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.66' ya göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin herkesin vergisini ödediğine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 3. 67: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	43	272	264	247	104	17	2	,824
<= 2	221	1349	1477	1348	578	101		
H ₀ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							KABUL	
H ₁ : Bu Soru İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							RET	

Tablo 3. 68: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve Belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okulumuzun giderleri (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak karşılıyor.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3155,84
	15	1621	3003,15
	16	1741	3090,97
	17	1595	3039,95
	18	682	2720,57
	19	118	2902,24
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
Hi: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.68’ e göre, yaş değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 14 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre bu düşünceye daha çok katılmaktadır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 69: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 3	97	588	676	594	216	43	3	,049
<= 3	167	1033	1065	1001	466	75		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
Hi: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 70: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2931,35
	15	1621	2919,68
	16	1741	3101,63
	17	1595	3150,85
	18	682	2701,69
	19	118	3003,99
Toplam	6021		
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.70’ e göre, yaş değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) bağışla karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre bu düşünceye daha çok katılmaktadır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 71: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 3	106	680	810	771	254	54	3	,001
<= 3	158	941	931	824	428	64		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 72: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2859,16
	15	1621	2859,96
	16	1741	3020,03
	17	1595	3148,62
	18	682	3080,49
	19	118	3030,56
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
Hi: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.72’ ye göre, yaş değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) vergilerle karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre bu düşünceye daha çok katılmaktadır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 73: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	90	559	655	638	275	47	2	,013
<= 2	174	1062	1086	957	407	71		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
Hi: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 74: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2693,53
	15	1621	2859,24
	16	1741	3000,53
	17	1595	3209,83
	18	682	3060,94
	19	118	2984,33
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.74’ e göre, yaş değişkeni ile devletin varlığı için vergi ödenmesi ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre bu düşünceye daha çok katılmaktadır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 75: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” Sorusu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	79	547	640	668	265	47	2	,001
<= 2	185	1074	1101	927	417	71		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 76: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2900,22
	15	1621	2801,88
	16	1741	3022,73
	17	1595	3169,59
	18	682	3131,70
	19	118	3117,27
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.76' ya göre, yaş değişkeni ile vergiler tam ödenmediği takdirde devlet hizmetlerinin aksayacağı ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre bu düşünceye daha çok katılmaktadır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 77: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	95	558	691	689	292	51	2	,001
<= 2	169	1063	1050	906	390	67		
H ₀ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H ₁ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 78: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2561,63
	15	1621	2740,49
	16	1741	3058,75
	17	1595	3262,17
	18	682	3122,20
	19	118	2990,22
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.78' e göre, yaş değişkeni ile vergi ödemenin vatandaşlık görevi olduğu ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre bu düşünceye daha çok katılmaktadır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 79: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	58	445	603	625	249	42	2	,001
<= 2	206	1176	1138	970	433	76		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 80: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2616,75
	15	1621	2743,57
	16	1741	3061,66
	17	1595	3235,70
	18	682	3129,82
	19	118	3095,39
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.80’ e göre, yaş değişkeni ile ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak geri döneceği ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre bu düşünceye daha çok katılmaktadır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 81: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	86	591	760	763	309	51	2	,001
<= 2	178	1030	981	832	373	67		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 82: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2778,70
	15	1621	2821,52
	16	1741	3040,31
	17	1595	3178,95
	18	682	3093,76
	19	118	2952,58
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.82’ ye göre, yaş değişkeni ile devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığı ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre bu düşünceye daha çok katılmaktadır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 83: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 3	81	511	641	642	267	44	3	,001
<= 3	183	1110	1100	953	415	74		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 84: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2782,89
	15	1621	2847,85
	16	1741	3024,26
	17	1595	3179,40
	18	682	3051,33
	19	118	3057,56
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.84' e göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin para kazanmaya başlayınca vergi verme istekliliklerine yönelik görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre bu düşünceye daha çok katılmaktadır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 85: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 3	64	420	514	516	212	40	3	,001
<= 3	200	1201	1227	1079	470	78		
H ₀ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H ₁ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 86: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2855,89
	15	1621	2952,19
	16	1741	3020,57
	17	1595	3047,35
	18	682	3097,39
	19	118	3034,00
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,225			
H ₀ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.86' ya göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin alışverişlerde fiş ya da fatura alma alışkanlıklarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. 18 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre bu düşünceye daha çok katılmaktadır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 87: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	84	562	603	576	248	41	2	,739
<= 2	180	1059	1138	1019	434	77		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							KABUL	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							RET	

Tablo 3. 88: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaşı Uyarırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaşı Uyarırım.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2861,80
	15	1621	2936,88
	16	1741	3049,84
	17	1595	3134,98
	18	682	2897,96
	19	118	2767,43
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.88’ e göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin alışveriş sırasında fiş-fatura almayan vatandaşı uyarma hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre fiş ya da fatura almayan vatandaşı uyaracaklarını daha fazla ifade etmişlerdir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 89: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaşı Uyarırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 3	111	698	846	776	289	48	3	,001
<= 3	153	923	895	819	393	70		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 90: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3074,77
	15	1621	3076,40
	16	1741	3023,54
	17	1595	2991,36
	18	682	2840,98
	19	118	3032,86
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,077

Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3.90’ a göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin fiş ya da fatura almak yerine ürün fiyatının düşürülmesini istemeleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 91: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 3	89	574	607	532	205	36	3	,175
<= 3	175	1047	1134	1063	477	82		

Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur. **KABUL**

H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır. **RET**

Tablo 3. 92: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2628,71
	15	1621	2810,70
	16	1741	3011,96
	17	1595	3204,54
	18	682	3139,75
	19	118	3243,60
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001

Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.92' ye göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırmanın bir tanındıklarını gördüklerinde uyarılmaları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 19 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre vergi kaçırmanın bir tanındıklarını gördüklerinde uyaracaklarını daha fazla ifade etmişlerdir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 93: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	90	643	754	793	324	57	2	,001
<= 2	174	978	987	802	358	61		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 94: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2890,86
	15	1621	2916,58
	16	1741	3010,76
	17	1595	3141,45
	18	682	2995,97
	19	118	2904,06
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,006			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.94' e göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin fiş-fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar edecekleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre fiş-fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar edeceklerini daha fazla ifade etmişlerdir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 95: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 3	87	552	648	627	256	37	3	,023
<= 3	177	1069	1093	968	426	81		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 96: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3058,56
	15	1621	2973,88
	16	1741	3029,90
	17	1595	3124,77
	18	682	2817,97
	19	118	2713,51
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.96’ ya göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inanmaları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inandıklarını daha fazla ifade etmişlerdir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 97: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 4	82	446	534	536	193	27	4	,002
<= 4	182	1175	1207	1059	489	91		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 98: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2801,28
	15	1621	2900,35
	16	1741	3036,64
	17	1595	3127,74
	18	682	3031,49
	19	118	2925,61
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,002			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.98’ e göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracığı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 17 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracığını daha fazla ifade etmişlerdir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 99: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 3	66	422	500	490	204	30	3	,042
<= 3	198	1199	1241	1105	478	88		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 100: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3099,95
	15	1621	2947,79
	16	1741	3035,98
	17	1595	3032,62
	18	682	3022,82
	19	118	2951,22
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,581			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.100' e göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırarlara ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 101: “Vergi Kaçırarlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 3	84	474	536	487	203	29	3	,666
<= 3	180	1147	1205	1108	479	89		
H ₀ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							KABUL	
H ₁ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							RET	

Tablo 3. 102: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3073,29
	15	1621	2905,82
	16	1741	2958,90
	17	1595	3059,12
	18	682	3209,22
	19	118	3289,24
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.102' ye göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin ödenen verginin nerelere harcandığının bilinmesinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 19 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre ödenen verginin nerelere harcandığının bilinmesinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağını daha fazla ifade etmişlerdir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 103: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	72	418	464	469	233	44	2	,001
<= 2	192	1203	1277	1126	449	74		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 104: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	2664,51
	15	1621	2825,33
	16	1741	3020,86
	17	1595	3189,37
	18	682	3096,81
	19	118	3284,43
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.104' e göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlayacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 19 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlayacağını daha fazla ifade etmişlerdir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 105: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 2	90	606	734	739	304	57	2	,001
<= 2	174	1015	1007	856	378	61		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL	

Tablo 3. 106: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.	Yaş	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	14	264	3239,34
	15	1621	3054,11
	16	1741	2985,67
	17	1595	2937,64
	18	682	3005,56
	19	118	3304,56
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,025			
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.106’ ya göre, yaş değişkeni ile öğrencilerin yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 19 yaşındaki öğrenciler diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağını daha fazla ifade etmişlerdir. Tablo 3.107’ de yer alan Medyan Test sonuçlarına göre ise bu iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 107: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Yaş						Medyan	P
	14	15	16	17	18	19		
> 3	69	380	438	412	182	34	2	,449
<= 3	195	1241	1303	1183	500	84		
Ho: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							KABUL	
H1: Bu İfade İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							RET	

3.8.2.2. Sınıf Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 3. 108: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Sizce vergi nedir?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2992,74
	10	1650	3018,78
	11	1678	3057,74
	12	793	2939,66
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,373			
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.108’ e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin vergiyi tanımlamaları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Tablo 3.109’ da yer alan Medyan Test sonuçlarına göre ise bu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Buna göre, öğrencilerin büyük çoğunluğu vergiyi devletin sunduğu hizmetlerin karşılığı ile zorunlu olarak ve karşılıksız yapılan ödeme olarak tanımlamışlardır.

Tablo 3. 109: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	863	704	731	305	2	,010
<= 2	1037	946	947	488		
H ₀ : Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						
H ₁ : Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 110: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2958,36
	10	1650	2970,42
	11	1678	3077,70
	12	793	3080,44
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,076			
H ₀ : Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.110' a göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin vergi kelimesini ilk olarak duydukları yer arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Tablo 3.109' da yer alan Medyan Test sonuçlarına göre ise bu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 111: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	793	652	726	361	2	,025
<= 2	1107	998	952	432		
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
Hi: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 112: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	3016,24
	10	1650	3007,12
	11	1678	3005,38
	12	793	3018,41
Toplam	6021		
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,995			
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
Hi: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.112' ye göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçakçılık suçunu en zararlı suçlardan biri olarak görmelerine yönelik düşünceleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan yer alan Medyan Test sonuçlarında da bu iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 113: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 1	835	736	756	365	1	,779
<= 1	1065	914	922	428		
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					KABUL	
Hi: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					RET	

Tablo 3. 114: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	3145,36
	10	1650	3052,38
	11	1678	2902,80
	12	793	2831,94
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.114’ e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin ailelerinin en çok şikâyet ettikleri vergi unsuru arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan yer alan Medyan Test sonuçlarında ise bu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 115: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 1	990	848	789	359	1	,001
<= 1	910	802	889	434		
H ₀ : Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
H ₁ : Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3.116: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2892,52
	10	1650	3084,42
	11	1678	2995,98
	12	793	3173,87
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.116’ ya göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin vergi vermeyen vatandaşı tanımlamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan yer alan Medyan Test sonuçlarında da bu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 117: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 1	458	490	465	240	1	,001
<= 1	1442	1160	1213	553		
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
H1: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 118: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2910,34
	10	1650	2989,09
	11	1678	3109,99
	12	793	3088,31
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.118’ e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin vergisini ödeyenleri tanımlamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da benzer şekilde iki değişken arasında anlamlı ilişki olduğunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 119: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 1	434	407	488	222	1	,001
<= 1	1466	1243	1190	571		
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
H1: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 120: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	3079,37
	10	1650	2951,84
	11	1678	2973,61
	12	793	3049,41
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,086			
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.120’ ye göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin vergi eğitim aracı tercihleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan yer alan Medyan Test sonuçlarında ise bu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 121: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 4	823	628	666	328	4	,012
<=4	1077	1022	1012	465		
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
H1: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 122: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devlet Neden Vergi Alır?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2892,99
	10	1650	3023,87
	11	1678	3053,56
	12	793	3176,91
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.122' ye göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi alma gerekçesi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da benzer şekilde iki değişken arasında anlamlı ilişki olduğunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 123: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 1	861	842	870	430	1	,001
<= 1	1039	808	808	363		
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						
H1: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 124: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	3116,08
	10	1650	2957,19
	11	1678	2956,58
	12	793	2986,35
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,012			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.124' e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi almama gerekçesi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilememiştir.

Tablo 3. 125: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 3	580	500	493	244	3	,859
<= 3	1320	1150	1185	549		
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						
H1: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					RET	

Tablo 3. 126: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

İnsanlar Neden Vergi Verir?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2883,18
	10	1650	2980,86
	11	1678	3149,40
	12	793	3087,12
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.126’ ya göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin insanların vergi verme nedeni hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da benzer şekilde iki değişken arasında anlamlı ilişki olduğunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 127: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 1	605	565	656	293	1	,001
<= 1	1295	1085	1022	500		
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
H1: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 128: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2790,49
	10	1650	3026,04
	11	1678	3185,54
	12	793	3138,70
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.128' e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeme isteklilikleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 11. ve 12. sınıftaki öğrenciler vergi ödemek isteyeceklerini diğerlerine göre daha fazla ifade etmişlerdir.

Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilememiştir.

Tablo 3. 129: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	299	281	306	126	2	,208
<= 2	1601	1369	1372	667		
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					KABUL	
H1: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					RET	

Tablo 3. 130: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	3053,58
	10	1650	2961,88
	11	1678	3008,31
	12	793	3016,88
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,144			
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.130' a göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin Türkiye’de herkesin vergisini ödediği yönündeki düşünceleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan medyan test sonuçları da bunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 131: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	330	238	254	125	2	,093
<= 2	1570	1412	1424	668		
Ho: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					KABUL	
H1: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					RET	

Tablo 3. 132: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	3005,97
	10	1650	3117,53
	11	1678	2999,97
	12	793	2824,72
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.132’ ye göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okulumuzun giderleri (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak karşılandığı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 133: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 3	688	646	618	262	3	,029
<= 3	1212	1004	1060	531		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 134: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2831,48
	10	1650	3192,68
	11	1678	3125,01
	12	793	2821,85
Toplam	6021		
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.134’ e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okulumuzun giderleri (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) bağış yapılarak karşılandığı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 135: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 3	752	806	796	321	3	,001
<= 3	1148	844	882	472		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 136: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2885,62
	10	1650	2995,81
	11	1678	3063,09
	12	793	3232,78
Toplam	6021		
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.136’ ya göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okulumuzun giderleri (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) vergiler ile karşılandığı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 137: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	678	601	638	347	2	,001
<= 2	1222	1049	1040	446		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Yoktur.						
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 138: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2873,62
	10	1650	3058,52
	11	1678	3051,17
	12	793	3156,28
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.138’ e göre, sınıf değişkeni ile devletin varlığı için vergi ödenmesi gerektiği hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 139: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	645	632	640	329	2	,001
<= 2	1255	1018	1038	464		
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 140: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2820,94
	10	1650	3016,76
	11	1678	3150,19
	12	793	3159,87
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.140’ a göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin vergiler tam ödenmediği takdirde devlet hizmetleri aksayacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 141: Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	673	632	724	347	2	,001
<= 2	1227	1018	954	446		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 142: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2720,57
	10	1650	3119,19
	11	1678	3156,16
	12	793	3174,60
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.142’ ye göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin vergi ödemenin vatandaşlık görevi olduğu ile ilgili görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 143: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	513	594	618	297	2	,001
<= 2	1387	1056	1060	496		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 144: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2691,12
	10	1650	3092,06
	11	1678	3237,32
	12	793	3129,87
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.144’ e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak geri döneceği hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 145: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	661	728	816	355	2	,001
<= 2	1239	922	862	438		
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Yoktur.						
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 146: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2745,54
	10	1650	3157,98
	11	1678	3174,68
	12	793	2994,86
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.146’ ya göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığına inanmaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. aşağıda yer alan medyan test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 147: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 3	562	665	663	296	3	,001
<= 3	1338	985	1015	497		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 148: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2804,59
	10	1650	3084,66
	11	1678	3124,99
	12	793	3111,11
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.148’ e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin para kazanmaya başlayınca vergi vermek isteklilikleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. aşağıda yer alan medyan test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 149: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 3	476	513	523	254	3	,001
<= 3	1424	1137	1155	539		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 150: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2932,40
	10	1650	3010,14
	11	1678	3057,68
	12	793	3102,34
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,048			
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.150’ ye göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin alışverişlerinde fiş ya da fatura alma alışkanlıkları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Tablo 3. 151: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	650	574	602	288	2	,639
<= 2	1250	1076	1076	505		
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Yoktur.						
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Vardır.					RET	

Tablo 3. 152: “Alışveriş Sırasında Fiş ya da Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Alışveriş Sırasında Fiş ya da Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2868,54
	10	1650	3098,33
	11	1678	3135,03
	12	793	2908,18
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.152’ ye göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin alışveriş sırasında fiş ya da fatura almayan vatandaş uyarılarına yönelik görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 153: “Alışveriş Sırasında Fiş ya da Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 3	793	818	820	337	3	,001
<= 3	1107	832	858	456		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 154: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	3077,18
	10	1650	3069,48
	11	1678	2910,41
	12	793	2943,61
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,008			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.154’ e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin fiş ya da fatura almak yerine ürün fiyatının düşürülmesini istemeleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 155: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 3	681	577	534	251	3	,029
<= 3	1219	1073	1144	542		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 156: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2757,11
	10	1650	3070,35
	11	1678	3195,55
	12	793	3105,30
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001

H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Yoktur.	RET
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.156’ ya göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırma bir tanıdıklarını uyarma hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 157: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	719	740	837	365	2	,001
<= 2	1181	910	841	428		

H₀: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Yoktur. **RET**

H₁: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Vardır. **KABUL**

Tablo 3. 158: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2844,00
	10	1650	3056,01
	11	1678	3161,66
	12	793	2998,68
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001

H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Yoktur.	RET
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.158’ e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin fiş ya da fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar etme hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 159: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 3	620	625	673	289	3	,001
<= 3	1280	1025	1005	504		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 160: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2962,13
	10	1650	3065,67
	11	1678	3050,64
	12	793	2930,47
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,110			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.160’ a göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin ülkemizde vergi bilinci tam olarak yerleştiği hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 161: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.”İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 4	518	526	540	234	4	,004
<= 4	1382	1124	1138	559		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 162: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2873,92
	10	1650	3112,32
	11	1678	3044,31
	12	793	3058,14
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.162’ ye göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 163: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 3	476	510	492	234	3	,001
<= 3	1424	1140	1186	559		
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 164: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2987,14
	10	1650	3051,68
	11	1678	3033,38
	12	793	2936,17
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,359			
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.164’ e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırıcılara ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasındaki ilişki anlamsızdır.

Tablo 3. 165: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 3	569	508	523	213	3	,154
<= 3	1331	1142	1155	580		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					KABUL	
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					RET	

Tablo 3. 166: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2945,32
	10	1650	2971,73
	11	1678	3017,26
	12	793	3236,83
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.166’ ya göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin ödedikleri verginin harcandığı yerlerin bilinmesinin vergi ödemelerini kolaylaştıracağı yönündeki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 167: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	506	444	479	271	2	,001
<= 2	1394	1206	1199	522		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					RET	
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 168: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	2780,68
	10	1650	3092,40
	11	1678	3117,63
	12	793	3167,85
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.168’ e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlaması yönündeki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da görüldüğü üzere iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 169: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 2	687	720	753	370	2	,001
<= 2	1213	930	925	423		
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					KABUL	

Tablo 3. 170: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.	Sınıf	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	9	1900	3109,81
	10	1650	3039,65
	11	1678	2843,49
	12	793	3069,10
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.170' e göre, sınıf değişkeni ile öğrencilerin yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise görüldüğü üzere iki değişken arasındaki ilişki anlamsız olarak bulunmuştur.

Tablo 3. 171: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Sınıf Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Sınıf				Medyan	P
	9	10	11	12		
> 3	463	438	399	215	3	,132
<= 3	1437	1212	1279	578		
Ho: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					KABUL	
H1: Bu İfade İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					RET	

3.8.2.3. Cinsiyet Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 3. 172: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Sizce vergi nedir?					Toplam
	Devletin sunduğu hizmetler karşılığı	Zorunlu olarak yapılan ödemeler	İşletmeler üzerindeki yük	Vatandaşlık görevi	İnsanlar üzerinde bir yük	
Kadın	1429	466	50	1008	400	3353
	1458,5	445	71,3	903,8	474,5	3353
	42,60%	13,90%	1,50%	30,10%	11,90%	100,00%
	54,60%	58,30%	39,10%	62,10%	46,90%	55,70%
Erkek	1190	333	78	615	452	2668
	1160,5	354	56,7	719,2	377,5	2668
	44,60%	12,50%	2,90%	23,10%	16,90%	100,00%
	45,40%	41,70%	60,90%	37,90%	53,10%	44,30%
Toplam	2619	799	128	1623	852	6021
	2619	799	128	1623	852	6021
	43,50%	13,30%	2,10%	27,00%	14,20%	100,00%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: 0,001						
Ho: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H1: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.172' ye göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin vergiyi tanımlamaları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Hem kadınlar, hem de erkekler vergiyi devletin sunduğu hizmetlerin karşılığı olarak daha fazla tanımlamışlardır.

Tablo 3. 173: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki – Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?				Toplam
	Ailemden	Okuldan	Gazete, dergi, TV v.b.	Çevre	
Kadın	1117	1022	400	814	3353
	1021,9	921,1	465,6	944,5	3353,0
	33,3%	30,5%	11,9%	24,3%	100,0%
	60,9%	61,8%	47,8%	48,0%	55,7%
Erkek	718	632	436	882	2668
	813,1	732,9	370,4	751,5	2668,0
	26,9%	23,7%	16,3%	33,1%	100,0%
	39,1%	38,2%	52,2%	52,0%	44,3%
Toplam	1835	1654	836	1696	6021
	1835,0	1654,0	836,0	1696,0	6021,0
	30,5%	27,5%	13,9%	28,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: 0,001					
H₀: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET
H₁: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL

Tablo 3.173’ e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin vergi kelimesini ilk duydukları yer arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadınlar vergi kelimesini ilk olarak aileden, erkeklerse çevreden duyduklarını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 174: “Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Sizce Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında “Vergi Kaçakçılığı” Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?			Toplam	
	Evet	Hayır	Fikrim Yok		
Kadın	1901	414	1038	3353	
	1853,9	525,7	973,4	3353,0	
	56,7%	12,3%	31,0%	100,0%	
	57,1%	43,9%	59,4%	55,7%	
Erkek	1428	530	710	2668	
	1475,1	418,3	774,6	2668,0	
	53,5%	19,9%	26,6%	100,0%	
	42,9%	56,1%	40,6%	44,3%	
Toplam	3329	944	1748	6021	
	3329,0	944,0	1748,0	6021,0	
	55,3%	15,7%	29,0%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: 0,001					
H₀: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET
H₁: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL

Tablo 3.174' e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçakçılık suçunu en zararlı suçlardan biri olarak görmelerine yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın öğrenciler erkek öğrencilere kıyasla, vergi kaçakçılık suçunu en zararlı suçlardan biri olarak gördüklerini daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 175: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?						Toplam
	Vergi oranlarının yüksek olmasından	Vergi yükünün fazla olmasından	Kendisinden daha fazla kazananların daha az vergi ödemesinden	Vergi yasalarının karmaşık olmasından	Ödenen vergilerin doğru yerlere harcanmamasından	Şikâyet etmiyor	
Kadın	1610	325	417	186	536	279	3353
	1690,1	290,1	418,2	171,5	510,7	272,3	3353
	48,00%	9,70%	12,40%	5,50%	16,00%	8,30%	100,00%
	53,00%	62,40%	55,50%	60,40%	58,50%	57,10%	55,70%
Erkek	1425	196	334	122	381	210	2668
	1344,9	230,9	332,8	136,5	406,3	216,7	2668
	53,40%	7,30%	12,50%	4,60%	14,30%	7,90%	100,00%
	47,00%	37,60%	44,50%	39,60%	41,50%	42,90%	44,30%
Toplam	3035	521	751	308	917	489	6021
	3035	521	751	308	917	489	6021
	50,40%	8,70%	12,50%	5,10%	15,20%	8,10%	100,00%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: 0,001							
H₀: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET	
H₁: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL	

Tablo 3.175' e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin ailelerinin en çok şikâyet ettikleri vergi unsuru arasında anlamlı bir ilişki vardır. Her iki cinsiyet de vergi oranlarının yüksek olmasını ailelerinin en çok şikâyet ettikleri vergi unsuru olduğunu daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 176: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?						
	Kötü bir vatandaş	İyi bir vatandaş	Kurnaz	Hırsız	Zeki	Fikrim yok	Toplam
Kadın	845	111	621	822	165	789	3353
	773,5	161,5	636,0	861,5	235,0	685,5	3353,0
	25,2%	3,3%	18,5%	24,5%	4,9%	23,5%	100,0%
	60,8%	38,3%	54,4%	53,1%	39,1%	64,1%	55,7%
Erkek	544	179	521	725	257	442	2668
	615,5	128,5	506,0	685,5	187,0	545,5	2668,0
	20,4%	6,7%	19,5%	27,2%	9,6%	16,6%	100,0%
	39,2%	61,7%	45,6%	46,9%	60,9%	35,9%	44,3%
Toplam	1389	290	1142	1547	422	1231	6021
	1389,0	290,0	1142,0	1547,0	422,0	1231,0	6021,0
	23,1%	4,8%	19,0%	25,7%	7,0%	20,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: 0,001							
H₀: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RET
H₁: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 3.176’ ya göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin vergisini ödemeyen vatandaşı tanımlamaları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın ve erkekler, vergisini ödemeyen vatandaşı kötü bir vatandaş ve hırsız olarak daha fazla tanımlamışlardır.

Tablo 3. 177: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?						
	Dürüst	Zeki	Kurnaz	Kötü bir vatandaş	Hırsız	Fikrim yok	Toplam
Kadın	2588	61	44	96	25	539	3353
	2489,3	91,9	52,9	142,6	41,8	534,6	3353,0
	77,2%	1,8%	1,3%	2,9%	,7%	16,1%	100,0%
	57,9%	37,0%	46,3%	37,5%	33,3%	56,1%	55,7%
Erkek	1882	104	51	160	50	421	2668
	1980,7	73,1	42,1	113,4	33,2	425,4	2668,0
	70,5%	3,9%	1,9%	6,0%	1,9%	15,8%	100,0%
	42,1%	63,0%	53,7%	62,5%	66,7%	43,9%	44,3%
Toplam	4470	165	95	256	75	960	6021
	4470,0	165,0	95,0	256,0	75,0	960,0	6021,0
	74,2%	2,7%	1,6%	4,3%	1,2%	15,9%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: 0,001							
H₀: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RET
H₁: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 3.177' ye göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin vergisini ödeyen vatandaşı tanımlamaları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın ve erkekler, vergisini ödemeyen vatandaşı dürüst olarak daha fazla tanımlamışlardır.

Tablo 3. 178: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?					
	Aile içi eğitim	Görsel Araçlarla eğitim	Vergi idaresinin yapacağı seminer ve konferanslarla	TV programları ve reklamlarla	Okulda eğitim	Toplam
Kadın	712	137	637	518	1349	3353
	715,0	140,3	612,0	524,0	1361,6	3353,0
	21,2%	4,1%	19,0%	15,4%	40,2%	100,0%
	55,5%	54,4%	58,0%	55,0%	55,2%	55,7%
Erkek	572	115	462	423	1096	2668
	569,0	111,7	487,0	417,0	1083,4	2668,0
	21,4%	4,3%	17,3%	15,9%	41,1%	100,0%
	44,5%	45,6%	42,0%	45,0%	44,8%	44,3%
Toplam	1284	252	1099	941	2445	6021
	1284,0	252,0	1099,0	941,0	2445,0	6021,0
	21,3%	4,2%	18,3%	15,6%	40,6%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,570						
H₀: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.178' e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin vergi eğitim aracı tercihleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın ve erkekler, vergi eğitim aracı olarak okulda eğitimin vergi ödeme eğilimini artıracığını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 179: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Devlet Neden Vergi Alır?						
	Vatandaşlar a hizmet sunmak için	Devlet masraflarını karşılamak için	Gelecekte daha iyi yaşayabilmek için	Vatandaşları cezalandırmak için	Vatandaşların kanunlara uymaları için	Herhangi bir nedeni yok	Toplam
Kadın	1737	949	279	150	101	137	3353
	1680,7	940,6	271,8	189,9	98,6	171,5	3353,0
	51,8%	28,3%	8,3%	4,5%	3,0%	4,1%	100,0%
	57,6%	56,2%	57,2%	44,0%	57,1%	44,5%	55,7%
Erkek	1281	740	209	191	76	171	2668
	1337,3	748,4	216,2	151,1	78,4	136,5	2668,0
	48,0%	27,7%	7,8%	7,2%	2,8%	6,4%	100,0%
	42,4%	43,8%	42,8%	56,0%	42,9%	55,5%	44,3%
Toplam	3018	1689	488	341	177	308	6021
	3018,0	1689,0	488,0	341,0	177,0	308,0	6021,0
	50,1%	28,1%	8,1%	5,7%	2,9%	5,1%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001							
H₀: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET	
H₁: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL	

Tablo 3.179’ a göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi alma nedenine ilişkin düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın ve erkek öğrenciler, devletin vatandaşlara hizmet sunmak için vergi aldığını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 180: “Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?					
	Vergiler gereksiz yere kullanıldıkları için	Zenginden daha fazla vergi alınmadığı için	Vatandaşlar vergileri ödemekte zorlandıkları için	Çok fazla vergi olduğu için	İnsanlar vergilerini ödemedikleri için	Toplam
Kadın	726	353	1246	628	400	3353
	767,4	436,0	1137,7	636,5	375,3	3353,0
	21,7%	10,5%	37,2%	18,7%	11,9%	100,0%
	52,7%	45,1%	61,0%	54,9%	59,3%	55,7%
Erkek	652	430	797	515	274	2668
	610,6	347,0	905,3	506,5	298,7	2668,0
	24,4%	16,1%	29,9%	19,3%	10,3%	100,0%
	47,3%	54,9%	39,0%	45,1%	40,7%	44,3%
Toplam	1378	783	2043	1143	674	6021
	1378,0	783,0	2043,0	1143,0	674,0	6021,0
	22,9%	13,0%	33,9%	19,0%	11,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.180’ e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi almama nedenine ilişkin düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın ve erkekler, vatandaşlar vergileri ödemekte zorlandıkları için devletin vatandaşlardan vergi almaması gerektiğini daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 181: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	İnsanlar Neden Vergi Verir?				Toplam
	Kendilerine sağlanan devlet hizmetlerini artırmak için	İyi bir vatandaş olmak için	Devlet tarafından cezalandırılmak için	Ne kadar para harcadığını öğrenmek için	
Kadın	2170	443	667	73	3353
	2173,0	437,7	663,8	78,5	3353,0
	64,7%	13,2%	19,9%	2,2%	100,0%
	55,6%	56,4%	56,0%	51,8%	55,7%
Erkek	1732	343	525	68	2668
	1729,0	348,3	528,2	62,5	2668,0
	64,9%	12,9%	19,7%	2,5%	100,0%
	44,4%	43,6%	44,0%	48,2%	44,3%
Toplam	3902	786	1192	141	6021
	3902,0	786,0	1192,0	141,0	6021,0
	64,8%	13,1%	19,8%	2,3%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,786					
H₀: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL
H₁: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET

Tablo 3.181’ e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin insanların vergi verme nedenine ilişkin düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır

Tablo 3. 182: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?			Toplam	
	Evet	Hayır	Fikrim Yok		
Kadın	1612	1133	608	3353	
	1523,1	1266,4	563,6	3353,0	
	48,1%	33,8%	18,1%	100,0%	
	58,9%	49,8%	60,1%	55,7%	
Erkek	1123	1141	404	2668	
	1211,9	1007,6	448,4	2668,0	
	42,1%	42,8%	15,1%	100,0%	
	41,1%	50,2%	39,9%	44,3%	
Toplam	2735	2274	1012	6021	
	2735,0	2274,0	1012,0	6021,0	
	45,4%	37,8%	16,8%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001					
H₀: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET
H₁: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL

Tablo 3.182' ye göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeme istekliliklerine ilişkin düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere göre kadın öğrenciler vergi ödemek istediklerini daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 183: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?			Toplam
	Evet	Hayır	Fikrim Yok	
Kadın	88	2748	517	3353
	95,2	2730,4	527,4	3353,0
	2,6%	82,0%	15,4%	100,0%
	51,5%	56,0%	54,6%	55,7%
Erkek	83	2155	430	2668
	75,8	2172,6	419,6	2668,0
	3,1%	80,8%	16,1%	100,0%
	48,5%	44,0%	45,4%	44,3%
Toplam	171	4903	947	6021
	171,0	4903,0	947,0	6021,0
	2,8%	81,4%	15,7%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,376				
H₀: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				KABUL
H₁: Bu Soru İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				RET

Tablo 3.183' e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin herkesin vergisini ödediğine yönelik inançlarına ilişkin düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 184: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	475	526	1092	696	564	3353
	559,1	511,8	1049,2	648,2	584,7	3353,0
	14,2%	15,7%	32,6%	20,8%	16,8%	100,0%
	47,3%	57,2%	58,0%	59,8%	53,7%	55,7%
Erkek	529	393	792	468	486	2668
	444,9	407,2	834,8	515,8	465,3	2668,0
	19,8%	14,7%	29,7%	17,5%	18,2%	100,0%
	52,7%	42,8%	42,0%	40,2%	46,3%	44,3%
Toplam	1004	919	1884	1164	1050	6021
	1004,0	919,0	1884,0	1164,0	1050,0	6021,0
	16,7%	15,3%	31,3%	19,3%	17,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: 0,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.184’ e göre, cinsiyet değişkeni ile devletin sunduğu hizmetlerin borçlanarak karşılandığı konusunda öğrencilerin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın öğrencilere kıyasla erkek öğrenciler devletin kamu hizmetlerinin finansmanını borçlanarak karşıladığını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 185: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	294	566	994	838	661	3353
	331,3	569,1	962,9	805,8	683,9	3353,0
	8,8%	16,9%	29,6%	25,0%	19,7%	100,0%
	49,4%	55,4%	57,5%	57,9%	53,8%	55,7%
Erkek	301	456	735	609	567	2668
	263,7	452,9	766,1	641,2	544,1	2668,0
	11,3%	17,1%	27,5%	22,8%	21,3%	100,0%
	50,6%	44,6%	42,5%	42,1%	46,2%	44,3%
Toplam	595	1022	1729	1447	1228	6021
	595,0	1022,0	1729,0	1447,0	1228,0	6021,0
	9,9%	17,0%	28,7%	24,0%	20,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,002						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.185’ e göre, cinsiyet değişkeni ile devletin sunduğu hizmetlerin bağışla karşılandığı konusunda öğrencilerin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın öğrencilere kıyasla erkek öğrenciler devletin kamu hizmetlerinin finansmanını yapılan bağışlarla karşıladığını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 186: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	1037	1051	744	267	254	3353
	1076,5	1015,8	735,6	262,8	262,3	3353,0
	30,9%	31,3%	22,2%	8,0%	7,6%	100,0%
	53,6%	57,6%	56,3%	56,6%	53,9%	55,7%
Erkek	896	773	577	205	217	2668
	856,5	808,2	585,4	209,2	208,7	2668,0
	33,6%	29,0%	21,6%	7,7%	8,1%	100,0%
	46,4%	42,4%	43,7%	43,4%	46,1%	44,3%
Toplam	1933	1824	1321	472	471	6021
	1933,0	1824,0	1321,0	472,0	471,0	6021,0
	32,1%	30,3%	21,9%	7,8%	7,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,137						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.186’ ya göre, cinsiyet değişkeni ile devletin sunduğu hizmetlerin vergiler ile karşılandığı konusunda öğrencilerin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 187: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	1046	1085	616	325	281	3353
	1086,5	1015,8	608,1	333,0	309,6	3353,0
	31,2%	32,4%	18,4%	9,7%	8,4%	100,0%
	53,6%	59,5%	56,4%	54,3%	50,5%	55,7%
Erkek	905	739	476	273	275	2668
	864,5	808,2	483,9	265,0	246,4	2668,0
	33,9%	27,7%	17,8%	10,2%	10,3%	100,0%
	46,4%	40,5%	43,6%	45,7%	49,5%	44,3%
Toplam	1951	1824	1092	598	556	6021
	1951,0	1824,0	1092,0	598,0	556,0	6021,0
	32,4%	30,3%	18,1%	9,9%	9,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.187' ye göre, cinsiyet değişkeni ile devletin varlığı için vergi ödenmesi gerektiği konusunda öğrencilerin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler devletin varlığının sürdürülmesi için vergi ödenmesi gerektiğini daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 188: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	992	1094	617	379	271	3353
	993,5	1036,4	622,6	384,3	316,3	3353,0
	29,6%	32,6%	18,4%	11,3%	8,1%	100,0%
	55,6%	58,8%	55,2%	54,9%	47,7%	55,7%
Erkek	792	767	501	311	297	2668
	790,5	824,6	495,4	305,7	251,7	2668,0
	29,7%	28,7%	18,8%	11,7%	11,1%	100,0%
	44,4%	41,2%	44,8%	45,1%	52,3%	44,3%
Toplam	1784	1861	1118	690	568	6021
	1784,0	1861,0	1118,0	690,0	568,0	6021,0
	29,6%	30,9%	18,6%	11,5%	9,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.188’ e göre, cinsiyet değişkeni ile devlet hizmetlerinin aksamaması için vergilerin ödenmesi gerektiği konusunda öğrencilerin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler devlet hizmetlerinin aksamaması için vergilerin ödenmesi gerektiğini daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 189: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Kadın	1306	1023	516	268	240	3353
	1249,6	977,3	549,6	285,1	291,3	3353,0
	39,0%	30,5%	15,4%	8,0%	7,2%	100,0%
	58,2%	58,3%	52,3%	52,3%	45,9%	55,7%
Erkek	938	732	471	244	283	2668
	994,4	777,7	437,4	226,9	231,7	2668,0
	35,2%	27,4%	17,7%	9,1%	10,6%	100,0%
	41,8%	41,7%	47,7%	47,7%	54,1%	44,3%
Toplam	2244	1755	987	512	523	6021
	2244,0	1755,0	987,0	512,0	523,0	6021,0
	37,3%	29,1%	16,4%	8,5%	8,7%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.189’ a göre, cinsiyet değişkeni ile vergi ödemenin vatandaşlık görevi olduğu düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler vergi ödemenin vatandaşlık görevi olduğunu daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 190: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Kadın	1043	979	630	363	338	3353
	1021,3	906,1	643,2	385,4	397,1	3353,0
	31,1%	29,2%	18,8%	10,8%	10,1%	100,0%
	56,9%	60,2%	54,5%	52,5%	47,4%	55,7%
Erkek	791	648	525	329	375	2668
	812,7	720,9	511,8	306,6	315,9	2668,0
	29,6%	24,3%	19,7%	12,3%	14,1%	100,0%
	43,1%	39,8%	45,5%	47,5%	52,6%	44,3%
Toplam	1834	1627	1155	692	713	6021
	1834,0	1627,0	1155,0	692,0	713,0	6021,0
	30,5%	27,0%	19,2%	11,5%	11,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.190' a göre, cinsiyet değişkeni ile ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak geri döneceği düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler vergi ödememizin vatandaşlık görevi olduğunu daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 191: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Kadın	534	610	1050	544	615	3353
	563,6	585,8	986,2	563,0	654,3	3353,0
	15,9%	18,2%	31,3%	16,2%	18,3%	100,0%
	52,8%	58,0%	59,3%	53,8%	52,3%	55,7%
Erkek	478	442	721	467	560	2668
	448,4	466,2	784,8	448,0	520,7	2668,0
	17,9%	16,6%	27,0%	17,5%	21,0%	100,0%
	47,2%	42,0%	40,7%	46,2%	47,7%	44,3%
Toplam	1012	1052	1771	1011	1175	6021
	1012,0	1052,0	1771,0	1011,0	1175,0	6021,0
	16,8%	17,5%	29,4%	16,8%	19,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.191' e göre, cinsiyet değişkeni ile devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığına inanış arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın öğrencilere kıyasla erkek öğrenciler devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığına inandıklarını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 192: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Kadın	716	879	793	397	568	3353
	747,9	832,0	789,7	397,6	585,8	3353,0
	21,4%	26,2%	23,7%	11,8%	16,9%	100,0%
	53,3%	58,8%	55,9%	55,6%	54,0%	55,7%
Erkek	627	615	625	317	484	2668
	595,1	662,0	628,3	316,4	466,2	2668,0
	23,5%	23,1%	23,4%	11,9%	18,1%	100,0%
	46,7%	41,2%	44,1%	44,4%	46,0%	44,3%
Toplam	1343	1494	1418	714	1052	6021
	1343,0	1494,0	1418,0	714,0	1052,0	6021,0
	22,3%	24,8%	23,6%	11,9%	17,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,035						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.192’ ye göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin para kazanmaya başladıklarında vergi verme isteklilikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler para kazanmaya başladıklarında vergi verme istediklerini daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 193: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Kadın	1327	1033	483	284	226	3353
	1199,0	976,8	543,5	331,3	302,4	3353,0
	39,6%	30,8%	14,4%	8,5%	6,7%	100,0%
	61,6%	58,9%	49,5%	47,7%	41,6%	55,7%
Erkek	826	721	493	311	317	2668
	954,0	777,2	432,5	263,7	240,6	2668,0
	31,0%	27,0%	18,5%	11,7%	11,9%	100,0%
	38,4%	41,1%	50,5%	52,3%	58,4%	44,3%
Toplam	2153	1754	976	595	543	6021
	2153,0	1754,0	976,0	595,0	543,0	6021,0
	35,8%	29,1%	16,2%	9,9%	9,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.193’ e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin alışverişleri sırasında fiş ya da fatura alma alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler alışverişleri sırasında fiş ya da fatura aldıklarını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 194: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Alışveriş Sırasında Fiş ya da Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Kadın	537	610	689	773	744	3353
	521,2	579,7	710,6	710,6	830,9	3353,0
	16,0%	18,2%	20,5%	23,1%	22,2%	100,0%
	57,4%	58,6%	54,0%	60,6%	49,9%	55,7%
Erkek	399	431	587	503	748	2668
	414,8	461,3	565,4	565,4	661,1	2668,0
	15,0%	16,2%	22,0%	18,9%	28,0%	100,0%
	42,6%	41,4%	46,0%	39,4%	50,1%	44,3%
Toplam	936	1041	1276	1276	1492	6021
	936,0	1041,0	1276,0	1276,0	1492,0	6021,0
	15,5%	17,3%	21,2%	21,2%	24,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.194' e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin alışveriş sırasında fiş ya da fatura almayan vatandaş uyaracakları düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler alışveriş sırasında fiş ya da fatura almayan vatandaş uyaracaklarını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 195: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Kadın	773	615	710	609	646	3353
	886,0	618,7	710,6	535,7	602,0	3353,0
	23,1%	18,3%	21,2%	18,2%	19,3%	100,0%
	48,6%	55,4%	55,6%	63,3%	59,8%	55,7%
Erkek	818	496	566	353	435	2668
	705,0	492,3	565,4	426,3	479,0	2668,0
	30,7%	18,6%	21,2%	13,2%	16,3%	100,0%
	51,4%	44,6%	44,4%	36,7%	40,2%	44,3%
Toplam	1591	1111	1276	962	1081	6021
	1591,0	1111,0	1276,0	962,0	1081,0	6021,0
	26,4%	18,5%	21,2%	16,0%	18,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.195’ e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin fiş ya da fatura almak yerine ürün fiyatının düşürülmesini isteme düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın öğrencilere kıyasla erkek öğrenciler fiş ya da fatura almak yerine ürün fiyatının düşürülmesini isteyeceklerini daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 196: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	1050	945	679	312	367	3353
	966,8	904,4	716,7	323,0	442,2	3353,0
	31,3%	28,2%	20,3%	9,3%	10,9%	100,0%
	60,5%	58,2%	52,8%	53,8%	46,2%	55,7%
Erkek	686	679	608	268	427	2668
	769,2	719,6	570,3	257,0	351,8	2668,0
	25,7%	25,4%	22,8%	10,0%	16,0%	100,0%
	39,5%	41,8%	47,2%	46,2%	53,8%	44,3%
Toplam	1736	1624	1287	580	794	6021
	1736,0	1624,0	1287,0	580,0	794,0	6021,0
	28,8%	27,0%	21,4%	9,6%	13,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.196’ ya göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırma tanındıklarını uyarma düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler vergi kaçırma tanındıklarını uyaracaklarını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 197: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	570	644	976	565	598	3353
	587,5	582,5	953,9	564,7	664,4	3353,0
	17,0%	19,2%	29,1%	16,9%	17,8%	100,0%
	54,0%	61,6%	57,0%	55,7%	50,1%	55,7%
Erkek	485	402	737	449	595	2668
	467,5	463,5	759,1	449,3	528,6	2668,0
	18,2%	15,1%	27,6%	16,8%	22,3%	100,0%
	46,0%	38,4%	43,0%	44,3%	49,9%	44,3%
Toplam	1055	1046	1713	1014	1193	6021
	1055,0	1046,0	1713,0	1014,0	1193,0	6021,0
	17,5%	17,4%	28,5%	16,8%	19,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.197' ye göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırıcı tanıdıklarını uyarıcı düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler vergi kaçırıcı tanıdıklarını uyaracaklarını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 198: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	378	426	781	743	1025	3353
	393,7	447,2	797,5	702,2	1012,4	3353,0
	11,3%	12,7%	23,3%	22,2%	30,6%	100,0%
	53,5%	53,1%	54,5%	58,9%	56,4%	55,7%
Erkek	329	377	651	518	793	2668
	313,3	355,8	634,5	558,8	805,6	2668,0
	12,3%	14,1%	24,4%	19,4%	29,7%	100,0%
	46,5%	46,9%	45,5%	41,1%	43,6%	44,3%
Toplam	707	803	1432	1261	1818	6021
	707,0	803,0	1432,0	1261,0	1818,0	6021,0
	11,7%	13,3%	23,8%	20,9%	30,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,038						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.198' e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine olan inanışları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın öğrencilere kıyasla erkek öğrenciler ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inandıklarını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 199: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	819	789	799	434	512	3353
	833,7	769,6	796,3	414,9	538,5	3353,0
	24,4%	23,5%	23,8%	12,9%	15,3%	100,0%
	54,7%	57,1%	55,9%	58,3%	52,9%	55,7%
Erkek	678	593	631	311	455	2668
	663,3	612,4	633,7	330,1	428,5	2668,0
	25,4%	22,2%	23,7%	11,7%	17,1%	100,0%
	45,3%	42,9%	44,1%	41,7%	47,1%	44,3%
Toplam	1497	1382	1430	745	967	6021
	1497,0	1382,0	1430,0	745,0	967,0	6021,0
	24,9%	23,0%	23,8%	12,4%	16,1%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,156						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						KABUL
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						RET

Tablo 3.199’ a göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin toplumun eğitim seviyesinin yükselmesi vergi ödemeyi artıracığı düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inandıklarını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 200: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	827	712	811	481	522	3353
	837,6	709,5	796,3	463,9	545,7	3353,0
	24,7%	21,2%	24,2%	14,3%	15,6%	100,0%
	55,0%	55,9%	56,7%	57,7%	53,3%	55,7%
Erkek	677	562	619	352	458	2668
	666,4	564,5	633,7	369,1	434,3	2668,0
	25,4%	21,1%	23,2%	13,2%	17,2%	100,0%
	45,0%	44,1%	43,3%	42,3%	46,7%	44,3%
Toplam	1504	1274	1430	833	980	6021
	1504,0	1274,0	1430,0	833,0	980,0	6021,0
	25,0%	21,2%	23,8%	13,8%	16,3%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,321						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						KABUL
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						RET

Tablo 3.200’ e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırana ağır cezalar verilmesi vergi ödemeyi artıracığı düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 201: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	1552	924	440	217	220	3353
	1551,5	854,8	485,6	210,5	250,6	3353,0
	46,3%	27,6%	13,1%	6,5%	6,6%	100,0%
	55,7%	60,2%	50,5%	57,4%	48,9%	55,7%
Erkek	1234	611	432	161	230	2668
	1234,5	680,2	386,4	167,5	199,4	2668,0
	46,3%	22,9%	16,2%	6,0%	8,6%	100,0%
	44,3%	39,8%	49,5%	42,6%	51,1%	44,3%
Toplam	2786	1535	872	378	450	6021
	2786,0	1535,0	872,0	378,0	450,0	6021,0
	46,3%	25,5%	14,5%	6,3%	7,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.201' e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin ödenen verginin nerelere harcadığının bilinmesinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağı düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler ödenen verginin nerelere harcadığının bilinmesinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 202: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	1039	957	737	291	329	3353
	1035,2	908,8	752,9	286,8	369,2	3353,0
	31,0%	28,5%	22,0%	8,7%	9,8%	100,0%
	55,9%	58,6%	54,5%	56,5%	49,6%	55,7%
Erkek	820	675	615	224	334	2668
	823,8	723,2	599,1	228,2	293,8	2668,0
	30,7%	25,3%	23,1%	8,4%	12,5%	100,0%
	44,1%	41,4%	45,5%	43,5%	50,4%	44,3%
Toplam	1859	1632	1352	515	663	6021
	1859,0	1632,0	1352,0	515,0	663,0	6021,0
	30,9%	27,1%	22,5%	8,6%	11,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,002						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.202' ye göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlayacağı düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrenciler ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlayacağını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 203: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Cinsiyet	Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Kadın	741	615	1118	340	539	3353
	854,3	622,0	1033,0	308,0	535,7	3353,0
	22,1%	18,3%	33,3%	10,1%	16,1%	100,0%
	48,3%	55,1%	60,3%	61,5%	56,0%	55,7%
Erkek	793	502	737	213	423	2668
	679,7	495,0	822,0	245,0	426,3	2668,0
	29,7%	18,8%	27,6%	8,0%	15,9%	100,0%
	51,7%	44,9%	39,7%	38,5%	44,0%	44,3%
Toplam	1534	1117	1855	553	962	6021
	1534,0	1117,0	1855,0	553,0	962,0	6021,0
	25,5%	18,6%	30,8%	9,2%	16,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.203’ e göre, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağı düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın öğrencilere kıyasla erkek öğrenciler yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağını daha fazla ifade etmektedir.

3.8.2.4. Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 3. 204: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Vergi Nedir?	Baba Öğrenim Düzeyi		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil		421	2949,77
	İlkokul		2515	2992,38
	Ortaokul		1278	2998,40
	Lise veya dengi okul mezunu		1114	3033,48
	Üniversite veya yüksekokul mezunu		693	3102,86
	Toplam		6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,500				
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.				KABUL
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.				RET

Tablo 3.204’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergiyi tanımlamaları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 205: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur- yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 2	180	1071	561	481	310	2	,855
<= 2	241	1444	717	633	383		
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						RET	

Tablo 3. 206: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?				
	Ailemden	Okuldan	Gazete, Dergi, TV vb.	Çevremden	Toplam
Okur-yazar değil	103	140	55	123	421
	128,3	115,7	58,5	118,6	421,0
	24,5%	33,3%	13,1%	29,2%	100,0%
	5,6%	8,5%	6,6%	7,3%	7,0%
İlkokul	678	760	307	770	2515
	766,5	690,9	349,2	708,4	2515,0
	27,0%	30,2%	12,2%	30,6%	100,0%
	36,9%	45,9%	36,7%	45,4%	41,8%
Ortaokul	442	325	175	336	1278
	389,5	351,1	177,4	360,0	1278,0
	34,6%	25,4%	13,7%	26,3%	100,0%
	24,1%	19,6%	20,9%	19,8%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	379	275	165	295	1114
	339,5	306,0	154,7	313,8	1114,0
	34,0%	24,7%	14,8%	26,5%	100,0%
	20,7%	16,6%	19,7%	17,4%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	233	154	134	172	693
	211,2	190,4	96,2	195,2	693,0
	33,6%	22,2%	19,3%	24,8%	100,0%
	12,7%	9,3%	16,0%	10,1%	11,5%
Toplam	1835	1654	836	1696	6021
	1835,0	1654,0	836,0	1696,0	6021,0
	30,5%	27,5%	13,9%	28,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001					
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL

Tablo 3.206’ ya göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi kelimesini ilk duydukları yer arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 3. 207: “Sizece Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında "Vergi Kaçakçılığı Suçu" En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Sizece Topluma Verdiği Zarar Dikkate Alındığında "Vergi Kaçakçılığı Suçu" En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?			
	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Okur-yazar değil	232	64	125	421
	232,8	66,0	122,2	421,0
	55,1%	15,2%	29,7%	100,0%
	7,0%	6,8%	7,2%	7,0%
İlkokul	1356	395	764	2515
	1390,5	394,3	730,1	2515,0
	53,9%	15,7%	30,4%	100,0%
	40,7%	41,8%	43,7%	41,8%
Ortaokul	722	174	382	1278
	706,6	200,4	371,0	1278,0
	56,5%	13,6%	29,9%	100,0%
	21,7%	18,4%	21,9%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	623	176	315	1114
	615,9	174,7	323,4	1114,0
	55,9%	15,8%	28,3%	100,0%
	18,7%	18,6%	18,0%	18,5%
Üniversite veya yüksek okul mezunu	396	135	162	693
	383,2	108,7	201,2	693,0
	57,1%	19,5%	23,4%	100,0%
	11,9%	14,3%	9,3%	11,5%
Toplam	3329	944	1748	6021
	3329,0	944,0	1748,0	6021,0
	55,3%	15,7%	29,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,006				
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.			RET	
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.			KABUL	

Tablo 3.207' ye göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçakçılığı suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme arasında anlamlı bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Buna göre, baba öğrenim düzeyi ilköğretim olan öğrenciler, vergi kaçakçılığı suçunun en zararlı suçlar arasında değerlendirilmesi gerektiğini daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 208: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?	Baba Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil	421	2942,57
	İlkokul	2515	2914,39
	Ortaokul	1278	3023,68
	Lise veya dengi okul mezunu	1114	3127,21
	Üniversite veya yüksekokul mezunu	693	3193,00
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001

H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.208’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin ailelerinin en çok şikâyet ettikleri vergi unsuru arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 209: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 1	203	1175	643	589	376	1	,001
<= 1	218	1340	635	525	317		

H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3. 210: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?	Baba Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil	421	2954,07
	İlkokul	2515	3042,41
	Ortaokul	1278	2949,79
	Lise veya dengi okul mezunu	1114	2970,84
	Üniversite veya yüksekokul mezunu	693	3109,05
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,205

H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3.210’ a göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi vermeyen vatandaşı tanımlama durumları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 211: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 4	110	720	333	294	196	4	,375
<= 4	311	1795	945	820	497		

H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3. 212: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?	Baba Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil	421	2987,16
	İlkokul	2515	3023,93
	Ortaokul	1278	2946,04
	Lise veya dengi okul mezunu	1114	3043,31
	Üniversite veya yüksekokul mezunu	693	3046,42
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,335

H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3.212' ye göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeyen vatandaşı tanımlama durumları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 213: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksek okul mezunu		
> 1	107	657	301	299	187	1	,322
<= 1	314	1858	977	815	506		
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						RET	

Tablo 3. 214: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?	Baba Öğrenim Düzeyi		Sıra Ortalaması
	Örnek Kitle		
	Okur-yazar değil	421	3121,58
	İlkokul	2515	3045,73
	Ortaokul	1278	3063,97
	Lise veya dengi okul mezunu	1114	2909,87
	Üniversite veya yüksek okul mezunu	693	2882,66
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,014			
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.214' e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi eğitim aracı tercihleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarına göre ise bu iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 215: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 4	181	1057	525	419	263	4	,052
<= 4	240	1458	753	695	430		
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						KABUL	
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						RET	

Tablo 3. 216: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devlet Neden Vergi Alır?	Baba Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Okur-yazar değil	421
	İlkokul	2515	3031,75
	Ortaokul	1278	2965,42
	Lise veya dengi okul mezunu	1114	3036,94
	Üniversite veya yüksekokul mezunu	693	2922,75
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,267			
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.216’ ya göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi alma gerekçesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 217: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 1	220	1265	625	557	336	1	,706
<= 1	201	1250	653	557	357		
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						KABUL	
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						RET	

Tablo 3. 218: “Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?					
	Vergiler gereksiz yere kullanıldıkları için	Zenginden daha fazla vergi alınmadığı için	Vatandaşlar vergileri ödemekte zorlandıkları için	Çok fazla vergi olduğu için	İnsanlar vergilerini ödemedikleri için	Toplam
Okur-yazar değil	95	49	154	75	48	421
	96,4	54,7	142,9	79,9	47,1	421,0
	22,6%	11,6%	36,6%	17,8%	11,4%	100,0%
	6,9%	6,3%	7,5%	6,6%	7,1%	7,0%
İlkokul	524	312	909	483	287	2515
	575,6	327,1	853,4	477,4	281,5	2515,0
	20,8%	12,4%	36,1%	19,2%	11,4%	100,0%
	38,0%	39,8%	44,5%	42,3%	42,6%	41,8%
Ortaokul	311	151	417	237	162	1278
	292,5	166,2	433,6	242,6	143,1	1278,0
	24,3%	11,8%	32,6%	18,5%	12,7%	100,0%
	22,6%	19,3%	20,4%	20,7%	24,0%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	260	163	362	220	109	1114
	255,0	144,9	378,0	211,5	124,7	1114,0
	23,3%	14,6%	32,5%	19,7%	9,8%	100,0%
	18,9%	20,8%	17,7%	19,2%	16,2%	18,5%
Üniversite veya yüksek okul mezunu	188	108	201	128	68	693
	158,6	90,1	235,1	131,6	77,6	693,0
	27,1%	15,6%	29,0%	18,5%	9,8%	100,0%
	13,6%	13,8%	9,8%	11,2%	10,1%	11,5%
Toplam	1378	783	2043	1143	674	6021
	1378,0	783,0	2043,0	1143,0	674,0	6021,0
	22,9%	13,0%	33,9%	19,0%	11,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,002						
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.218’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi almama gerekçesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 3. 219: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

İnsanlar Neden Vergi Verir?	Baba Öğrenim Düzeyi		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil		421	3017,29
	İlkokul		2515	3005,29
	Ortaokul		1278	2972,47
	Lise veya dengi okul mezunu		1114	3052,72
	Üniversite veya yüksekokul mezunu		693	3031,89
	Toplam		6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,744				
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.				KABUL
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.				RET

Tablo 3.219’ a göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin insanların vergi verme nedenine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 220: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 1	154	879	437	406	243	1	,782
<= 1	267	1636	841	708	450		
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						RET	

Tablo 3. 221: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?			
	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Okur-yazar değil	178	169	74	421
	191,2	159,0	70,8	421,0
	42,3%	40,1%	17,6%	100,0%
	6,5%	7,4%	7,3%	7,0%
İlkokul	1114	976	425	2515
	1142,4	949,9	422,7	2515,0
	44,3%	38,8%	16,9%	100,0%
	40,7%	42,9%	42,0%	41,8%
Ortaokul	598	458	222	1278
	580,5	482,7	214,8	1278,0
	46,8%	35,8%	17,4%	100,0%
	21,9%	20,1%	21,9%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	499	429	186	1114
	506,0	420,7	187,2	1114,0
	44,8%	38,5%	16,7%	100,0%
	18,2%	18,9%	18,4%	18,5%
Üniversite veya yüksek okul mezunu	346	242	105	693
	314,8	261,7	116,5	693,0
	49,9%	34,9%	15,2%	100,0%
	12,7%	10,6%	10,4%	11,5%
Toplam	2735	2274	1012	6021
	2735,0	2274,0	1012,0	6021,0
	45,4%	37,8%	16,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,194				
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.			KABUL	
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.			RET	

Tablo 3.221’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeme istekliliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 222: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?	Baba Öğrenim Düzeyi		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil		421	3035,19
	İlkokul		2515	2996,51
	Ortaokul		1278	3105,41
	Lise veya dengi okul mezunu		1114	2986,68
	Üniversite veya yüksekokul mezunu		693	2913,89
	Toplam		6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,007				
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.				RET
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.				KABUL

Tablo 3.222’ ye göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin herkesin vergisini ödemediğine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 223: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 2	68	381	242	168	88	2	,003
<= 2	353	2134	1036	946	605		
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						KABUL	

Tablo 3. 224: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	81	71	122	77	70	421
	70,2	64,3	131,7	81,4	73,4	421,0
	19,2%	16,9%	29,0%	18,3%	16,6%	100,0%
	8,1%	7,7%	6,5%	6,6%	6,7%	7,0%
İlkokul	420	409	771	479	436	2515
	419,4	383,9	787,0	486,2	438,6	2515,0
	16,7%	16,3%	30,7%	19,0%	17,3%	100,0%
	41,8%	44,5%	40,9%	41,2%	41,5%	41,8%
Ortaokul	229	186	393	259	211	1278
	213,1	195,1	399,9	247,1	222,9	1278,0
	17,9%	14,6%	30,8%	20,3%	16,5%	100,0%
	22,8%	20,2%	20,9%	22,3%	20,1%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	165	153	377	217	202	1114
	185,8	170,0	348,6	215,4	194,3	1114,0
	14,8%	13,7%	33,8%	19,5%	18,1%	100,0%
	16,4%	16,6%	20,0%	18,6%	19,2%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	109	100	221	132	131	693
	115,6	105,8	216,8	134,0	120,9	693,0
	15,7%	14,4%	31,9%	19,0%	18,9%	100,0%
	10,9%	10,9%	11,7%	11,3%	12,5%	11,5%
Toplam	1004	919	1884	1164	1050	6021
	1004,0	919,0	1884,0	1164,0	1050,0	6021,0
	16,7%	15,3%	31,3%	19,3%	17,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,397						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.224' e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 225: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	47	94	114	98	68	421
	41,6	71,5	120,9	101,2	85,9	421,0
	11,2%	22,3%	27,1%	23,3%	16,2%	100,0%
	7,9%	9,2%	6,6%	6,8%	5,5%	7,0%
İlkokul	258	448	695	605	509	2515
	248,5	426,9	722,2	604,4	512,9	2515,0
	10,3%	17,8%	27,6%	24,1%	20,2%	100,0%
	43,4%	43,8%	40,2%	41,8%	41,4%	41,8%
Ortaokul	134	200	398	285	261	1278
	126,3	216,9	367,0	307,1	260,7	1278,0
	10,5%	15,6%	31,1%	22,3%	20,4%	100,0%
	22,5%	19,6%	23,0%	19,7%	21,3%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	94	189	323	285	223	1114
	110,1	189,1	319,9	267,7	227,2	1114,0
	8,4%	17,0%	29,0%	25,6%	20,0%	100,0%
	15,8%	18,5%	18,7%	19,7%	18,2%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	62	91	199	174	167	693
	68,5	117,6	199,0	166,5	141,3	693,0
	8,9%	13,1%	28,7%	25,1%	24,1%	100,0%
	10,4%	8,9%	11,5%	12,0%	13,6%	11,5%
Toplam	595	1022	1729	1447	1228	6021
	595,0	1022,0	1729,0	1447,0	1228,0	6021,0
	9,9%	17,0%	28,7%	24,0%	20,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,003						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.225’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) bağış yapılarak karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 226: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	128	124	96	40	33	421
	135,2	127,5	92,4	33,0	32,9	421,0
	30,4%	29,5%	22,8%	9,5%	7,8%	100,0%
	6,6%	6,8%	7,3%	8,5%	7,0%	7,0%
İlkokul	815	768	553	191	188	2515
	807,4	761,9	551,8	197,2	196,7	2515,0
	32,4%	30,5%	22,0%	7,6%	7,5%	100,0%
	42,2%	42,1%	41,9%	40,5%	39,9%	41,8%
Ortaokul	412	387	272	99	108	1278
	410,3	387,2	280,4	100,2	100,0	1278,0
	32,2%	30,3%	21,3%	7,7%	8,5%	100,0%
	21,3%	21,2%	20,6%	21,0%	22,9%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	352	322	253	91	96	1114
	357,6	337,5	244,4	87,3	87,1	1114,0
	31,6%	28,9%	22,7%	8,2%	8,6%	100,0%
	18,2%	17,7%	19,2%	19,3%	20,4%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	226	223	147	51	46	693
	222,5	209,9	152,0	54,3	54,2	693,0
	32,6%	32,2%	21,2%	7,4%	6,6%	100,0%
	11,7%	12,2%	11,1%	10,8%	9,8%	11,5%
Toplam	1933	1824	1321	472	471	6021
	1933,0	1824,0	1321,0	472,0	471,0	6021,0
	32,1%	30,3%	21,9%	7,8%	7,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,937						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.226’ ya göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) vergiler ile karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 227: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	136	125	66	59	35	421
	136,4	127,5	76,4	41,8	38,9	421,0
	32,3%	29,7%	15,7%	14,0%	8,3%	100,0%
	7,0%	6,9%	6,0%	9,9%	6,3%	7,0%
İlkokul	823	732	462	259	239	2515
	814,9	761,9	456,1	249,8	232,2	2515,0
	32,7%	29,1%	18,4%	10,3%	9,5%	100,0%
	42,2%	40,1%	42,3%	43,3%	43,0%	41,8%
Ortaokul	406	433	217	109	113	1278
	414,1	387,2	231,8	126,9	118,0	1278,0
	31,8%	33,9%	17,0%	8,5%	8,8%	100,0%
	20,8%	23,7%	19,9%	18,2%	20,3%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	349	333	214	108	110	1114
	361,0	337,5	202,0	110,6	102,9	1114,0
	31,3%	29,9%	19,2%	9,7%	9,9%	100,0%
	17,9%	18,3%	19,6%	18,1%	19,8%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	237	201	133	63	59	693
	224,6	209,9	125,7	68,8	64,0	693,0
	34,2%	29,0%	19,2%	9,1%	8,5%	100,0%
	12,1%	11,0%	12,2%	10,5%	10,6%	11,5%
Toplam	1951	1824	1092	598	556	6021
	1951,0	1824,0	1092,0	598,0	556,0	6021,0
	32,4%	30,3%	18,1%	9,9%	9,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,086						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						KABUL
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						RET

Tablo 3.227’ ye göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile devletin varlığı için vergi ödenmesi ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 228: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Okur-yazar değil	130	103	86	63	39	421
	124,7	130,1	78,2	48,2	39,7	421,0
	30,9%	24,5%	20,4%	15,0%	9,3%	100,0%
	7,3%	5,5%	7,7%	9,1%	6,9%	7,0%
İlkokul	737	783	476	284	235	2515
	745,2	777,3	467,0	288,2	237,3	2515,0
	29,3%	31,1%	18,9%	11,3%	9,3%	100,0%
	41,3%	42,1%	42,6%	41,2%	41,4%	41,8%
Ortaokul	386	414	228	136	114	1278
	378,7	395,0	237,3	146,5	120,6	1278,0
	30,2%	32,4%	17,8%	10,6%	8,9%	100,0%
	21,6%	22,2%	20,4%	19,7%	20,1%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	331	345	198	131	109	1114
	330,1	344,3	206,9	127,7	105,1	1114,0
	29,7%	31,0%	17,8%	11,8%	9,8%	100,0%
	18,6%	18,5%	17,7%	19,0%	19,2%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	200	216	130	76	71	693
	205,3	214,2	128,7	79,4	65,4	693,0
	28,9%	31,2%	18,8%	11,0%	10,2%	100,0%
	11,2%	11,6%	11,6%	11,0%	12,5%	11,5%
Toplam	1784	1861	1118	690	568	6021
	1784,0	1861,0	1118,0	690,0	568,0	6021,0
	29,6%	30,9%	18,6%	11,5%	9,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,488						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.228’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile vergiler tam ödenmediği takdirde devlet hizmetlerinin aksayacağı ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 229: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Okur-yazar değil	170	119	60	39	33	421
	156,9	122,7	69,0	35,8	36,6	421,0
	40,4%	28,3%	14,3%	9,3%	7,8%	100,0%
	7,6%	6,8%	6,1%	7,6%	6,3%	7,0%
İlkokul	918	724	428	233	212	2515
	937,3	733,1	412,3	213,9	218,5	2515,0
	36,5%	28,8%	17,0%	9,3%	8,4%	100,0%
	40,9%	41,3%	43,4%	45,5%	40,5%	41,8%
Ortaokul	473	389	208	102	106	1278
	476,3	372,5	209,5	108,7	111,0	1278,0
	37,0%	30,4%	16,3%	8,0%	8,3%	100,0%
	21,1%	22,2%	21,1%	19,9%	20,3%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	415	314	182	89	114	1114
	415,2	324,7	182,6	94,7	96,8	1114,0
	37,3%	28,2%	16,3%	8,0%	10,2%	100,0%
	18,5%	17,9%	18,4%	17,4%	21,8%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	268	209	109	49	58	693
	258,3	202,0	113,6	58,9	60,2	693,0
	38,7%	30,2%	15,7%	7,1%	8,4%	100,0%
	11,9%	11,9%	11,0%	9,6%	11,1%	11,5%
Toplam	2244	1755	987	512	523	6021
	2244,0	1755,0	987,0	512,0	523,0	6021,0
	37,3%	29,1%	16,4%	8,5%	8,7%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,617						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.229’ a göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile vergi ödemenin vatandaşlık görevi olduğu ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 230: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	122	122	72	65	40	421
	128,2	113,8	80,8	48,4	49,9	421,0
	29,0%	29,0%	17,1%	15,4%	9,5%	100,0%
	6,7%	7,5%	6,2%	9,4%	5,6%	7,0%
İlkokul	789	695	458	290	283	2515
	766,1	679,6	482,4	289,1	297,8	2515,0
	31,4%	27,6%	18,2%	11,5%	11,3%	100,0%
	43,0%	42,7%	39,7%	41,9%	39,7%	41,8%
Ortaokul	393	352	248	131	154	1278
	389,3	345,3	245,2	146,9	151,3	1278,0
	30,8%	27,5%	19,4%	10,3%	12,1%	100,0%
	21,4%	21,6%	21,5%	18,9%	21,6%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	332	283	223	127	149	1114
	339,3	301,0	213,7	128,0	131,9	1114,0
	29,8%	25,4%	20,0%	11,4%	13,4%	100,0%
	18,1%	17,4%	19,3%	18,4%	20,9%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	198	175	154	79	87	693
	211,1	187,3	132,9	79,6	82,1	693,0
	28,6%	25,3%	22,2%	11,4%	12,6%	100,0%
	10,8%	10,8%	13,3%	11,4%	12,2%	11,5%
Toplam	1834	1627	1155	692	713	6021
	1834,0	1627,0	1155,0	692,0	713,0	6021,0
	30,5%	27,0%	19,2%	11,5%	11,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,099						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.230' a göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak geri döneceği ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 231: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	70	76	127	77	71	421
	70,8	73,6	123,8	70,7	82,2	421,0
	16,6%	18,1%	30,2%	18,3%	16,9%	100,0%
	6,9%	7,2%	7,2%	7,6%	6,0%	7,0%
İlkokul	445	467	739	406	458	2515
	422,7	439,4	739,8	422,3	490,8	2515,0
	17,7%	18,6%	29,4%	16,1%	18,2%	100,0%
	44,0%	44,4%	41,7%	40,2%	39,0%	41,8%
Ortaokul	212	232	384	206	244	1278
	214,8	223,3	375,9	214,6	249,4	1278,0
	16,6%	18,2%	30,0%	16,1%	19,1%	100,0%
	20,9%	22,1%	21,7%	20,4%	20,8%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	178	164	337	198	237	1114
	187,2	194,6	327,7	187,1	217,4	1114,0
	16,0%	14,7%	30,3%	17,8%	21,3%	100,0%
	17,6%	15,6%	19,0%	19,6%	20,2%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	107	113	184	124	165	693
	116,5	121,1	203,8	116,4	135,2	693,0
	15,4%	16,3%	26,6%	17,9%	23,8%	100,0%
	10,6%	10,7%	10,4%	12,3%	14,0%	11,5%
Toplam	1012	1052	1771	1011	1175	6021
	1012,0	1052,0	1771,0	1011,0	1175,0	6021,0
	16,8%	17,5%	29,4%	16,8%	19,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,039						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.231’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığı ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 232: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Okur-yazar değil	102	99	96	55	69	421
	93,9	104,5	99,1	49,9	73,6	421,0
	24,2%	23,5%	22,8%	13,1%	16,4%	100,0%
	7,6%	6,6%	6,8%	7,7%	6,6%	7,0%
İlkokul	552	622	588	319	434	2515
	561,0	624,1	592,3	298,2	439,4	2515,0
	21,9%	24,7%	23,4%	12,7%	17,3%	100,0%
	41,1%	41,6%	41,5%	44,7%	41,3%	41,8%
Ortaokul	272	319	323	135	229	1278
	285,1	317,1	301,0	151,6	223,3	1278,0
	21,3%	25,0%	25,3%	10,6%	17,9%	100,0%
	20,3%	21,4%	22,8%	18,9%	21,8%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	251	271	266	137	189	1114
	248,5	276,4	262,4	132,1	194,6	1114,0
	22,5%	24,3%	23,9%	12,3%	17,0%	100,0%
	18,7%	18,1%	18,8%	19,2%	18,0%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	166	183	145	68	131	693
	154,6	172,0	163,2	82,2	121,1	693,0
	24,0%	26,4%	20,9%	9,8%	18,9%	100,0%
	12,4%	12,2%	10,2%	9,5%	12,5%	11,5%
Toplam	1343	1494	1418	714	1052	6021
	1343,0	1494,0	1418,0	714,0	1052,0	6021,0
	22,3%	24,8%	23,6%	11,9%	17,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,516						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.232’ ye göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin para kazanmaya başlayınca vergi verme istekliliklerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 233: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Okur-yazar değil	139	109	72	52	49	421
	150,5	122,6	68,2	41,6	38,0	421,0
	33,0%	25,9%	17,1%	12,4%	11,6%	100,0%
	6,5%	6,2%	7,4%	8,7%	9,0%	7,0%
İlkokul	885	738	392	252	248	2515
	899,3	732,7	407,7	248,5	226,8	2515,0
	35,2%	29,3%	15,6%	10,0%	9,9%	100,0%
	41,1%	42,1%	40,2%	42,4%	45,7%	41,8%
Ortaokul	462	381	200	129	106	1278
	457,0	372,3	207,2	126,3	115,3	1278,0
	36,2%	29,8%	15,6%	10,1%	8,3%	100,0%
	21,5%	21,7%	20,5%	21,7%	19,5%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	421	316	184	110	83	1114
	398,3	324,5	180,6	110,1	100,5	1114,0
	37,8%	28,4%	16,5%	9,9%	7,5%	100,0%
	19,6%	18,0%	18,9%	18,5%	15,3%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	246	210	128	52	57	693
	247,8	201,9	112,3	68,5	62,5	693,0
	35,5%	30,3%	18,5%	7,5%	8,2%	100,0%
	11,4%	12,0%	13,1%	8,7%	10,5%	11,5%
Toplam	2153	1754	976	595	543	6021
	2153,0	1754,0	976,0	595,0	543,0	6021,0
	35,8%	29,1%	16,2%	9,9%	9,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,085						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.233’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin alışverişlerde fiş ya da fatura alma alışkanlıklarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 234: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	72	82	88	88	91	421
	65,4	72,8	89,2	89,2	104,3	421,0
	17,1%	19,5%	20,9%	20,9%	21,6%	100,0%
	7,7%	7,9%	6,9%	6,9%	6,1%	7,0%
İlkokul	412	446	542	507	608	2515
	391,0	434,8	533,0	533,0	623,2	2515,0
	16,4%	17,7%	21,6%	20,2%	24,2%	100,0%
	44,0%	42,8%	42,5%	39,7%	40,8%	41,8%
Ortaokul	204	225	281	256	312	1278
	198,7	221,0	270,8	270,8	316,7	1278,0
	16,0%	17,6%	22,0%	20,0%	24,4%	100,0%
	21,8%	21,6%	22,0%	20,1%	20,9%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	165	193	223	255	278	1114
	173,2	192,6	236,1	236,1	276,0	1114,0
	14,8%	17,3%	20,0%	22,9%	25,0%	100,0%
	17,6%	18,5%	17,5%	20,0%	18,6%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	83	95	142	170	203	693
	107,7	119,8	146,9	146,9	171,7	693,0
	12,0%	13,7%	20,5%	24,5%	29,3%	100,0%
	8,9%	9,1%	11,1%	13,3%	13,6%	11,5%
Toplam	936	1041	1276	1276	1492	6021
	936,0	1041,0	1276,0	1276,0	1492,0	6021,0
	15,5%	17,3%	21,2%	21,2%	24,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,013						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.234’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin alışveriş sırasında fiş-fatura almayan vatandaş uyarma hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Baba öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler diğer öğrencilere göre bu fikre daha çok katıldıklarını ifade etmektedir.

Tablo 3. 235: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	105	95	89	62	70	421
	111,2	77,7	89,2	67,3	75,6	421,0
	24,9%	22,6%	21,1%	14,7%	16,6%	100,0%
	6,6%	8,6%	7,0%	6,4%	6,5%	7,0%
İlkokul	681	483	526	388	437	2515
	664,6	464,1	533,0	401,8	451,5	2515,0
	27,1%	19,2%	20,9%	15,4%	17,4%	100,0%
	42,8%	43,5%	41,2%	40,3%	40,4%	41,8%
Ortaokul	320	234	278	205	241	1278
	337,7	235,8	270,8	204,2	229,4	1278,0
	25,0%	18,3%	21,8%	16,0%	18,9%	100,0%
	20,1%	21,1%	21,8%	21,3%	22,3%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	299	194	240	196	185	1114
	294,4	205,6	236,1	178,0	200,0	1114,0
	26,8%	17,4%	21,5%	17,6%	16,6%	100,0%
	18,8%	17,5%	18,8%	20,4%	17,1%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	186	105	143	111	148	693
	183,1	127,9	146,9	110,7	124,4	693,0
	26,8%	15,2%	20,6%	16,0%	21,4%	100,0%
	11,7%	9,5%	11,2%	11,5%	13,7%	11,5%
Toplam	1591	1111	1276	962	1081	6021
	1591,0	1111,0	1276,0	962,0	1081,0	6021,0
	26,4%	18,5%	21,2%	16,0%	18,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,163						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.235’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin fiş ya da fatura almak yerine ürün fiyatının düşürülmesini istemeleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 236: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	108	123	92	47	51	421
	121,4	113,6	90,0	40,6	55,5	421,0
	25,7%	29,2%	21,9%	11,2%	12,1%	100,0%
	6,2%	7,6%	7,1%	8,1%	6,4%	7,0%
İlkokul	735	667	546	235	332	2515
	725,1	678,4	537,6	242,3	331,7	2515,0
	29,2%	26,5%	21,7%	9,3%	13,2%	100,0%
	42,3%	41,1%	42,4%	40,5%	41,8%	41,8%
Ortaokul	365	361	269	121	162	1278
	368,5	344,7	273,2	123,1	168,5	1278,0
	28,6%	28,2%	21,0%	9,5%	12,7%	100,0%
	21,0%	22,2%	20,9%	20,9%	20,4%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	326	282	235	113	158	1114
	321,2	300,5	238,1	107,3	146,9	1114,0
	29,3%	25,3%	21,1%	10,1%	14,2%	100,0%
	18,8%	17,4%	18,3%	19,5%	19,9%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	202	191	145	64	91	693
	199,8	186,9	148,1	66,8	91,4	693,0
	29,1%	27,6%	20,9%	9,2%	13,1%	100,0%
	11,6%	11,8%	11,3%	11,0%	11,5%	11,5%
Toplam	1736	1624	1287	580	794	6021
	1736,0	1624,0	1287,0	580,0	794,0	6021,0
	28,8%	27,0%	21,4%	9,6%	13,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,942						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.236’ ya göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçıran bir tanıdıklarını gördüklerinde uyarımları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 237: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Okur-yazar değil	73	75	117	80	76	421
	73,8	73,1	119,8	70,9	83,4	421,0
	17,3%	17,8%	27,8%	19,0%	18,1%	100,0%
	6,9%	7,2%	6,8%	7,9%	6,4%	7,0%
İlkokul	449	450	699	432	485	2515
	440,7	436,9	715,5	423,6	498,3	2515,0
	17,9%	17,9%	27,8%	17,2%	19,3%	100,0%
	42,6%	43,0%	40,8%	42,6%	40,7%	41,8%
Ortaokul	230	222	372	207	247	1278
	223,9	222,0	363,6	215,2	253,2	1278,0
	18,0%	17,4%	29,1%	16,2%	19,3%	100,0%
	21,8%	21,2%	21,7%	20,4%	20,7%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	178	193	325	180	238	1114
	195,2	193,5	316,9	187,6	220,7	1114,0
	16,0%	17,3%	29,2%	16,2%	21,4%	100,0%
	16,9%	18,5%	19,0%	17,8%	19,9%	18,5%
Üniversite veya yüksek okul mezunu	125	106	200	115	147	693
	121,4	120,4	197,2	116,7	137,3	693,0
	18,0%	15,3%	28,9%	16,6%	21,2%	100,0%
	11,8%	10,1%	11,7%	11,3%	12,3%	11,5%
Toplam	1055	1046	1713	1014	1193	6021
	1055,0	1046,0	1713,0	1014,0	1193,0	6021,0
	17,5%	17,4%	28,5%	16,8%	19,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,857						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.237’ ye göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin fiş-fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar edecekleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 238: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	45	62	105	104	105	421
	49,4	56,1	100,1	88,2	127,1	421,0
	10,7%	14,7%	24,9%	24,7%	24,9%	100,0%
	6,4%	7,7%	7,3%	8,2%	5,8%	7,0%
İlkokul	308	360	611	523	713	2515
	295,3	335,4	598,2	526,7	759,4	2515,0
	12,2%	14,3%	24,3%	20,8%	28,3%	100,0%
	43,6%	44,8%	42,7%	41,5%	39,2%	41,8%
Ortaokul	143	193	310	261	371	1278
	150,1	170,4	304,0	267,7	385,9	1278,0
	11,2%	15,1%	24,3%	20,4%	29,0%	100,0%
	20,2%	24,0%	21,6%	20,7%	20,4%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	129	127	256	237	365	1114
	130,8	148,6	264,9	233,3	336,4	1114,0
	11,6%	11,4%	23,0%	21,3%	32,8%	100,0%
	18,2%	15,8%	17,9%	18,8%	20,1%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	82	61	150	136	264	693
	81,4	92,4	164,8	145,1	209,2	693,0
	11,8%	8,8%	21,6%	19,6%	38,1%	100,0%
	11,6%	7,6%	10,5%	10,8%	14,5%	11,5%
Toplam	707	803	1432	1261	1818	6021
	707,0	803,0	1432,0	1261,0	1818,0	6021,0
	11,7%	13,3%	23,8%	20,9%	30,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.238’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inanmaları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, baba öğrenim düzeyi ilkökul olan öğrenciler diğer öğrencilere kıyasla, bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 239: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	94	92	114	55	66	421
	104,7	96,6	100,0	52,1	67,6	421,0
	22,3%	21,9%	27,1%	13,1%	15,7%	100,0%
	6,3%	6,7%	8,0%	7,4%	6,8%	7,0%
İlkokul	617	576	613	323	386	2515
	625,3	577,3	597,3	311,2	403,9	2515,0
	24,5%	22,9%	24,4%	12,8%	15,3%	100,0%
	41,2%	41,7%	42,9%	43,4%	39,9%	41,8%
Ortaokul	329	295	312	150	192	1278
	317,7	293,3	303,5	158,1	205,3	1278,0
	25,7%	23,1%	24,4%	11,7%	15,0%	100,0%
	22,0%	21,3%	21,8%	20,1%	19,9%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	265	271	233	140	205	1114
	277,0	255,7	264,6	137,8	178,9	1114,0
	23,8%	24,3%	20,9%	12,6%	18,4%	100,0%
	17,7%	19,6%	16,3%	18,8%	21,2%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	192	148	158	77	118	693
	172,3	159,1	164,6	85,7	111,3	693,0
	27,7%	21,4%	22,8%	11,1%	17,0%	100,0%
	12,8%	10,7%	11,0%	10,3%	12,2%	11,5%
Toplam	1497	1382	1430	745	967	6021
	1497,0	1382,0	1430,0	745,0	967,0	6021,0
	24,9%	23,0%	23,8%	12,4%	16,1%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,187						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.239’ a göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracığı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 240: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	88	86	108	76	63	421
	105,2	89,1	100,0	58,2	68,5	421,0
	20,9%	20,4%	25,7%	18,1%	15,0%	100,0%
	5,9%	6,8%	7,6%	9,1%	6,4%	7,0%
İlkokul	604	534	627	351	399	2515
	628,2	532,2	597,3	347,9	409,4	2515,0
	24,0%	21,2%	24,9%	14,0%	15,9%	100,0%
	40,2%	41,9%	43,8%	42,1%	40,7%	41,8%
Ortaokul	336	296	275	176	195	1278
	319,2	270,4	303,5	176,8	208,0	1278,0
	26,3%	23,2%	21,5%	13,8%	15,3%	100,0%
	22,3%	23,2%	19,2%	21,1%	19,9%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	287	222	263	144	198	1114
	278,3	235,7	264,6	154,1	181,3	1114,0
	25,8%	19,9%	23,6%	12,9%	17,8%	100,0%
	19,1%	17,4%	18,4%	17,3%	20,2%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	189	136	157	86	125	693
	173,1	146,6	164,6	95,9	112,8	693,0
	27,3%	19,6%	22,7%	12,4%	18,0%	100,0%
	12,6%	10,7%	11,0%	10,3%	12,8%	11,5%
Toplam	1504	1274	1430	833	980	6021
	1504,0	1274,0	1430,0	833,0	980,0	6021,0
	25,0%	21,2%	23,8%	13,8%	16,3%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,040						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.240’ a göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırana ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, baba öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler diğer öğrencilere kıyasla, bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 241: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal – Wallis H Testi

Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.	Baba Öğrenim Düzeyi		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil		421	3181,14
	İlkokul		2515	3088,14
	Ortaokul		1278	2988,89
	Lise veya dengi okul mezunu		1114	3003,72
	Üniversite veya yüksekokul mezunu		693	2680,16
	Toplam		6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001				
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.				RET
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.				KABUL

Tablo 3.241’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin ödenen verginin nerelere harcandığının bilinmesinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Baba öğrenim düzeyi okur-yazar olmayan öğrenciler, ödenen verginin nerelere harcandığının bilinmesinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağını daha fazla ifade etmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 242: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 2	138	768	350	308	136	2	,001
<= 2	283	1747	928	806	557		
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						KABUL	

Tablo 3. 243: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	125	120	98	38	40	421
	130,0	114,1	94,5	36,0	46,4	421,0
	29,7%	28,5%	23,3%	9,0%	9,5%	100,0%
	6,7%	7,4%	7,2%	7,4%	6,0%	7,0%
İlkokul	772	704	572	205	262	2515
	776,5	681,7	564,7	215,1	276,9	2515,0
	30,7%	28,0%	22,7%	8,2%	10,4%	100,0%
	41,5%	43,1%	42,3%	39,8%	39,5%	41,8%
Ortaokul	409	355	268	106	140	1278
	394,6	346,4	287,0	109,3	140,7	1278,0
	32,0%	27,8%	21,0%	8,3%	11,0%	100,0%
	22,0%	21,8%	19,8%	20,6%	21,1%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	338	272	255	114	135	1114
	344,0	302,0	250,1	95,3	122,7	1114,0
	30,3%	24,4%	22,9%	10,2%	12,1%	100,0%
	18,2%	16,7%	18,9%	22,1%	20,4%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	215	181	159	52	86	693
	214,0	187,8	155,6	59,3	76,3	693,0
	31,0%	26,1%	22,9%	7,5%	12,4%	100,0%
	11,6%	11,1%	11,8%	10,1%	13,0%	11,5%
Toplam	1859	1632	1352	515	663	6021
	1859,0	1632,0	1352,0	515,0	663,0	6021,0
	30,9%	27,1%	22,5%	8,6%	11,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,428						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.243’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlayacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 244: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Baba Öğrenim Düzeyi	Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Okur-yazar değil	97	83	121	51	69	421
	107,3	78,1	129,7	38,7	67,3	421,0
	23,0%	19,7%	28,7%	12,1%	16,4%	100,0%
	6,3%	7,4%	6,5%	9,2%	7,2%	7,0%
İlkokul	605	438	804	253	415	2515
	640,8	466,6	774,8	231,0	401,8	2515,0
	24,1%	17,4%	32,0%	10,1%	16,5%	100,0%
	39,4%	39,2%	43,3%	45,8%	43,1%	41,8%
Ortaokul	311	252	387	110	218	1278
	325,6	237,1	393,7	117,4	204,2	1278,0
	24,3%	19,7%	30,3%	8,6%	17,1%	100,0%
	20,3%	22,6%	20,9%	19,9%	22,7%	21,2%
Lise veya dengi okul mezunu	316	220	328	94	156	1114
	283,8	206,7	343,2	102,3	178,0	1114,0
	28,4%	19,7%	29,4%	8,4%	14,0%	100,0%
	20,6%	19,7%	17,7%	17,0%	16,2%	18,5%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	205	124	215	45	104	693
	176,6	128,6	213,5	63,6	110,7	693,0
	29,6%	17,9%	31,0%	6,5%	15,0%	100,0%
	13,4%	11,1%	11,6%	8,1%	10,8%	11,5%
Toplam	1534	1117	1855	553	962	6021
	1534,0	1117,0	1855,0	553,0	962,0	6021,0
	25,5%	18,6%	30,8%	9,2%	16,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,003						
H₀: Bu ifade ile Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu ifade ile Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.244’ e göre, baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre, baba öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler diğer öğrencilere kıyasla, bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmektedir.

3.8.2.5. Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 3. 245: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Vergi Nedir?	Anne Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil	1806	2974,24
	İlkokul	2716	3003,72
	Ortaokul	905	3028,06
	Lise veya dengi okul mezunu	456	3085,20
	Üniversite veya yüksekokul mezunu	138	3278,34
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,228

Ho: Bu ifade ile Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H1: Bu ifade ile Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3.245’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergiyi tanımlamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde bu iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 246: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 2	764	1173	403	198	65	2	,716
<= 2	1042	1543	502	258	73		
Ho: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							
H1: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						RET	

Tablo 3. 247: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?				
	Ailemden	Okuldan	Gazete, Dergi, TV vb.	Çevremden	Toplam
Okur-yazar değil	506	530	234	536	1806
	550,4	496,1	250,8	508,7	1806,0
	28,0%	29,3%	13,0%	29,7%	100,0%
	27,6%	32,0%	28,0%	31,6%	30,0%
İlkokul	823	775	364	754	2716
	827,7	746,1	377,1	765,0	2716,0
	30,3%	28,5%	13,4%	27,8%	100,0%
	44,9%	46,9%	43,5%	44,5%	45,1%
Ortaokul	299	219	127	260	905
	275,8	248,6	125,7	254,9	905,0
	33,0%	24,2%	14,0%	28,7%	100,0%
	16,3%	13,2%	15,2%	15,3%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	167	99	80	110	456
	139,0	125,3	63,3	128,4	456,0
	36,6%	21,7%	17,5%	24,1%	100,0%
	9,1%	6,0%	9,6%	6,5%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	40	31	31	36	138
	42,1	37,9	19,2	38,9	138,0
	29,0%	22,5%	22,5%	26,1%	100,0%
	2,2%	1,9%	3,7%	2,1%	2,3%
Toplam	1835	1654	836	1696	6021
	1835,0	1654,0	836,0	1696,0	6021,0
	30,5%	27,5%	13,9%	28,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001					
H₀: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET
H₁: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL

Tablo 3.247’ ye göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile vergi kelimesinin ilk duyulduğu yer arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3. 248: “Sizce Toplumla Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Sizce Toplumla Verdiği Zarar Dikkate Alındığında "Vergi Kaçakçılığı Suçu" En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?			
	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Okur-yazar değil	971	278	557	1806
	998,5	283,2	524,3	1806,0
	53,8%	15,4%	30,8%	100,0%
	29,2%	29,4%	31,9%	30,0%
İlkokul	1529	416	771	2716
	1501,7	425,8	788,5	2716,0
	56,3%	15,3%	28,4%	100,0%
	45,9%	44,1%	44,1%	45,1%
Ortaokul	510	136	259	905
	500,4	141,9	262,7	905,0
	56,4%	15,0%	28,6%	100,0%
	15,3%	14,4%	14,8%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	246	82	128	456
	252,1	71,5	132,4	456,0
	53,9%	18,0%	28,1%	100,0%
	7,4%	8,7%	7,3%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	73	32	33	138
	76,3	21,6	40,1	138,0
	52,9%	23,2%	23,9%	100,0%
	2,2%	3,4%	1,9%	2,3%
Toplam	3329	944	1748	6021
	3329,0	944,0	1748,0	6021,0
	55,3%	15,7%	29,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,123				
H₀: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.			KABUL	
H₁: Bu Soru İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.			RET	

Tablo 3.248' e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile vergi kaçakçılığı suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 249: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?	Anne Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil	1806	2943,96
	İlkokul	2716	2975,32
	Ortaokul	905	3065,01
	Lise veya dengi okul mezunu	456	3262,87
	Üniversite veya yüksekokul mezunu	138	3404,13
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.249’ a göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin ailelerinin en çok şikâyet ettikleri vergi unsuru arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da benzer şekilde bu iki değişken arasındaki ilişkiyi doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 250: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 1	864	1314	458	269	81	1	,001
<= 1	942	1402	447	187	57		
Ho: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						RET	
H1: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						KABUL	

Tablo 3. 251: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaş Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Vermeyen Bir Vatandaş Nasıl Tanımlarsınız?	Anne Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil	1806	3006,03
	İlkokul	2716	3009,41
	Ortaokul	905	2949,55
	Lise veya dengi okul mezunu	456	3120,76
	Üniversite veya yüksekokul mezunu	138	3147,55
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,406			
Ho: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.251' e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi vermeyen vatandaşı tanımlama durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde bu iki değişken arasındaki ilişki anlamsız olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3. 252: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 4	495	737	240	138	43	4	,510
<= 4	1311	1979	665	318	95		
Ho: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							RET

Tablo 3. 253: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?	Anne Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Okur-yazar değil	1806
	İlkokul	2716	3004,12
	Ortaokul	905	3066,85
	Lise veya dengi okul mezunu	456	3097,11
	Üniversite veya yüksekokul mezunu	138	3246,24
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,024			
Ho: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.253' e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeyen vatandaşı tanımlama durumları arasındaki ilişki anlamlıdır. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde bu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3. 254: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksek okul mezunu		
> 1	435	693	247	129	47	1	,035
<= 1	1371	2023	658	327	91		
Ho: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							RET
H1: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL

Tablo 3. 255: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?	Anne Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Okur-yazar değil	1806
	İlkokul	2716	2993,65
	Ortaokul	905	3012,68
	Lise veya dengi okul mezunu	456	2849,61
	Üniversite veya yüksek okul mezunu	138	2885,96
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,058			
Ho: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.255’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi eğitim aracı tercihleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde bu iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 257: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devlet Neden Vergi Alır?	Anne Öğrenim Düzeyi		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil		1806	3057,72
	İlkokul		2716	2920,19
	Ortaokul		905	3116,01
	Lise veya dengi okul mezunu		456	3106,32
	Üniversite veya yüksekokul mezunu		138	3183,17
	Toplam		6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,002				
H ₀ : Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.				RET
H ₁ : Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.				KABUL

Tablo 3.257’ ye göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi alma gerekçesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde bu iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 258: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 1	921	1290	473	241	78	1	,010
<= 1	885	1426	432	215	60		
H ₀ :Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							
H ₁ : Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							KABUL

Tablo 3. 256: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 4	765	1094	366	167	53	4	,222
<= 4	1041	1622	539	289	85		
H ₀ : Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							
H ₁ : Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.							RET

Tablo 3. 259: “Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?	Anne Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil	1806	3101,05
	İlkokul	2716	3010,04
	Ortaokul	905	2962,99
	Lise veya dengi okul mezunu	456	2888,93
	Üniversite veya yüksekokul mezunu	138	2569,54
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001

H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.259’ a göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi almama gerekçesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise bu iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 260: “Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 3	563	804	284	134	32	3	,264
<= 3	1243	1912	621	322	106		
H₀: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							
H₁: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						RET	

Tablo 3. 261: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

İnsanlar Neden Vergi Verir?	Anne Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil	1806	3005,05
	İlkokul	2716	2982,95
	Ortaokul	905	2998,00
	Lise veya dengi okul mezunu	456	3207,80
	Üniversite veya yüksekokul mezunu	138	3075,92
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,050			
Ho: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
Hi: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.261’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin insanların vergi verme nedenine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde bu iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 262: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 1	642	929	312	185	51	1	,115
<= 1	1164	1787	593	271	87		
Ho: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							
Hi: Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						RET	

Tablo 3. 263: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?	Anne Öğrenim Düzeyi	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil	1806	3034,62
	İlkokul	2716	3007,91
	Ortaokul	905	2971,44
	Lise veya dengi okul mezunu	456	3060,39
	Üniversite veya yüksekokul mezunu	138	2858,95
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,620			
H ₀ : Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.263’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeme istekliliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamsız bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde bu iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 264: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 2	300	464	150	81	17	2	,641
<= 2	1506	2252	755	375	121		
H ₀ : Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.							
H ₁ : Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						RET	

Tablo 3. 265: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?	Anne Öğrenim Düzeyi		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Okur-yazar değil		1806	3049,12
	İlkokul		2716	2994,78
	Ortaokul		905	3036,21
	Lise veya dengi okul mezunu		456	2943,66
	Üniversite veya yüksekokul mezunu		138	2888,59
	Toplam		6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,211				
H ₀ : Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.				KABUL
H ₁ : Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.				RET

Tablo 3.265’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin herkesin vergisini ödediğine ilişkin görüşleri arasında anlamsız bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde bu iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 266: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Öğrenim Düzeyi					Medyan	P
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise veya dengi okul mezunu	Üniversite-yüksekokul mezunu		
> 2	303	412	153	63	16	2	,190
<= 2	1503	2304	752	393	122		
H ₀ : Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.						KABUL	
H ₁ : Bu Soru İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.						RET	

Tablo 3. 267: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	295	307	583	314	307	1806
	301,1	275,7	565,1	349,1	314,9	1806,0
	16,3%	17,0%	32,3%	17,4%	17,0%	100,0%
	29,4%	33,4%	30,9%	27,0%	29,2%	30,0%
İlkokul	441	408	833	554	480	2716
	452,9	414,5	849,8	525,1	473,6	2716,0
	16,2%	15,0%	30,7%	20,4%	17,7%	100,0%
	43,9%	44,4%	44,2%	47,6%	45,7%	45,1%
Ortaokul	147	126	281	199	152	905
	150,9	138,1	283,2	175,0	157,8	905,0
	16,2%	13,9%	31,0%	22,0%	16,8%	100,0%
	14,6%	13,7%	14,9%	17,1%	14,5%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	88	63	147	76	82	456
	76,0	69,6	142,7	88,2	79,5	456,0
	19,3%	13,8%	32,2%	16,7%	18,0%	100,0%
	8,8%	6,9%	7,8%	6,5%	7,8%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	33	15	40	21	29	138
	23,0	21,1	43,2	26,7	24,1	138,0
	23,9%	10,9%	29,0%	15,2%	21,0%	100,0%
	3,3%	1,6%	2,1%	1,8%	2,8%	2,3%
Toplam	1004	919	1884	1164	1050	6021
	1004,0	919,0	1884,0	1164,0	1050,0	6021,0
	16,7%	15,3%	31,3%	19,3%	17,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,031						
H₀: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.267' ye göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre, anne öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 268: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	182	323	536	425	340	1806
	178,5	306,5	518,6	434,0	368,3	1806,0
	10,1%	17,9%	29,7%	23,5%	18,8%	100,0%
	30,6%	31,6%	31,0%	29,4%	27,7%	30,0%
İlkokul	248	481	767	667	553	2716
	268,4	461,0	779,9	652,7	553,9	2716,0
	9,1%	17,7%	28,2%	24,6%	20,4%	100,0%
	41,7%	47,1%	44,4%	46,1%	45,0%	45,1%
Ortaokul	98	125	250	238	194	905
	89,4	153,6	259,9	217,5	184,6	905,0
	10,8%	13,8%	27,6%	26,3%	21,4%	100,0%
	16,5%	12,2%	14,5%	16,4%	15,8%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	52	75	135	86	108	456
	45,1	77,4	130,9	109,6	93,0	456,0
	11,4%	16,4%	29,6%	18,9%	23,7%	100,0%
	8,7%	7,3%	7,8%	5,9%	8,8%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	15	18	41	31	33	138
	13,6	23,4	39,6	33,2	28,1	138,0
	10,9%	13,0%	29,7%	22,5%	23,9%	100,0%
	2,5%	1,8%	2,4%	2,1%	2,7%	2,3%
Toplam	595	1022	1729	1447	1228	6021
	595,0	1022,0	1729,0	1447,0	1228,0	6021,0
	9,9%	17,0%	28,7%	24,0%	20,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,042						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.268’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) bağışla karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre, anne öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 269: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	593	535	401	150	127	1806
	579,8	547,1	396,2	141,6	141,3	1806,0
	32,8%	29,6%	22,2%	8,3%	7,0%	100,0%
	30,7%	29,3%	30,4%	31,8%	27,0%	30,0%
İlkokul	894	840	574	203	205	2716
	872,0	822,8	595,9	212,9	212,5	2716,0
	32,9%	30,9%	21,1%	7,5%	7,5%	100,0%
	46,2%	46,1%	43,5%	43,0%	43,5%	45,1%
Ortaokul	273	274	207	80	71	905
	290,5	274,2	198,6	70,9	70,8	905,0
	30,2%	30,3%	22,9%	8,8%	7,8%	100,0%
	14,1%	15,0%	15,7%	16,9%	15,1%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	122	145	105	30	54	456
	146,4	138,1	100,0	35,7	35,7	456,0
	26,8%	31,8%	23,0%	6,6%	11,8%	100,0%
	6,3%	7,9%	7,9%	6,4%	11,5%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	51	30	34	9	14	138
	44,3	41,8	30,3	10,8	10,8	138,0
	37,0%	21,7%	24,6%	6,5%	10,1%	100,0%
	2,6%	1,6%	2,6%	1,9%	3,0%	2,3%
Toplam	1933	1824	1321	472	471	6021
	1933,0	1824,0	1321,0	472,0	471,0	6021,0
	32,1%	30,3%	21,9%	7,8%	7,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,026						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.269’ a göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) vergilerle karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre, anne öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 270: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	577	562	322	183	162	1806
	585,2	547,1	327,5	179,4	166,8	1806,0
	31,9%	31,1%	17,8%	10,1%	9,0%	100,0%
	29,6%	30,8%	29,5%	30,6%	29,1%	30,0%
İlkokul	899	844	478	263	232	2716
	880,1	822,8	492,6	269,8	250,8	2716,0
	33,1%	31,1%	17,6%	9,7%	8,5%	100,0%
	46,1%	46,3%	43,8%	44,0%	41,7%	45,1%
Ortaokul	285	263	172	87	98	905
	293,2	274,2	164,1	89,9	83,6	905,0
	31,5%	29,1%	19,0%	9,6%	10,8%	100,0%
	14,6%	14,4%	15,8%	14,5%	17,6%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	150	119	90	46	51	456
	147,8	138,1	82,7	45,3	42,1	456,0
	32,9%	26,1%	19,7%	10,1%	11,2%	100,0%
	7,7%	6,5%	8,2%	7,7%	9,2%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	40	36	30	19	13	138
	44,7	41,8	25,0	13,7	12,7	138,0
	29,0%	26,1%	21,7%	13,8%	9,4%	100,0%
	2,1%	2,0%	2,7%	3,2%	2,3%	2,3%
Toplam	1951	1824	1092	598	556	6021
	1951,0	1824,0	1092,0	598,0	556,0	6021,0
	32,4%	30,3%	18,1%	9,9%	9,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,386						
H₀: Bu ifade ile Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						KABUL
H₁: Bu ifade ile Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						RET

Tablo 3.270' e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile devletin varlığı için vergi ödenmesi ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 271: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	531	556	337	212	170	1806
	535,1	558,2	335,3	207,0	170,4	1806,0
	29,4%	30,8%	18,7%	11,7%	9,4%	100,0%
	29,8%	29,9%	30,1%	30,7%	29,9%	30,0%
İlkokul	812	871	482	309	242	2716
	804,7	839,5	504,3	311,3	256,2	2716,0
	29,9%	32,1%	17,7%	11,4%	8,9%	100,0%
	45,5%	46,8%	43,1%	44,8%	42,6%	45,1%
Ortaokul	259	274	168	115	89	905
	268,1	279,7	168,0	103,7	85,4	905,0
	28,6%	30,3%	18,6%	12,7%	9,8%	100,0%
	14,5%	14,7%	15,0%	16,7%	15,7%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	136	128	101	38	53	456
	135,1	140,9	84,7	52,3	43,0	456,0
	29,8%	28,1%	22,1%	8,3%	11,6%	100,0%
	7,6%	6,9%	9,0%	5,5%	9,3%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	46	32	30	16	14	138
	40,9	42,7	25,6	15,8	13,0	138,0
	33,3%	23,2%	21,7%	11,6%	10,1%	100,0%
	2,6%	1,7%	2,7%	2,3%	2,5%	2,3%
Toplam	1784	1861	1118	690	568	6021
	1784,0	1861,0	1118,0	690,0	568,0	6021,0
	29,6%	30,9%	18,6%	11,5%	9,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,234						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.271’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile vergiler tam ödenmediği takdirde devlet hizmetlerinin aksayacağı ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 272: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	677	521	290	166	152	1806
	673,1	526,4	296,1	153,6	156,9	1806,0
	37,5%	28,8%	16,1%	9,2%	8,4%	100,0%
	30,2%	29,7%	29,4%	32,4%	29,1%	30,0%
İlkokul	1017	820	443	209	227	2716
	1012,2	791,7	445,2	231,0	235,9	2716,0
	37,4%	30,2%	16,3%	7,7%	8,4%	100,0%
	45,3%	46,7%	44,9%	40,8%	43,4%	45,1%
Ortaokul	331	250	150	94	80	905
	337,3	263,8	148,4	77,0	78,6	905,0
	36,6%	27,6%	16,6%	10,4%	8,8%	100,0%
	14,8%	14,2%	15,2%	18,4%	15,3%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	169	131	72	35	49	456
	169,9	132,9	74,8	38,8	39,6	456,0
	37,1%	28,7%	15,8%	7,7%	10,7%	100,0%
	7,5%	7,5%	7,3%	6,8%	9,4%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	50	33	32	8	15	138
	51,4	40,2	22,6	11,7	12,0	138,0
	36,2%	23,9%	23,2%	5,8%	10,9%	100,0%
	2,2%	1,9%	3,2%	1,6%	2,9%	2,3%
Toplam	2244	1755	987	512	523	6021
	2244,0	1755,0	987,0	512,0	523,0	6021,0
	37,3%	29,1%	16,4%	8,5%	8,7%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,249						
Ho: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H1: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.272’ ye göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile vergi ödemenin vatandaşlık görevi olduğu ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 273: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	569	502	334	212	189	1806
	550,1	488,0	346,4	207,6	213,9	1806,0
	31,5%	27,8%	18,5%	11,7%	10,5%	100,0%
	31,0%	30,9%	28,9%	30,6%	26,5%	30,0%
İlkokul	824	752	511	314	315	2716
	827,3	733,9	521,0	312,2	321,6	2716,0
	30,3%	27,7%	18,8%	11,6%	11,6%	100,0%
	44,9%	46,2%	44,2%	45,4%	44,2%	45,1%
Ortaokul	278	241	171	104	111	905
	275,7	244,5	173,6	104,0	107,2	905,0
	30,7%	26,6%	18,9%	11,5%	12,3%	100,0%
	15,2%	14,8%	14,8%	15,0%	15,6%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	123	103	106	51	73	456
	138,9	123,2	87,5	52,4	54,0	456,0
	27,0%	22,6%	23,2%	11,2%	16,0%	100,0%
	6,7%	6,3%	9,2%	7,4%	10,2%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	40	29	33	11	25	138
	42,0	37,3	26,5	15,9	16,3	138,0
	29,0%	21,0%	23,9%	8,0%	18,1%	100,0%
	2,2%	1,8%	2,9%	1,6%	3,5%	2,3%
Toplam	1834	1627	1155	692	713	6021
	1834,0	1627,0	1155,0	692,0	713,0	6021,0
	30,5%	27,0%	19,2%	11,5%	11,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,014						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.273' e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak geri döneceği ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Anne öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 274: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Okur-yazar değil	294	322	565	295	330	1806
	303,5	315,5	531,2	303,2	352,4	1806,0
	16,3%	17,8%	31,3%	16,3%	18,3%	100,0%
	29,1%	30,6%	31,9%	29,2%	28,1%	30,0%
İlkokul	468	497	794	462	495	2716
	456,5	474,5	798,9	456,0	530,0	2716,0
	17,2%	18,3%	29,2%	17,0%	18,2%	100,0%
	46,2%	47,2%	44,8%	45,7%	42,1%	45,1%
Ortaokul	143	150	257	165	190	905
	152,1	158,1	266,2	152,0	176,6	905,0
	15,8%	16,6%	28,4%	18,2%	21,0%	100,0%
	14,1%	14,3%	14,5%	16,3%	16,2%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	77	73	118	72	116	456
	76,6	79,7	134,1	76,6	89,0	456,0
	16,9%	16,0%	25,9%	15,8%	25,4%	100,0%
	7,6%	6,9%	6,7%	7,1%	9,9%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	30	10	37	17	44	138
	23,2	24,1	40,6	23,2	26,9	138,0
	21,7%	7,2%	26,8%	12,3%	31,9%	100,0%
	3,0%	1,0%	2,1%	1,7%	3,7%	2,3%
Toplam	1012	1052	1771	1011	1175	6021
	1012,0	1052,0	1771,0	1011,0	1175,0	6021,0
	16,8%	17,5%	29,4%	16,8%	19,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.274’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığı ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Anne öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 275: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Okur-yazar değil	387	480	410	217	312	1806
	402,8	448,1	425,3	214,2	315,5	1806,0
	21,4%	26,6%	22,7%	12,0%	17,3%	100,0%
	28,8%	32,1%	28,9%	30,4%	29,7%	30,0%
İlkokul	612	659	669	318	458	2716
	605,8	673,9	639,6	322,1	474,5	2716,0
	22,5%	24,3%	24,6%	11,7%	16,9%	100,0%
	45,6%	44,1%	47,2%	44,5%	43,5%	45,1%
Ortaokul	195	213	212	121	164	905
	201,9	224,6	213,1	107,3	158,1	905,0
	21,5%	23,5%	23,4%	13,4%	18,1%	100,0%
	14,5%	14,3%	15,0%	16,9%	15,6%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	112	109	93	49	93	456
	101,7	113,1	107,4	54,1	79,7	456,0
	24,6%	23,9%	20,4%	10,7%	20,4%	100,0%
	8,3%	7,3%	6,6%	6,9%	8,8%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	37	33	34	9	25	138
	30,8	34,2	32,5	16,4	24,1	138,0
	26,8%	23,9%	24,6%	6,5%	18,1%	100,0%
	2,8%	2,2%	2,4%	1,3%	2,4%	2,3%
Toplam	1343	1494	1418	714	1052	6021
	1343,0	1494,0	1418,0	714,0	1052,0	6021,0
	22,3%	24,8%	23,6%	11,9%	17,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,257						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						KABUL
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						RET

Tablo 3.275’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin para kazanmaya başlayınca vergi verme istekliliklerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 276: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Okur-yazar değil	627	527	278	192	182	1806
	645,8	526,1	292,8	178,5	162,9	1806,0
	34,7%	29,2%	15,4%	10,6%	10,1%	100,0%
	29,1%	30,0%	28,5%	32,3%	33,5%	30,0%
İlkokul	963	819	441	261	232	2716
	971,2	791,2	440,3	268,4	244,9	2716,0
	35,5%	30,2%	16,2%	9,6%	8,5%	100,0%
	44,7%	46,7%	45,2%	43,9%	42,7%	45,1%
Ortaokul	344	247	150	96	68	905
	323,6	263,6	146,7	89,4	81,6	905,0
	38,0%	27,3%	16,6%	10,6%	7,5%	100,0%
	16,0%	14,1%	15,4%	16,1%	12,5%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	166	127	80	36	47	456
	163,1	132,8	73,9	45,1	41,1	456,0
	36,4%	27,9%	17,5%	7,9%	10,3%	100,0%
	7,7%	7,2%	8,2%	6,1%	8,7%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	53	34	27	10	14	138
	49,3	40,2	22,4	13,6	12,4	138,0
	38,4%	24,6%	19,6%	7,2%	10,1%	100,0%
	2,5%	1,9%	2,8%	1,7%	2,6%	2,3%
Toplam	2153	1754	976	595	543	6021
	2153,0	1754,0	976,0	595,0	543,0	6021,0
	35,8%	29,1%	16,2%	9,9%	9,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,296						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.276’ ya göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin alışverişlerde fiş ya da fatura alma alışkanlıklarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 277: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	279	337	394	371	425	1806
	280,8	312,2	382,7	382,7	447,5	1806,0
	15,4%	18,7%	21,8%	20,5%	23,5%	100,0%
	29,8%	32,4%	30,9%	29,1%	28,5%	30,0%
İlkokul	431	469	558	571	687	2716
	422,2	469,6	575,6	575,6	673,0	2716,0
	15,9%	17,3%	20,5%	21,0%	25,3%	100,0%
	46,0%	45,1%	43,7%	44,7%	46,0%	45,1%
Ortaokul	134	155	199	208	209	905
	140,7	156,5	191,8	191,8	224,3	905,0
	14,8%	17,1%	22,0%	23,0%	23,1%	100,0%
	14,3%	14,9%	15,6%	16,3%	14,0%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	73	55	97	102	129	456
	70,9	78,8	96,6	96,6	113,0	456,0
	16,0%	12,1%	21,3%	22,4%	28,3%	100,0%
	7,8%	5,3%	7,6%	8,0%	8,6%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	19	25	28	24	42	138
	21,5	23,9	29,2	29,2	34,2	138,0
	13,8%	18,1%	20,3%	17,4%	30,4%	100,0%
	2,0%	2,4%	2,2%	1,9%	2,8%	2,3%
Toplam	936	1041	1276	1276	1492	6021
	936,0	1041,0	1276,0	1276,0	1492,0	6021,0
	15,5%	17,3%	21,2%	21,2%	24,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,186						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.277’ ye göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin alışveriş sırasında fiş-fatura almayan vatandaş uyarma hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 278: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	473	343	387	291	312	1806
	477,2	333,2	382,7	288,6	324,2	1806,0
	26,2%	19,0%	21,4%	16,1%	17,3%	100,0%
	29,7%	30,9%	30,3%	30,2%	28,9%	30,0%
İlkokul	713	503	586	432	482	2716
	717,7	501,2	575,6	433,9	487,6	2716,0
	26,3%	18,5%	21,6%	15,9%	17,7%	100,0%
	44,8%	45,3%	45,9%	44,9%	44,6%	45,1%
Ortaokul	227	175	178	160	165	905
	239,1	167,0	191,8	144,6	162,5	905,0
	25,1%	19,3%	19,7%	17,7%	18,2%	100,0%
	14,3%	15,8%	13,9%	16,6%	15,3%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	139	68	91	62	96	456
	120,5	84,1	96,6	72,9	81,9	456,0
	30,5%	14,9%	20,0%	13,6%	21,1%	100,0%
	8,7%	6,1%	7,1%	6,4%	8,9%	7,6%
Üniversite veya yüksek okul mezunu	39	22	34	17	26	138
	36,5	25,5	29,2	22,0	24,8	138,0
	28,3%	15,9%	24,6%	12,3%	18,8%	100,0%
	2,5%	2,0%	2,7%	1,8%	2,4%	2,3%
Toplam	1591	1111	1276	962	1081	6021
	1591,0	1111,0	1276,0	962,0	1081,0	6021,0
	26,4%	18,5%	21,2%	16,0%	18,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,337						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.278’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin fiş ya da fatura almak yerine ürün fiyatının düşürülmesini istemeleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 279: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
Okur-yazar değil	515	475	388	186	242	1806
	520,7	487,1	386,0	174,0	238,2	1806,0
	28,5%	26,3%	21,5%	10,3%	13,4%	100,0%
	29,7%	29,2%	30,1%	32,1%	30,5%	30,0%
İlkokul	798	751	578	249	340	2716
	783,1	732,6	580,6	261,6	358,2	2716,0
	29,4%	27,7%	21,3%	9,2%	12,5%	100,0%
	46,0%	46,2%	44,9%	42,9%	42,8%	45,1%
Ortaokul	261	258	178	91	117	905
	260,9	244,1	193,4	87,2	119,3	905,0
	28,8%	28,5%	19,7%	10,1%	12,9%	100,0%
	15,0%	15,9%	13,8%	15,7%	14,7%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	119	114	107	45	71	456
	131,5	123,0	97,5	43,9	60,1	456,0
	26,1%	25,0%	23,5%	9,9%	15,6%	100,0%
	6,9%	7,0%	8,3%	7,8%	8,9%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	43	26	36	9	24	138
	39,8	37,2	29,5	13,3	18,2	138,0
	31,2%	18,8%	26,1%	6,5%	17,4%	100,0%
	2,5%	1,6%	2,8%	1,6%	3,0%	2,3%
Toplam	1736	1624	1287	580	794	6021
	1736,0	1624,0	1287,0	580,0	794,0	6021,0
	28,8%	27,0%	21,4%	9,6%	13,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,275						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						KABUL
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						RET

Tablo 3.279’ a göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırmanın bir tanıdıklarını gördüklerinde uyarılmaları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 280: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	306	352	518	294	336	1806
	316,4	313,7	513,8	304,1	357,8	1806,0
	16,9%	19,5%	28,7%	16,3%	18,6%	100,0%
	29,0%	33,7%	30,2%	29,0%	28,2%	30,0%
İlkokul	488	455	780	469	524	2716
	475,9	471,8	772,7	457,4	538,1	2716,0
	18,0%	16,8%	28,7%	17,3%	19,3%	100,0%
	46,3%	43,5%	45,5%	46,3%	43,9%	45,1%
Ortaokul	155	144	247	176	183	905
	158,6	157,2	257,5	152,4	179,3	905,0
	17,1%	15,9%	27,3%	19,4%	20,2%	100,0%
	14,7%	13,8%	14,4%	17,4%	15,3%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	75	79	126	53	123	456
	79,9	79,2	129,7	76,8	90,4	456,0
	16,4%	17,3%	27,6%	11,6%	27,0%	100,0%
	7,1%	7,6%	7,4%	5,2%	10,3%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	31	16	42	22	27	138
	24,2	24,0	39,3	23,2	27,3	138,0
	22,5%	11,6%	30,4%	15,9%	19,6%	100,0%
	2,9%	1,5%	2,5%	2,2%	2,3%	2,3%
Toplam	1055	1046	1713	1014	1193	6021
	1055,0	1046,0	1713,0	1014,0	1193,0	6021,0
	17,5%	17,4%	28,5%	16,8%	19,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.280’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin fiş-fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar edecekleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Anne öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 281: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	225	279	426	373	503	1806
	212,1	240,9	429,5	378,2	545,3	1806,0
	12,5%	15,4%	23,6%	20,7%	27,9%	100,0%
	31,8%	34,7%	29,7%	29,6%	27,7%	30,0%
İlkokul	309	345	641	601	820	2716
	318,9	362,2	646,0	568,8	820,1	2716,0
	11,4%	12,7%	23,6%	22,1%	30,2%	100,0%
	43,7%	43,0%	44,8%	47,7%	45,1%	45,1%
Ortaokul	101	116	234	173	281	905
	106,3	120,7	215,2	189,5	273,3	905,0
	11,2%	12,8%	25,9%	19,1%	31,0%	100,0%
	14,3%	14,4%	16,3%	13,7%	15,5%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	57	55	98	89	157	456
	53,5	60,8	108,5	95,5	137,7	456,0
	12,5%	12,1%	21,5%	19,5%	34,4%	100,0%
	8,1%	6,8%	6,8%	7,1%	8,6%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	15	8	33	25	57	138
	16,2	18,4	32,8	28,9	41,7	138,0
	10,9%	5,8%	23,9%	18,1%	41,3%	100,0%
	2,1%	1,0%	2,3%	2,0%	3,1%	2,3%
Toplam	707	803	1432	1261	1818	6021
	707,0	803,0	1432,0	1261,0	1818,0	6021,0
	11,7%	13,3%	23,8%	20,9%	30,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,005						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.281’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inanmaları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Anne öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 282: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	425	415	443	215	308	1806
	449,0	414,5	428,9	223,5	290,1	1806,0
	23,5%	23,0%	24,5%	11,9%	17,1%	100,0%
	28,4%	30,0%	31,0%	28,9%	31,9%	30,0%
İlkokul	688	646	633	354	395	2716
	675,3	623,4	645,1	336,1	436,2	2716,0
	25,3%	23,8%	23,3%	13,0%	14,5%	100,0%
	46,0%	46,7%	44,3%	47,5%	40,8%	45,1%
Ortaokul	232	201	223	118	131	905
	225,0	207,7	214,9	112,0	145,3	905,0
	25,6%	22,2%	24,6%	13,0%	14,5%	100,0%
	15,5%	14,5%	15,6%	15,8%	13,5%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	109	101	102	40	104	456
	113,4	104,7	108,3	56,4	73,2	456,0
	23,9%	22,1%	22,4%	8,8%	22,8%	100,0%
	7,3%	7,3%	7,1%	5,4%	10,8%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	43	19	29	18	29	138
	34,3	31,7	32,8	17,1	22,2	138,0
	31,2%	13,8%	21,0%	13,0%	21,0%	100,0%
	2,9%	1,4%	2,0%	2,4%	3,0%	2,3%
Toplam	1497	1382	1430	745	967	6021
	1497,0	1382,0	1430,0	745,0	967,0	6021,0
	24,9%	23,0%	23,8%	12,4%	16,1%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.282’ ye göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracığı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Anne öğrenim düzeyi ilköğretim olan öğrenciler bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 283: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	432	370	445	258	301	1806
	451,1	382,1	428,9	249,9	294,0	1806,0
	23,9%	20,5%	24,6%	14,3%	16,7%	100,0%
	28,7%	29,0%	31,1%	31,0%	30,7%	30,0%
İlkokul	660	597	632	389	438	2716
	678,4	574,7	645,1	375,8	442,1	2716,0
	24,3%	22,0%	23,3%	14,3%	16,1%	100,0%
	43,9%	46,9%	44,2%	46,7%	44,7%	45,1%
Ortaokul	245	190	216	124	130	905
	226,1	191,5	214,9	125,2	147,3	905,0
	27,1%	21,0%	23,9%	13,7%	14,4%	100,0%
	16,3%	14,9%	15,1%	14,9%	13,3%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	127	98	99	48	84	456
	113,9	96,5	108,3	63,1	74,2	456,0
	27,9%	21,5%	21,7%	10,5%	18,4%	100,0%
	8,4%	7,7%	6,9%	5,8%	8,6%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	40	19	38	14	27	138
	34,5	29,2	32,8	19,1	22,5	138,0
	29,0%	13,8%	27,5%	10,1%	19,6%	100,0%
	2,7%	1,5%	2,7%	1,7%	2,8%	2,3%
Toplam	1504	1274	1430	833	980	6021
	1504,0	1274,0	1430,0	833,0	980,0	6021,0
	25,0%	21,2%	23,8%	13,8%	16,3%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,119						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.283’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçıranlara ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 3. 284: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	776	481	289	115	145	1806
	835,7	460,4	261,6	113,4	135,0	1806,0
	43,0%	26,6%	16,0%	6,4%	8,0%	100,0%
	27,9%	31,3%	33,1%	30,4%	32,2%	30,0%
İlkokul	1267	699	382	175	193	2716
	1256,7	692,4	393,3	170,5	203,0	2716,0
	46,6%	25,7%	14,1%	6,4%	7,1%	100,0%
	45,5%	45,5%	43,8%	46,3%	42,9%	45,1%
Ortaokul	429	232	123	57	64	905
	418,8	230,7	131,1	56,8	67,6	905,0
	47,4%	25,6%	13,6%	6,3%	7,1%	100,0%
	15,4%	15,1%	14,1%	15,1%	14,2%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	234	100	62	24	36	456
	211,0	116,3	66,0	28,6	34,1	456,0
	51,3%	21,9%	13,6%	5,3%	7,9%	100,0%
	8,4%	6,5%	7,1%	6,3%	8,0%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	80	23	16	7	12	138
	63,9	35,2	20,0	8,7	10,3	138,0
	58,0%	16,7%	11,6%	5,1%	8,7%	100,0%
	2,9%	1,5%	1,8%	1,9%	2,7%	2,3%
Toplam	2786	1535	872	378	450	6021
	2786,0	1535,0	872,0	378,0	450,0	6021,0
	46,3%	25,5%	14,5%	6,3%	7,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,048						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.284’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin ödenen verginin nerelere harcandığının bilinmesinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Anne öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 285: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	546	527	393	167	173	1806
	557,6	489,5	405,5	154,5	198,9	1806,0
	30,2%	29,2%	21,8%	9,2%	9,6%	100,0%
	29,4%	32,3%	29,1%	32,4%	26,1%	30,0%
İlkokul	850	745	613	223	285	2716
	838,6	736,2	609,9	232,3	299,1	2716,0
	31,3%	27,4%	22,6%	8,2%	10,5%	100,0%
	45,7%	45,6%	45,3%	43,3%	43,0%	45,1%
Ortaokul	281	228	211	74	111	905
	279,4	245,3	203,2	77,4	99,7	905,0
	31,0%	25,2%	23,3%	8,2%	12,3%	100,0%
	15,1%	14,0%	15,6%	14,4%	16,7%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	135	108	107	40	66	456
	140,8	123,6	102,4	39,0	50,2	456,0
	29,6%	23,7%	23,5%	8,8%	14,5%	100,0%
	7,3%	6,6%	7,9%	7,8%	10,0%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	47	24	28	11	28	138
	42,6	37,4	31,0	11,8	15,2	138,0
	34,1%	17,4%	20,3%	8,0%	20,3%	100,0%
	2,5%	1,5%	2,1%	2,1%	4,2%	2,3%
Toplam	1859	1632	1352	515	663	6021
	1859,0	1632,0	1352,0	515,0	663,0	6021,0
	30,9%	27,1%	22,5%	8,6%	11,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,003						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.285’ e göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlayacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Anne öğrenim düzeyi ilkököl olan öğrenciler bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 286: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Anne Öğrenim Düzeyi	Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
Okur-yazar değil	417	351	568	169	301	1806
	460,1	335,0	556,4	165,9	288,6	1806,0
	23,1%	19,4%	31,5%	9,4%	16,7%	100,0%
	27,2%	31,4%	30,6%	30,6%	31,3%	30,0%
İlkokul	682	497	859	264	414	2716
	692,0	503,9	836,8	249,5	433,9	2716,0
	25,1%	18,3%	31,6%	9,7%	15,2%	100,0%
	44,5%	44,5%	46,3%	47,7%	43,0%	45,1%
Ortaokul	240	171	259	78	157	905
	230,6	167,9	278,8	83,1	144,6	905,0
	26,5%	18,9%	28,6%	8,6%	17,3%	100,0%
	15,6%	15,3%	14,0%	14,1%	16,3%	15,0%
Lise veya dengi okul mezunu	140	79	138	31	68	456
	116,2	84,6	140,5	41,9	72,9	456,0
	30,7%	17,3%	30,3%	6,8%	14,9%	100,0%
	9,1%	7,1%	7,4%	5,6%	7,1%	7,6%
Üniversite veya yüksekokul mezunu	55	19	31	11	22	138
	35,2	25,6	42,5	12,7	22,0	138,0
	39,9%	13,8%	22,5%	8,0%	15,9%	100,0%
	3,6%	1,7%	1,7%	2,0%	2,3%	2,3%
Toplam	1534	1117	1855	553	962	6021
	1534,0	1117,0	1855,0	553,0	962,0	6021,0
	25,5%	18,6%	30,8%	9,2%	16,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,003						
H₀: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu İfade İle Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.286’ ya göre, anne öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Anne öğrenim düzeyi ilkokul olan öğrenciler bu fikre katıldıklarını daha fazla ifade etmişlerdir.

3.8.2.6. Anne Meslek Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 3. 287: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Vergi Nedir?	Anne Meslek		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı		5664	2992,75
	Büro personeli (özel sektör)		31	3222,39
	İşçi		64	3073,64
	Serbest meslek		85	3366,47
	Memur		107	3271,14
	Yönetici		11	3894,77
	Esnaf		23	3555,85
	Diğer (Emekli, Vefat)		36	3358,29
	Toplam		6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,032				
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.				RET
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.				KABUL

Tablo 3.287' ye göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile vergiyi tanımlamaları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 288: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro persone li (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	2419	18	28	47	53	6	14	18	2	,045
<= 2	3245	13	36	38	54	5	9	18		
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 289: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3016,28
	Büro personeli (özel sektör)	31	2771,13
	İşçi	64	3052,17
	Serbest meslek	85	2916,25
	Memur	107	2874,18
	Yönetici	11	3165,68
	Esnaf	23	2872,24
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	2986,00
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,961

H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3.289’ a göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile vergi kelimesinin ilk duyulduğu yer arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 290: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	2382	11	30	31	45	7	10	16	2	,726
<= 2	3282	20	34	54	62	4	13	20		
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 291: “Sizce Toplumda Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Toplumda Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3013,78
	Büro personeli (özel sektör)	31	2778,05
	İşçi	64	3082,10
	Serbest meslek	85	3050,46
	Memur	107	2970,46
	Yönetici	11	2952,73
	Esnaf	23	2642,22
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	2929,10
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,936			
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.291’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile vergi kaçakçılığı suçunu en zararlı suçlar içinde değerlendirme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 292: “Sizce Toplumda Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 1	2528	13	33	40	49	6	8	15	1	,880
<= 1	3136	18	31	45	58	5	15	21		
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 293: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3004,13
	Büro personeli (özel sektör)	31	3315,06
	İşçi	64	3013,82
	Serbest meslek	85	3339,50
	Memur	107	2985,12
	Yönetici	11	4014,68
	Esnaf	23	2478,96
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3160,19
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,108

H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3.293’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin ailelerinin en çok şikâyet ettikleri vergi unsuru arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 294: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 1	2797	19	31	53	52	8	8	18	1	,108
<= 1	2867	12	33	32	55	3	15	18		

H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3. 295: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3007,23
	Büro personeli (özel sektör)	31	2969,47
	İşçi	64	2874,59
	Serbest meslek	85	3033,10
	Memur	107	3196,11
	Yönetici	11	2591,77
	Esnaf	23	3135,00
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3328,15
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,803

Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3.295’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi vermeyen vatandaşı tanımlama durumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 296: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personel i (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 4	1553	11	16	19	33	2	7	12	4	,765
<= 4	4111	20	48	66	74	9	16	24		

Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3. 297: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3002,44
	Büro personeli (özel sektör)	31	3174,81
	İşçi	64	3411,73
	Serbest meslek	85	2915,51
	Memur	107	3154,14
	Yönetici	11	3980,91
	Esnaf	23	2887,17
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3087,17
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,046

H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.297’ ye göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeyen vatandaşı tanımlama durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 298: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 1	1439	10	27	20	33	7	5	10	1	,005
<= 1	4225	21	37	65	74	4	18	26		

H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3. 299: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3025,19
	Büro personeli (özel sektör)	31	2518,37
	İşçi	64	2223,53
	Serbest meslek	85	2767,41
	Memur	107	2923,73
	Yönetici	11	2934,14
	Esnaf	23	3303,26
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3273,43
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,003			
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.299’ a göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi eğitim aracı tercihleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçları da bunu doğrular niteliktedir.

Tablo 3. 300: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 4	2331	7	11	27	41	4	8	16	4	,002
<= 4	3333	24	53	58	66	7	15	20		
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 301: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devlet Neden Vergi Alır?	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	2997,91
	Büro personeli (özel sektör)	31	3337,77
	İşçi	64	3358,67
	Serbest meslek	85	3092,32
	Memur	107	3058,14
	Yönetici	11	4787,86
	Esnaf	23	3170,26
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3194,88
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,008			
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.301’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi alma gerekçesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 302: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 1	2802	20	36	46	59	10	13	17	1	,055
<= 1	2862	11	28	39	48	1	10	19		
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 303: “Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3030,16
	Büro personeli (özel sektör)	31	2550,48
	İşçi	64	2685,69
	Serbest meslek	85	3066,54
	Memur	107	2459,52
	Yönetici	11	2438,18
	Esnaf	23	3038,37
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	2636,31
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,005

H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.303’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi almama gerekçesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 304: “Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro persone li (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	1728	7	15	29	18	3	8	9	3	,074
<= 3	3936	24	49	56	89	8	15	27		

H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	RET

Tablo 3. 305: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

İnsanlar Neden Vergi Verir?	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3001,06
	Büro personeli (özel sektör)	31	3501,84
	İşçi	64	2964,54
	Serbest meslek	85	3129,65
	Memur	107	3217,19
	Yönetici	11	4256,27
	Esnaf	23	2924,78
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3017,11
	Toplam	6021	

Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,045

H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.	RET
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.	KABUL

Tablo 3.305’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin insanların vergi verme nedenine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 306: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 1	1974	16	24	34	43	8	8	12	1	,072
<= 1	3690	15	40	51	64	3	15	24		
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 307: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?	Anne Meslek		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı		5664	3003,72
	Büro personeli (özel sektör)		31	3168,02
	İşçi		64	2813,41
	Serbest meslek		85	3248,09
	Memur		107	3140,92
	Yönetici		11	3794,18
	Esnaf		23	3287,11
	Diğer (Emekli, Vefat)		36	3011,51
	Toplam		6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,400				
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.				KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.				RET

Tablo 3.307' ye göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeme istekliliklerine ilişkin görüşleri arasında ilişkinin anlamlı olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 308: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	950	5	6	18	24	1	4	4	2	,385
<= 2	4714	26	58	67	83	10	19	32		
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 309: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3013,70
	Büro personeli (özel sektör)	31	2918,58
	İşçi	64	3235,33
	Serbest meslek	85	3221,69
	Memur	107	2879,91
	Yönetici	11	2161,73
	Esnaf	23	2656,74
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	2644,56
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,012			
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.309’ a göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin herkesin vergisini ödediğine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 310: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	891	4	16	20	12	0	2	2	2	,029
<= 2	4773	27	48	65	95	11	21	34		
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 311: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, p Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (alışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılanıyor.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, p Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (alışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılanıyor.	Anne Meslek	rnek Kitle	Sıra Ortalaması
	alışmıyor/Ev hanımı	5664	3011,77
	Büro personeli (zel sektör)	31	2248,00
	İşçi	64	2801,59
	Serbest meslek	85	2852,99
	Memur	107	3330,01
	Yönetici	11	3794,68
	Esnaf	23	2994,35
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3115,68
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,046			
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.311’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, p toplama vb.) ile okul giderlerinin (alışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 312: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, p Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (alışan

Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro pers. (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	2080	9	23	29	44	7	8	14	3	,602
<= 3	3584	22	41	56	63	4	15	22		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 313: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Ev hanımı	5664
	Büro personeli (özel sektör)	31	3170,39
	İşçi	64	3092,23
	Serbest meslek	85	2796,16
	Memur	107	3242,41
	Yönetici	11	3408,68
	Esnaflık	23	3256,22
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3081,74
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,660			
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.313’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) bağışla karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasındaki ilişkinin anlamsız olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 314: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan

Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	2510	15	32	31	53	7	11	16	3	,529
<= 3	3154	16	32	54	54	4	12	20		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 315: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.	Anne Meslek		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı		5664	3002,47
	Büro personeli (özel sektör)		31	2993,08
	İşçi		64	3125,24
	Serbest meslek		85	3060,96
	Memur		107	2895,10
	Yönetici		11	3773,41
	Esnaflar		23	3693,39
	Diğer (Emekli, Vefat)		36	3722,97
	Toplam		6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,058				
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.				KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.				RET

Tablo 3.315’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) vergiler ile karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasındaki ilişkinin anlamsız olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 316: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	2108	12	30	37	36	6	14	21	2	,012
<= 2	3556	19	34	48	71	5	9	15		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 317: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3000,03
	Büro personeli (özel sektör)	31	3205,60
	İşçi	64	3370,16
	Serbest meslek	85	3093,32
	Memur	107	3093,92
	Yönetici	11	3560,73
	Esnaf	23	2918,26
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3380,67
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,422			
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.317’ ye göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile devletin varlığı için vergi ödenmesi ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasındaki ilişkinin anlamsız olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 318: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	2092	14	31	36	43	5	7	18	2	,245
<= 2	3572	17	33	49	64	6	16	18		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 319: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3004,37
	Büro personeli (özel sektör)	31	2950,68
	İşçi	64	3248,41
	Serbest meslek	85	2974,19
	Memur	107	3068,68
	Yönetici	11	3583,32
	Esnaf	23	3295,26
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3243,76
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,757			
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.319’ a göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile vergiler tam ödenmediği takdirde devlet hizmetlerinin aksayacağı ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasındaki ilişkinin anlamsız olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 320: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	2218	13	31	34	46	6	12	16	2	,540
<= 2	3446	18	33	51	61	5	11	20		
H ₀ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 321: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” Sorusu İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3002,49
	Büro personeli (özel sektör)	31	3414,24
	İşçi	64	3100,98
	Serbest meslek	85	2941,03
	Memur	107	3139,04
	Yönetici	11	4179,32
	Esnaf	23	3156,33
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3177,53
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,261			
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.321’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile vergi ödemenin vatandaşlık görevi olduğu ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasındaki ilişkinin anlamsız olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 322: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	1886	16	24	31	36	7	8	14	2	,167
<= 2	3778	15	40	54	71	4	15	22		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 323: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	2993,59
	Büro personeli (özel sektör)	31	3630,87
	İşçi	64	3185,05
	Serbest meslek	85	3114,31
	Memur	107	3251,30
	Yönetici	11	4146,68
	Esnaf	23	3582,83
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3236,49
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,023			
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.323’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak geri döneceği ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da benzer şekilde iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 324: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	2374	20	31	45	52	9	14	15	2	,001
≤ 2	3290	11	33	40	55	2	9	21		
H ₀ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H ₁ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 325: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	2993,85
	Büro personeli (özel sektör)	31	3148,73
	İşçi	64	3008,48
	Serbest meslek	85	3259,80
	Memur	107	3426,22
	Yönetici	11	3761,27
	Esnaf	23	3166,83
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3445,18
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,056			
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.325’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile ö devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığı ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 326: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	2024	15	25	38	49	6	10	19	3	,025
<= 3	3640	16	39	47	58	5	13	17		
H ₀ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H ₁ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 327: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3008,42
	Büro personeli (özel sektör)	31	2782,23
	İşçi	64	2836,70
	Serbest meslek	85	3043,77
	Memur	107	3018,69
	Yönetici	11	3404,23
	Esnaf	23	3604,22
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3323,71
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,551			
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.327' ye göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin para kazanmaya başlayınca vergi verme istekliliklerine yönelik görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 328: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	1652	8	21	25	31	5	9	15	3	,572
<= 3	4012	23	43	60	76	6	14	21		
H ₀ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 329: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3017,74
	Büro personeli (özel sektör)	31	2890,40
	İşçi	64	3065,34
	Serbest meslek	85	2491,99
	Memur	107	2995,62
	Yönetici	11	3206,55
	Esnaf	23	3503,63
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	2854,22
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,138			
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.329’ a göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin alışverişlerde fiş ya da fatura alma alışkanlıklarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 330: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	1993	11	23	21	38	5	11	12	2	,507
<= 2	3671	20	41	64	69	6	12	24		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 331: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3004,46
	Büro personeli (özel sektör)	31	3426,47
	İşçi	64	3070,95
	Serbest meslek	85	2730,70
	Memur	107	3269,11
	Yönetici	11	2614,14
	Esnaf	23	3436,91
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3319,68
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,188			
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.331’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin alışveriş sırasında fiş-fatura almayan vatandaş uyarma hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 332: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	2596	18	30	35	54	3	11	21	3	,394
<= 3	3068	13	34	50	53	8	12	15		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 333: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Ev hanımı	5664
	Büro personeli (özel sektör)	31	3511,05
	İşçi	64	2729,81
	Serbest meslek	85	2695,76
	Memur	107	3031,19
	Yönetici	11	2908,23
	Esnaf	23	2973,04
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	2930,94
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,372			
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.333’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin fiş ya da fatura almak yerine ürün fiyatının düşürülmesini istemeleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 334: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	1922	17	21	22	37	5	7	12	3	,229
<= 3	3742	14	43	63	70	6	16	24		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 335: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3002,23
	Büro personeli (özel sektör)	31	3322,44
	İşçi	64	3060,35
	Serbest meslek	85	2949,59
	Memur	107	3234,68
	Yönetici	11	3986,55
	Esnaf	23	3235,22
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3073,29
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,390			
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.335’ e göre, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırmanın bir tanıdıklarını gördüklerinde uyarılmaları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 336: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	2487	16	31	37	54	8	12	16	2	,399
<= 2	3177	15	33	48	53	3	11	20		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 337: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Ev hanımı	5664
	Büro personeli (özel sektör)	31	3877,69
	İşçi	64	2898,02
	Serbest meslek	85	2761,84
	Memur	107	2862,56
	Yönetici	11	3403,64
	Esnaf	23	3119,20
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3284,68
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,082			
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.337' ye göre, anne meslek değişkeni ile öğrencilerin fiş ya da fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar edeceklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 338: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	2066	18	27	32	32	4	9	19	3	,066
<= 3	3598	13	37	53	75	7	14	17		
H ₀ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 339: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3008,01
	Büro personeli (özel sektör)	31	3232,08
	İşçi	64	2773,87
	Serbest meslek	85	2959,33
	Memur	107	3159,84
	Yönetici	11	3156,82
	Esnaf	23	2993,09
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3358,60
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,742			
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.339’ a göre, anne meslek değişkeni ile öğrencilerin ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine olan inançları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 340: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 4	1702	13	16	23	38	3	8	15	4	,402
<= 4	3962	18	48	62	69	8	15	21		
H ₀ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 341: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3007,58
	Büro personeli (özel sektör)	31	2948,56
	İşçi	64	3066,07
	Serbest meslek	85	2851,07
	Memur	107	3189,41
	Yönetici	11	3730,14
	Esnaf	23	3102,83
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3074,57
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,761			
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.341’ e göre, anne meslek değişkeni ile öğrencilerin toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 342: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	1596	10	21	24	37	5	6	13	3	,579
<= 3	4068	21	43	61	70	6	17	23		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 343: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3000,66
	Büro personeli (özel sektör)	31	3402,48
	İşçi	64	2911,67
	Serbest meslek	85	3351,04
	Memur	107	3216,08
	Yönetici	11	3471,91
	Esnaf	23	3104,13
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	2864,13
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,316			
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.343’ e göre, anne meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırınlara ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 344: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)	3	,763
> 3	1692	12	21	32	35	3	7	11		
<= 3	3972	19	43	53	72	8	16	25		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 345: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3016,07
	Büro personeli (özel sektör)	31	2976,05
	İşçi	64	3103,77
	Serbest meslek	85	2964,24
	Memur	107	2590,85
	Yönetici	11	4120,18
	Esnaf	23	3165,22
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	2999,88
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,079			
Ho: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.345’ e göre, anne meslek değişkeni ile öğrencilerin ödedikleri verginin nerelere harcandığını bilmelerinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 346: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	1599	9	24	28	18	6	7	9	2	,043
<= 2	4065	22	40	57	89	5	16	27		
H ₀ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 347: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3000,07
	Büro personeli (özel sektör)	31	3650,21
	İşçi	64	2926,92
	Serbest meslek	85	3029,46
	Memur	107	3141,86
	Yönetici	11	4537,50
	Esnaf	23	3369,22
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3202,50
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,024			
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.347’ ye göre, anne meslek değişkeni ile öğrencilerin ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlamasına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 348: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)	2	,333
> 2	2369	17	25	36	48	8	12	15		
<= 2	3295	14	39	49	59	3	11	21		
H ₀ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 349: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.	Anne Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Ev hanımı	5664	3015,57
	Büro personeli (özel sektör)	31	2471,50
	İşçi	64	2682,79
	Serbest meslek	85	3080,48
	Memur	107	2838,84
	Yönetici	11	3431,00
	Esnaf	23	2980,61
	Diğer (Emekli, Vefat)	36	3579,01
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,113			
H ₀ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.349’ a göre, anne meslek değişkeni ile öğrencilerin yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 350: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Anne Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Anne Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Ev hanımı	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)	3	,346
> 3	1419	5	18	22	27	5	5	14		
<= 3	4245	26	46	63	80	6	18	22		
Ho: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Anne Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

3.8.2.7. Baba Meslek Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 3. 351: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Vergi Nedir?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	3097,68
	İşçi	680	3146,97
	Serbest meslek	2958	2985,84
	Memur	940	2972,08
	Yönetici	64	3347,14
	Esnaf	512	3051,79
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2946,21
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,194			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.351’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin vergiyi tanımlamaları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 352: “Sizce vergi nedir? Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)	2	,221
> 2	115	45	321	1264	396	32	228	202		
<= 2	160	48	359	1694	544	32	284	297		
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
Hi: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 353: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3174,08
	Büro personeli (özel sektör)	93	2445,45
	İşçi	680	2946,63
	Serbest meslek	2958	3045,80
	Memur	940	2961,15
	Yönetici	64	3283,73
	Esnaf	512	2938,78
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3041,00
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,008			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
Hi: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.353’ e göre, baba meslek değişkeni ile vergi kelimesinin ilk duyulduğu yer ifadesi arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 354: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)	2	,026
> 2	123	27	270	1225	419	33	211	224		
<= 2	152	66	410	1733	521	31	301	275		
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 355: “Sizce Toplumla Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Toplumla Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3195,20
	Büro personeli (özel sektör)	93	2916,81
	İşçi	680	3104,72
	Serbest meslek	2958	3008,59
	Memur	940	2822,51
	Yönetici	64	2918,86
	Esnaf	512	3174,28
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3012,97
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.355’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçakçılık suçunu en zararlı suçlardan biri olarak görmelerine yönelik düşünceleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 356: “Sizce Toplumda Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 1	139	40	319	1314	365	30	259	226	1	,001
<= 1	136	53	361	1644	575	34	253	273		
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 357: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	2981,70
	İşçi	680	3031,37
	Serbest meslek	2958	2955,63
	Memur	940	3127,33
	Yönetici	64	3032,98
	Esnaf	512	3033,25
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3127,03
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,094			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.357' ye göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin ailelerinin en çok şikâyet ettikleri vergi unsuru arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 358: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 1	130	46	343	1425	491	30	254	267	1	,250
<= 1	145	47	337	1533	449	34	258	232		
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 359: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3229,78
	Büro personeli (özel sektör)	93	2942,48
	İşçi	680	2967,03
	Serbest meslek	2958	2999,58
	Memur	940	2948,34
	Yönetici	64	3204,72
	Esnaf	512	3019,99
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3114,79
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,232			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.359’ a göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi vermeyen vatandaşı tanımlamaları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 360: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor /Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 4	91	23	176	832	224	16	148	143	4	,060
<= 4	184	70	504	2126	716	48	364	356		
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 361: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	2884,45
	İşçi	680	3002,59
	Serbest meslek	2958	3012,20
	Memur	940	2924,23
	Yönetici	64	3243,39
	Esnaf	512	3002,40
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3124,29
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,097			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.361’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin vergisini ödeyenleri tanımlamaları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 362: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 1	81	21	175	764	214	22	129	145	1	,092
<= 1	194	72	505	2194	726	42	383	354		
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 363: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	2970,39
	İşçi	680	2884,19
	Serbest meslek	2958	3058,59
	Memur	940	2888,34
	Yönetici	64	3058,66
	Esnaf	512	3051,87
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3085,69
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,073			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.363’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi eğitim aracı tercihleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 364: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 4	111	34	257	1239	349	26	224	205	4	,109
<= 4	164	59	423	1719	591	38	288	294		
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 365: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devlet Neden Vergi Alır?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	3011,98
	İşçi	680	3068,24
	Serbest meslek	2958	2993,12
	Memur	940	2896,44
	Yönetici	64	3458,61
	Esnaf	512	3102,40
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3019,32
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,034			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.365’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi alma gerekçesi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 366: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 1	149	48	354	1455	440	41	269	247	1	,048
<= 1	126	45	326	1503	500	23	243	252		
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 367 “Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	2886,89
	İşçi	680	2971,88
	Serbest meslek	2958	3066,87
	Memur	940	2890,02
	Yönetici	64	2482,75
	Esnaf	512	3080,80
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2927,68
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,011			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.367’ ye göre, baba meslek değişkeni öğrencilerin devletin vergi almama gerekçesi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 368: “Devlet Vatandaştan Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	85	26	207	900	279	13	162	145	3	,747
<= 3	190	67	473	2058	661	51	350	354		
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 369: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

İnsanlar Neden Vergi Verir?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	3064,14
	İşçi	680	3055,68
	Serbest meslek	2958	3018,00
	Memur	940	2953,59
	Yönetici	64	3353,25
	Esnaf	512	3030,25
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2942,65
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,443			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.369’ a göre, baba meslek değişkeni öğrencilerin insanların vergi verme nedeni hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 370: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro persone li (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 1	95	35	247	1059	308	28	183	164	1	,440
<= 1	180	58	433	1899	632	36	329	335		
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 371: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	2845,72
	İşçi	680	2978,34
	Serbest meslek	2958	3043,62
	Memur	940	2840,06
	Yönetici	64	3295,22
	Esnaf	512	3044,81
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3094,44
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,013			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.371’ e göre, baba meslek değişkeni öğrencilerin vergi ödeme isteklilikleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 372: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor /Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	40	12	104	529	141	8	82	96	2	,140
<= 2	235	81	576	2429	799	56	430	403		
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 373: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	2973,14
	İşçi	680	3008,95
	Serbest meslek	2958	3020,85
	Memur	940	2961,70
	Yönetici	64	3177,50
	Esnaf	512	3010,66
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3003,95
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,794			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.373’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin herkesin vergisini ödediği hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 374: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	46	12	101	483	134	13	80	78	2	,718
<= 2	229	81	579	2475	806	51	432	421		
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 375: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	3043,40
	İşçi	680	3036,23
	Serbest meslek	2958	3019,10
	Memur	940	2938,60
	Yönetici	64	3041,62
	Esnaf	512	3034,01
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3069,38
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,872			
Ho: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.375’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak karşılandığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 376: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro pers. (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	100	36	265	1084	320	26	192	191	3	,584
<= 3	175	57	415	1874	620	38	320	308		
H ₀ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 377: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	3050,48
	İşçi	680	2960,59
	Serbest meslek	2958	2986,65
	Memur	940	3028,21
	Yönetici	64	2919,66
	Esnaf	512	3094,44
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3130,84
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,608			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.377' ye göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) bağışla karşılandığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 378: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	128	41	291	1279	430	29	240	237	3	,455
<= 3	147	52	389	1679	510	35	272	262		
Ho: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 379: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	2923,68
	İşçi	680	3114,31
	Serbest meslek	2958	2993,01
	Memur	940	2971,13
	Yönetici	64	3452,28
	Esnaf	512	3015,97
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2964,96
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,245			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.379’ a göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) vergilerle karşılandığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 380: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	111	36	270	1094	351	29	192	181	2	,692
<= 2	164	57	410	1864	589	35	320	318		
Ho: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 381: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3168,65
	Büro personeli (özel sektör)	93	3106,31
	İşçi	680	3029,55
	Serbest meslek	2958	3035,81
	Memur	940	2920,00
	Yönetici	64	2907,91
	Esnaf	512	3002,14
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2927,74
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,358			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.381’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin devletin varlığı için vergi ödenmesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 382: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	123	35	256	1115	340	22	187	168	2	,166
<= 2	152	58	424	1843	600	42	325	331		
H ₀ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 383: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3149,54
	Büro personeli (özel sektör)	93	3121,01
	İşçi	680	2940,01
	Serbest meslek	2958	3035,30
	Memur	940	2956,18
	Yönetici	64	2989,10
	Esnaf	512	3080,77
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2901,33
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,323			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.383’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin vergilerin tam ödenmemesi durumunda devlet hizmetlerinin aksayacağına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 384: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	121	40	245	1188	364	25	208	185	2	,289
<= 2	154	53	435	1770	576	39	304	314		
H ₀ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 385: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3073,98
	Büro personeli (özel sektör)	93	3033,53
	İşçi	680	2977,16
	Serbest meslek	2958	3036,91
	Memur	940	2838,28
	Yönetici	64	3505,82
	Esnaf	512	3127,90
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3006,59
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,006			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.385’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi ödemenin vatandaşlık görevi olduğuna ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 386: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	99	32	220	1018	282	32	183	156	2	,014
<= 2	176	61	460	1940	658	32	329	343		
H ₀ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H ₁ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 387: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3081,48
	Büro personeli (özel sektör)	93	3171,31
	İşçi	680	3024,93
	Serbest meslek	2958	2977,44
	Memur	940	2972,68
	Yönetici	64	3378,14
	Esnaf	512	3193,79
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2959,77
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,085			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.387' ye göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak geri döneceğine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 388: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	132	42	294	1215	400	33	237	207	2	,113
<= 2	143	51	386	1743	540	31	275	292		
H ₀ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 389: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	2939,02
	Büro personeli (özel sektör)	93	3011,55
	İşçi	680	3060,95
	Serbest meslek	2958	2939,77
	Memur	940	3067,01
	Yönetici	64	3474,45
	Esnaflar	512	3135,50
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3112,03
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,020			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.389’ a göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında ise iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 390: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	100	32	250	1019	358	31	200	196	3	,059
<= 3	175	61	430	1939	582	33	312	303		
Ho: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H1: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 391: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3100,73
	Büro personeli (özel sektör)	93	2795,71
	İşçi	680	2942,38
	Serbest meslek	2958	3022,29
	Memur	940	2924,06
	Yönetici	64	3451,08
	Esnaf	512	3178,74
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2963,48
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,028			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.391’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin para kazanmaya başlayınca vergi vermek istekliliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 392: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)	3	,005
> 3	94	25	186	863	260	29	174	135		
<= 3	181	68	494	2095	680	35	338	364		
Ho: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H1: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 393: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	2808,68
	İşçi	680	3082,86
	Serbest meslek	2958	3000,99
	Memur	940	2959,75
	Yönetici	64	3126,23
	Esnaf	512	3060,72
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2962,90
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,454			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.393’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin alışverişlerinde fiş ya da fatura alma alışkanlıkları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 394: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	103	30	249	1029	326	22	186	169	2	,922
<= 2	172	63	431	1929	614	42	326	330		
Ho: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 395: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3054,29
	Büro personeli (özel sektör)	93	2961,20
	İşçi	680	3033,42
	Serbest meslek	2958	2932,08
	Memur	940	3167,91
	Yönetici	64	3633,80
	Esnaf	512	3038,11
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3030,45
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.395’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin alışveriş sırasında fiş ya da fatura almayan vatandaş uyarılarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 396: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	128	44	311	1285	472	43	240	245	3	,001
<= 3	147	49	369	1673	468	21	272	254		
Ho: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H1: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 397: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	3131,72
	İşçi	680	2990,45
	Serbest meslek	2958	2990,63
	Memur	940	3020,91
	Yönetici	64	3023,05
	Esnaf	512	3004,69
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2999,32
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,552			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.397' ye göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin fiş ya da fatura almak yerine ürün fiyatının düşürülmesi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 398: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	113	33	218	975	329	24	176	175	3	,196
<= 3	162	60	462	1983	611	40	336	324		
H ₀ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 399: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3120,05
	Büro personeli (özel sektör)	93	3101,11
	İşçi	680	2995,48
	Serbest meslek	2958	3005,29
	Memur	940	2919,43
	Yönetici	64	3498,66
	Esnaf	512	3039,06
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3070,26
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,169			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.399’ a göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırın tanıdıklarını uyaracaklarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 400: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	130	41	305	1289	399	37	227	233	2	,262
<= 2	145	52	375	1669	541	27	285	266		
H ₀ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H ₁ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 401: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3155,81
	Büro personeli (özel sektör)	93	3147,42
	İşçi	680	3006,26
	Serbest meslek	2958	2973,81
	Memur	940	3005,09
	Yönetici	64	3212,20
	Esnaf	512	3010,67
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3118,36
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,436			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.401’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin fiş ya da fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar edeceklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 402: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	115	35	254	1049	344	27	191	192	3	,450
<= 3	160	58	426	1909	596	37	321	307		
H ₀ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 403: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3118,04
	Büro personeli (özel sektör)	93	3126,10
	İşçi	680	2961,10
	Serbest meslek	2958	2968,11
	Memur	940	3081,60
	Yönetici	64	3414,10
	Esnaf	512	3051,18
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3026,91
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,210			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.403’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine olan inançları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 404: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)	4	,058
> 4	91	33	194	854	310	27	158	151		
<= 4	184	60	486	2104	630	37	354	348		
Ho: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									KABUL	
H1: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 405: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3273,45
	Büro personeli (özel sektör)	93	2970,81
	İşçi	680	2930,19
	Serbest meslek	2958	3003,98
	Memur	940	2907,32
	Yönetici	64	3330,01
	Esnaf	512	3099,66
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3089,00
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,021			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.405’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracağına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 406: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	93	29	181	836	240	29	152	152	3	,006
<= 3	182	64	499	2122	700	35	360	347		
H ₀ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H ₁ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 407: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3116,83
	Büro personeli (özel sektör)	93	2755,95
	İşçi	680	2968,98
	Serbest meslek	2958	3033,27
	Memur	940	2935,80
	Yönetici	64	3126,01
	Esnaf	512	3095,27
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2965,94
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,347			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.407' ye göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırıcılara ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 408: “Vergi Kaçırırlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	92	21	208	885	263	22	167	155	3	,297
<= 3	183	72	472	2073	677	42	345	344		
H ₀ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H ₁ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 409: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3167,19
	Büro personeli (özel sektör)	93	2902,84
	İşçi	680	3124,74
	Serbest meslek	2958	3035,26
	Memur	940	2754,24
	Yönetici	64	3035,14
	Esnaf	512	3097,35
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3038,26
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
H ₀ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H ₁ : Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.409’ a göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin ödedikleri verginin nerelere harcandığını bilmelerinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 410: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	90	21	213	844	214	20	153	145	2	,002
<= 2	185	72	467	2114	726	44	359	354		
Ho: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H1: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

Tablo 3. 411: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275	3042,72
	Büro personeli (özel sektör)	93	2840,59
	İşçi	680	3081,27
	Serbest meslek	2958	2990,87
	Memur	940	2904,49
	Yönetici	64	3249,02
	Esnaf	512	3102,09
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	3125,49
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,118			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.411’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlamasına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 412: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 2	120	34	292	1219	383	28	229	225	2	,467
<= 2	155	59	388	1739	557	36	283	274		
Ho: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.										
H1: Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									RET	

Tablo 3. 413: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.	Baba Meslek	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		Çalışmıyor/Çalışma engeli var	275
	Büro personeli (özel sektör)	93	2566,04
	İşçi	680	3058,65
	Serbest meslek	2958	3110,64
	Memur	940	2835,81
	Yönetici	64	2904,17
	Esnaf	512	2895,18
	Diğer (Emekli, Vefat)	499	2839,06
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,001			
Ho: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			RET
H1: Bu Soru İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			KABUL

Tablo 3.413’ e göre, baba meslek değişkeni ile öğrencilerin yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. 414: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Baba Meslek Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Baba Meslek								Medyan	P
	Çalışmıyor/ Çalışma engeli var	Büro personeli (özel sektör)	İşçi	Serbest meslek	Memur	Yönetici	Esnaf	Diğer (Emekli, Vefat)		
> 3	69	19	176	810	194	22	118	107	3	,001
<= 3	206	74	504	2148	746	42	394	392		
H ₀ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.									RET	
H ₁ : Bu İfade İle Baba Meslek Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.									KABUL	

3.8.2.8. Aylık Gelir Değişkeni İle Öğrencilerin Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Verileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 3. 415: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Sizce Vergi Nedir?	Aylık Gelir	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	0-1000 TL arası	1626	3000,31
	1001-2000 TL arası	2891	3004,18
	2001TL ve üzeri	1504	3035,67
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,795			
H ₀ : Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H ₁ : Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.415' e göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin vergiyi tanımlamaları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 416: “Sizce vergi nedir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Aylık Gelir			Medyan	P
	0-1000 TL arası	1001-2000 TL arası	2001TL ve üzeri		
> 2	690	1257	656	2	,747
<= 2	936	1634	848		
Ho: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.				KABUL	
H1: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.				RET	

Tablo 3. 417: “Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Vergi Kelimesini İlk Nereden Duydunuz?				
	Ailemden	Okuldan	Gazete, Dergi, TV ve Araçlardan	Çevremden	Toplam
0-1000 TL arası	451	526	179	470	1626
	495,6	446,7	225,8	458,0	1626,0
	27,7%	32,3%	11,0%	28,9%	100,0%
	24,6%	31,8%	21,4%	27,7%	27,0%
1001-2000 TL arası	902	782	384	823	2891
	881,1	794,2	401,4	814,3	2891,0
	31,2%	27,0%	13,3%	28,5%	100,0%
	49,2%	47,3%	45,9%	48,5%	48,0%
2001TL ve üzeri	482	346	273	403	1504
	458,4	413,2	208,8	423,6	1504,0
	32,0%	23,0%	18,2%	26,8%	100,0%
	26,3%	20,9%	32,7%	23,8%	25,0%
Toplam	1835	1654	836	1696	6021
	1835,0	1654,0	836,0	1696,0	6021,0
	30,5%	27,5%	13,9%	28,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001					
Ho: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET
H1: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL

Tablo 3.417’ ye göre, aylık gelir değişkeni ile vergi kelimesinin ilk duyulduğu yer arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aylık geliri 0-1000 TL arasında olan öğrenciler vergi kelimesini ilk olarak okuldan, 1001 TL ve üzeri gelire sahip olanlar ise aileden duyduklarını daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 418: “Sizce Toplumla Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Sizce Toplumla Verdiği Zarar Dikkate Alındığında Vergi Kaçakçılığı Suçu En Zararlı Suçlar Arasında Yer Almalı mıdır?			
	Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
0-1000 TL arası	852	245	529	1626
	899,0	254,9	472,1	1626,0
	52,4%	15,1%	32,5%	100,0%
	25,6%	26,0%	30,3%	27,0%
1001-2000 TL arası	1619	420	852	2891
	1598,4	453,3	839,3	2891,0
	56,0%	14,5%	29,5%	100,0%
	48,6%	44,5%	48,7%	48,0%
2001TL ve üzeri	858	279	367	1504
	831,6	235,8	436,6	1504,0
	57,0%	18,6%	24,4%	100,0%
	25,8%	29,6%	21,0%	25,0%
Toplam	3329	944	1748	6021
	3329,0	944,0	1748,0	6021,0
	55,3%	15,7%	29,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001				
H₀: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.			RET	
H₁: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.			KABUL	

Tablo 3.418’ e göre, aylık gelir değişkeni ile vergi kaçakçılığı suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aylık geliri 1001-2000 TL arasında olan öğrenciler diğer gelir düzeyindeki öğrencilere kıyasla vergi kaçakçılığı suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirdiklerini daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 419: “Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Aileniz Verginin En Çok Hangi Unsurundan Şikâyet Ediyor?						
	Vergi oranlarının yüksek olmasından	Vergi yükünün fazla olmasından	Kendisinden daha fazla kazananların, daha az vergi ödemesinden	Vergi yasalarının karmaşık olmasından	Ödenen vergilerin doğru yerlere harcanmamasından	Şikâyet etmiyorlar	Toplam
0-1000 TL arası	874	157	197	67	219	112	1626
	819,6	140,7	202,8	83,2	247,6	132,1	1626,0
	53,8%	9,7%	12,1%	4,1%	13,5%	6,9%	100,0%
	28,8%	30,1%	26,2%	21,8%	23,9%	22,9%	27,0%
1001-2000 TL arası	1468	225	371	168	427	232	2891
	1457,3	250,2	360,6	147,9	440,3	234,8	2891,0
	50,8%	7,8%	12,8%	5,8%	14,8%	8,0%	100,0%
	48,4%	43,2%	49,4%	54,5%	46,6%	47,4%	48,0%
2001TL ve üzeri	693	139	183	73	271	145	1504
	758,1	130,1	187,6	76,9	229,1	122,1	1504,0
	46,1%	9,2%	12,2%	4,9%	18,0%	9,6%	100,0%
	22,8%	26,7%	24,4%	23,7%	29,6%	29,7%	25,0%
Toplam	3035	521	751	308	917	489	6021
	3035,0	521,0	751,0	308,0	917,0	489,0	6021,0
	50,4%	8,7%	12,5%	5,1%	15,2%	8,1%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001							
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL	

Tablo 3.419’ a göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin ailelerinin en çok şikâyet ettikleri vergi unsuru arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aylık gelir düzeyine göre öğrenciler, ailelerinin vergi oranlarının yüksek olmasından şikâyet ettiğini diğer şikâyet unsurlarına kıyasla daha fazla ifade etmişlerdir.

Tablo 3. 420: “Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Vergi Vermeyen Bir Vatandaşı Nasıl Tanımlarsınız?						
	Kötü bir vatandaş	İyi bir vatandaş	Kurnaz	Hırsız	Zeki	Bilmiyorum	Toplam
0-1000 TL arası	387	91	288	374	130	356	1626
	375,1	78,3	308,4	417,8	114,0	332,4	1626,0
	23,8%	5,6%	17,7%	23,0%	8,0%	21,9%	100,0%
	27,9%	31,4%	25,2%	24,2%	30,8%	28,9%	27,0%
1001-2000 TL arası	680	134	568	712	174	623	2891
	666,9	139,2	548,3	742,8	202,6	591,1	2891,0
	23,5%	4,6%	19,6%	24,6%	6,0%	21,5%	100,0%
	49,0%	46,2%	49,7%	46,0%	41,2%	50,6%	48,0%
2001TL ve üzeri	322	65	286	461	118	252	1504
	347,0	72,4	285,3	386,4	105,4	307,5	1504,0
	21,4%	4,3%	19,0%	30,7%	7,8%	16,8%	100,0%
	23,2%	22,4%	25,0%	29,8%	28,0%	20,5%	25,0%
Toplam	1389	290	1142	1547	422	1231	6021
	1389,0	290,0	1142,0	1547,0	422,0	1231,0	6021,0
	23,1%	4,8%	19,0%	25,7%	7,0%	20,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001							
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL	

Tablo 3.420’ ye göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin vergi vermeyen vatandaşı tanımlama durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aylık gelir düzeyi 0-1000 TL ve 1001-2000 TL olan öğrenciler diğer tanımlamalara kıyasla kötü bir vatandaş olarak daha fazla ifade etmişlerdir. Gelir düzeyi 2001 TL ve üzeri olan öğrenciler ise, hırsız olarak daha fazla tanımlamışlardır.

Tablo 3. 421: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?	Aylık Gelir	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
	0-1000 TL arası	1626	3030,29
	1001-2000 TL arası	2891	3019,20
	2001TL ve üzeri	1504	2974,38
	Toplam	6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,452			
Ho: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
Hi: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.421’ e göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeyen vatandaşı tanımlama durumları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 422: “Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sizce Nasıl Biridir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Aylık Gelir			Medyan	P
	0-1000 TL arası	1001-2000 TL arası	2001 TL ve üzeri		
> 1	434	746	371	1	,432
<= 1	1192	2145	1133		
Ho: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.				KABUL	
Hi: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.				RET	

Tablo 3. 423: “Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Vergi Eğitiminin Aşağıdaki Araçlardan Hangisiyle Verilmesi Durumunda Ödeme Eğilimi Daha Çok Artar?					
	Aile İçi Eğitim	Görsel Araçlarla Eğitim	Vergi İdaresinin Yapacağı Seminer ve Konferanslarla	Tv Programları ve Reklamlarla	Okulda Eğitim	Toplam
0-1000 TL arası	340	65	298	257	666	1626
	346,8	68,1	296,8	254,1	660,3	1626,0
	20,9%	4,0%	18,3%	15,8%	41,0%	100,0%
	26,5%	25,8%	27,1%	27,3%	27,2%	27,0%
1001-2000 TL arası	590	117	504	467	1213	2891
	616,5	121,0	527,7	451,8	1174,0	2891,0
	20,4%	4,0%	17,4%	16,2%	42,0%	100,0%
	46,0%	46,4%	45,9%	49,6%	49,6%	48,0%
2001TL ve üzeri	354	70	297	217	566	1504
	320,7	62,9	274,5	235,1	610,7	1504,0
	23,5%	4,7%	19,7%	14,4%	37,6%	100,0%
	27,6%	27,8%	27,0%	23,1%	23,1%	25,0%
Toplam	1284	252	1099	941	2445	6021
	1284,0	252,0	1099,0	941,0	2445,0	6021,0
	21,3%	4,2%	18,3%	15,6%	40,6%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,055						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.423’ e göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin vergi eğitim aracı tercihleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aylık gelir gruplarının tümündeki öğrenciler diğer eğitim aracı tercihlerine kıyasla okulda eğitim aracını daha fazla ifade etmişlerdir. Bununla birlikte gelir düzeyi 1001-2001 TL olan öğrencilerin okulda eğitim aracını tercih oranı diğer öğrencilere göre daha fazladır.

Tablo 3. 424: “Devlet Neden Vergi Alır?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Devlet Neden Vergi Alır?						
	Vatandaşlara hizmet sunmak için	Devlet masraflarını karşılamak için	Gelecekte daha iyi yaşayabilmek için	Vatandaşları cezalandırma için	Vatandaşların kanunlara uymaları için	Herhangi bir nedeni yok	Toplam
0-1000 TL arası	795	433	162	104	57	75	1626
	815,0	456,1	131,8	92,1	47,8	83,2	1626,0
	48,9%	26,6%	10,0%	6,4%	3,5%	4,6%	100,0%
	26,3%	25,6%	33,2%	30,5%	32,2%	24,4%	27,0%
1001-2000 TL arası	1467	813	230	156	82	143	2891
	1449,1	811,0	234,3	163,7	85,0	147,9	2891,0
	50,7%	28,1%	8,0%	5,4%	2,8%	4,9%	100,0%
	48,6%	48,1%	47,1%	45,7%	46,3%	46,4%	48,0%
2001TL ve üzeri	756	443	96	81	38	90	1504
	753,9	421,9	121,9	85,2	44,2	76,9	1504,0
	50,3%	29,5%	6,4%	5,4%	2,5%	6,0%	100,0%
	25,0%	26,2%	19,7%	23,8%	21,5%	29,2%	25,0%
Toplam	3018	1689	488	341	177	308	6021
	3018,0	1689,0	488,0	341,0	177,0	308,0	6021,0
	50,1%	28,1%	8,1%	5,7%	2,9%	5,1%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,009							
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL	

Tablo 3.424’ e göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi alma gerekçesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aylık gelir gruplarının tümündeki öğrenciler vatandaşlara hizmet sunmak için devletin vergi aldığını diğer gerekçelere kıyasla daha fazla ifade etmişlerdir. Bununla birlikte gelir düzeyi 1001-2001 TL olan öğrencilerin oranı diğer öğrencilere göre daha fazladır.

Tablo 3. 425: “Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Devlet Vatandaşın Neden Vergi Almamalıdır?					
	Vergiler gereksiz yere kullanıldıkları için	Zenginden daha fazla vergi alınmadığı için	Vatandaşlar vergileri ödemekte zorlandıkları için	Çok fazla vergi olduğu için	İnsanlar vergilerini ödemedikleri için	Toplam
0-1000 TL arası	362	205	578	276	205	1626
	372,1	211,5	551,7	308,7	182,0	1626,0
	22,3%	12,6%	35,5%	17,0%	12,6%	100,0%
	26,3%	26,2%	28,3%	24,1%	30,4%	27,0%
1001-2000 TL arası	624	365	1029	559	314	2891
	661,7	376,0	981,0	548,8	323,6	2891,0
	21,6%	12,6%	35,6%	19,3%	10,9%	100,0%
	45,3%	46,6%	50,4%	48,9%	46,6%	48,0%
2001TL ve üzeri	392	213	436	308	155	1504
	344,2	195,6	510,3	285,5	168,4	1504,0
	26,1%	14,2%	29,0%	20,5%	10,3%	100,0%
	28,4%	27,2%	21,3%	26,9%	23,0%	25,0%
Toplam	1378	783	2043	1143	674	6021
	1378,0	783,0	2043,0	1143,0	674,0	6021,0
	22,9%	13,0%	33,9%	19,0%	11,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.425’ ya göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin devletin vergi almama gerekçesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aylık gelir gruplarının tümündeki öğrenciler vatandaşlar vergileri ödemekte zorlandıkları için devletin vergi almaması gerektiğini diğer gerekçelere kıyasla daha fazla ifade etmişlerdir. Bununla birlikte gelir düzeyi 1001-2001 TL olan öğrencilerin oranı diğer öğrencilere göre daha fazladır.

Tablo 3. 426: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal - Wallis H Testi

Vergisini Ödeyen Bir Kişi Sızce Nasıl Biridir?	Aylık Gelir	Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
		0-1000 TL arası	1626
1001-2000 TL arası		2891	3025,32
2001TL ve üzeri		1504	2986,73
Toplam		6021	
Kruskal - Wallis H Anlamlılık Düzeyi: ,709			
H₀: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.			KABUL
H₁: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.			RET

Tablo 3.426' ya göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin insanların vergi verme nedenine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan Medyan Test sonuçlarında da iki değişken arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Tablo 3. 427: “İnsanlar Neden Vergi Verir?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Medyan Testi

Medyan	Aylık Gelir			Medyan	P
	0-1000 TL arası	1001-2000 TL arası	2001TL ve üzeri		
> 1	569	1039	511	1	,425
<= 1	1057	1852	993		
H₀: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Yoktur.					KABUL
H₁: Bu Soru İle Aylık Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.					RET

Tablo 3. 428: “Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Siz Olsanız Verginizi Ödemek İster misiniz?			
	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
0-1000 TL arası	680	659	287	1626
	738,6	614,1	273,3	1626,0
	41,8%	40,5%	17,7%	100,0%
	24,9%	29,0%	28,4%	27,0%
1001-2000 TL arası	1324	1061	506	2891
	1313,2	1091,9	485,9	2891,0
	45,8%	36,7%	17,5%	100,0%
	48,4%	46,7%	50,0%	48,0%
2001TL ve üzeri	731	554	219	1504
	683,2	568,0	252,8	1504,0
	48,6%	36,8%	14,6%	100,0%
	26,7%	24,4%	21,6%	25,0%
Toplam	2735	2274	1012	6021
	2735,0	2274,0	1012,0	6021,0
	45,4%	37,8%	16,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001				
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RET
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 3.428' e göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin vergi ödeme istekliliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aylık gelir gruplarının tümündeki öğrenciler vergi ödemek isteyeceklerini daha fazla ifade

etmişlerdir. Bununla birlikte gelir düzeyi 2001 TL ve üzeri olan öğrencilerin oranı diğer öğrencilere göre daha fazladır.

Tablo 3. 429: “Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?” Sorusu İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Sizce Türkiye’de Herkes Vergisini Tam Olarak Ödüyor mu?			
	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
0-1000 TL arası	47	1284	295	1626
	46,2	1324,1	255,7	1626,0
	2,9%	79,0%	18,1%	100,0%
	27,5%	26,2%	31,2%	27,0%
1001-2000 TL arası	82	2376	433	2891
	82,1	2354,2	454,7	2891,0
	2,8%	82,2%	15,0%	100,0%
	48,0%	48,5%	45,7%	48,0%
2001 TL ve üzeri	42	1243	219	1504
	42,7	1224,7	236,6	1504,0
	2,8%	82,6%	14,6%	100,0%
	24,6%	25,4%	23,1%	25,0%
Toplam	171	4903	947	6021
	171,0	4903,0	947,0	6021,0
	2,8%	81,4%	15,7%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,039				
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Basızdır.				RET
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 3.429’ a göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin herkesin vergisini ödediğine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aylık gelir gruplarının tümündeki öğrenciler Türkiye’de herkesin vergisini tam olarak ödediği fikrine inanmadıklarını daha fazla ifade etmişlerdir. Bununla birlikte gelir düzeyi 2001 TL ve üzeri olan öğrencilerin oranı diğer öğrencilere göre daha fazladır.

Tablo 3. 430: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Borçlanarak Karşılıyor.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve Belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okulumuzun giderleri (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	282	249	520	296	279	1626
	271,1	248,2	508,8	314,3	283,6	1626,0
	17,3%	15,3%	32,0%	18,2%	17,2%	100,0%
	28,1%	27,1%	27,6%	25,4%	26,6%	27,0%
1001-2000 TL arası	453	451	913	571	503	2891
	482,1	441,3	904,6	558,9	504,2	2891,0
	15,7%	15,6%	31,6%	19,8%	17,4%	100,0%
	45,1%	49,1%	48,5%	49,1%	47,9%	48,0%
2001TL ve üzeri	269	219	451	297	268	1504
	250,8	229,6	470,6	290,8	262,3	1504,0
	17,9%	14,6%	30,0%	19,7%	17,8%	100,0%
	26,8%	23,8%	23,9%	25,5%	25,5%	25,0%
Toplam	1004	919	1884	1164	1050	6021
	1004,0	919,0	1884,0	1164,0	1050,0	6021,0
	16,7%	15,3%	31,3%	19,3%	17,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,534						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.430’ a göre, aylık gelir değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Buna göre 0-1000 TL arası gelir düzeyindeki öğrenciler, devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak karşılandığını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 431: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Bağış Yapılarak Karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	169	272	462	402	321	1626
	160,7	276,0	466,9	390,8	331,6	1626,0
	10,4%	16,7%	28,4%	24,7%	19,7%	100,0%
	28,4%	26,6%	26,7%	27,8%	26,1%	27,0%
1001-2000 TL arası	265	509	859	680	578	2891
	285,7	490,7	830,2	694,8	589,6	2891,0
	9,2%	17,6%	29,7%	23,5%	20,0%	100,0%
	44,5%	49,8%	49,7%	47,0%	47,1%	48,0%
2001TL ve üzeri	161	241	408	365	329	1504
	148,6	255,3	431,9	361,4	306,7	1504,0
	10,7%	16,0%	27,1%	24,3%	21,9%	100,0%
	27,1%	23,6%	23,6%	25,2%	26,8%	25,0%
Toplam	595	1022	1729	1447	1228	6021
	595,0	1022,0	1729,0	1447,0	1228,0	6021,0
	9,9%	17,0%	28,7%	24,0%	20,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,285						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.431’ e göre, aylık gelir değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) bağışla karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Buna göre 0-1000 TL arası gelir düzeyindeki öğrenciler, devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) bağışla karşılandığını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 432: “Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Devletin (Eğitim, Sağlık, Güvenlik vb.) ve Belediyelerin Sunduğu Hizmetler (Su, Kanalizasyon, Çöp Toplama vb.) İle Okulumuzun Giderleri (Çalışan Personelin Maaşı, Elektrik, Su, Hizmetli Giderleri vb.) Vergiler İle Karşılıyor.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	535	475	357	136	123	1626
	522,0	492,6	356,7	127,5	127,2	1626,0
	32,9%	29,2%	22,0%	8,4%	7,6%	100,0%
	27,7%	26,0%	27,0%	28,8%	26,1%	27,0%
1001-2000 TL arası	921	899	642	218	211	2891
	928,1	875,8	634,3	226,6	226,2	2891,0
	31,9%	31,1%	22,2%	7,5%	7,3%	100,0%
	47,6%	49,3%	48,6%	46,2%	44,8%	48,0%
2001TL ve üzeri	477	450	322	118	137	1504
	482,8	455,6	330,0	117,9	117,7	1504,0
	31,7%	29,9%	21,4%	7,8%	9,1%	100,0%
	24,7%	24,7%	24,4%	25,0%	29,1%	25,0%
Toplam	1933	1824	1321	472	471	6021
	1933,0	1824,0	1321,0	472,0	471,0	6021,0
	32,1%	30,3%	21,9%	7,8%	7,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,506						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.432’ ye göre, aylık gelir değişkeni ile devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) vergilerle karşılanması hakkında öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Buna göre 1001-2000 TL arası gelir düzeyindeki öğrenciler, devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okul giderlerinin (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) vergilerle karşılandığını daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 433: “Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Devletin Varlığı İçin Vergi Ödenmesi Gerekir.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
0-1000 TL arası	500	457	308	198	163	1626
	526,9	492,6	294,9	161,5	150,2	1626,0
	30,8%	28,1%	18,9%	12,2%	10,0%	100,0%
	25,6%	25,1%	28,2%	33,1%	29,3%	27,0%
1001-2000 TL arası	922	910	532	276	251	2891
	936,8	875,8	524,3	287,1	267,0	2891,0
	31,9%	31,5%	18,4%	9,5%	8,7%	100,0%
	47,3%	49,9%	48,7%	46,2%	45,1%	48,0%
2001TL ve üzeri	529	457	252	124	142	1504
	487,3	455,6	272,8	149,4	138,9	1504,0
	35,2%	30,4%	16,8%	8,2%	9,4%	100,0%
	27,1%	25,1%	23,1%	20,7%	25,5%	25,0%
Toplam	1951	1824	1092	598	556	6021
	1951,0	1824,0	1092,0	598,0	556,0	6021,0
	32,4%	30,3%	18,1%	9,9%	9,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.433’ e göre, aylık gelir değişkeni ile devletin varlığı için vergi ödenmesi gerektiği ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre 2001 TL ve üzeri gelir düzeyindeki öğrenciler, devletin varlığı için vergi ödenmesi gerektiği ifadesine katıldıklarını diğer gelir düzeyindeki öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 434: “Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Vergiler Tam Ödenmediği Takdirde Devlet Hizmetleri Aksayacaktır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	468	478	317	212	151	1626
	481,8	502,6	301,9	186,3	153,4	1626,0
	28,8%	29,4%	19,5%	13,0%	9,3%	100,0%
	26,2%	25,7%	28,4%	30,7%	26,6%	27,0%
1001-2000 TL arası	864	915	525	316	271	2891
	856,6	893,6	536,8	331,3	272,7	2891,0
	29,9%	31,6%	18,2%	10,9%	9,4%	100,0%
	48,4%	49,2%	47,0%	45,8%	47,7%	48,0%
2001TL ve üzeri	452	468	276	162	146	1504
	445,6	464,9	279,3	172,4	141,9	1504,0
	30,1%	31,1%	18,4%	10,8%	9,7%	100,0%
	25,3%	25,1%	24,7%	23,5%	25,7%	25,0%
Toplam	1784	1861	1118	690	568	6021
	1784,0	1861,0	1118,0	690,0	568,0	6021,0
	29,6%	30,9%	18,6%	11,5%	9,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,398						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						KABUL
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						RET

Tablo 3.434’ e göre, aylık gelir değişkeni ile vergiler tam ödenmediği takdirde devlet hizmetlerinin aksayacağı ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. 435: “Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Vergi Ödemek Vatandaşlık Görevidir.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
0-1000 TL arası	607	448	271	152	148	1626
	606,0	473,9	266,5	138,3	141,2	1626,0
	37,3%	27,6%	16,7%	9,3%	9,1%	100,0%
	27,0%	25,5%	27,5%	29,7%	28,3%	27,0%
1001-2000 TL arası	1060	857	489	249	236	2891
	1077,5	842,7	473,9	245,8	251,1	2891,0
	36,7%	29,6%	16,9%	8,6%	8,2%	100,0%
	47,2%	48,8%	49,5%	48,6%	45,1%	48,0%
2001TL ve üzeri	577	450	227	111	139	1504
	560,5	438,4	246,5	127,9	130,6	1504,0
	38,4%	29,9%	15,1%	7,4%	9,2%	100,0%
	25,7%	25,6%	23,0%	21,7%	26,6%	25,0%
Toplam	2244	1755	987	512	523	6021
	2244,0	1755,0	987,0	512,0	523,0	6021,0
	37,3%	29,1%	16,4%	8,5%	8,7%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,248						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						KABUL
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır.						RET

Tablo 3.435’ e göre, aylık gelir değişkeni ile vergi ödemenin vatandaşlık görevi olduğu ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. 436: “Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Ödenen Vergiler Okul, Yol, Su, Köprü Olarak Geri Dönecektir.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	507	422	302	193	202	1626
	495,3	439,4	311,9	186,9	192,5	1626,0
	31,2%	26,0%	18,6%	11,9%	12,4%	100,0%
	27,6%	25,9%	26,1%	27,9%	28,3%	27,0%
1001-2000 TL arası	878	823	561	340	289	2891
	880,6	781,2	554,6	332,3	342,3	2891,0
	30,4%	28,5%	19,4%	11,8%	10,0%	100,0%
	47,9%	50,6%	48,6%	49,1%	40,5%	48,0%
2001TL ve üzeri	449	382	292	159	222	1504
	458,1	406,4	288,5	172,9	178,1	1504,0
	29,9%	25,4%	19,4%	10,6%	14,8%	100,0%
	24,5%	23,5%	25,3%	23,0%	31,1%	25,0%
Toplam	1834	1627	1155	692	713	6021
	1834,0	1627,0	1155,0	692,0	713,0	6021,0
	30,5%	27,0%	19,2%	11,5%	11,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.436’ ya göre, aylık gelir değişkeni ile ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak geri döneceği ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre 1001-2000TL gelir düzeyindeki öğrenciler, ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak geri döneceği ifadesine katıldıklarını diğer gelir düzeyindeki öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 437: “Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Devletin Vergi Gelirlerini Doğru Yerlere Harcadığına İnanıyorum.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	312	301	449	275	289	1626
	273,3	284,1	478,3	273,0	317,3	1626,0
	19,2%	18,5%	27,6%	16,9%	17,8%	100,0%
	30,8%	28,6%	25,4%	27,2%	24,6%	27,0%
1001-2000 TL arası	455	496	911	500	529	2891
	485,9	505,1	850,4	485,4	564,2	2891,0
	15,7%	17,2%	31,5%	17,3%	18,3%	100,0%
	45,0%	47,1%	51,4%	49,5%	45,0%	48,0%
2001TL ve üzeri	245	255	411	236	357	1504
	252,8	262,8	442,4	252,5	293,5	1504,0
	16,3%	17,0%	27,3%	15,7%	23,7%	100,0%
	24,2%	24,2%	23,2%	23,3%	30,4%	25,0%
Toplam	1012	1052	1771	1011	1175	6021
	1012,0	1052,0	1771,0	1011,0	1175,0	6021,0
	16,8%	17,5%	29,4%	16,8%	19,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.437’ ye göre, aylık gelir değişkeni ile devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığı ifadesine yönelik öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre 0-1000TL gelir düzeyindeki öğrenciler, devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığı ifadesine katıldıklarını diğer gelir düzeyindeki öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 438: “Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Para Kazanmaya Başlayınca Vergi Vermek İsterim.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
0-1000 TL arası	366	371	380	214	295	1626
	362,7	403,5	382,9	192,8	284,1	1626,0
	22,5%	22,8%	23,4%	13,2%	18,1%	100,0%
	27,3%	24,8%	26,8%	30,0%	28,0%	27,0%
1001-2000 TL arası	631	745	687	343	485	2891
	644,8	717,3	680,9	342,8	505,1	2891,0
	21,8%	25,8%	23,8%	11,9%	16,8%	100,0%
	47,0%	49,9%	48,4%	48,0%	46,1%	48,0%
2001TL ve üzeri	346	378	351	157	272	1504
	335,5	373,2	354,2	178,4	262,8	1504,0
	23,0%	25,1%	23,3%	10,4%	18,1%	100,0%
	25,8%	25,3%	24,8%	22,0%	25,9%	25,0%
Toplam	1343	1494	1418	714	1052	6021
	1343,0	1494,0	1418,0	714,0	1052,0	6021,0
	22,3%	24,8%	23,6%	11,9%	17,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,206						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.438’ e göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin para kazanmaya başlayınca vergi verme istekliliklerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. 439: “Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Her Alışverişimde Fiş ya da Fatura Alırım.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	587	444	254	181	160	1626
	581,4	473,7	263,6	160,7	146,6	1626,0
	36,1%	27,3%	15,6%	11,1%	9,8%	100,0%
	27,3%	25,3%	26,0%	30,4%	29,5%	27,0%
1001-2000 TL arası	1018	879	482	266	246	2891
	1033,8	842,2	468,6	285,7	260,7	2891,0
	35,2%	30,4%	16,7%	9,2%	8,5%	100,0%
	47,3%	50,1%	49,4%	44,7%	45,3%	48,0%
2001TL ve üzeri	548	431	240	148	137	1504
	537,8	438,1	243,8	148,6	135,6	1504,0
	36,4%	28,7%	16,0%	9,8%	9,1%	100,0%
	25,5%	24,6%	24,6%	24,9%	25,2%	25,0%
Toplam	2153	1754	976	595	543	6021
	2153,0	1754,0	976,0	595,0	543,0	6021,0
	35,8%	29,1%	16,2%	9,9%	9,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,210						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						KABUL
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır.						RET

Tablo 3.439’ a göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin alışverişlerde fiş ya da fatura alma alışkanlıklarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. 440: “Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Alışveriş Sırasında Fiş-Fatura Almayan Vatandaş Uyarırım.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	279	333	334	331	349	1626
	252,8	281,1	344,6	344,6	402,9	1626,0
	17,2%	20,5%	20,5%	20,4%	21,5%	100,0%
	29,8%	32,0%	26,2%	25,9%	23,4%	27,0%
1001-2000 TL arası	449	493	633	598	718	2891
	449,4	499,8	612,7	612,7	716,4	2891,0
	15,5%	17,1%	21,9%	20,7%	24,8%	100,0%
	48,0%	47,4%	49,6%	46,9%	48,1%	48,0%
2001TL ve üzeri	208	215	309	347	425	1504
	233,8	260,0	318,7	318,7	372,7	1504,0
	13,8%	14,3%	20,5%	23,1%	28,3%	100,0%
	22,2%	20,7%	24,2%	27,2%	28,5%	25,0%
Toplam	936	1041	1276	1276	1492	6021
	936,0	1041,0	1276,0	1276,0	1492,0	6021,0
	15,5%	17,3%	21,2%	21,2%	24,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.440’ a göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin alışveriş sırasında fiş-fatura almayan vatandaş uyarma hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre 0-1000TL gelir düzeyindeki öğrenciler, alışveriş sırasında fiş-fatura almayan vatandaş uyarma ifadesine katıldıklarını diğer gelir düzeyindeki öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 441: “Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Fiş ya da Fatura Almak Yerine Ürün Fiyatının Düşürülmesini İsterim.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
0-1000 TL arası	436	320	348	244	278	1626
	429,7	300,0	344,6	259,8	291,9	1626,0
	26,8%	19,7%	21,4%	15,0%	17,1%	100,0%
	27,4%	28,8%	27,3%	25,4%	25,7%	27,0%
1001-2000 TL arası	742	546	609	481	513	2891
	763,9	533,4	612,7	461,9	519,0	2891,0
	25,7%	18,9%	21,1%	16,6%	17,7%	100,0%
	46,6%	49,1%	47,7%	50,0%	47,5%	48,0%
2001TL ve üzeri	413	245	319	237	290	1504
	397,4	277,5	318,7	240,3	270,0	1504,0
	27,5%	16,3%	21,2%	15,8%	19,3%	100,0%
	26,0%	22,1%	25,0%	24,6%	26,8%	25,0%
Toplam	1591	1111	1276	962	1081	6021
	1591,0	1111,0	1276,0	962,0	1081,0	6021,0
	26,4%	18,5%	21,2%	16,0%	18,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,211						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.441’ e göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin fiş ya da fatura almak yerine ürün fiyatının düşürülmesini istemeleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. 442: “Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Bir Tanıdığım Vergi Kaçırırsa Onu Uyarırım.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
0-1000 TL arası	467	429	351	158	221	1626
	468,8	438,6	347,6	156,6	214,4	1626,0
	28,7%	26,4%	21,6%	9,7%	13,6%	100,0%
	26,9%	26,4%	27,3%	27,2%	27,8%	27,0%
1001-2000 TL arası	807	800	635	291	358	2891
	833,5	779,8	618,0	278,5	381,2	2891,0
	27,9%	27,7%	22,0%	10,1%	12,4%	100,0%
	46,5%	49,3%	49,3%	50,2%	45,1%	48,0%
2001TL ve üzeri	462	395	301	131	215	1504
	433,6	405,7	321,5	144,9	198,3	1504,0
	30,7%	26,3%	20,0%	8,7%	14,3%	100,0%
	26,6%	24,3%	23,4%	22,6%	27,1%	25,0%
Toplam	1736	1624	1287	580	794	6021
	1736,0	1624,0	1287,0	580,0	794,0	6021,0
	28,8%	27,0%	21,4%	9,6%	13,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,235						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						KABUL
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						RET

Tablo 3.442’ ye göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırarak bir tanıdıklarını gördüklerinde uyarılmaları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. 443: “Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Fiş-Fatura Kesmeyi Görürsem Vergi Dairesine İhbar Ederim.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	288	296	451	273	318	1626
	284,9	282,5	462,6	273,8	322,2	1626,0
	17,7%	18,2%	27,7%	16,8%	19,6%	100,0%
	27,3%	28,3%	26,3%	26,9%	26,7%	27,0%
1001-2000 TL arası	497	521	838	496	539	2891
	506,6	502,2	822,5	486,9	572,8	2891,0
	17,2%	18,0%	29,0%	17,2%	18,6%	100,0%
	47,1%	49,8%	48,9%	48,9%	45,2%	48,0%
2001TL ve üzeri	270	229	424	245	336	1504
	263,5	261,3	427,9	253,3	298,0	1504,0
	18,0%	15,2%	28,2%	16,3%	22,3%	100,0%
	25,6%	21,9%	24,8%	24,2%	28,2%	25,0%
Toplam	1055	1046	1713	1014	1193	6021
	1055,0	1046,0	1713,0	1014,0	1193,0	6021,0
	17,5%	17,4%	28,5%	16,8%	19,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,091						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						KABUL
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır.						RET

Tablo 3.443' e göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin fiş-fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar edecekleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. 444: “Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Ülkemizde Vergi Bilincinin Tam Olarak Yerleştiğine İnanıyorum.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	197	237	389	354	449	1626
	190,9	216,9	386,7	340,5	491,0	1626,0
	12,1%	14,6%	23,9%	21,8%	27,6%	100,0%
	27,9%	29,5%	27,2%	28,1%	24,7%	27,0%
1001-2000 TL arası	333	413	698	602	845	2891
	339,5	385,6	687,6	605,5	872,9	2891,0
	11,5%	14,3%	24,1%	20,8%	29,2%	100,0%
	47,1%	51,4%	48,7%	47,7%	46,5%	48,0%
2001TL ve üzeri	177	153	345	305	524	1504
	176,6	200,6	357,7	315,0	454,1	1504,0
	11,8%	10,2%	22,9%	20,3%	34,8%	100,0%
	25,0%	19,1%	24,1%	24,2%	28,8%	25,0%
Toplam	707	803	1432	1261	1818	6021
	707,0	803,0	1432,0	1261,0	1818,0	6021,0
	11,7%	13,3%	23,8%	20,9%	30,2%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.444’ e göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inanmaları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre 0-1000TL gelir düzeyindeki öğrencilerin ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inanma ifadesine katıldıklarını diğer gelir düzeyindeki öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 445: “Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Toplumun Eğitim Seviyesinin Yükselmesi Vergi Ödemeyi Artırır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	383	342	417	214	270	1626
	404,3	373,2	386,2	201,2	261,1	1626,0
	23,6%	21,0%	25,6%	13,2%	16,6%	100,0%
	25,6%	24,7%	29,2%	28,7%	27,9%	27,0%
1001-2000 TL arası	708	712	683	354	434	2891
	718,8	663,6	686,6	357,7	464,3	2891,0
	24,5%	24,6%	23,6%	12,2%	15,0%	100,0%
	47,3%	51,5%	47,8%	47,5%	44,9%	48,0%
2001TL ve üzeri	406	328	330	177	263	1504
	373,9	345,2	357,2	186,1	241,5	1504,0
	27,0%	21,8%	21,9%	11,8%	17,5%	100,0%
	27,1%	23,7%	23,1%	23,8%	27,2%	25,0%
Toplam	1497	1382	1430	745	967	6021
	1497,0	1382,0	1430,0	745,0	967,0	6021,0
	24,9%	23,0%	23,8%	12,4%	16,1%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,007						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.445’ e göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre 1001-2000 TL gelir düzeyindeki öğrencilerin toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracacağı hakkındaki görüşlerine katıldıklarını diğer gelir düzeyindeki öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 446: “Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Vergi Kaçıranlara Ağır Cezalar Verilmesi Vergi Ödemeyi Artırır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	364	332	407	251	272	1626
	406,2	344,0	386,2	225,0	264,7	1626,0
	22,4%	20,4%	25,0%	15,4%	16,7%	100,0%
	24,2%	26,1%	28,5%	30,1%	27,8%	27,0%
1001-2000 TL arası	719	638	702	389	443	2891
	722,1	611,7	686,6	400,0	470,5	2891,0
	24,9%	22,1%	24,3%	13,5%	15,3%	100,0%
	47,8%	50,1%	49,1%	46,7%	45,2%	48,0%
2001TL ve üzeri	421	304	321	193	265	1504
	375,7	318,2	357,2	208,1	244,8	1504,0
	28,0%	20,2%	21,3%	12,8%	17,6%	100,0%
	28,0%	23,9%	22,4%	23,2%	27,0%	25,0%
Toplam	1504	1274	1430	833	980	6021
	1504,0	1274,0	1430,0	833,0	980,0	6021,0
	25,0%	21,2%	23,8%	13,8%	16,3%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,002						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.446’ ya göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin vergi kaçırancılara ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre 2001 TL ve üzeri gelir düzeyindeki öğrencilerin vergi kaçırancılara ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracığına ilişkin görüşlerine katıldıklarını diğer gelir düzeyindeki öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 447: “Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Ödediğim Verginin Nerelere Harcandığını Öğrenmem Vergi Ödememi Kolaylaştırır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	694	411	278	96	147	1626
	752,4	414,5	235,5	102,1	121,5	1626,0
	42,7%	25,3%	17,1%	5,9%	9,0%	100,0%
	24,9%	26,8%	31,9%	25,4%	32,7%	27,0%
1001-2000 TL arası	1300	757	425	213	196	2891
	1337,7	737,0	418,7	181,5	216,1	2891,0
	45,0%	26,2%	14,7%	7,4%	6,8%	100,0%
	46,7%	49,3%	48,7%	56,3%	43,6%	48,0%
2001TL ve üzeri	792	367	169	69	107	1504
	695,9	383,4	217,8	94,4	112,4	1504,0
	52,7%	24,4%	11,2%	4,6%	7,1%	100,0%
	28,4%	23,9%	19,4%	18,3%	23,8%	25,0%
Toplam	2786	1535	872	378	450	6021
	2786,0	1535,0	872,0	378,0	450,0	6021,0
	46,3%	25,5%	14,5%	6,3%	7,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					RET	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					KABUL	

Tablo 3.447’ ye göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin ödenen verginin nerelere harcandığının bilinmesinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre 2001 TL ve üzeri gelir düzeyindeki öğrencilerin ödenen verginin nerelere harcandığının bilinmesinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağı hakkındaki görüşe katıldıklarını diğer gelir düzeyindeki öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir.

Tablo 3. 448: “Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Ödenen Vergiler Toplumun Gelişmesi İçin Önemli Bir Katkı Sağlamaktadır.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-1000 TL arası	495	429	371	144	187	1626
	502,0	440,7	365,1	139,1	179,0	1626,0
	30,4%	26,4%	22,8%	8,9%	11,5%	100,0%
	26,6%	26,3%	27,4%	28,0%	28,2%	27,0%
1001-2000 TL arası	874	824	654	247	292	2891
	892,6	783,6	649,2	247,3	318,3	2891,0
	30,2%	28,5%	22,6%	8,5%	10,1%	100,0%
	47,0%	50,5%	48,4%	48,0%	44,0%	48,0%
2001TL ve üzeri	490	379	327	124	184	1504
	464,4	407,7	337,7	128,6	165,6	1504,0
	32,6%	25,2%	21,7%	8,2%	12,2%	100,0%
	26,4%	23,2%	24,2%	24,1%	27,8%	25,0%
Toplam	1859	1632	1352	515	663	6021
	1859,0	1632,0	1352,0	515,0	663,0	6021,0
	30,9%	27,1%	22,5%	8,6%	11,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,165						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.					KABUL	
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.					RET	

Tablo 3.448’ e göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlayacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. 449: “Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.” İfadesi İle Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Aylık Gelir	Yolsuzluk Haberleri Vergi Ödeme Eğilimini Azaltır.					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	
0-1000 TL arası	342	308	517	170	289	1626
	414,3	301,7	501,0	149,3	259,8	1626,0
	21,0%	18,9%	31,8%	10,5%	17,8%	100,0%
	22,3%	27,6%	27,9%	30,7%	30,0%	27,0%
1001-2000 TL arası	715	538	915	264	459	2891
	736,6	536,3	890,7	265,5	461,9	2891,0
	24,7%	18,6%	31,6%	9,1%	15,9%	100,0%
	46,6%	48,2%	49,3%	47,7%	47,7%	48,0%
2001TL ve üzeri	477	271	423	119	214	1504
	383,2	279,0	463,4	138,1	240,3	1504,0
	31,7%	18,0%	28,1%	7,9%	14,2%	100,0%
	31,1%	24,3%	22,8%	21,5%	22,2%	25,0%
Toplam	1534	1117	1855	553	962	6021
	1534,0	1117,0	1855,0	553,0	962,0	6021,0
	25,5%	18,6%	30,8%	9,2%	16,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık Düzeyi: ,001						
H₀: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RET
H₁: Bu Soru İle Sınıf Değişkeni Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır.						KABUL

Tablo 3.449’ a göre, aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre 2001 TL ve üzeri gelir düzeyindeki öğrencilerin yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağı hakkındaki görüşe katıldıklarını diğer gelir düzeyindeki öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada Bingöl İli merkezde yer alan orta öğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan 6.021 lise öğrencisinde, verginin tanımı, gerekçesi, vergi ödeyen ve ödemeyen bireylerle ilgili görüşleri, verginin en çok şikâyet edilen unsurları ortaya konulmak suretiyle, vergi bilinci vergi ahlakı seviyelerini tespit etmek amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, belirlenen alt problemlere öğrencilerin verdikleri yanıtlar eşliğinde cevaplar aranmakta ve belirlenen hipotezlerle verginin yaş, cinsiyet, baba öğrenim düzeyi, anne öğrenim düzeyi, anne çalışma durumu, baba çalışma durumu ve aylık gelir gibi sosyo-demografik faktörlerin vergi bilinci ve vergi ahlakı ile ilişkisi test edilmektedir.

Araştırma Kapsamında Demografik Faktörlere Yönelik Sıklık Dağılımı Sonucu Elde Edilen Bulgulara İlişkin Sonuçlar Şöyledir:

Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları okulların dağılımına göre, toplam 18 farklı okula ulaşılmıştır. Buna göre, en yüksek katılım %12 ile 15 Temmuz Milli İrade Anadolu İmam Hatip Lisesindedir. Söz konusu liseyi Selahaddin Eyyubi Anadolu İmam Hatip Lisesi %8,4 ve Karşıyaka Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi %8 oran ile takip etmektedir.

Öğrencilerin yaşlarına göre dağılımına bakıldığında, %28,8'inin 16 yaş, %27'sinin 15 yaş ve %26,4'ünün 17 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin %31,6'sının 9. sınıf, %27,9'unun 11. sınıf, %27,4'ünün 10. sınıf ve %13,2'sinin de 12. sınıf olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde, %55,7 kadın, %44,3 erkek öğrenci olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin baba öğrenim düzeyi dağılımlarına göre, %41,8'inin okur-yazar / İlkokul mezunu, %21,2'sinin ortaokul mezunu, %18,5'inin lise veya dengi okul mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin anne öğrenim düzeyine göre, %45,1'inin okur-yazar / ilkokul mezunu olduğu, %30'unun okur-yazar olmadığı görülmektedir. %15'i de ortaokul mezunudur.

Öğrencilerin anne-baba çalışma durumu dağılım sonuçlarına göre, öğrencilerin %94,1'inin annesinin çalışmadığı ve diğer öğrencilerin annelerinin de meslek gruplarına

göre (büro personeli (özel sektör), işçi, serbest meslek, memur, yönetici, esnaf ve diğer) birbirine yakın dağılımlar gösterdiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin baba çalışma durumu dağılımlarına göre, öğrencilerin %49,1'i babasının serbest meslek faaliyetinde bulunduğunu, %15,6'sı memur olarak görev yaptığını ve %11,3'ü de işçi olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilerin %7,2'sinin de babası vefat etmiş ya da emekli durumundadır.

Öğrencilerin aylık gelir durumlarına ilişkin dağılıma göre, öğrencilerin %48'i 1001-2000 TL arası, %27'si 0-1000 TL arası ve %25'i 2001 TL ve üzeri aylık gelire sahip olduklarını belirtmektedir.

Araştırma Kapsamında Belirlenen Alt Problemlerin Çözümüne Yönelik Elde Edilen Bulgulara İlişkin Sonuçlar Şöyledir:

Alt Problem 1: Öğrencilerin vergiyi tanımlama, vergi kelimesini ilk duydukları yer, vergi kaçakçılığı suçunu en zararlı suçlar arasında görme, ailelerinin vergi ile ilgili şikâyet unsurları, vergisini ödeyen ve ödemeyen vatandaş tanımlama, vergi eğitim aracı tercihleri, devletin vergi alma ve almama nedeni, insanların vergi verme nedeni, kendilerinin vergi verme istekliliği ve herkesin vergisini tam olarak ödediğine yönelik düşünceleri nasıldır?

Öğrencilerin vergiyi tanımlamalarına ilişkin dağılıma göre, %43,5 öğrenci vergiyi devletin sunduğu hizmetlerin karşılığı, %26,9 öğrenci de vatandaşlık görevi olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %14,2'si vergiyi insanlar üzerinde bir yük olarak, %13,3'ü ise zorunlu ve karşılıksız yapılan ödeme olarak tanımlamışlardır. Araştırma kapsamında öğrenciler vergiyi daha çok devletin sunduğu hizmetlerin karşılığı olarak tanımlamaktadır. Vatandaşların kamusal mal ve hizmetlerle vergiler arasında kurduğu ilişki olarak tanımlanan mali bağlantı, öğrencilerin yüksek bir vergi bilincine sahip olduklarını göstermektedir. Bu sonuç literatürde Demir (2009) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Öğrencilerin vergiyi tanımlamalarına bakıldığında, en çok “devletin sunduğu hizmetlerin karşılığı olarak” ve “vatandaşlık görevi olarak” görenlerin toplamda %70,4'lük gibi bir orana sahip olduğu, bu nedenle araştırmaya katılan öğrencilerin vergi bilinci ve ahlakının yüksek seviyede olduğu tespit edilmektedir.

Öğrencilerin %30,5'i vergi kelimesini ilk olarak aileden, %28,2'si çevreden, %27,5'i okuldan ve %13,9'u gazete, dergi vb. araçlardan duyduklarını belirtmektedir. Bu sonuçlar, Taytak (2010) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile tutarlılık göstermektedir.

Öğrencilerin %55,3'ü vergi kaçakçılığını en zararlı suçlar arasında görmektedir. Bu sonuca göre, öğrencilerin çoğunun vergi kaçakçılığını, yaptırımlar uygulanması gereken en zararlı suçlar arasında gördükleri ve dolayısıyla vergi ahlakının yüksek olduğu söylenebilmektedir. Söz konusu sonuç, Ayyıldız (2014) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin vergi ile ilgili en çok şikâyet ettikleri unsurların dağılımına göre, öğrencilerin %50,4'ü vergi oranlarının yüksekliğini, %15,2'si ödenen vergilerin doğru yerlere harcanmamasını, %12,5'i de kendilerinden daha fazla kazananlardan daha fazla vergi ödediklerini ve %8,7'si de vergi yükünün fazla olmasını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %8,1'inin ailesi vergi hakkında şikâyet etmemektedir. Ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda, ailelerin yarısından fazlasının vergi oranlarının yüksek olmasından şikayetçi oldukları görülmektedir. Ailelerin hissettikleri vergi yükünü daha az ifade etmeleri ve bunu vergi oranlarının yüksek olmasıyla açıklamaları vergi bilinci konusunda yeterli seviyede olmadıklarını göstermektedir. Bu durumun Ailelerin en çok şikâyet ettikleri vergi unsuruna yönelik ortaya çıkan sonuçlar, Bayraklı, Saruç ve Sağbaş (2004), Şahbaz ve Saruç (2012) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

Bilindiği üzere, sosyal normlar içselleştirildiği takdirde vergi bilinci ve vergi ahlakı üzerinde etki gücüne sahip olmaktadır. Sosyal normların doğru şekilde ortaya konulmasının ancak vergi bilinci ve ahlakına sahip olarak yetişmiş bireylerle mümkün olacağı açıktır. Bu amaçla vergisini ödeyen ve ödemeyen vatandaşlara karşı öğrencilerin getirdiği tanımlamalar önemlidir. Öğrencilerin %48,8'i vergisini ödemeyen vatandaşı "hırsız" ve "kötü" vatandaş olarak olumsuz şekilde tanımlamıştır. Öğrencilerin %74,2'sine göre ise vergisini ödeyen vatandaş dürüştür. Öğrencilerin vergi ahlakını yansıtan bu sonuçlara göre, vergisini ödeyen vatandaş vergi ahlakına sahip ve vatandaşlık bilinciyle hareket eden dürüst vatandaş olarak tanımlanmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin vergisini ödeyen ve ödemeyen vatandaşı

tanımlamalarına yönelik ortaya çıkan sonuçlar, Ayyıldız (2014), Yeşilyurt (2015) ile Akkara ve Gencel (2016) tarafından ortaya konulan araştırma neticeleri ile uyumluluk göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrenciler vergi eğitim aracı olarak %40,6 oranında en çok okulda eğitimi tercih etmektedir. Bunu %21,3 ile aile içi eğitim ve %18,3 ile de vergi idaresinin yapacağı eğitim ve seminer tercihi takip etmektedir. Bu sonuç okullarda vergi ile ilgili verilecek eğitimlerin öğrenciler için etkili olacağını ortaya koymaktadır.

Devletin vergi alma nedeni olarak öğrencilerin %50,1'i vatandaşlara hizmet sunmak için olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç öğrencilerin vergi tanımlarını doğrular niteliktedir. Öğrencilerin %28,1'i masrafların karşılanması ve %8,1'i gelecekte daha iyi bir yaşam için devletin vergi alması gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca öğrencilerin %33,9'u vatandaşlar vergi ödemekte zorlandıkları düşüncesiyle devletin vergi almaması gerektiğini belirtmektedir.

Öğrencilerin %64,8'i insanların kendilerine sağlanan devlet hizmetlerini artırmak için vergi ödediklerini ifade etmektedir. Ayrıca öğrencilerin %45,4'ü, mükelleflerin yerinde olsalar vergi ödeyeceklerini belirtmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin %81,4'ü Türkiye'de herkesin vergisini tam olarak ödemediğini düşünmektedir.

Alt Problem 2: Öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadelerine ilişkin düşünceleri nasıldır?

Öğrencilerin %32'si devletin (eğitim, sağlık, güvenlik vb.) ve belediyelerin sunduğu hizmetler (su, kanalizasyon, çöp toplama vb.) ile okulun giderleri (çalışan personelin maaşı, elektrik, su, hizmetli giderleri vb.) borçlanarak, %26,9'u bağış yapılarak, %62,4'ü de vergilerle karşılandığını ifade etmişlerdir. Öğrenciler büyük oranda hizmetlerin vergilerle karşılandığı görüşünde olmakla birlikte, bunun yanı sıra borçlanarak ve bağışla karşılandığını da ifade etmektedir. Bu durum öğrencilerin verginin ödenmemesi halinde, devletin hizmet sunumunu finanse edebilmek için borçlanmak ya da bağış toplamak zorunda kalabileceğinin bilincinde olduklarını göstermektedir.

Öğrencilerin %62,7'si devletin varlığını sürdürebilmesi için vergi ödenmesi gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca hizmetlerin aksamaması için verginin ödenmesi gerektiğini düşünen öğrencilerin oranı %60,5'tir. Buna göre, öğrencilerin vatandaş

olmanın getirdiği hak ve sorumlulukları kabul ettikleri görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin çoğu devletin varlığını sürdürebilmesi ve hizmet sunabilmesi için vergi toplaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğrenciler devletin vatandaşlarından vergi toplamasını meşru bir talep olarak görmektedir.

Öğrencilerin %66,4'ü verginin vatandaşlık görevi olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin %57,5'i ödenen vergilerin hizmet olarak geri döneceğine inandıkları görüşündedir. Öğrencilerin çoğu, vergi ödemenin vatandaşlık görevi olduğunu ve vergilerin insanların daha iyi bir yaşama kavuşmasına olanak sağlayacağını düşünmektedir. Bu sonuç öğrencilerin vatandaşlık bilincine ulaştığını göstermektedir. Öğrencilerin bu bilinçle hareket ederek, davranışa dönüştürmeleri halinde, yüksek bir vergi ahlakına sahip olacaklarını söylemek mümkündür.

Ayrıca öğrencilerin %47,1'i para kazanmaya başladıklarında vergi ödemek istediklerini belirtmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %64,9'u alışverişlerinde fiş-fatura almaktadır. Öğrencilerin %32,8'i fiş-fatura almayı uyaracağını, %34,9'u fiş-fatura kesmeyi ihbar edeceğini, %55,8'i ise vergi kaçırıcıları uyaracağını belirtmektedir. Bu sonuca göre, öğrencilerin vergiye uyum gösterdikleri söylenebilir. Öğrencilerin %44,9'u fiş-fatura yerine ürün fiyatının düşürülmesini istemektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu fiş ya da fatura alma, kesme ve almayı uyarma konusunda yasalara uygun davranacaklarını ifade etmektedir. Buna karşın, öğrencilerin birçoğu fırsat bulduklarında ürün fiyatını düşürme karşılığında fiş ya da fatura almayacaklarını belirtmektedir. Bu durum öğrencilerin vergi ile ilgili ödevler konusunda bilgi sahibi olduklarını, ancak vergi ahlakı bakımından yetersizliği ifade etmektedir.

Öğrencilerin %25'i ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inandığını, %51,1'i ise inanmadığını belirtmektedir. Öğrencilerin %47,9'u toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin ve %46,2'si vergi kaçırıcılara ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracığına inanmaktadır.

Öğrencilerin %71,8'i ödenen vergilerin nerelere harcandığını bilmek istemektedir. Bu sonuç, ödenen vergilerin nerelere harcandığının bilinmesi halinde öğrencilerin vergi ödeme isteklerinin artacağını ve dolayısıyla vergi ödemelerinin kolaylaşacağını göstermektedir. Vergi bilinci ve vergi ahlakının gelişmesi hususunda belirleyici

faktörlerden olan toplanan vergilerin nereye harcandığının bilinmesi, öğrenciler açısından da önemini göstermektedir.

Öğrencilerin sadece %34,3'ü vergi gelirlerinin doğru yerlere harcandığına inanmakta, %36,3'ü ise doğru yerlere harcandığına inanmamaktadır. Geriye kalan öğrenciler ise kararsız kalmışlardır. Buna göre, yüksek bir vergi bilinci ve ahlakı için vergilerin nerelere harcandığının doğru ve şeffaf bir şekilde toplumla paylaşılmasının ve aktarılmasının gerekliliği bir kez daha ortaya konulmaktadır. Bu sonuç, Serim (2015) ile Ömürbek, Çiçek ve Çiçek (2007) tarafından yapılan analiz sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin %58'i ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağlayacağını düşünmektedir. Ortaya çıkan bu sonuç, Sağlam (2013) tarafından yapılan analiz sonuçları ile uyumluluk göstermektedir.

Yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağını düşünen öğrencilerin oranı ise %44,1 düzeyindedir. Ortaya çıkan sonuç, Torgler (2004), Demir (2009) ile Ömürbek, Çiçek ve Çiçek (2007) tarafından yapılan analiz sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Alt Problem 3: Öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırma kapsamında demografik değişkenler öğrencilerin yaşı, öğrenim gördükleri sınıf, cinsiyet, baba öğrenim düzeyi, anne öğrenim düzeyi, anne meslek, baba meslek ve aylık ortalama gelir durumları olarak belirlenmektedir. Araştırma sonuçları, vergi bilinci ve vergi ahlakının öğrencilerin yaşına, öğrenim gördükleri sınıfa, cinsiyete, baba öğrenim düzeyine, anne öğrenim düzeyine, anne meslek, baba meslek ve aylık ortalama gelir durumlarına göre değişebileceğini göstermektedir. Bu amaçla her bir demografik değişken ile vergi bilinci ve ahlakına yönelik soru ve ifadeler için ayrı ayrı hipotezler geliştirilerek, aralarındaki ilişki test edilmektedir. Aşağıda yapılan analiz sonuçları, demografik özellikler itibariyle değerlendirilmekte ve ayrıntılı şekilde açıklanmaktadır.

Yaş Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Soruları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Test Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Yaş değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin yaşları ile vergi kelimesini ilk duydukları yer, ailelerinin vergi ile ilgili en çok şikayet ettikleri unsurlar, vergi veren ve vermeyen vatandaşı tanımlama, devletin vergi alma nedeni, insanların vergi verme gerekçesi, vergi ödeme istekliliklerine yönelik düşünceleri arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaşları ile vergiyi tanımlamaları, vergi kaçakçılığı suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme durumları, vergi eğitim aracı tercihleri, devletin vergi almama nedenine ilişkin görüşleri, Türkiye’de herkesin vergisini tam olarak ödediğine yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Yaş Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İfadesi Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Gösteren İfade Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Yaş değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadesi değişkeni arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan sonuçlara göre, öğrencilerin yaşları ile alışverişleri sırasında fiş ya da fatura alma, fiş ya da fatura almak yerine ürünün fiyatının düşürülmesini isteme ve vergi kaçıranlara ağır cezalar verilmesinin vergi ödeme eğilimini artıracak yönündeki ifadeler arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Yaş değişkeni ile aralarında anlamlı ilişki tespit edilen ifadeler bir arada değerlendirildiğinde, vergi bilinci ve vergi ahlakının genel olarak yaşla birlikte arttığını söylemek mümkündür. Buna göre, devletin ve belediyenin yapmış olduğu kamu harcamalarının ödenen vergilerle karşılanması, devletin varlığı için vergi ödenmesi gerektiği, verilerin tam olarak ödenmemesi halinde devlet hizmetlerinin aksayacağı, vergi ödemenin bir vatandaşlık görevi olduğu, ödenen vergilerin kamu harcaması olarak döneceği, devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığı, para kazanmaya başlayınca vergi verme düşüncesi, fiş ya da fatura almayanları uyarma, , fiş ya da fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar etme, ülkemizde vergi bilincinin yerleştiğine inanma, toplumda eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracak yönündeki ifadeler diğer yaş gruplarına göre en çok 17 yaşındaki öğrencilerin katıldıkları

görülmektedir. Bu yaş grubunu genel olarak, 18 ve 19 yaş grubundaki öğrenciler takip etmektedir. Bunun yanı sıra 19 yaş grubundaki öğrenciler, vergi kaçırmanın bir tanındıklarını uyaracaklarını, ödenen vergilerin harcandığı yerleri bilmeleri halinde vergi ödemelerinin kolaylaşacağını, ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağladığını düşündüklerini ve yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağını diğer yaş grubundaki öğrencilere göre daha fazla ifade etmektedir.

Yapılan analiz, vergi bilinci ve vergi ahlakının yaşla birlikte arttığı sonucunu ortaya koymaktadır. Ortaya çıkan bu sonuç Torgler (2003), Torgler ve Murphy (2005), İpek ve Kaynar (2009) tarafından yapılan çalışmaların neticeleri ile uyumluluk göstermektedir.

Sınıf Değişkeni İle Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Soruları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Test Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Sınıf değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile ailelerinin vergi ile ilgili en çok şikayet ettikleri unsurlar, vergi veren ve vermeyen vatandaş tanımlama, devletin vergi alma ve almama nedeni, insanların vergi verme gerekçesi, vergi ödeme istekliliklerine yönelik düşünceleri arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Sınıf değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile vergiyi tanımlamaları, vergi kelimesini ilk duydukları yer, vergi kaçakçılık suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme, vergi eğitim aracı tercihi, Türkiye’de herkesin vergisini tam olarak ödediğine yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Sınıf Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İfadesi Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Gösteren Sonuçların Değerlendirilmesi

Sınıf değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadesi değişkeni arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inanma ve vergi kaçırıcılara ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracak yönündeki ifadeler arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Sınıf değişkeni ile aralarında anlamlı ilişki tespit edilen ifadeler topluca değerlendirildiğinde, vergi bilinci ve vergi ahlakının genel olarak öğrenim görülen sınıfla birlikte arttığı görülmektedir. Buna göre, devletin ve belediyenin yapmış olduğu kamu harcamalarının ödenen vergilerle karşılanması, devletin varlığı için vergi ödenmesi gerektiği, verilerin tam olarak ödenmemesi halinde devlet hizmetlerinin aksayacağı, vergi ödemenin bir vatandaşlık görevi olduğu, ödenen vergilerin kamu harcaması olarak döneceği, devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığı, para kazanmaya başlayınca vergi verme düşüncesi, fiş ya da fatura alma alışkanlığı, vergi kaçırarak bir tanıdığı uyarma, fiş ya da fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar etme, toplumda eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracacağı, ödenen vergilerin harcandığı yerleri bilmeleri halinde vergi ödemelerinin kolaylaşacağını, ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağladığı, yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azalttığı yönündeki ifadeler diğer sınıflara göre en çok 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin katıldıkları görülmektedir. Buna karşın 9. Sınıftaki öğrencilerin fiş ya da fatura almak yerine ürünün fiyatının düşürülmesini diğerlerine kıyasla en çok tercih ettikleri görülmektedir.

Cinsiyet Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Soruları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Test Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Cinsiyet değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin cinsiyeti ile vergiyi tanımlamaları, vergi kelimesini ilk duydukları yer, vergi kaçakçılık suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme, ailelerinin vergi ile ilgili en çok şikayet ettikleri unsurlar, vergi veren ve vermeyen vatandaş tanımlama, devletin vergi alma ve almama nedeni, vergi ödeme istekliliklerine yönelik düşünceleri arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin cinsiyeti ile vergi eğitim aracı tercihi, insanların vergi verme gerekçesi, Türkiye’de herkesin vergisini tam olarak ödediğine yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Cinsiyet Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İfadesi Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Gösteren İfade Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Cinsiyet değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadesi değişkeni arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin cinsiyeti ile kamu harcamalarının finansmanının vergilerle karşılanması, toplumda eğitim seviyesinin yükselmesinin ve vergi kaçırana ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracığı ifadeleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Cinsiyet değişkeni ile aralarında anlamlı ilişki tespit edilen ifadeler birlikte değerlendirildiğinde, vergi bilinci ve vergi ahlakının genel olarak kadınlarda erkeklere kıyasla daha yüksek seviyede olduğu tespit edilmektedir. Buna göre, devletin varlığı için vergi ödenmesi gerektiği, vergilerin tam olarak ödenmemesi halinde devlet hizmetlerinin aksayacağı, vergi ödemenin bir vatandaşlık görevi olduğu, ödenen vergilerin kamu harcaması olarak döneceği, para kazanmaya başlayınca vergi verme düşüncesi, fiş ya da fatura alma alışkanlığı, vergi kaçırana bir tanıdığı uyarma, vergi kaçırana bir tanıdığı gördüklerinde uyarma, fiş ya da fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar etme, ödenen vergilerin harcandığı yerleri bilmeleri halinde vergi ödemelerinin kolaylaşacağını, ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağladığı, yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azalttığı yönündeki ifadeler kadınlara öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla katıldıkları görülmektedir. Buna karşın erkek öğrenciler kadınlara öğrencilere kıyasla devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığına inanmakta ve ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğini düşünmektedir. Ayrıca erkek öğrenciler fiş ya da fatura almak yerine ürünün fiyatının düşürülmesini isteyeceklerini kadınlara öğrencilere göre daha fazla ifade etmektedir.

Literatüre göre, cinsiyet faktörünün, vergi bilinci ve vergi ahlakı üzerindeki etkisi üzerine yapılan araştırmalarda kadınların erkeklere göre vergi bilinci ve vergi ahlakı seviyelerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları, kadın öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakının erkek öğrencilere göre yüksek olduğunu göstermektedir. Ortaya çıkan bu sonuç, Torgler (2003), Torgler ve Murphy (2005), İpek ve Kaynar (2009) ile Can ve Duran (2015) tarafından yapılan çalışmaların neticeleri ile uyumluluk göstermektedir.

Baba Öğrenim Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Soruları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Test Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Baba öğrenim değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin baba öğrenim değişkeni ile vergi kelimesini ilk duydukları yer, vergi kaçakçılık suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme, ailelerinin vergi ile ilgili en çok şikâyet ettikleri unsurlar, vergi eğitim aracı tercihi, devletin vergi almama nedeni ve Türkiye’de herkesin vergisini tam olarak ödediğine yönelik düşünceleri arasındaki ilişki anlamlı olarak tespit edilmiştir.

Baba öğrenim değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin baba öğrenim değişkeni ile vergiyi tanımlamaları, vergi veren ve vermeyen vatandaş tanımlama, devletin vergi alma nedeni, insanların vergi verme gerekçesi, vergi ödeme istekliliklerine yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Baba Öğrenim Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İfadesi Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Gösteren Sonuçların Değerlendirilmesi

Baba öğrenim değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadesi değişkeni arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin baba öğrenim değişkeni ile kamu harcamalarının finansmanının vergilerle karşılanması, devletin varlığı için vergi ödenmesi gerektiği, vergilerin tam olarak ödenmemesi halinde devlet hizmetlerinin aksayacağı, vergi ödemenin bir vatandaşlık görevi olduğu, ödenen vergilerin kamu harcaması olarak döneceği, para kazanmaya başlayınca vergi verme düşüncesi, fiş ya da fatura alma alışkanlığı, fiş ya da fatura almak yerine ürünün fiyatının düşürülmesini isteme, vergi kaçıran bir tanıdığı uyarma, fiş ya da fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar etme, toplumda eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracacağı ve ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağladığı ifadeleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Baba öğrenim değişkeni ile aralarında anlamlı ilişki tespit edilen ifadeler birlikte değerlendirildiğinde, genel olarak baba öğrenim düzeyi okur-yazar olmayan ve ilkökul mezunu olan öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakının, diğer öğrencilere kıyasla daha yüksek seviyede olduğu söylenebilmektedir. Buna göre, baba öğrenim düzeyi okur-

yazar olmayan ve ilkokul mezunu olan öğrenciler, devletin vergi gelirlerini doğru yerlere harcadığına inandıklarını, alışveriş sırasında fiş ya da fatura almayan vatandaşları uyardıklarını, ödenen vergilerin harcandığı yerleri bilmeleri halinde vergi ödemelerinin kolaylaşacağını, yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azalttığını diğer öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir.

Baba öğrenim değişkeni çerçevesinde ulaşılan sonuçlara göre, genel olarak öğrencilerin sahip olduğu vergi bilinci ve vergi ahlakının baba öğrenim düzeyi ile aralarında, belli unsurlar dışında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır. İpek ve Kaynar (2009), Torgler ve Murphy (2005) ve Zorlu (2012) tarafından yapılan çalışmaların neticeleri ile uyumluluk göstermektedir.

Anne Öğrenim Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Soruları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Test Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Anne öğrenim değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin anne öğrenim değişkeni ile vergi kelimesini ilk duydukları yer, ailelerinin vergi ile ilgili en çok şikayet ettikleri unsurlar, devletin vergi alma ve almama nedenine yönelik düşünceleri arasındaki ilişki anlamlı olarak tespit edilmiştir.

Anne öğrenim değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin anne öğrenim değişkeni ile vergiyi tanımlamaları, vergi kaçakçılık suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme, vergisini vermeyen vatandaşları tanımlama, vergi eğitim aracı tercihi, insanların vergi verme gerekçesi, vergi ödeme isteklilikleri, Türkiye’de herkesin vergisini tam olarak ödediğine yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Anne Öğrenim Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İfadesi Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Gösteren Sonuçların Değerlendirilmesi

Anne öğrenim değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadesi değişkeni arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan test sonuçlarına göre, öğrencilerin anne öğrenim değişkeni ile aralarında anlamlı ilişki olduğu tespit edilen ifadeler yer verilecektir. Anne öğrenim düzeyi okur-yazar olmayan ve ilkokul mezunu olan öğrencilere göre, devletin ve belediyelerin sunduğu hizmetler vergilerle karşılanmakta,

ödenen vergiler okul, yol, su, köprü olarak geri dönmekte, devlet vergileri doğru yerlere harcamaktadır. Yine bu öğrenciler, fiş ya da fatura kesmeyi gördüklerinde vergi dairesine ihbar edeceklerini, ülkemizde vergi bilincinin tam olarak yerleştiğine inandıklarını, toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinin vergi ödemeyi artıracaklarını, ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağladığını diğer öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, öğrencilerin anne öğrenim değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakı arasında belli unsurlar dışında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Araştırma sonucu, İpek ve Kaynar (2009), Torgler ve Murphy (2005) ve Zorlu (2012) tarafından yapılan çalışmaların neticeleri ile uyumluluk göstermektedir.

Anne Meslek Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Soruları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Test Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Anne meslek değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, öğrencilerin anne meslek değişkeni ile vergiyi ve vergisini ödeyen vatandaşı tanımlamaları, vergi eğitim aracı tercihi, devletin vergi alma ve almama gerekçesi, insanların vergi verme nedeni, vergi ödeme isteklilikleri ile Türkiye’de herkesin vergisini tam olarak ödediğine yönelik düşünceleri arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Anne Meslek Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İfadesi Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Gösteren Sonuçların Değerlendirilmesi

Anne meslek değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadesi değişkeni arasında çoğu unsur bakımından anlamlı ilişki bulunmamaktadır. Aralarında anlamlı ilişki tespit edilen değişkenler bakımından değerlendirme yapılacak olursa, annesi yönetici olarak görev yapan öğrencilerin, ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak geri döneceğini ve ödenen vergilerin toplumun gelişmesi için önemli bir katkı sağladığını diğer öğrencilere göre daha fazla ifade ettiklerini belirtmek gerekmektedir.

Analiz sonucu öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakının anne meslek değişkeninden etkilenmediğini söylemek mümkündür.

Baba Meslek Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Soruları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Test Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Baba meslek değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, öğrencilerin baba meslek değişkeni ile vergi kelimesini ilk duydukları yer, vergi kaçakçılık suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme, devletin vergi alma ve almama nedeni, vergi ödeme istekliliklerine yönelik düşünceleri arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Baba Meslek Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İfadesi Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Gösteren Sonuçların Değerlendirilmesi

Baba meslek değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadesi değişkeni arasında çoğu unsur bakımından anlamlı ilişki bulunmamaktadır. Aralarında anlamlı ilişki tespit edilen değişkenler bakımından değerlendirme yapılacak olursa, babası yönetici olarak görev yapan öğrencilerin, vergi bilinci vergi ahlakının diğer öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin, babası yönetici olan öğrenciler, vergi vermenin vatandaşlık görevi olduğunu diğer öğrencilere kıyasla daha fazla ifade etmektedir. Ayrıca söz konusu öğrenciler para kazanmaya başladıklarında vergi vermek istediklerini ve alışveriş sırasında fiş ya da fatura almayan vatandaşları uyardığını daha fazla belirtmektedir.

Aylık Gelir Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Soruları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Test Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Aylık gelir değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik sorular arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, öğrencilerin aylık gelir değişkeni ile vergi kelimesini ilk duydukları yer, vergi kaçakçılık suçunu en zararlı suçlar arasında değerlendirme, ailelerinin en çok şikayet ettikleri vergi unsur, vergi vermeyen vatandaş tanımlama devletin vergi alma ve almama nedeni, vergi ödeme isteklilikleri ve Türkiye’de herkesin vergisini tam olarak ödediğine yönelik düşünceleri arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Aylık Gelir Değişkeni ile Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı İfadesi Değişkeni Arasındaki İlişkiyi Gösteren Sonuçların Değerlendirilmesi

Aylık gelir değişkeni ile vergi bilinci ve vergi ahlakı ifadesi değişkeni arasında çoğu unsur bakımından anlamlı ilişki bulunmamaktadır. Aralarında anlamlı ilişki tespit edilen değişkenler bakımından değerlendirme yapılacak olursa, ailesinin ortalama aylık geliri 2001 TL ve üzeri olan öğrenciler, devletin varlığını sürdürmesi için vergi ödenmesi gerektiğini, vergi kaçıranlara ağır cezalar verilmesinin vergi ödemeyi artıracığını, ödediği vergilerin nerelere harcandığını bilmesinin vergi ödemeyi kolaylaştıracağını ve yolsuzluk haberlerinin vergi ödeme eğilimini azaltacağını diğer öğrencilere göre daha fazla ifade etmişlerdir. Aylık geliri 1001-2000 TL arasında olan öğrenciler, ödenen vergilerin okul, yol, su, köprü olarak döneceğini ve toplumun eğitim seviyesinin artmasının vergi ödeme eğilimini artıracığını diğer öğrencilere göre daha fazla belirtmişlerdir.

Yapılan analiz sonucu aylık gelir değişkeni açısından bir bütün olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakına yönelik çoğu soru ve ifadelerle arasında anlamlı ilişki olmadığı görülmektedir. Bu nedenle araştırmada aylık gelir değişkeninin, vergi bilinci ve ahlakını, bazı unsurlar dışında belirleyici bir değişken olmadığını belirtmek yerinde olmaktadır.

Toplumların zaman içinde değişime uğramasıyla birlikte artan kamusal mal ve hizmet ihtiyacı, vergileri önemli bir finansman kaynağı haline getirmiştir. Tarihsel süreç içerisinde incelendiğinde, vergilerde gönüllülük esasının yerini, zorunlu ödemeye bıraktığını görmek mümkündür. Verginin zorunlu ve karşılıksız olması, uygulamada çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. Vergi, ödeyenler için bir yük olarak görülmekte ve karşılığının alınamadığı yönündeki düşünüş verginin devlet tarafından kullanılan bir baskı aracı olarak görülmesine sebep olmaktadır. Oysaki devletin varlığını sürdürebilmesi, kamusal mal ve hizmet ihtiyacının karşılanabilmesi, ayrıca verginin sosyal adaleti sağlamada etkin rolü topluma doğru aktarılabilirse verginin, vatandaş olmanın gereği olarak ödenmesi gereken parasal bir unsur olduğu ortadadır.

Vergilendirmede yaşanan sorunların çözümü için geliştirilen çeşitli uygulamalara rastlamak mümkündür. Uygulanan vergide indirim, muafiyet ve istisnalar söz konusu çözümlerin başında gelmektedir. Ancak getirilen çözüm önerileri ve

uygulamalar, vergi kayıp ve kaçığının önlenmesinde yeterli olmamaktadır. Bunların yanı sıra yine uygulanmakta olan yüksek denetim ve cezai yaptırımlar vergi gelirlerini artırmada yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla, insanların vergi kaçırma nedenleri yerine, neden vergi ödedikleri üzerine yoğunlaşmak, vergi ödeme eğilimini artırıcı faktörleri araştırmak ve üzerine politikalar geliştirmek önemli hale gelmektedir.

Günümüzde vergi ile kamu hizmetleri arasında karşılıklılık ilişkisinin aranmakta olması, verginin devlet ve vergi mükellefi arasında kurulmuş bir psikolojik sözleşme niteliği kazanmasına sebep olmuştur. Psikolojik sözleşme niteliği kazanan vergileri bireylere anlatabilmek ve bireylerin doğru yorumlamalarını sağlamak adına, vergiyi sosyo-psikolojik açıdan ele almak gerekmektedir. Bu bağlamda, mükellef davranışlarının sosyal etki kapsamında değerlendirilmesi, vergiye psikolojik ve sosyolojik yaklaşımın getirilmesi önemlidir.

Bu araştırma, yukarıda sözü edilen vergiye psikolojik ve sosyolojik açıdan yaklaşması, potansiyel vergi mükellefi olan orta öğretim öğrencilerinin, vergi bilinci ve vergi ahlakı seviyelerinin ortaya konması, bu alanda yapılacak araştırmalara yardımcı olması bakımından önem taşımaktadır. Araştırmada vergi bilinci ve vergi ahlakını belirleyen faktörlerden olan demografik faktörler ile ilişkisi ele alınmakta ve konu bu yönüyle incelenmektedir. Yapılan analiz ve değerlendirme sonuçlarına göre, Bingöl İli merkezde yer alan orta öğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrenciler vergiyi birey ve devlet arasındaki bağı sağlayan bir unsur olarak görmekte ve mali bağlantı kurabilmektedir. Ayrıca öğrenciler, vergi kaçakçılığı konusunu genel ahlakla ilişkilendirerek, vergi kaçakçılığını en zararlı suçlar arasında değerlendirmekte, vergisini ödemeyeni hırsız ve kötü bir vatandaş olarak tanımlamaktadır. Öğrenciler, ödenen vergilerin harcanması konusunda yeterli bilgiye sahip görünmemektedir. Devletin yapmış olduğu kamusal harcamaları şeffaflık ilkesi gereği, toplumla paylaşması noktasında ileri adımlar atması uygun olacaktır.

Bu araştırma neticesi, geleceğin vergi mükellefi olacak olan öğrencilerin vergi bilinçleri ve vergi ahlaklarını ortaya koyması ve geliştirilmesine yönelik araştırmaları destekleyecek nitelikte olması açısından önem arz etmektedir. Varılan sonuçlara göre, öğrencilerin vergi bilinci ve vergi ahlakı seviyesi yüksektir. Bununla birlikte sonuçlar geliştirilmeye açık konuların varlığını ortaya koymaktadır. Verilen eğitimlerin

devamlılığı ve önemsenerek devam etmesi daha yüksek vergi bilinci ve vergi ahlakına sahip vergi mükelleflerinin yetişmesini sağlayacaktır. Okullarda vergi ile ilgili müfredat ve bilgilendirmenin sağlanması sonucu, vergiyi neden ödediği ve verginin gerekliliği konusunda yüksek bilinç düzeyine sahip öğrenciler yetişmesi mümkün olacaktır. Bu da vergiye karşı geliştirilen toplumsal vergi ahlakını olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca, bu eğitimler ile birlikte vergilerin doğru yerlere harcandığının topluma şeffaflık ilkesi gereği açık ve anlaşılabilir şekilde sunulması eğitimleri destekleyecek nitelikte öneme sahiptir. Böylelikle vergi bilinci ve vergi ahlakının sağlanmasına yönelik olarak yapılacak en iyi uygulama verginin toplumdaki tüm bireyler tarafından içselleştirilmesidir. Verginin içselleştirilmesi ekonomik manada vergilendirme ile ilgili işlem maliyetlerinin azalmasını sağlamaktadır. Bu sayede vergiye uyumun sağlanması amacıyla yapılan işlem harcamaları için ayrılan kaynakların önemli bir kısmının kamusal mal ve hizmet sunumuna aktarımının sağlanması mümkün olacaktır. Nihayetinde, sosyal normların içselleştirilmesi, bu sayede zamanla alışkanlık haline dönüşen sosyal normların ek düzenleme yapmaya gerek kalmaksızın kurallara uyulmasını sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Abdurrahman, A. (2007), Kamu Maliyesi, (12. Baskı), Gazi Kitabevi, Ankara.
- Ağcakaya, S. (2013), Kamu Maliyesi, (3. Baskı), Dizgi Ofset, Konya.
- Ağcakaya, S. ve Y. Yıldırım, “Vergi Bilinci ve Vergi Uygulamaları Karşısında Mükelleflerin Davranışları: İstanbul İli Örneği”, 2015/1(2), ss. 85-96.
- Akarsu, B. (1998), Felsefe Terimleri Sözlüğü, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Akdoğan, A. “Kamu Harcamaları ile İlgili Genel Sorunlar ve Mali Yönetimin Etkinliği Açısından Bazı Yansımaları”, Maliye Seçme Yazılar, (Ed. Binnur Çelik ve Fatih Saraçoğlu), Gazi Üniversitesi Yayınları, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ankara 2003.
- Akdoğan, A. (2007), Kamu Maliyesi, (12. Baskı), Gazi Kitabevi, Ankara.
- Akdoğan, A. (2011), Kamu Maliyesi. (14. Baskı), Gazi Kitabevi, Ankara.
- Akdoğan, A. “Vergilendirme Politikası, Gelir ve İkame Etkileri Açısından İzlenebilecek Gelir Vergisi Politikasının Değerlendirilmesi”, Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 1999/1 (2), ss. 97-104.
- Akkara, Ö. ve U. Gencel, “Yükseköğretim Öğrencilerinin Vergiye Yönelik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği”, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 2016/ 8 (1), ss. 28-48.
- Aktan, C. C. (1999), Ahlâk ve Ahlâk Felsefesi, Arı Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği Yayını, İstanbul.
- Aktan, C. C. vd. (2002), Vergi, Zulüm ve İsyan, (1. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara.
- Aktan, C. C. vd. (2006), “Vergi Psikolojisinin Temelleri ve Vergi Ahlakı”, Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi, Ed. Coşkun Can Aktan vd., Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Aktan, C.C. vd. (2006), “Vergilere Karşı Tepkiler ve Vergilerin Ahlaki ve Sosyo-Psikolojik Sınırları”, Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi, Ed. Coşkun Can Aktan vd. Seçkin Yayınevi, Ankara.

Aktan, C.C. ve Çoban, H. (2006), “Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi Perspektiflerinden Vergiye Karşı Tutum ve Davranışları Belirleyen Faktörler”, Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi, Ed. Coşkun Can Aktan vd. Seçkin Yayınevi, Ankara.

Aktan, H. B. “Toplumda Vergi Bilinci, Vergi Kültürü ve Vergi Ahlakının Önemi”, Yaklaşım Dergisi, 1997/5, (52), ss. 11-16.

Alabede, O.J., Z.Z., Ariffin, K. Idris, “Individual Taxpayers Attitude and Compliance Behaviour in Nigeria: The Moderating Role of Financial Condition and Risk Preference”, Journal of Accounting and Taxation, 2011/3, (5), ss. 91-104.

Alm, J. ve B. Torgler, “Culture Differences and Tax Morale in the United States and in Europe”, Journal of Economic Psychology, 2006/27, (2), ss. 224-246.

Andıç, F. M. ve S. S. Andıç, “Mali Sosyolojiye İlişkin Bir İnceleme, Prof. Dr. Salih Sanver’e Armağan”, (Çev: Funda Başaran), Marmara Üniversitesi Maliye Araştırma ve Uygulama Merkezi, 1998/10, ss. 53-65.

Ataç, B. (1999), Maliye Politikası, Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, (118), Eskişehir.

Ayas, I. ve N. T. Saruç, “Vergi Kültürü ve Vergi Ahlakı: İtalya-Türkiye”, AKÜ İİBF Dergisi, 2015/17, (2), ss. 179-188.

Aygün, R. “Vergi Afları ve Vergi Uyumuna Etkisi”, Vergi Dünyası Dergisi, 2012/369, ss. 88-92.

Ayyıldız, Y. “Vergi Mükelleflerinin Suç ve Ceza Algısı: Türkiye Alan Araştırması”, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 2014/51, (598), ss. 19-43.

Aziz, Aysel, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri, (9. Baskı), Nobel Yayınları, Ankara, 2014, s. 170.

Backhaus, J. J. “A. Schumpeter’s Contributions in The Area of Fiscal Sociology: A First Approximation”, Journal of Evolutionary Economics, 2004/14, (2), ss. 143-151.

Balcı, A. (2005), Sosyal Bilimlerde Araştırma, (5. Baskı), Pegem Yayıncılık, Ankara.

Baloğlu, B. (2010), “Sosyal Açıdan Türkiye’de Halkın Vergiye Bakışı”, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, (62), İstanbul.

Baş, Türker, Anket, (7. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 113.

Bayraklı, H.H. vd. “Vergi Kaçırmaı Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi ve Vergi Kaçaklarının Önlenmesi: Anket Çalışmasının Bulguları”, Türkiye’de Vergi Kayıp ve Kaçakları, Önlenmesi Yolları, 19. Türkiye Maliye Sempozyumu, Uludağ Üniversitesi, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2004, ss. 204-241.

Bayram, N. (2009), Sosyal Bilimlerde SPSS İle Veri Analizi, (2. Baskı), Ezgi Kitabevi, İstanbul.

Bayram, Nuran, Sosyal Bilimlerde SPSS İle Veri Analizi, (2. Baskı), Ezgi Kitabevi, İstanbul 2009, s. 25.

Bedir, Serap vd. Vergi Mükelleflerinin Vergi Karşısındaki Tutum ve Davranışları TRA1 Örneği, (1. Baskı), İmaj Yayınevi, Ankara 2016, ss. 46-47.

Benk, S. ve B. Karakurt, “Gelir İdareleri ve Yolsuzluk: Motivasyonlar, Fırsatlar ve Mücadele Yolları”, İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 2010/1 (4), ss. 133-148.

Berger, P. L. ve Luckmann, T. (2008), Gerçekliğin Sosyal İnşası: Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi, (Çev: Vefa Saygın Öğütle), Paradigma Yayınları, İstanbul.

Beron, K. vd, “A Structural Equation Model for Tax Compliance and Auditing”, Working Paper, 1988/2556, Cambridge.

Bilgin, H. B. “Vergi Ahlakının Teorik Çerçevesi”, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2011/20 (2), ss. 259-278.

Blumenthal, V. K. ve B. Nerre, “Tax Culture in Nineteenth- Century Austria” 96 th Annual Conference on Taxation, National Tax Association, Proceedings, 2003, (96), ss. 54-62.

Brand, P. “Compliance: A 21st Century Approach”, National Tax Journal, 1996/49 (3), ss. 413-419.

Buyrukoğlu, S. ve İ. Erasa, “Vergi Bilincinin Oluşmasında Mükellef Haklarının Yeri ve Önemi”, Vergi Dünyası, 2012/375, ss. 116-127.

Büyüköztürk, Ş. vd. (2011), Bilimsel Araştırma Yöntemleri, (8. Baskı), Pegem Yayıncılık, Ankara.

- Büyüköztürk, Şenel vd. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, (8. Baskı), Pegem Yayıncılık, Ankara 2011, s. 95.
- Campbell, J. L. “The State and Fiscal Sociology”, Annual Review of Sociology, 1993/19, ss. 163-185.
- Can, E. ve İ. Duran, “Demografik Faktörlerin Vergi Ahlakı Üzerindeki Etkisi: İstanbul İli Örneği”, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 2015/52 (606), ss. 55-71.
- Cansız, H. “Vergi Mükelleflerinin Vergiyi Algılama Hakkındaki Görüşleri: Afyonkarahisar İli Örneği”, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 2006/8, (2), ss. 115-138.
- Carter, M. “Issues in the Hidden Economy – A Survey”, Economic Record, 1984/60, (170), ss. 209-221.
- Cesur, A. ve A. Çelikkaya, “Türkiye’de Vergi Kültürünün Gelişmesinde Gelir İdaresi Başkanlığı’nın Yeri ve Önemi”, AKÜ İİBF Dergisi, 2014/16 (2), ss. 1-13.
- Chang, O. vd. “Taxpayer Attitudes Toward Tax Audit Risk”, Journal of Economic Psychology, Elsevier, 1987/8(3), ss. 299-309.
- Cullis, J. ve A. Lewis, “Why People Pay Taxes: From a Conventional Economic Model to a Model of Social Convention”, Journal of Economic Psychology, 1997/18, ss. 305-321.
- Çağan, N. (1978), Vergilendirme Yetkisi, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul.
- Çağan, N. (1978), Vergilendirme Yetkisi, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul.
- Çataloluk, C. “Vergi Karşısında Mükelleflerin Tutum ve Davranışları”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2008/2, ss. 213-228.
- Çelebi, A. K. “Mali Olaylara Sosyolojik Yaklaşımın Önemi”, Mali Sosyoloji Üzerine Denemeler, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, (Hermes Matbaacılık), 2012/418, Ankara.
- Çelebi, E. C. (2016), “Vergi Bilinci Ve Vergiye Bakış Açılıarı: Zonguldak İlinde Serbest Muhasebeci Ve Mali Müşavirler Üzerine Uygulama”, Bülent Ecevit Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak (T.C.).

Çelik, B. ve Saraçoğlu, F. (2003), “Kamu Harcamaları ile İlgili Genel Sorunlar ve Mali Yönetimin Etkinliği Açısından Bazı Yansımaları” (Ed. Komisyonu), Gazi Üniversitesi Yayınları, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ankara.

Çelikkaya, A. ve H. Gürbüz, “Mükelleflerin Vergiye Karşı Tutum ve Davranışlarını Etkileyen Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkinin Analizi”, Sosyoekonomi Dergisi, 2008/8, (8), ss. 23-54.

Çetin, G. “Vergi Aflarının Vergi Mükelleflerinin Tutum ve Davranışları Üzerine Etkisi”, Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 2007/14, (2), s. 173.

Çiçek, H. (2006), “Psikolojik Ve Sosyal Yönden Yükümlülerin Vergiye Karşı Tutum ve Tepkileri”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Maliye Ana Bilim Dalı, İstanbul, (T.C.).

Çiçek, H. vd. “Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde vergi yükümlülerinin vergiyi algılama ve tutum analizi: Bir alan araştırması", T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, (Ümit Ofset Matbaacılık), 2008, (381), Ankara.

Çiçek, H. vd. “Vergiye Mükellef Tepkileri ve Vergi Kaçakçılığında Vergi Cezalarının Caydırıcılık Etkisi: Tokat İli Örneği”, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 2012/49, (564), ss. 61-75.

Çolak, M. (2012), “Kayıtdışı ekonomi ve Çözüme Yönelik Politika Önerileri”, T. C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No: 2012/423, Ankara.

Demir, İ. C. "Kamusal Harcamaların Toplumsal Algısı: Ampirik Bir Araştırma", Maliye Dergisi, , 2009/157, ss. 210-226.

Demir, İ. C. (2013), Türkiye’de Vergi Yükü (Objektif ve Subjektif Yönleriyle), (1. Basım), Dora Yayıncılık, Bursa.

Demir, İ. C. “Katlanılabilir Vergi Yükü ve Belirleyicileri: Türkiye Üzerine Bir Araştırma”, AKÜ İİBF Dergisi, 2016/18, (2), ss. 79-87.

Demir, İ. C. ve P. B. Kaya, “Çiftçilerin Vergi Algısı ve Vergi Uyumu: Ampirik Bir Çalışma”, AKÜ İİBF Dergisi, 2017/19, (2), ss. 127-141.

- Demir, İ. C. ve P. B. Kaya, “Çiftçilerin Vergi Algısı ve Vergi Uyumunu: Ampirik Bir Çalışma”, AKÜ İİBF Dergisi, 2017/19, (2), ss. 127-141.
- Demir, Ö. (2003), İktisat ve Ahlak, (86. Baskı), Liberte Yayınları, Ankara.
- Demircan, E. S. “Vergilendirmenin Ekonomik Büyüme ve Kalkınmaya Etkisi”, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2003/21, ss. 97-116.
- Doğanyığıt, S. “Etkin Bir Vergi Düzeninin Tesisinde, Mükellefle Kurulan Olumlu İlişkilerin Önemi, Mülkiyeliler Birliği Dergisi, 2009/21 (203), ss. 34-38.
- Dülgeroğlu, E.“Vergilemenin Psikolojik Etkileri”, Bursa İ.T.İ.A. Dergisi, 1975/4, ss. 223-244.
- Edizdoğan, N, vd. (2010), Kamu Maliyesi, Ekin, Basın Yayın, Dağıtım, Bursa.
- Edizdoğan, N. vd. (2017), Kamu Maliyesi, (8. Baskı), Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.
- Edizdoğan, Nihat vd. (2011), “Kamu Maliyesi”,(2.Baskı), Ekin Yayınları, Bursa.
- Eğilmez, M. (2016), Kamu Maliyesi, (4. Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Eğilmez, M. (2018), Ekonomide Analiz Örnek Olaylar ve Çözümler, (8. Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Eğilmez, M. (2018), Örneklerle Kolay Ekonomi, (19. Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Eker, A. (2005), Kamu Maliyesi, Birleşik Matbaa, İzmir.
- Ercan, İ ve Kan, İ. Ölçeklerde Güvenirlilik ve Geçerlik, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30 (3), 211-216, 2004, s. 212.
- Erdoğan, İ. (2007), Pozitivist Metodoloji, (2. Baskı), Erk Yayınevi, Ankara.
- Erdoğan, İrfan, Pozitivist Metodoloji, (2. Baskı), Erk Yayınevi, Ankara 2007, s. 18.
- Erge, S. “Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı; Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Lise ve Ön Lisans Öğrencileri Üzerinde Nitel Bir Çalışma”, Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi, 2016/12, ss. 232-244.
- Erkan, H. (2004), Ekonomi Sosyolojisi, (5. Baskı), Barış Yayınevi, İzmir.

- Erol, A. (2011), Vergi Felsefesi (Devlet ve Vergi), İSMMMO Yayınları, Tor Ofset Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, (140), İstanbul.
- Fehr, E. ve K. M. Schmidt, “The Economics of Fairness, Reciprocity and Altruism – Experimental Evidence and New Theories”, Munich Discussion Paper, 2006/1, ss. 615-691.
- Festinger, L. ve J. M. Carlsmith, “Cognitive consequences of forced compliance”. Journal of Abnormal and Social Psychology, 1959/58, ss. 203–210.
- Gencel, U. ve E. Kuru, “Vergi Kültürü ve Vergi Politikaları Etkileşimi: Türkiye Değerlendirmesi”, Yönetim Bilimleri Dergisi, 2012/10 (20), ss. 29-60.
- Gerçek, A. ve Yüce, M. (1998), Mükelleflerin Vergiye Yaklaşımı Açısından Türk Vergi Sisteminin Değerlendirilmesi, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, Bursa.
- Gerçik, İ. Z. (2015), İletişim Psikolojisi, (3. Baskı), Küre Yayınları, İstanbul.
- Gergerlioğlu, U. (2017), Vergi Oranlarının Etkilerine Yönelik Tutum Analizi Çorum Örneği, (1. Baskı), Dora Basın Yayın Dağıtım, Bursa.
- Giray, F. (2016), Vergi Teşvik Sistemi ve Uygulamaları, (3. Baskı), Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.
- Giray, F. (2015), Maliye Tarihi, (6. Baskı), Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.
- Gökbunar, A. R. vd. “Türkiye’de Vergi Ahlakını Belirleyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma”, Ekonomik Yaklaşım, 2007/18 (63), ss. 69-94.
- Gökbunar, A. R. vd. (2002) ,“Yeniden Yapılanma veya Yeniden Yapılanma: Vergi İdaresi ve Denetimi İçin İşte Bütün Mesele Bu”, Maliye Hesap Uzmanları Vakfı Yayını, Ankara.
- Gökçe, B. (2018), Toplumsal Bilimlerde Araştırma, (7. Baskı), Savaş Yayınevi, Ankara.
- Gökçe, Birsen, Toplumsal Bilimlerde Araştırma, (7. Baskı), Savaş Yayınevi, Ankara 2018, s. 104.
- Gürüz, D.ve Eğinli, A. T. (2015), Kişilerarası İletişim, (5. Basım), Nobel Yayınları, Ankara.

- Hammar, H. vd. "Percieved Tax Evasion and the Importance of Trust", The Journal of Socio-Economics, 2008/38, (2), ss. 238-245.
- Hogg, M. A. ve G. M. (2007), Vaughan, Sosyal Psikoloji, (Çev: İbrahim Yıldız, Aydın Gelmez), (1. Baskı), Ütopya Yayınları, Ankara.
- Irmak, N. ve Y. Bilen, "Türkiye'de Vergi Denetiminin Yeniden Yapılanması ve Bir Öneri", Vergi Raporu, 2007/88, ss. 11-19.
- Işık, A. (2014), Kamu Maliyesi, (3. Baskı), Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.
- Işık, A. "Kültür ve Kalkınma: Vergi Kültürü Örneği", Ege Akademik Bakış,, 2009/9, (2) , ss. 851-865.
- İnceoğlu, M. (2000), Tutum-Algı İletişim, (3. Baskı), İmaj Yayıncılık, Ankara.
- İpek, S. ve İ. Kaynar, "Demografik Faktörlerin Vergi Uyumuna Etkisi: Bir Anket Çalışmasının Sonuçları", Maliye Dergisi, 2009/157, ss. 116-130.
- İslamoğlu, A. Hamdi ve Alnıaçık, Ümit, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, (4. Baskı), Beta Yayınları, İstanbul, 2014, s. 444.
- James, S. ve C. Alley, "Tax Compliance, Self-Assessment and Tax Administration", Journal of Finance and Management in Public Services, 2004/2, (2), ss. 27-42.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2008), Günümüzde İnsan ve İnsanlar, Sosyal Psikolojiye Giriş (Ayşe Üskül'ün Katkılarıyla), (11. Basım), Sistem Matbaacılık, İstanbul.
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Cemalcılar Z. (2017), Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar, (20. Basım), Evrim Yayınları, İstanbul.
- Karabulut, K. vd. (2009), Kamu Maliyesi, (1.Baskı), Savaş Yayınevi, Ankara.
- Karayılmazlar, E. ve Güran, M. C. "Gelir Vergisinde Tarife Yapısı: Adalet ve Etkinlik Temelli Teorik Tartışmalar Çerçevesinde Karşılaştırmalı Bir Analiz", Ankara Üniversitesi, SBF Dergisi, 2005/60, (2), ss. 141-169.
- Kayış, A. (2010), "Güvenilirlik Analizi", SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, (Ed. Şeref Kalaycı), Asil Yayın, Ankara.
- Kayış, Aliye, "Güvenilirlik Analizi", SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, (Ed. Şeref Kalaycı), Asil Yayın, Ankara 2010, s. 405.

Kıral, Ersin, “Vergi Ahlak ve Vergi Bilincini Etkileyen Faktörler: Çukurova Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Analiz”, Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2018/11(2), ss. 150-167.

Kırbaş, S. (1991), “Çeşitli Yönleriyle Vergileme ve Türk Vergi Sistemi”, Sayıştay Dergisi, 2/1991, (3), ss. 3-8.

Kitapçı, İ. (2015), Vergi Etiği ve Vergi Psikolojisi, (3. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Kornhauser, M. E. “Normative And Cognitive Aspects Of Tax Compliance: Literature Review and Recommendations for The Irs Regarding Individual Taxpayers”, 2008, ss. 139-141.

Kuçuradı, I. (1998), “Özgürlük, Ahlâk, Kültür Kavramları”, Türkiye Felsefe Kurumu Yayını, Uludağ Konuşmaları, Ankara.

Mcgill, G. A. (1988), “The Cpa’s Role in Income Tax Compliance: An Empirical Study of Variability in Recommending Aggressive Tax Positions”, (Unpublished Doctoral Dissertation), Texas Tech University, Philosophy, (USA).

Muter, B. N. (1998), Vergi Teorisi, (2. Baskı), Emek Matbaacılık, Manisa.

Muter, B. N. ve P. M. Özcan, “Sosyo-Psikolojik Yönleri İle Vergi Kaçakçılığı”, Mali Sosyoloji Üzerine Denemeler, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı (Hermes Matbaacılık), (Ed. A. Kemal Çelebi), 2012/418, Ankara.

Nadaroğlu, H. (1985), Kamu Maliyesi Teorisi, (1. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul.

Nerre, B. “Modeling Tax Culture- A First Approach”, Annual Conference on Taxation, National Tax Association, Proceedings, 2002/95, ss. 34-41.

Nerre, B. “The Concept of Tax Culture”, National Tax Association Annual Meeting, 2001/94, SS. 288-295.

Neuman, W. L. (2017), Toplumsal Araştırma Yöntemleri/1. Cilt, (Çev. Sedef Özge), (9. Basım), Yayınodası Yayıncılık, Ankara.

Neuman, W. Lawrence, Toplumsal Araştırma Yöntemleri/1. Cilt, (Çev. Sedef Özge), (9. Basım), Yayınodası Yayıncılık, Ankara 2017, s. 89.

Oktar, S. A. (2017), Vergi Hukuku, (12. Baskı), Türkmen Kitabevi, İstanbul.

- Orhaner, E. (2007), Kamu Maliyesi, (4. Baskı), Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Ömürbek, N. vd. “Vergi Bilinci üzerine Bir İnceleme: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Yapılan Anketin Bulguları”, Maliye Dergisi, 2007/153, ss. 102-122.
- Özdemir, A. (2016), Yönetim Biliminde İleri Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalar, (4. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Özsoylu, A. F. (1996), Türkiye’de Kayıtdışı Ekonomi, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Öztürk, N. (2016), Kamu Maliyesi, (3. Baskı), Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.
- Pehlivan, O. (2013), Kamu Maliyesi, Celepler Matbaacılık, Trabzon.
- Pehlivan, O. (2016), Kamu Maliyesi, (3. Baskı), Celepler Matbaası, Trabzon.
- Pehlivan, O. (2018), Kamu Maliyesi, (1. Baskı), Celepler Matbaacılık, Trabzon.
- Pehlivan, O. ve Öz, E. (2015), Uluslararası Vergilendirme, (1. Basım), Celepler Matbaacılık, Trabzon.
- Penas, I. ve Penas, S. (2008), “The Determinants of Tax Morale in Comparative Perspective: Evidence From a Multilevel Analysis”, Instituto de Estudios Fiscales, Yayın No:2, Spain.
- Pıçur, R D. vd. “The Impact of Bureaucracy, Corruption and Tax Compliance”, Review of Accounting and Finance, 2006/5 (2), ss. 174-180.
- Pope, J. ve R. Mohdali, “The Role of Religiosity in Tax Morale and 90 Tax Compliance”, Australian Tax Forum, 2010/25, ss. 566-585.
- Posner, E. A. “Law and Social Norms: The Case of Tax Compliance”, Virginia Law Review, 2000/86, (8), ss. 1781-1819.
- Rosen, H. S. (1995), Public Finance, Irwin, 4. Edition, Sayfa:345’ ten aktaran, Savaşan, F. ve Odabaş, H. “Türkiye’de Vergi Kayıp ve Kaçaklarının Nedenleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma”, Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2005/5(10), ss. 1-28.
- Roth, J. A. (1989), Taxpayer Compliance, An Agenda for Research, (1), Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Rothengatter, M. "Sticks, Carrots or Sermons?, Improving Voluntary Tax Compliance among Migrant Small Business Entrepreneurs of a Multi-Cultural Nation", Centre for Tax System Integrity Research School of Social Sciences Australian National University, Canberra, ACT, 2005/82, ss. 1-66.

Sağbaşı, İ. ve A. Başoğlu, "İlköğretim Çağındaki Öğrencilerin Vergileri Algılaması: Afyonkarahisar İli Örneği" Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 2005/7 (2), ss. 123-144.

Sağlam, M. "Vergi Algısı ve Vergi Bilinci Üzerine Bir Araştırma: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinde Vergi Algısı ve Vergi Bilinci", Sosyoekonomi Dergisi, 2013/19 (19), ss. 315-334.

Sandalcı, U. vd. "Vergi İdaresi ve Siyasi Yönetim Algısının Vergi Ahlakına Etkisi: Anket Çalışması", Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 2015/7 (2), ss. 16-32.

Saruç, T. N. (2015). Vergi Uyum Teori ve Uygulama. Seçkin Yayınları. Ankara.

Savaşan, F. "Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi ve Kayıtdışılıkla Mücadelenin Serencamı" Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, 2011/35, ss. 3-38.

Savaşan, F. ve H. Odabaşı, "Türkiye'de Vergi Kayıp ve Kaçaklarının Nedenleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma", Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2005/5 (10), ss. 1-28.

Savitri, E. ve Musfiaily, "The Effect of Taxpayer Awareness, Tax Socialization, Tax Penalties, Compliance Cost at Taxpayer Compliance with Service Quality as Mediating Variable", Procedia – Social and Behavioral Sciences, 2015/219, ss. 682-687.

Saygın, Ö. (2013), "Vergi Uyum Ve Vergi İdaresinin Vergi Uyumuna Etkisi", (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi, Maliye Ana Bilim Dalı, Eskişehir (T.C.).

Schmölders, G. (1976), Genel Vergi Teorisi, (Çev. Salih Turhan), İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2149/55, İstanbul.

Selçuk, İ. ve İ. Kaynar, "Demografik Faktörlerin Vergi Uyumuna Etkisi: Bir Anket Çalışmasının Sonuçları", Maliye Dergisi, 2009/157, ss. 118-119.

Serim, N. “Gönüllü Vergi Uyumunu Arttırmada Kamu Otoritesinin Düzenleyici Rolünün ve Mükellef Çevresinin Önemi: Sıralı Probit Model Yaklaşımı”, 2015/17 (1), ss. 141-156.

Sert, M. , “Eski’den Yeni’ye Mali Sosyoloji”, 30. Türkiye Maliye Sempozyumu, 30. Türkiye Maliye Sempozyumu Bildiri Kitabı, Aydın, 2015, 478-520.

Siahaan, M.P. (2010). Elementary Tax Law. Graha Science, Yogyakarta.

Silah, M. (2005), Sosyal Psikoloji Davranış Bilimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Song, Y. D. ve T. E. Yarbrough, “Tax Ethics and Taxpayer Attitudes: A Survey”, *Public Administration Review*, 1978/ 38,(5), ss. 442-452.

Şahbaz, K. İ. ve N. T Saruç, “Vergi Ahlakını Etkileyen Faktörler: Sakarya Üniversitesi Örneği”. *Sakarya İktisat Dergisi*, 2012/1, (4), ss. 75-104.

Şen, H. ve Sağbaş, İ. (2016), Vergi Teorisi ve Politikası, (2. Baskı), Kalkan Yayınevi, Ankara.

Şenyüz, D. (1995), Vergilendirmede Yükümlü Psikolojisi, Bursa.

Şenyüz, D. ve Gerçek, Y. (2017), Vergi Hukuku (Genel Hükümler), (8. Baskı), Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.

Şimşek, M. Ş. vd. (2003), Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış, (3. Baskı), Adım Matbaacılık ve Ofset, Konya.

Tabakan, G. ve O. Avcı, “Vergi Bilinci ve Vergi Tutumunu Etkileyen Faktörler: Aksaray Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Analiz”, *Mali Çözüm Dergisi*, 2018/149, ss. 29-59.

Tanzi, V. “Transition and The Changing Role of Government”, *Finance and Development*, 1999/36, (2), USA, ss. 2-4.

Taşkın, Y. “Vergi Psikolojisi ve Vergiye Karşı Mükellef Tepkileri”, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, 2010/54, ss. 68-90.

Tavşancı, A. (2014), “Tanzimattan Günümüze Osmanlı-Türk Anayasalarında Vergilendirmeye İlişkin Hükümler”, Prof. Dr. Naci Birol Muter’e Armağan, (1. Baskı), Ed. Ramazan Gökbunar vd. Celal Bayar Üniversitesi Rektörlük Basımevi, Manisa.

Taymur, İ. ve R. C. Boratav, “İçselleştirme, İçealım, İçeatım ve Özdeşim”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2013/5, (3), ss. 330-342.

Taytak, M. “İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde Vergi Bilincinin Tespiti: Ampirik Bir Araştırma”, *Maliye Dergisi*, 2010/158, ss. 496-512.

Teyyare, E. ve Kumbaşlı, E. “Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakının Gelişmesinde Maliye Bölümü Eğitiminin Rolü”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2016/16 (4), ss. 1-29.

Torgler, B ve Schneider, F. “What Shapes Attitudes Toward Paying Taxes? Evidence from Multicultural European Countries”, *IZA Institute of Labor Economics*, DP No:2117, 2007/88 (2), ss. 443–470.

Torgler, B. (2003), “Tax Morale: Theory And Empirical Analysis Of Tax Compliance”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Basel, Universitat Basel.

Torgler, B. (2007), “Tax Compliance And Tax Morale, A Theoretical And Empirical Analysis”, Edward Elgar, UK.

Torgler, B. “Tax Morale and Direct Democracy”, *European Journal of Political Economy*, 2005/21, (2), ss. 525-531.

Torgler, B. “Tax Morale in Asian Countries”, *Journal of Asian Economics*, 2004/15, ss. 237-266.

Torgler, B. “Tax Morale, Trust and Corruption: Empirical Evidence from Transition Countries”, *Crema Center for Research in Economics, Management and the Arts*, 2004/05, ss. 1-24.

Torgler, B. vd. “With or Against the People? The Impact of a Bottom-Up Approach on Tax Morale and the Shadow Economy”, *Crema Center for Research in Economics, Management and the Arts*, 2007/04.

Torgler, B. ve F. Schneider, “Shadow Economy, Tax Morale, Governance and Institutional Quality: A panel Analysis”, *IZA Discussion Paper and Working*, Bom, 2007/2563, ss. 1-53.

Torgler, B. ve K. Murphy, “Tax Morale In Australia: What Shapes it and Has it Changed Over Time”, *Journal of Australian Taxation*, 2004/7 (2), ss. 298-335.

- Tosuner, M. ve İ. C. Demir, “Toplumsal Bir Olgu Olarak Vergi Ahlakı”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2007/9 (3), ss. 1-20.
- Tosuner, M. ve İ. C. Demir, “Vergi Ahlakının Sosyal Ve Kültürel Belirleyenleri”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2009/14 (1), ss. 1-15.
- Tuay, E. ve İ. Güvenç, “Türkiye’de Mükelleflerin Vergiye Bakışı”, Gelir İdaresi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı, 2007/51, Ankara.
- Tuncer, G. “Türk Sinemasından Mali Sosyolojiye Yansımalar”, Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi, 2015/37, (1), ss. 193-216.
- Tunçer, M. “Enflasyon-Vergi Uyumu İlişkisi ve Türkiye”, Vergi Dünyası, 2002/247, ss. 151-156.
- Tunçer, M. “Hükümet-Birey ilişkilerinin Vergi Uyumuna Etkisi ve Türkiye”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, 2002/57, (3), ss. 107-128.
- Tunçer, M. “Vergi Ahlakı-Vergi Uyumu İlişkisi ve Türkiye”, Vergi Sorunları Dergisi, 2003/181, 2003, ss. 92-114.
- Turhan, S. (1998), Vergi Teorisi ve Politikası, (6. Baskı), Filiz Kitap Evi, İstanbul.
- Türk, İ. (2006), Kamu maliyesi, (6. Baskı), Turhan Kitabevi, Ankara.
- Türk, İ. (2008), Kamu maliyesi, (7. Baskı), Turhan Kitabevi, Ankara.
- Uluatam, Ö. (1999), Kamu Maliyesi, (6. Baskı), İmaj Yayınevi, Ankara.
- Uruş, A. F. (2017), Optimal Vergileme İlkeleri ile Vergilere Karşı Gösterilen Tepkiler Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi, (1. Baskı), Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.
- User, İ. (1992), “Vergilemenin Sosyal Psikolojik Sınırı”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, Siyaset ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, İstanbul, (T.C.).
- Uzun, Z. vd. “Değerin Yeniden İnşası: Askerlik Mesleğinde Değer Eğitimi Dair Kuramsal Bir Yaklaşım Önerisi”, Akademik Bakış Dergisi, 2017/63, ss. 503-520.
- Yereli, A. B. ve A. Y. Ata, “Vergi Adaletine Ulaşma Yöntemleri Çerçevesinde Fayda İlkesinin Teorik Açından Değerlendirilmesi”, Maliye Dergisi, 2011/161, ss. 21-32.

Yeşilyurt, Ş. "Vergi Bilincinin Vergi Ahlakı Üzerindeki Etkisi: Maliye ve İlahiyat Bölümü Öğrencileri Örneği", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2015/12, (32), ss. 36-56.

Yılmaz, G. A. (2006), Kayıtdışı Ekonomi ve Çözüm Yolları, 1. Baskı, Mart Matbaacılık, İstanbul.

Yılmazer, A.ve Eroğlu, C. (2012), Davranış Bilimleri ve Örgütsel Davranış, (3. Baskı), Detay Yayıncılık, Ankara.

Zorlu, Ö. (2012), "İlköğretim Çağındaki Öğrencilerin Vergi Bilinci Düzeyi ve Vergi Bilinci Düzeyi İle İlgili Örnek Uygulama (Ankara İli Örneği)", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, EBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (T.C.).

İnternet Kaynakları

Demir, M. "Vergi Kaçırma Etkileyen Faktörler", e-Akademi, Hukuk, Ekonomi ve Siyasi Bilimler Aylık İnternet Dergisi,
<<http://www.eakademi.org/incele.asp?konu=VERG%DD%20KA%C7IRMAYI%20ETK%DDLEYEN%20FAKT%D6RLER&kimlik=-406920229&url=makaleler/mdemir-3.htm>>, (12.09.2018).

Faralyalı, Rafet, "Vergi Kültürü", <<https://www.ismmmo.org.tr/Yayinlar/Mali-Cozum-Dergisi/sayi-13/--2062>>, (07.07.2018).

Gerçek, A. ve E. Uygun, "Vergi Sorunları Dergisi",
<<http://www.vergisorunlari.com.tr/makale/oecd-ulkelerinde-agresif-vergi-planlamasini-onlemeye-yonelik-tedbirlerin-degerlendirilmesi/8703>>, (23.02.2019).

GİB, www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_2.xls.htm, (06.06.2018).

GİB, www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_3.xls.htm, (06.06.2018).

GİB, www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/user_upload/VI/GBG1.htm, (08.06.2018).

Muter, B. N. vd. (1993), "Mükelleflerin Vergi Karşısındaki Tutum ve Davranışları Araştırması", http://kutuphane.cbu.edu.tr/db_images/site_407/file/mukelleflerin_vergi.pdf, (02.10.2018).

Şen, H. “Olivera Tanzi Etkisi; Türkiye Üzerine Ampirik Bir Çalışma,”
<<http://portal1.sgb.gov.tr/calismalar/yayinlar/md/md143/Huseyinsen.pdf>>, (12.10.2018).

TBMM, www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2018.pdf, (10.11.2018).

TDK, <www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c32210385f7e7.39399149>, (07.11.2018).

TDK, <www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c32210385f7e7.39399149>, (24.06.2018).

TBMMM, <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2018.pdf>, (30.06.2018).

User, İ. “Davranış Araştırmaları Işığında Vergi Kaçakçılığı”, İSMMMO Yayınları, Mali Çözüm Dergisi, <<https://www.ismmmo.org.tr/Yayinlar/Mali-Cozum-Dergisi/sayi-26/--2049>>, (02.09.2018).